IN MEMORIAM JOHANNIS Mc CAUL

UNIVERSITATIS COLLEGII APUD TORONTONENSES PRAESIDIS PRIMI

AB AN:DOM:MDCCCXL AD AN:DOM:MDCCCLXXX:

ET OB DOLOREM COLLEGII CUM BIBLIOTHECA SUA

A:D:XV KAL:MART:AN:DOM:MDCCCXC

INCENDIO COMBUSTI:

HUNC CUM CAETERIS LIBRIS QUI JOHANNIS Mc CAUL QUONDAM

ERANT UNIVERSITATIS COLLEGIO DONO DEDERUNT HEREDES EJUS:

SCILICET UT BIBLIOTHECAM,

QUAM MAGNA EX PARTE IPSE OLIM VIVUS INSTITUISSET,

EANDEM ETIAM MORTUUS ALIQUA TAMEN EX PARTE RESTITUERET.

LL
H8113Bi Horace

QUINTI HORATII FLACCI OPERA

AD OPTIMAS EDITIONES COLLATA

PRÆMITTITUR NOTITIA LITERARIA

STUDIIS SOCIETATIS BIPONTINÆ

EDITIO SECUNDA

BIPONTI
EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS
CIƆIƆCCXCII

12914
7/3/91

Q. HORATII FLACCI
OPERA

Q. HORATII FLACCI
VITA

A

Suetonio Tranquillo conſcripta.

Q. Horatius Flaccus, Venuſinus, patre, ut ipſe quidem tradit, libertino, & exauctionum coactore, ut vero creditum eſt, ſalſamentario, cum illi quidam exprobraſſet in altercatione: *Quotiens ego vidi patrem tuum brachio ſe emungentem?* Bello Philippenſi, excitus a Marco Bruto imperatore, tribunus militum meruit; victiſque partibus, venia impetrata, ſcriptum quæſtorium comparavit; ac primo Mæcenati, mox Auguſto in gratiam inſinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, ſatis demonſtratur illo epigrammate:

Ni te viſceribus meis, Horati,
Plus iam diligo, tu tuum ſodalem
Ninnio videas ſtrigoſiorem.

Sed multo magis extremis judiciis, tali ad Auguſtum elogio:

Horatii Flacci, ut mei, eſto memor.

Auguſtus epiſtolarum quoque ei officium obtulit, ut hoc ad Mæcenatem ſcripto ſignificat: *Ante ipſe ſufficiebam ſcribendis epiſtolis amicorum: nunc occupatiſſimus & infirmus, Horatium noſtrum te cupio adducere. Veniet igitur ab iſta paraſitica menſa ad hanc regiam, & nos in epiſtolis ſcribendis adjuvabit.* Ac ne recuſanti quidem aut ſuccenſuit quidquam, aut amicitiam ſuam ingerere deſiit. Exſtant epiſtolæ, e quibus, argumenti gratia, pauca ſubjeci: *Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam ſi convictor mihi fueris: recte enim, & non temere feceris: quoniam id uſus mihi tecum eſſe volui, ſi per valetudinem tuam fieri poſſit.* Et rurſus: *Tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque noſtro audire: nam incidit, ut illo coram fieret a me tui mentio. Neque enim, ſi tu ſuperbus amicitiam noſtram ſpreviſti, ideo nos quoque ἀνθυπερφρονοῦμεν.* Praeterea ſæpe eum inter alios jocos *puriſſimum penem*, & *homuncionem lepidiſſimum* appellavit, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus uſque adeo probavit, manſuraque perpetuo opinatus eſt, ut non modo Seculare carmen componendum injunxerit, ſed & Vindelicam victoriam Tiberii Druſique privignorum ſuorum; eumque coegerit propter

hoc, tribus carminum libris ex longo intervallo quartum addere: poſt Sermones vero lectos quoſdam, nullam ſui mentionem habitam ita ſit queſtus: *Iraſci me tibi ſcito, quod non in pleriſque eiuſmodi ſcriptis mecum potiſſimum loquaris. An vereris, ne apud poſteros infame tibi ſit, quod videaris familiaris nobis eſſe?* expreſſitque eclogam, cujus initium eſt:

Cum tot ſuſtineas & tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora, Cæſar.

Habitu corporis brevis fuit atque obeſus: qualis & a ſemet ipſo in Satiris deſcribitur, & ab Auguſto hac epiſtola: *Pertulit ad me Dionyſius libellum tuum, quem ego, ne accuſem brevitatem, quantuluſcunque eſt, boni conſulo. Vereri autem mihi videris, ne majores libelli tui ſint, quam ipſe es. Sed ſi tibi ſtatura deeſt, corpuſculum non deeſt. Itaque licebit in ſextariolo ſcribas, cum circuitus voluminis tui ſit ὀγκωδέστατος, ſicut eſt ventriculi tui.* Ad res Venereas intemperantior traditur. Nam ſpeculato cubiculo ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut, quocunque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini, aut Tiburtini: domuſque eius oſtenditur circa Tiburtini luculum. Venerunt in manus meas & elegi ſub eius titulo, & epiſtola proſa oratione, quaſi commendantis ſe Mæcenati: ſed utraque falſa puto. Nam elegi vulgares, epiſtola etiam obſcura; quo vitio minime teneba-

tur. Natus eſt ſexto Idus Decembres, Lucio Cotta & Lucio Torquato Conſulibus. Deceſſit quinto Kalendas Decembres, Cajo Marcio Cenſorino, Cajo Aſinio Gallo, Conſulibus, poſt nonum & quinquageſimum annum, herede Auguſto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non ſufficeret ad obſignandas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Eſquiliis, juxta Mæcenatis tumulum.

Q. HORATII FLACCI
VITA
In alio exemplari brevius deſcripta.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS, libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos commigravit. Quem cum pater puerum Romam miſiſſet in ludum literarium, parciſſimis eruditus impenſis, anguſtias patris vicit ingenio; coluitque adoleſcens Brutum, ſub quo tribunus militum civili bello militavit, captuſque a Cæſare, poſt multum tempus beneficio Mæcenatis non ſolum ſervatus, ſed etiam in amicitiam receptus eſt. Quapropter Mæcenati & Auguſto in omnibus ſcriptis ſuis venerabiliter aſſurgit. Scripſit autem Carminum libros IV, Epodon I, Carmen Seculare, Sermonum libros II, Epiſtolarum II, de Arte poetica I. Commentati ſunt in illum Porphyrion, Modeſtus, Helenius Acron; omnium autem optime Acron.

NOTITIA LITERARIA
DE
Q. HORATIO FLACCO
EX
Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Jo. Aug. Erneſti auctius edita Tom. I, Cap. XIII.

HORATII ætas.

Q. Horatius Flaccus, [1] Venuſii Apuliæ natus eſt VI Id. Decembr. [2] L. Aurelio Cotta & L. Manlio Torquato Coſſ. anno U. C. 689, ante Chriſtum 65. *Lyricorum fere ſolus legi dignus*, judice jam olim Quintiliano, cum plures hujus generis poetæ [3] exſtarent, Titius, Cæſius, Baſſus & alii, quorum ſcripta quod abolita ſint, huic Quintiliani cenſuræ tribuendum putant Barthius LVI, 11, Adverſ. ejuſque familiaris Chriſt. Daumius libro erudito de amiſſione Latinarum radicum p. 61. Vita deceſſit Horatius Epicuri favens

1 Φλάκκος ὁ ποιητὴς Plutarcho in Lucullo, pag. 518; ubi reſpicit hæc Horat. L. I, Ep. VI:

— *chlamydes Lucullus, ut ajunt,*
Si poſſet centum ſcenæ præbere.

2 Vide antiquum vitæ Horatii ſcriptorem, quæ ad Suetonium auctorem vulgo refertur. Venuſia εὐτείχιστος dicitur Polybio III, 90. *Venuſium* vocat Scholiaſtes Horatii vetus ad lib. 2 Sat. 1; alii *Venuſiam.*

3 De his aliiſque Lyricis Latinis Voſſius III, 15, Inſtitut. Poetic.

[1] dogmatis, at non ineptus morum ſcriptorumve cenſor, Mæcenati atque inde Auguſto mire probatus, eodem quo Mæcenas [2] anno U. C. 746, C. Marcio Cenſorino & C. Aſinio Gallo Coſſ. anno ætatis 57, ante Chriſtum 8, viginti ante mortem Auguſti Imp. Sed de univerſis poetæ rebus carminumque plerorumque, quo ſcripta ſunt tempore, accuratiorem notitiam lector petet ex Horatii vita chronologica, quam in lucem dedit antiquitatis ac rei chronologicæ, ut inſignibus ſpeciminibus demonſtravit, haud vulgariter peritus Jo. *Maſſonus*, præmiſſa Horatii effigie, quam exhibet quoque Jac. Gronovius T. 3 theſauri Antiq. Gr. Liter. *ſ/ſ*. Exſtat quoque effigies Horatii in duplici numo apud Sigebertum Havercampum diſſ. de numis contorniatis p. 152. Vitam Horatii, quæ Suetonio auctori tribuitur, ex Codice MS. vulgavit Pet. *Nannius* cum caſtigationibus ſuis Miſcellaneor. III, c. 2. (Tom. 1 Lampadis Artium Gruterianæ pag. 1261.) Vita Horatii a Jo. *Maſſon* [3] ſcripta prodiit Lugd. Bat. 1708, 8. Videndus etiam de Horatio Tanaq. Faber lib. 2, Epiſt. 47. Idem Maſſonus in Hiſt. critica Reip. Literar. quam Gallice edidit Tom. V, p. 51 ſeq. defendit carmina in libris Odarum, Satiras & Epiſtolas ſingulas ab Horatio, prout ferret occaſio, fuiſſe ſcriptas vario tempore ſeparatim, & deinde ab eodem in libros redactas: neque adeo

1 Addictus nolui dicere, quia lib. 1, Ep. 1, ſe ipſe dicit Nullius addictum jurare in verba Magiſtri. Confer D. Rappoltum in Horat. p. 27, 36 &c.

2 Mæcenas decedens prior Horatium Auguſto commendavit his verbis: *Horatii Flacci, ut mei, eſto memor.*

3 Hiſtory of the works of the learned a. 1708, p. 280. Bibl. choiſie de M. le Clerc Tom. XIV, pag. 223. Boekſaal van Europe 1707. II, p. 288.

videri credibile, quod eruditiſſimo Bentlejo perſuaſum fuerit, (v. præf. ejus ad Horatium ab ipſo curatum) nihil niſi Satiras primo libro comprehenſas ſcripſiſſe Horatium anno 26, 27, 28; aut librum ſecundum Satirarum anno 31, 32, 33; Epodon librum anno 34, 35; librum primum Odarum a. ætatis 36, 37, 38; ſecundum 40 & 41; tertium anno 42, 43; Epiſtolarum librum primum, anno 46, 47; librum quartum Odarum Carmenque ſeculare 49, 50 & 51. Librum ſecundum Epiſtolarum & Artem poeticam nulli certo tempori idem Bentlejus aſſignavit.

De Philoſophia Horatiana exſtant diatribæ Jo. Guil. *Bergeri*, Viteb. 1704, 4; & *Henningi Forelii*, Upſal. 1706, 8. Dan. *Heinſii* de Satira Horatiana liber ſæpius editus: nec minus dignæ lectu & amœnæ Jo. Jac. *Maſcov* exercitationes binæ ad Satiras Horatii, Lipſ. 1714, 1716, 4. Ad locum vero Odæ 34 libri I, ubi palinodiam canentis in modum, Epicuro videtur renuntiare, & retrorſum vela dare ab inſanientis illius ſapientiæ erroribus, conferre licebit diſſertationem Georgii R. ICti adverſus Maſſonum, inſertam Novæ Bibl. librorum Halenſi P. 19, p. 789 ſeq. Horatius dulci majeſtate ſua Pindari [1] imitator, unde *Pindaricum* appellat Venantius Fortunatus lib. 5 carminum cap. 6. Idem IX, 7: *Pindarus Grajus meus, inde Flaccus.* Julius vero Cæſar Scaliger VI Poetic. p. 811, 812, Horatium præfert Pindaro; & aliquas illius Odas (ut lib. 4 Od. 3, [2] & libri 3, 9.)

1 Vide infra, ubi de Franciſci Blondelli & Hudarti de la Motte ſcriptis, quibus Pindarum cum Horatio conferunt.

2 In libri IV Oda 3 ſonus mutis piſcibus dandus intelligendus eſt de teſtudine, ut probe obſervavit Thom. Molyneux, Medicus Dublinen-

ita miratur, ut malit tales a ſe compoſitas, quam Pythionicarum multas Pindari & Nemeonicarum: *quarumque ſimiles*, inquit, *malim compoſuiſſe, quam eſſe totius Tarraconenſis rex*. Confer Menagii Anti-Bailletum cap. 27, & Pet. Francii Orationes p. 601, ubi Horatium Juvenali præfert. Iſ. Caſauboni liber *de Perſiana Horatii imitatione*, commentario ejus in Perſium ſubjicitur, Pariſ. 1605, 1615, 8. Franciſcus Petrarcha,[1] vir ſui ſeculi doctiſſimus, dicere ſolitus eſt, ſe ex nullo poeta Latino evaſiſſe meliorem, quam ex Horatio.

Horace[2] *nous inſtruit comme un ami commode,*
Sans trop s'aſſujettir à l'art, à la méthode.
Son tour vif & naïf enchante ſes lecteurs,
Et leur fait mépriſer ſes fades traducteurs.

Qu' Horace[3] *connut bien l'élegance Romaine!*
Il met le vrai dans tout ſon jour,
Et l'admiration eſt toujours incertaine
Entre la penſée & le tour.
Sublime, familier, ſolide, enjoué, tendre,
Aiſé, profond, naïf & fin,
Digne de l'Univers, l'Univers pour l'entendre
Aime à redevenir latin.

Horatii[4] carminum lectione delectati ſunt duo Imperatores ſapientiſſimi, Auguſtus & Severus. Eſt vero, in Odis præſertim, elaboratiſſimus, ſublimis, ſuavis, emendatiſſimus, & in epithetis deligendis, ut Petronii verbo dicam, curioſa ejus felicitas: præcipuus in Satira, doctor in poetica

ſis, Novell. Reip. literar. a. 1703, menſe Sept. p. 256 ſq.

1 Georg. Fabricius præfat. ad Horat.

2 Mr. Pope Eſſais ſur la Critique, chant. 3.

3 Poëſies de M. Houdart de la Motte, Tom. 2, p. 82.

4 Biblioth. Schraderiana n. 1885, in fol.

arte unice audiendus: eximius philoſophus in Epiſtolis. In carmine elegantiam & peritiam numerorum ei tribuit Ovidius, in argumentis ſapientiam & calliditatem Perſius, diligentiam elucubratam Juvenalis, ſublimitatem auctor vetus ſed non nominatus, jucunditatem, gratiam, varietatem Quintilianus, ſollertiam Apulejus, in ſermone puritatem & nitorem idem Quintilianus: in Satiris eum eſſe emendatiſſimum Lactantius. Imitatus eſt in Odis potiſſimum cum Pindaro Alcæum & Sapphonem: epitheta ſumſit ab Homero & Sophocle. In libro Epodon ſecutus eſt Archilochum, in Satiris Romanos illos Ennium & Lucilium. Sed Horatio [1] nihil hoc in genere præſtantius eſt, qui ut omnes vitæ rationes in Satiris ſuis complexus fuit, ita floſculos ſuppeditat, quibus mirum in modum ornare ſermonem noſtrum poſſumus. Ego certe Satiras ejus omnes memoriæ mandari velim, tum in vita ipſa, tum in ſermone uſui futuras. Elegantiſſima omnia ſunt, dictio nitida, &, ſi numeros tollas, ſermoni ſoluto apta. Urbanitas in eo mira, ſales candidi, ex abdito erutæ ſententiæ, argutiæ non coactæ, meræ Charites, omni occaſioni aptæ. Summum in illo viro ingenium fuit, nec immerito Auguſto & Mæcenati in deliciis, cujus genium ſatiricum nemo ex antiquis, nemo e recentioribus, ulla imitatione aſſecutus eſt. Jo. Caſelius in Νέῳ ſuo, Horatium vitæ magiſtrum commendans, *Affirmare non dubitem*, inquit, *qui in hoc poeta multum operæ poſuerit, eumque ita perdidicerit, ut ejus verſus non in ore natos aut extemporales, ut putatur, non memoria teneat, (nec vero non ſunt, qui hoc præſtiterint) ſed probe intellectos*

1 Morhof. Polyhiſt. l. 3, c. 6, p. 634, Tom. I.

ad uſus vitæ transferat: hunc poſſe rebus ſuis ſuorumque recte in omnibus aliquid boni conſilii invenire: nec minus idem patriæ recte conſulat, præſertim ſi & ad hiſtoriam ſe conferat, ſpectans id, quod potiſſimum oſtendimus. Bentlejo in notis p. 64 Horatius dicitur *magnus novator*, quod ex Græcis in Latinam linguam felici audacia alia tranſtulit, alia, ut *male feriati* vocabulum, ipſe primus effinxit. Confer Jac. Frid. Reimanni hiſtoriam vocabulorum Latinæ Linguæ p. 43 ſeq. Alius Horatius, de quo Martialis IV, 2. Sed longe plures hoc nomine commemorat Jo. Glandorpius in Onomaſtico Romano p. 402 ſeq. De *Titio* poeta Lyrico Broukhuſius ad Tibullum p. 92 ſeq. De *Cæſio Baſſo* Scholiaſtes Perſii ad Sat. VI, 1.

POEMATA.

Scripta Horatii ita recenſet Sidonius Apollinaris Carmine IX, v. 218:

Non quod per Satiras Epiſtolarum
Sermonumque ſales, novumque Epodon,
Libros Carminis ac Poeticam artem
Phœbi laudibus & vagæ Dianæ
Conſcriptis voluit ſonare Flaccus.

Hæc univerſa Horatii hodie exſtant:

Carminum ſive Odarum libri IV, ad C. Cilnium Mæcenatem, licet primam Odam libri primi (uti non paucos Virgilii verſus) pro ſpuria habuit Franc. Guyetus, doctus, ſed nimis delicati faſtidii Ariſtarchus. Librum quartum ex longo intervallo addere juſſit Auguſtus, ut in vita Horatii Suetonius memoriæ prodidit.

Epodon liber unus, perinde ut libri carminum, vario genere verſuum proodico & epodico ſcri-

ptus, de quibus conſulendus Aldi Manutii tractatus de XIX generibus metrorum Horatii.

Epodon libro ſubjicitur *Carmen ſeculare*, quod Horatio componendum injunxit Auguſtus anno U. C. 736, ætatis Horatii 40. Meminit auctor vitæ, & Sidonius innuit per *Phœbi laudes & vagæ Dianæ conſcriptas*. Sunt, quibus carmen ſeculare videtur etiam lib. I Oda 21, & lib. IV Oda 6. Vide Petri Taffini lib. 1 de ludis ſecularibus cap. 16 & 17, in Tomo 8 theſauri Ant. Romanarum.

Sermonum libri IV ad eundem Mæcenatem, epico carmine conſcripti; quorum duo priores complectuntur *Satiras* [1] ab argumento, poſteriores duo ad docendum & inſtruendum facti, *Epiſtolarum* vulgo veniunt nomine, quorum in altero Ethicum philoſophum, in altero Criticum profitetur. Alter conſtat Epiſtolis viginti, alter vero tribus, una ad Auguſtum [2] de Poetis, præcipue Romanis; ſecunda ad Julium Florum; tertia ad Piſones patrem & filios, a Chariſio diſerte Epiſtolæ nomine memorata, quæ vulgo, ut Sidonii etiam ætate factum, ſejuncta a reliquis, Fabii auctoritate III, 8 Inſt. Or. inſcribitur *Liber de arte poetica*. in quem Porphyrio obſervat, Horatium congeſſiſſe præcepta Neoptolemi Pariani de arte poetica, non quidem omnia, ſed eminentiſſima. Hæc Epiſtola ſi cum duabus prioribus

1 Nonnullas Satiras ante Carmina quædam in Epodon libro ſcriptas ab Horatio eſſe diſputat Sam. Petitus lib. I Obſervatt. cap. IX.

2 Sueton. in Horatii vita: *poſt Sermones vero lectos quoſdam, nullam ſui mentionem factam ita eſt queſtus Auguſtus:* Iratum me tibi ſcito, quod non in pleriſque ejuſmodi ſcriptis mecum potiſſimum loquaris. An vereris, ne apud poſteros infame tibi ſit, quod videaris familiaris nobis eſſe? *Expreſſitque eclogam, cujus initium eſt:* Cum tot ſuſtineas & tanta negotia ſolus.

jungatur, mole & verſuum numero fere æquabunt priorem Epiſtolarum librum, aut certe parum inter ſe uterque different, ut pridem notavit Dan. Heinſius. Horatii *Satiras* Fulvius Urſinus in Virgilio cum Græcis ſcriptoribus collato p. 3, veteris Codicis Vaticani fidem ſecutus, *Eclogas* appellat. Sic quoque Cruquius, haud improbante Barthio ad Statium T. I, p. 351. Liber Satirarum ſecundus Trebatio in quibuſdam Codd. inſcribitur. Compoſitæ ſunt carmine epico, ſed ſermoni propiore, ut ipſe lib. I, Sat. IV, 41 ſcribit:

——— neque ſi quis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc eſſe poetam.

Ab his Satiris *mordacem* vocat Flaccum Sidonius: Petrus Bleſenſis ſubinde *Ethicum*, ut Epiſt. 150, & alibi. Quid ecloga, quid ſatira exigat, eleganter tradit Jo. Anton. Campanus lib. V, Epiſt. 24. Verſus quatuor & quinquaginta ex Epiſtola ad Florum, a verſu 87 ad 140, in alteram ad Auguſtum transferendos, non poſt v. 219, ut Dan. Heinſius, ſed poſt 117 collocandos eſſe, ſingulari diſſ. in Acad. Inſcriptionum Pariſ. a. 1702, 15 Nov. probatum ivit Jo. *Boivinius*. Verſus octo in quibuſdam Codd. & editionibus præfixi lib. I Satiræ X, & a Gyraldo dialog. IV de poetis, Guil. Cantero aliiſque pro Horatianis habiti: *Lucili, quam ſis mendoſus teſte Catone* &c. tanquam ſpurii a Criticis rejiciuntur. Vide H. Stephanum, Lævinum Torrentium, alios. In libri ſecundi Epiſtola II tranſpoſiti verſus a. 87 ad 140, ut præter Dan. Heinſium in notis, Jo. Boivinius diſſ. in memoriis literariis Trevoltinis a. 1703, Sept. p. 268 ſqq. Salmaſius in Solinum p. 5, Horatii nomine laudat hunc verſum:

Nulla dies abeat, quin linea ducta ſuperſit.

ſed non eſt Horatii, nec alterius veteris poetæ Latini, ut notatum Carolo Dati in vita Apellis p. 107, bibl. Aproſiana p. 273. Sermonum libros, Horatii exemplo, præter alios ſcripſit Pet. Scholirius, eques & ſenator Antverp. a. 1635 defunctus, quos commentariis etiam illuſtravit Albertus le Roy,[1] Eremita Auguſtinianus, Herbipoli, 1683, 8.

Ars Poetica ſcripta ad Piſones, patrem & filios: hos enim alloquitur verſu 24,

——— *Pater, & juvenes, patre digni.*

Suetonius in vita teſtatur, veniſſe in manus ſuas & *Elegos* ſub Horatii titulo, & *Epiſtolam* proſa oratione, quaſi commendantis ſe Mæcenati. *Sed utraque, inquit, falſa puto. Nam elegi vulgares, epiſtola autem obſcura, quo vitio minime tenebatur.* Auctor libri de Orthographia, qui Bedæ vulgo tribuitur, p. 2800 edit. Putſchii: *Nonnulli veterum ipſa carmina ſoles nominare, ſicut Horatius in principio cujuſdam voluminis, quod ita exorſus eſt:* Soles meos omni Eccleſiæ (Barth. LII, 4, legit *Eteſiæ*) veſtræ commendo. Et *Maro:* ſæpe ego longos cantando puerum memini me condere ſoles.

SCHOLIASTÆ veteres.

Multos Grammaticos veteres interpretes nacta ſunt Horatii Carmina, ſed quorum ætas definiri non poteſt. Primo loco ponitur in edd. *Acron*, cui præfert interpretandi ſollertia *Porphyrionem* Vavaſſor de vi & uſu verborum quorundam. Henr. Stephanus teſtatur, in MS. *Pomponium Porphyrionem* appellari. Ceterum ſunt magis excerpta ex eorum commentariis, quam commentarii ipſi, iique etiam, ut in aliis quoque factum, inter-

1 Acta Erud. 1684, pag. 262.

polati ab iis, qui iſta excerpſere. Porphyrionis quidem Scholia ſe longe pleniora habere ſcripſit Emendationum L. I, c. 14, eaque ſe editurum promiſit. Scholia autem Anonymi edidit primus Cruquius in ſua Horatii editione. Ea ſimilia ceteris judicat Barthius Adverſ. XLII, 22; nec magni faciebat T. Faber Epp. I, 2, II, 54: habent tamen non pauca, quæ in ceteris Scholiis antiquis non reperiuntur, & tamen ad intelligendum Horatium utilia. Scholia inedita exſtant in Bibl. Franequerana, teſte Gutberletho de Saliis pag. 9. Grævius etiam in Lect. Heſiod. c. 17 affert locum e Scholiaſte ſuo inedito. Quæ in edd. Baſil. addita ſunt veterum Grammaticorum Scholia, ea ſunt excerpta & collecta e libris Grammaticorum ſuperſtitum.

CODICES.

Codices MSti Horatiani non tam inſignes quidem & clari exſtant, quam Virgiliani; ſed tamen non pauci, aut contemnendi. Codicem optimæ notæ commemorat Barthius Adv. XXXV, 2. Bentlejus Reginenſem p. 13, 16 &c. Leidenſem 800 annorum, Cantabrigienſem 600, item alium Galei; v. & Burmanni præf. ed. 1713, 12. MS. Biblioth. Hanov. ſcripturæ Longobardicæ minoris, item Gœttingenſis recentiorem habent. Habent & Bibl. Lipſ. Sen. & Vinar. MStos, quorum omnium, aliorumque excerpta Geſnerus habuit. Plures reperiet, qui volet, in Montefalconii Bibl. MSS. &c. Vide & Jani edit. Horatii Tom. I, Vol. I.

SCRIPTA Horatio lucem afferentia.

In *Artem Poeticam* ſeparatim ſcripſere plurimi, quorum nonnullos annotavit etiam Adrianus

Bailletus, in judiciis eruditorum de ſcriptoribus hujus argumenti, ſingulari volumine recenſitis, Vitus *Amerbachius*, Argent. 1543, 8. Franc. *de Caſcales*, Valentiæ 1659, 8. Nic. *Colonius*, Bergomi 1587, 8. Thom. *Corræus* Luſitanus, Venet. 1587, 8. *Trypho Gabriel*, Pariſ. 1544, 8. Henr. *Glareanus*, Pariſ. 1533, 4. ap. Rob. Steph. Jac. *Grifolus*, Florent. 1550, Pariſ. 1552, & Venet. 1562, 8, cum apologia adverſus Jaſonem de Nores. Franc. *Luiſinus*, Utinenſis, Venet. 1554, 4. apud Ald. Manut. Vicentius *Madius* Brixianus, Venet. 1550, fol. cum commentario ejuſdem & Barth. Leonhardi in Poeticam Ariſtotelis. Aldus *Manutius* junior ibid. 1576, 4. Hercules *Manzonius*, Bergomi, 1604, 4. Pet. *Nannius*, ad calcem edit. Horatii cum Torrentii commentario, Antv. 1608, 4. Jaſon *de Nores*, Cyprius, 1544, 8. Venet. 1553. Janus *Parrhaſius*, Neap. 1531, 4. Pariſ. 1553. Lugd. 1536. Venet. 1553. Jo. *Piſcator*, Spiræ, 1595, 8. Franc. *Robortelli* commentaria cum ejus explicationibus de Satira, Epigrammate, Comœdia, ſalibus & Elegia, Florent. 1548, fol. Franc. *Sanchez* annotationes, Salmanticæ 1591, 8. Antv. 1592, 8. Achillis *Statii* notæ, Antv. 1553, 4. Jo. *Sturmii* commentarius, Argentor. 1576, 8; quem Jo. Henr. Ackerus iterum ſubjici prælis curavit Rudolſt. 1716, 8. Jod. *Willichii*, Francof. 1539, 8. Jo. Bapt. *Pignæ* poetica Horatiana Venet. 1561, fol. &c. Princeps & noviſſimus interpres eſt R. *Hurdius*. Omiſimus Analyticos, Rhetoricos & Paraphraſtas, ut in ceteris partibus: quos nemo hodie quærit.

In *Epiſtolas* Claudius *Minos*, Pariſ. 1584, 4. Jo. *Amarito*, ibid. 1553, 12.

In *Satiras* Jac. *Cruquii* notæ excuſæ ſeparatim

8. ap. Plantin. Julii Aurelii *Haurechi* commentarius in Satiras duas primores, Antv. 1541, 8. P. *Oudini* in Satiram VI lib. I. J. J. *Maſcovii* exercitt. II in Hor. Satiras, Lipſ. 1714 &c.

In *Odas & Epodon librum*. J. M. *Brutus*. Herm. *Figulus*. Francof. 1546, 4. Bernhardin. *Parthenius*. Ven. 1584, 4. Phil. *Eugentinus*. J. Th. *Freigius* &c. In lib. I Odd. Adr. *Turnebus*. Pariſ. 1577 & 1586, 8, una cum animadverſſ. ex ejuſdem Adverſſ. in varia Horatii loca, notiſque Mureti & Manutii in Horat. Paulli *Franci* commentarii Horatiani præmetium in I & II librum Odarum, Francof. ad Viadrum 1521, 8. Jo. *Cæſarius* in Odas triginta duas libri primi, Rom. 1566. *Hugolinus Martellus* Epiſcopus, in Odam 2 libri IV, de Pindari laudibus, Florent. ap. Juntas, 1579, 4. Julianus *Aurelius* Leſſignienſis Belga, in Odam 1 & 2, cum paraphraſi earundem, Antv. 1541. Blaſius *Bernardus* de laudibus vitæ ruſticæ ad Horatii 2 Epodon, Florent. 1613, 4. *Aldus Manutius* de eodem argumento, Venet. & Jo. *Weitzius*. Francof. 1625, 8. Jac. *Cruquii* notæ in Epodon librum excuſæ ſeparatim apud Plantin. Phil. *Bebii* e Soc. Jeſu commentarius in Lyrica Horatii ab obſcœnitate expurgata, Colon. 1633, fol. *Chriſtii* juventas aquilæ, ad carm. IV, 4. Lipſ. 1745. Cl. *Meſſerſchmid* de Genio, Witteb. 1769. Cl. *Baueri* epiſtola de Horatii locis nonnullis, Laub. 1770. Cl. *Brieglebii* Vorleſungen über den Horaz (carm. I, 1 - 6.) Altenb. 1770. Cl. *Haymanni* vindiciæ Hor. adverſ. Perraultum, Dreſd. 1771. Cl. *Degen* ſpecimen urbanitatis Hor. Erlang. 1774. Ill. C. H. *Schmidii* polemicæ Horatianæ ſpecimina V, inde ab a. 1776. Cl. *Haberland* de carm. III, 3. Jen. 1775. Cl. *Widebug* de nexu in odis Hor. ib. eod.

Carmen ſeculare, ſeparatim cum aliis Odis quibuſdam, velut, in iiſdem ludis ſecularibus, diſtinctis temporibus dierum cum illo, quod carmen ſec. vocamus, decantatis edidit ſub titulo: *Partis ſextæ operum Horatii*, ex antiquiſſima recenſione *Sidonii Apoll.* Carm. IX, 218. ſ. notiſque crit. & philol. illuſtravit Jo. Pet. *Ancherſen*, Hafn. 1752, 8. Simile quid in mentem venerat ante *Sanadono;* vid. *Geſnerum* in præf. ad Carm. ſec. cujus judicium de eo invento probamus.

Chriſtoph. Aug. *Heumanni* quædam in Horatium obſervationes, inſertæ Miſcellaneis Lipſienſibus Pezoldi T. IV, p. 137 ſeq. His junge ejus Parerga crit. p. 138 ſeq. & audaces Galli cujuſdam emendationes in Horatium, in Memor. Trevoltinis a. 1715, p. 968; & Ephemer. literar. Pariſ. a. 1716, p. 515 ſeq. Item obſervationes Miſc. Dorvill. Vol. II, p. 88 ſeq. 381 ſeq. & Vol. IV. G. *Waddeli* animadverſſ. crit. in loca quædam Hor. Edimb. 1734. J. Ph. *de Medenbach Wakker* amœnitates literar. (Traj. ad Rh. 1770, 8.) J. *Schraderi* emendatt. liber (Leovard. 1776, 4.) *Sulzeri* theoria artium, (*Herderi*) Silvæ criticæ, *Leſſingii* Laocoon, *Kameſii* (*Homi*) elementa critica &c.

Ineditum Zach. *Lundii* commentarium copioſum in Artem Horatii, una cum aliis viri illius docti lipſanis ſervat Hafniæ Frid. Roſtgaard. In Odas quoque & Epiſtolas commentarius ejuſdem Lundii venit una cum aliis quibuſdam illius monumentis in bibliothecam J. Moth, regis Daniæ a conſiliis. Jo. *Ulrici* commentationes in Horatium memorat Jo. Frid. Gronovius Epiſtola ad Caſp. Hofmannum a. 1633, inter Epiſtolas G. Richteri p. 563. Commentarios ſuos ipſius Hadrianus *Ju-*

nius IV, 6, animadverſionum. Vide ſis & ejuſdem Junii Epiſtolas pag. 3 ſeq. & 280.

Thom. *Treteri* Poſnanenſis index omnium vocabulorum in Horatio, prodiit Antv. 1576, 8, & Francof. 1600, 8. Eum Romæ in adornando Horatiano indice adjuverat Polonus Stanislaus Drozinius in ædibus Hoſii Cardinalis. Ille index ad paginas eſt editionis Lugd. 1576 adornatus. Jo. Pet. *Tanii*, Romani, Soc. Jeſu, index in Horatium & Boethium, Mediol. 1610, 8. Dan. *Avemanni* Brunopolitani Hodegeta Horatianus, non ad paginas ſingularis cujuſdam editionis, ut Treteri, ſed ad libros & verſiculos, atque adeo quaſcunque Horatii editiones accommodatum omnium vocabulorum *Indicem* exhibet, Brunſv. 1667, 8. Ex utroque compoſitus eſt in ed. Bentlejana Horatii. Jodoci *Deſmarez* Horatius in uſu, ſive Horatianæ phraſeos puritas, copia, elegantia, Colon. 1648, 12. Andr. *Crameri* praxis Horatiana laudatur a Chriſt. Daumio in Epiſt. ad Græſium Rectorem ſcholæ Altenburg. Jo. Bapt. *Maſculi* Lyrica ſive Odæ cum argumentis odarum, & ideis Horatianis, Duaci 1635, 12. In locos communes Horatium, utili poeſeos ſtudioſis conſilio, digeſſit Joſ. *Langius*. Lugd. 1604, 12; uti Virgilium Mich. Coiſſardus e Soc. Jeſu, Pariſ. 1683, 12. Emblemata Horatiana cum elegantiſſimis iconibus ære deſcriptis edidit Otto Vænius pictor, ab a. 1610 frequenter recuſa, nec Latine modo, ſed Gallice quoque & Germanice edita, nec non Belgice & Hiſpanice, ac denique Italice, interprete Pet. de Benedictis, Ligure. Cum Pindaro Horatium contulit Franc. *Blondellus* ſingulari diſſertatione vulgata Gallice, Pariſ. 1673, 12; atque inde Amſtel. docetque Horatium ma-

gis uſum judicio, Pindarum enthuſiaſmo poetico plus indulſiſſe. Vide etiam, ſi placet, egregii poetæ *de la Motte* diſſertationem, eodem idiomate editam, de ratione & virtutibus Odarum.

Parodias Horatianas ediderunt Caſp. Cunradus, Jo. Otto Mariana, Melch. Adamus, H. Meibomius, Thom. Sagittarius, & noviſſime Joach. Henningius. E veteribus huc ſpectat aliquo modo *Metellus* Tegerſeenſis Monachus in Bavaria, qui circa a. C. 1160 metris Horatianis ſcripſit Quirinalia in laudem S. Quirini martyris, Epiſcopi Laureacenſis, edita ab Henr. Caniſio append. T. I, lect. antiq. T. III edit. Baſn. Laudat hunc ſcriptorem, pro ſeculi, quo vixit, barbarie, non inelegantem, & Odas nonnullas ex eo refert Petr. Taffinus de an. Sec. P. I, c. 8, & P. II, c. ult. *Parodias* Horatianas præterea vulgarunt Jo. *Morellus*, Muſei Rhemenſis Pariſini Gymnaſiarcha, Pariſ. 1608, 8. Juſtin. *Bertuchius*, Gymnaſii Portenſis Rector, & Dav. *Hoppius* ſcholæ Regiomontanæ Prorector, Brunſv. 1690, 8. In Jo. Jac. *Hofmanni* Poematibus, excuſis Baſil. 1684, 12, liber primus integer Proteum Horatianum complectitur, ſive Odas Horatii ſelectas, quas exhibet redditas vario carminis genere, Alcaico, Anacreontico, anapæſtico, Aſclepiadeo, choriambico, elegiaco, epico, jambico, Phalæcio, Sapphico. Paraphraſin heroicam aliquot odarum Horatii habes etiam in poematis præclaris Jac. *Wallii* Soc. Jeſu Antv. 1656, 8. P. Aloyſii *Hardevyſt* Soc. Jeſ. Paraphraſis heroica odarum XXIV libri primi, Antv. 1711, 8. Omitto Car. Ruæi, aliorumque ſimiles venæ poeticæ exercitationes. Italice Laurentii *Matthæi*, Reatini, Metamorfoſi lirica d'Oratio traſportato e moralizato in tute le ſue

Odi ed Epodi, con diſcorſo proemiale di quanto ſia difficultoſa ed altretanto profitevole l'imitation Oratiana, a Rieti, 1679.

Metrorum Horatianorum rationem explicarunt, ex antiquis Diomedes III artis Grammat. p. 517-528; e recentioribus Nic. Perottus & Aldus Manutius, quos jam ſupra memoravi, tum Franc. Patricius, cujus liber ſcriptus fuit in bibl. Heinſiana, Th. *Harsley*, Lond. 1736, 8; ut Dan. Bambergium alioſque omittam.

Horatium a Jul. Cæſaris Scaligeri cenſuris defendit Bernh. Parthenius Spielebergius in commentario ad Odas. Novo cenſori Anglico Horatii, qui diſſertationes ſuas, poetæ illi parum æquas, quæ vocat ſcrutinia, oppoſuit, reſpondit alius, neſcio quis, eodem idiomate, An anſwar to the ſcrutiny &c. Lond. 1708, 8. Vid. Ephemerides Pariſ. 1709, menſe Febr. p. 256 ſeq. Conſulenda etiam poetæ Galli inſignis, Motti (de la Motte) diſſertatio Odis ipſius præmiſſa de Poeſi Lyrica, Pariſ. 1709, 12; &, quam laudabam ſupra, exercitatio Jo. Guil. Bergeri, Prof. Viteberg. de Philoſophia Horatii, a. 1704 edita, qua Eclecticum eum fuiſſe, & a quorumcunque Philoſophorum diſciplina, quæ ipſi probarentur, cum judicio delibaſſe diſputat. *Leſſingii* Rettungen des Horaz, Opp. T. III, Berol. 1754. C. A. *Klotz.* de felici audacia Horatii, Jen. 1762. Ej. vindiciæ Horatii, Brem. 1764. Ej. Lectiones Venuſinæ, Lipſ. 1770. *Walchius* de philoſophia Hor. Stoica, Jen. 1764. J. F. *Engeri* commentariol. in ſelecta Hor. loca, Vratisl. 1777. Q. Horatius Flaccus door R. van *Ommeren.* Amſteld. 1790, 8.

INDEX
EDITIONUM, COMMENTARIORUM, VERSIONUM &c.
Q. HORATII FLACCI

non ſolum Fabriciano & Douglaſiano * ſed etiam illo, quem Bibliotheca Horatiana ** a J. W. Neuhaus edita, ſiſtit, auctior & emendatior, partim ex Chr. D. Jani indice edd. partim novis curis; in quatuor ætates digeſtus.

* Catalogus Edd. Q. H. F. ab an. 1476 ad an. 1739, quæ in bibl. Jac. *Douglas*, Coll. Med. Londin. Socii honor. & S. A. S. aſſervantur, Lond. 4 prodiit.

** Bibliotheca Horatiana ſ. Syllabus edd. Q. H. F. interpretationum, verſionum ab an. 1470 ad an. 1770. Lipſ. 1775. Editor, qui fuit J. W. Neuhaus, adjutus maxime catalogo bibl. Horatianæ, quam ill. Comes Fr. Lud. de Solms, Elect. Sax. Comes Conſiſtorianus poſſidet, fere 800 edd. & ſcripta ad Horatium pertinentia complectentis, ſeriem longe copioſiorem inſtruxit, ſed & multa admiſit haud ſatis in hiſce literis verſatus, quæ clariſſimus Horatii illuſtrator Chriſt. Dav. Jani in ſelectiori Ind. edd. Hor. Tomo I Horatii a ſe recenſiti pag. XXII — LXXIII emendavit.

ÆTAS I ſ. *NATALIS.*

1470 —— 1500.

Quæ ab ed. principe primave Zaroti profecta nutritores habuit Chriſtophorum *Landinum*, eundemque interpretem, Raphaelem *Regium*, & Alex. *Minutianum*, qui etiam veteres interpretes Acronem & Porphyrionem adornavit, Jo. Franc. *Philomuſum*, Anton. *Mancinelli*, & Jac. *Locher*, Germanum.

(1470) *Editio princeps* 4. ſine loco & anno, ſine titulo ſ. indice, ſine typographi nomine adeo, habet in fine additos verſus:

Hoc quicunque dedit Venuſini carmen Horatî,
Et ſtudio formis correctum effinxit in iſtis,
Vivat; & æterno ſic nomine ſæcula vincat
Omnia; ceu nunquam numeris abolebitur auctor.

haud tamen editor ſuo conſuluit, cum id hodie ambigatur. Mich. Mættarius (annal. typogr. T. I, p. 292 ed. II) ex typographia Ant. Zaroti Parmenſis, qui Mediolani anno circiter 1470 excudere cœpit libros, prodiiſſe conjicit, ob typos ſimiles iis, quibus poſt Zarotus uſus eſt, quamvis iiſdem rudiores minuſque cultos. *Sunt vero etiam*, quod J. M. Geſnerus in præf. Horatii ſui obſervat, *ejus formæ, quam Nic. Jenſon Gallus Venetiis adhibuit, ſed paulo minus cultæ, & incompoſitæ; ut appareat, neque matrices ita fuiſſe perfectas, ut fuere Jenſonianæ, neque ita accuratam verſuum dirigendorum rationem.* Geſnerus, qui eam contulit, ſic deſcribere pergit: *Porro literæ nullæ initiales, ſæpe ſ longum in fine vocis poſitum &c. Volumen conſtat quinternionibus duplicatis, ut oriantur denorum foliorum libelli. Folia ipſa non ſignata neque literis neque numeris, cuſtodes nulli, nullum Regiſtrum, literæ tranſpoſitæ; infantia denique artis, & operarum ruditas undique apparet. Voces vel omiſſæ, vel cum ipſius metri pernicie permutatæ, fidem faciunt, non præfuiſſe editioni grammaticum, ſed ſimpliciter exemplum ſuum, i. e. MS. Codicem, ſecutos eſſe typographos. Unde illud conſequitur, ut, quæ bonæ ſunt lectiones, eas ab antiquo Codice, non ab ingenio correctoris eſſe, intelligamus.* Hactenus Geſnerus.

1470 Sermones Oratii ſ. l. fol. charactere Gothico; vid. Maittaire T. I, p. 296.

1474 Mediolanenſis I, Zaroti. *Horatius: per Antonium Zarotum Parmenſem*, fol. In fine: *Anno a natali Chriſtiano MCCCCLXXIV die XVI Martii Antonius Zarotus Parmenſis cuncta opera Q. Horatii Flacci Venuſini non indiligenter emendata — eleganter atque fideliter impreſſit. Quiſquis haec coemerit, nunquam pœnitebit.* Conf. *Maitt.* Tom. I, p. 336. *Saxius* hiſt. typogr. Mediol. cum Argelati ſcriptt. Mediol. T. I, p. 561.

——— Mediolanenſis II. *Horatius, cum commentario Acronis*, fol. In fine: *Acronis viri quam doctiſſimi commentaria, quam diligenter emendata, in Q. Hor. F. Opera, per Anton. Zarotum, Mediolani impreſſa Idibus Sextilis.* Vid. Jac. Douglas catal. edd. Horat. ab an. 1476 uſque ad 1739, (Lond. 1739.) & Sax. l. c. p. 561.

——— Mediolanenſis III. *Horatius per Ant. Zarotum*, 4. Douglas l. c.

——— Ferrarienſis: *per Carnerium Auguſtinum*, 8. In fine legitur tetraſtichon:

Ferrariæ impreſſit regnante ſub Hercule divo
Regia quo gaudet nunc Lionora viro
Carnerius puer Auguſtinus, cui dedit almam
Bernardus lucem Bibliopola bonus.

Cf. Mættar. T. I, p. 336, qui in exemplo a ſe viſo deſiderabat Sermones & Artem poeticam.

1476 Mediol. IV. *Q. H. F. opera*, fol. In fine: *Hoc opus Horatii emendatiſſimum impreſſum eſt opera & impenſis Phil. de Lavagnia, civis Mediolan. die XV Febr. Amen.*

1477 Mediolanenſis V. fol. In fine: *opera & impenſis Phil. Lavagniæ, civis Mediolan. anno a natali Chriſtiano MCCCCLXXVII, tertio Kal. Maji.*

——— Tarviſina, fol.

——— Veneta I, per Phil. *Condam Petri. Die XV Sept. dicante* (lege *ducante*) *Joanne Mocenigo*, fol.

1478 Eadem, novum titulum, mutatumque anni numerum habens: — *die XV Sept. ducante Jo. Mocenigo*, fol. *.

* Editionem hujus anni Venetam, ut Fabricius annotat, illam 1477, Bentlejus omnium primam eſſe credidit, quæ eadem eſſe videtur.

1479 Eadem, mutato anno: — *ducante Jo. Mocenigo*,

inclito duce, MCCCCLXXIX, die XVIII Sept. fol.

1480 *Opera: cum comm. Acronis & Porphyrionis* ſ. l. & a. fol.

Epiſtolarum libri duo (charactere ad Gothicum incedente.) In fine: *impreſſ. Cadomum* (lege *Cadomi*) *per Mag. Jac. Durandas & Egidium Quijoue anno Domini MCCCCLXXX menſe Junio, die vero VI ejuſdem menſis.*

1481 *Carmina: cum comm. Porphyrionis & Acronis;* ex emendatione Raphael. Regii Patavini ſ. l. fol. Impreſſa Venetiis. Vid. Gemeiners Nachrichten von den in der Regensburgiſchen Bibliothek befindlichen Büchern p. 222.

1482 Landini I, Florentina. *Horatius.* In fine: *Chriſtoph. Landini, Florentini, in Q. H. F. Opera omnia interpretationum finis divino auxilio felix. Impreſſum per Anton. Miſcominum, Florentiæ an. ſalutis MCCCCLXXXII, Nonis Auguſti.* Elegans & nitida editio eaque princeps, quæ interpretationes Landini adjunctas habet, & pluribus ſeqq. præivit. Habuit illam J. M. Geſnerus, qui eam deſcribit in præf. Horatii ſui, „qui quaterniones habet non literis alphabeti ſignatos, ſed folia numeris diſtincta, ad quos tabula vocabulorum accommodata eſt.“ Præmiſſa vero eſt in laudem Landini: *Ad Horatium Flaccum Ode Dicolos tetraſtrophos Angeli Politiani.* Eam ſequitur: *proœmium. Chriſtoph. Landini Florentini in Q. Horatii Flacci libros omnes ad illuſtriſſimum Guidonem Feltrium magni Federici Ducis filium. interpretationes incipiunt fœliciter.* Tum index emendationum.

——Epiſtolarum liber. Lipſiæ, 4.

1483 Landini II, Veneta II. *Horatius*, fol. ſine titulo incipit ab Oda Politiani, convenitque cum priori, niſi quod pro foliorum numeris habet quaterniones ſignatos. In fine: *Impreſſum Venetiis per Joannem de Forlivio & ſocios. Anno ſalutis M. CCCC. LXXXIII.* Excipit certe in hac editione Politiani Odam, & Landini proœmium, *tabula vocabulorum, quæ in noſtris commentariis ſuo ordine interpretatione invenies*, ſed ſine additis paginis ſ. foliis: neque enim folia libri numeris diſtincta ſunt. Sequitur tum index emendationum: *hæc ſunt quæ in codice Horatii errore librarii mendoſa emendanda fuerant. — Emendata in*

commentariis quæ invenies — Regiſtrum hujus operis, (quo ſingulorum quaternionum duplicatorum, qui ſunt 25, quatuor prima folia literis alphabeti ſignata notantur a voce initiali.) In fine regiſtri: *Chriſtophori Landini Florentini in Quinti Horatii Flacci opera omnia interpretationum finis. Divino auxilio fœlix die XVII Maji M. CCCC. LXXXIII;* tum *vita poetæ* a Landino ſcripta præmittitur ipſis commentariis. Exemplum hujus edit. eſt in Bibl. Gymnaſii Bipont. cujus primus poſſeſſor duplicem ſui notitiam primo folio inſcripſit: *Anno a nato Chriſto 1479, die prima menſis Decembris gradum baccalaureatus in artibus in univerſitate Colonienſi in burſa licent. regente doctore lamperto conſecutus ſum.* Dein: *Anno Dni MCCCCLXXXV In vigilia undecim millium virginum gradum magiſterii in artibus liberalibus in univerſitate heydelbergenſi conſecutus ſum ſub magiſtro hioanne heim ex winheim ſacrarum literarum baccalaureo & pro tunc ejuſdem univerſitatis facultatis arcium decano.* Nomen poſſeſſor ipſe haud adſcripſit, quamvis ipſe multa adleverit ad textum explicandum, indicemque auxerit.

——Landini III, Veneta III. *Horatius: cum commentario Chr. Landini: per Magiſtrum Raynaldum de Novimagio Almanum.* Venet. 1483, fol. Repetitio eſt Florentinæ altera. V. Mættar. T. I, p. 445.

1484 Veneta IV. Q. H. F. Opera, cum notis variorum, ap. *Jo. Gryphium.* Venet. 1484. Douglaſio memoratur.

1485 Mediolanenſis VI. *Horatii opera: cum comment. Acronis & Porphyrionis.* In fine: *Impreſſum Mediolani MCCCCLXXXV per Antonium Zarotum Parmenſem. impenſis Auguſtini Mariæ Conagi.* fol. de qua v. Mættarium & Saxium l. c.

1486 Mediol. VII. fol. *Horatius: cum commentar. Acronis & Porphyr.* In fine: *In officina egregii librarii Ant. Zaroti Parmenſis: impendio Alexandri Minutiani Appuli de Sancto Severo, hæc opera Mediolani impreſſa ſunt: anno MCCCCLXXXVI, quinto Idus Martias.* Alex. *Minutianus* in præf. ad Barthol. *Chalcum*, Ducalium Secretorum Magiſtrum in arce Diali ſcripta pridie Idus Martias anno 1486, ait, ſe libros Flacci cum Acrone & Porphyrione accuratiſſimis interpretibus caſtigandos ſuſcepiſſe — *præſertim cum vererer, ne ſi*

id penitus detrectaſſem: plurimum de majeſtate Oratiana nobis tolleretur, ob temerarium & veluti ſacrilegum cujuſdam conatum: qui recentiſſimas in Flaccum interpretationes edidit: de quibus veriſſime dici poteſt id quod de Rupilio rege noſter inquit Oratius pus atque venenum *tam ſenſuum quam verborum hujus eminentiſſimi vatis: id quod niſi Porphyrionis antidotis repreſſum fuiſſet: brevi totus contabuiſſet Oratius.* — Cum *Acronis* comm. jam an. 1474 ex offic. Zaroti, idemque cum illo Porphyrionis, cura Raph. Regii an. 1480 & ſeq. iterumque per Ant. Zarotum, impenſis Conagi an. 1485 prodiiſſent, Minutianus Cod. antiquiſſimum Porphyrionis nactus, denuo hunc recognitum dedit ap. eundem Zarotum. Landinum a Minuciano acrius notatum veriſſime edixit Geſnerus; qui in præfat. Horatii plura excerpſit. Neque audiendus Saxius, qui Conagum potius tangi putat. Is certe interpretationes ipſe non ſcripſerat.

——Landini IV, Veneta V. Horatii opera cum comm. Chriſtophori Landini. *Impreſſum Venetiis per Mag. Bernardinum de Tridino ex monte ferrato anno ſalutis MDCCCCLXXXVI. Pridie Idus Martias.* fol. Repetitio Florentinæ ſ. Venetæ III.

1487 Mediolanenſis *Zaroti* laudatur ap. Douglaſium; neque differre videtur ab illa an. 1486.

1488 Q. H. F. epodon liber. *Lipzk.* ſi fides Douglaſio habenda.

1490 Veneta VI. cum comm. *Landini* per Jo. *de Forlivio* & ſocios. fol. Repetita ex illa an. 1483.

——Veneta VII. Opera: c. commentariis *Acronis, Porphyrionis & Landini;* per Georgium *Arrivabene*, Mantuanum. Prid. Non. Febr. MCCCCXC. Venet. fol. Editioni præfuit Jo. Franc. *Philomuſus* Piſaurenſis, qui textum & Horatii & Commentatorum ſubinde emendavit, unde pro nova recenſione habetur. V. Maittar.

——Impenſis Bernard. *Reſinæ.* Venet. fol. Forſan non differt a priori aut illa an. 1492.

1491 cum comm. *Landini*, per *Bernard. de Tridino* ex Monteferrato. Venet. fol. Rep. ed. 1486.

1492 cum comm. Anton. *Mancinelli*, Acronis, Porphyr. Landini. fol. In fine: *H. Fl. poetæ opera a Philippo*

Pincio, *Mantuano, diligenter Venetiis impreſſa: anno ſalutis MCCCCXCII prid. Kal. Martii: Bernardino* Reſina *literarum doctorumque amantiſſimo pecuniam impendente.* Quæ editio pro nova recenſione habenda, obſervante Chriſt. Dav. *Jani* a Venetis ſuperioribus in multis differt, & dein certatim repetita eſt.

——— Opera c. comm. Acronis & aliorum (Porph. Land. Mancin.) per Petr. Jo. de *Quarengis.* fol. Mancinellus doctiſſimus philologus Scholiaſtis veteribus & Landino uſus, *multa hoc melius concepit,* ut verbis Jani utamur, *& reſectis fere alienis, de ſuis opibus plurima addidit.*

——— Poemata: cum notis Ant. *Mancinelli:* impenſis Bernard. *Reſinæ. Id. Octobr.* Venet. fol.

——— cum comm. Acronis & Porphyr. per Ant. *Zarotthum* Parmenſem. Mediol. fol. Repetitio eſt ed. 1486.

——— Carmina & Epodon liber. *Liptzk.* 4.

1493 cum comm. *Landini.* Venet. fol.

——— cum IV commentariis (Acr. Porph. Land. & Mancin.) Venet. fol.

1494 cum comment. Acr. Porph. Land. & Mancin. *Impreſſ. a Boneto* Loçatèllo *MCCCCXCIV Prid. Id. Mart. Octaviano* Schoto *pecunias impendente.* Venet. fol.

——— Impenſis Bern. *Reſinæ.* Venet. fol. Rep. ed. 1492.

——— Ars poetica: cum notis Franc. *Petrarchæ.* ſ. l. 4.

1495 cum comm. Acr. Porph. Land. Manc. & figg. nuper additis. *Venetiis impreſſ. per Dominum Pincium Mantuanum anno MCCCCV* (ſic mendoſe exſcriptum) *die V Februarii.* Rep. ed. 1492, unde hic annus & in dedicatione & in fine comm. ad carmen ſec. appoſitus legitur.

——— cum iiſdem comm. — *Die XVI Febr.* Ad calcem fontis inſigne, cum literis B. F. h. e. Benedicti *Fontana.* Venet. fol.

1497 cum iiſdem comm. Venet. fol.

——— Nic. *Perotti* Sipont. Epiſc. de generibus metrorum, ac de Horatii & Severini Boethii metris opus: per Jo. *Tacuinum de Tridino.* Venet. 4. Plurima ex Codd. antiquis Horatii ſumſit Perottus & poſtea Aldus, quæ prope eadem reperit Cruquius in Codd. Blandiniis; vid. *Jani.*

1498 *Horatii Flacci Venuſini, poetæ lirici, opera cum quibuſ-*

dam annotationibus imaginibuſque pulcherrimis aptiſque ad Odarum concentus & ſententias : per Jacobum Locher *poet. laureatum* (& Prof. in Acad. Friburgenſi.) In fine: *Elaboratum impreſſumque hoc opus in celebri imperialique urbe Argentina opera & impenſis ſedulis quoque laboribus providi Viri Johannis Reinhardi cognomento Gruninger civis ejuſdem Urbis Argentinenſis quinto Idus Martii, abſolutum vero an. Domini MCCCCXCVIII.* fol. Cf. Incunabula artis typ. in Cat. bibl. Uffenbach. T. II, hiſtor. n. CLXXVIII, p. 66. Princeps autem eſt hæc editio in Germania, eaque non ex Italicis exemplis, ſed ex Codd. in Germania repertis iiſque bonis maxime ducta cenſetur Bentlejo, qui in præf. Horatii ſui auctorem ejus indiligenter vocat *Loſcherum*. In plurimis tamen eam concinere vidit Chr. Dav. *Jani* cum edit. Mancinelli an. 1492. Argumenta, ſcholia & gloſſas interlineares habet, ductas fere ex antiquis commentatoribus. Icones ligno inciſæ, rudes & ſæpe ad riſum ſimplices ſunt, uti illæ in Terentii editione Gruningeriana. Exſtat hæc editio in bibl. Archipalatina Manhemii, & Francof. ac memoratur in Engelii bibl. ſelect. p. 77 &c. Alii minus curate hanc ed. referunt ad an. 1497 l. 1499.

——— cum comm. Acr. Porphyr. Land. Mancin. *per Joannem Aluyſium de Variſio. Mediolanenſ. d. XVIII Jul.* Venet. fol.

——— Opera cum comm. Chr. *Landini*. Argent. fol.

——— per *Georg. Arrivabene.* Venet. fol. forte rep. ed. 1490.

——— *Poetarum inſtitutiones ad Piſones & Epp. liber I & II, emend. per* Jo. Honor. Criſpum. *Impr. a* Martino Landsberg, *Herbipolenſ. Die ultima menſ. Januar. Liptzick*, fol.

——— *Ars poetica & Epod. & Carmen ſecul. cum* Jo. Sentini *de quibuſdam lyricis tractatulo. Liptzk.* 4.

——— *Carminum liber IV: per* Jac. Tanner, *herbipol. Die VII Junii. Liptzk.* 4.

——— *Ars poetica: per* Jac. Tanner. *Herbipol. Liptzk.* 4.

——— *Carmen Epodon emend. per* Jo. Honor. Criſpum *Cubitenſem: per* Jac. Thanner. *Liptzk.* 4. In bibl. illuſtriſſ. Com. Solmenſis & in bibl. Francof. ad M.

——— *Odæ*, cum argumentis & tabula legum carminis. Pariſ. 4.

1499 Opera cum notis *Acronis*, *Porphyrionis*, *Landini* & *Mancinelli*. Sumtu Joh. *Tacuini de Tridino die IV Nov.* Venet. fol.

——Sermones, ſeu Satyræ cum commentar. & *Acronis* interpretatione, per Nic. Wolf. ſ. l. (Lugduni) 4.

——Epiſtolæ, Sermones, & Inſtitutiones poeticæ, ex editione Jacobi *Baryni*. (docti Lipſienſis) ſ. l. & a. (Lipſiæ 1499) 4.

1500 Satyræ & Epiſtolæ cum comment. *Acronis* & *Badii Aſcenſii*. Pariſ. 4.

——de arte poetica opuſculum aureum, ab *Aſcenſio* familiariter expoſitum, & recentius regulis proſaicis auctum. V Idib. Sept. Parrhiſ. 4.

——Odæ. Impenſis Petri *van Os*. Zwollis. 4.

——Epiſtolæ. Francof. 4.

1501 *Q. H. F.* impend. Alex. *Minutiani*. Mediol. fol.

——Opera omnia. Brixiæ, fol.

ÆTAS II *ALDINA*.

1501 — 1550 — 1561.

Per quam *Aldina* I cum priores edd. tum *Aſcenſianam* eluctata, comites mox habuit *Juntinam* & *Lugdunenſem Carpentarii* (1511;) ceſſit tamen ab an. 1550 *Aldinæ juniori* ſ. *Muretinæ*, & *Henrico Petrinæ* ſ. Georg. *Fabricii*; quæ utraque ſuperata a *Lambino*, novæ ætatis auctore.

1501 Aldina I. *Q. Horatii Flacci* poemata, in quibus multa correcta ſunt, & inſtitutiones, ſuis locis poſitæ, commentariorum quodammodo vice funguntur: ex recognitione *Aldi*, cum metrorum generibus & annotationibus; apud Aldum & Andr. Socerum. Venet. 8.

1502 Q. *Horatius Flaccus*, ita emendatus, ut ejus interpretes non multum deſideres, Lector candidiſſime. Mediol. fol. In fine: *Mediolani apud Alex. Minutianum. Pridie Kal. Decembr.* Splendide impreſſum opus.

——Epiſtolæ. Liptzk. 4.

1503 Aſcenſiana I, ipſius Aſcenſii cura & typis edita: Sermones & epiſtolæ cum explicatione *Aſcenſii*: Odæ, Epodi &. Carm. ſec. cum explicat. *Mancinelli* & *Aſcenſii*: Opera ipſius Aſcenſii: venundantur a Dionyſio Roce. Pariſ. fol.

——Odæ, Carmen Epodon, & Seculare, cum exactiſſima *Antonii Mancinelli*, & cum familiari *Jodoci Badii Aſcenſii*, explanatione. Ad V Kalendas Septembr. MDIII, in nobiliſſimo Parrhiſiorum gymnaſio: Jehan Petit. Parrhiſ. 4.
——Opera, cum notis *Tib. Claud. Donati.* Argent. fol.
——Juntina I. Opera: Florentiæ, impenſis Philippi (Juntæ) bibliopolæ anno ſalutis MDIII, V Non. Oct. Petro Soterino vexillifero fœliciſſimo. 8.
1504 Sermones, per *Greg. Laticephalum.* Lipſ. 4. (Laticephalus, i. e. Breitkopf. Breitekopf Conizenſis Rector ſcholæ Nicolait. Lipſ. ſecundus fuit anno 1504.)
1505 Opera, *Aſcenſianis* aſteriſcis illuſtrata in ædibus Aſcenſianis ad III Idus Januar. Pariſ. 8.
1506 Opera, c. n. *Aſcenſii.* Pariſ. 4.
1508 cum IV comment. *Acronis*, *Porph. Land.* & *Manc.* per Magiſtrum Leonardum Pachel. Die XXIII Aug. MDVIII. fol.
——Epiſtolæ, per Baccal. Wolfgang Monacenſ. Lipſ. 4.
——Sermones. Francof. 4.
1509 Opera, cum IV comm. *Acr. Porph. Land.* & *Manc.* & figuris nuper additis, per Philip. Pincium Mantuan. Die XIV Maji. Venet. fol. ex ed. 1492.
——Aldina II, emendatior & ratione metrorum demonſtrata — *ad Jafredum Carolum Regii Senatus in urbe Mediolano moderatorem* — Venet. menſe Martio. 8.
1510 Epiſtolæ, per Baccal. Wolfgang Monac. Rep. ed. 1508. ſ. l. (Lipſiæ) 4.
1511 Aſcenſiana II. — Opera cum Mancin. & Jod. Badii Aſcenſii comm. — *Venundantur Parrhiſiis in vico divi Jacobi ab Joanne Parvo Dionyſio Roce & ipſo Aſcenſio.* In fine Od. & Epod. *Habes itaque lector Q. H. F. Odas, Epodon & ſeculare carmen cum duplici commentario diligenter accuratione Aſcenſiana rurſus impreſſa ad Nonas Septemb. MDXI.* Ad calcem Artis poet. *hæc rurſus in ædibus Aſcenſianis ubi cum ceteris operibus horatianis venundantur in via divi Jacobi: & in ædibus Joannis Parvi ac Dionyſii Roce: finita ad Kalen. Octob. MDXI.* Sub finem vol. ſerm. & epp. *Impreſſa eſt rurſum hæc Horatiana poeſis accuratione ipſius Aſcenſii in nobiliſſimo parrhiſiorum gymnaſio; ad Quintum Idus Octob. anni hujus MDXI.* fol. Adeſt in Bibl. Gymn. Bip.

——Poemata, in quibus multa nuperrime correcta ſunt; & inſtitutiones ſuis locis poſitæ, commentariorum quodammodo vice funguntur. Undeviginti metrorum genera, & quænam ſint, & e quibus conſtent pedibus, & ante volumen ſimul habentur, & intus in volumine ſuis locis. Annotationes nonnullæ in toto opere, in quibus vel aliquid mutandum oſtenditur, vel cur mutatum ſit, ratio redditur. Die XXVI Februar. ſ. l. 8. (per Sim. Carpentarium, Lugduni; quod tum ex currentium literarum ſimilitudine, & eodem inſigni cum illis in edd. Plauti & Quintil. colligunt Fabricius & Jani.) Textum habet Aldinum, ſed ex antiquis libris correctiorem. Sic Carm. I, 25 extr, editum eſt *dedicet Euro* pro vulg. *Hebro*: quod omnes latuit; unde raritas hujus ed. apparet. Præfixa etiam eſt præf. Aldi.

1512 Opera, cum IV comm. *Acr. Porph. Land. Manc.* impr. per Ludov. de Bebulco. Die XXVI Auguſti. Mediol. 4. Inſunt quoque icones rudes.

——Epiſtolar. libr. duo per Melch. Lotter. ſ. l. (Lipſ.) 4.

——Epiſtolæ. Edit. II, ap. Jac. Tanner. Lipſ. 4.

——Ars poetica. ſ. l. 4.

1513 Epiſtolæ. Francof. 4.

——Opera, apud Henr. Stephanum (I, Roberti I patrem.) Pariſ. 12.

1514 Opera, cum comment. *Acr. Porph. Land.* & *Manc.* per Auguſt. de Zannis de Porteſio. Die XV menſ. Octobr. Venet. fol.

——Liber epiſtolarum, ejuſdem de Arte poetica. Multa præterea hic ſunt correcta, vel mutata ad exemplar *Aldi*. Lector eme, lege, & judicabis. Ex ædibus Schurerii. Menſe Februario. ſ. l. (Argent.) 4. Filia edit. Lugdun. 1511.

——Epiſt. libri II, cura *Wesleri* ap. Melch. Lotterum. Lyptzk. 4.

——Epiſt. libr. I & II. ſ. a. Baſil. 4.

——Juntina II. Florent. 8.

1515 Epodon liber, ejuſd. de Arte poetica, it. Epiſt. libri II. In fronte denique Horatii vita per *Petr. Crinitum.* Florent. ex ædibus Schurerii. Menſe Jan. Argent. 4.

1516 Aſcenſiana III. — ad IV Kalend. Julias. Parrhiſ. fol.

——Eadem recuſa Venetiis. fol.

——Opera, cum notis *Petri Pagani.* Venet. fol.
——Ars poetica, Sermones duo, & Epiſtolæ per Jo. Britannicum. Venet. fol.
——Epiſtolarum libri II, impreſſ. per Melchiorem Lotterum. Lyptzk. 4.
——Odarum ſive carminum libri IV, apud Matth. Schurerium. Menſe Februario. Argent. 4.
1517 Sermonum libri duo. Annotationes nonnullæ in calce adjectæ, in quibus aliquid mutandum oſtenditur, vel cur mutatum ſit, ratio redditur. T. O. ex ædibus Matth. Schureri. Menſe Januario. Argent. 4.
——Epiſtolar. libri duo, ap. Jac. Tanner. Liptzk. 4.
1518 morales Epiſtolæ ex offic. literat. Alb. Pafrædt. Davent. 4.
——de Arte poetica liber. In ædibus Quentelianis. Colon. 4.
——Poemata omnia. Lugd. 8.
——*Q. Horatius Flaccus* cum commentar. *Matth. Bonfinis.* Lugd. 8.
1519 Aſcenſiana IV auctior, cum commentt. *Acr. Porph. Manc. Badii*, *M. Bonfinis*, & *Aldi Man.* Parrhiſ. fol.
—— cum comm. Acr. Porph. aliorumque, Pariſ. per Nyon & Guillyn. fol.
——Opera cum IV commentt. apud Jo. Parvum. Pariſ. fol.
——cum V commentariis. (præter Acr. Porph. Manc. & Land. illos Aſcenſii habet.) Lugd. fol.
——Aldina III cum præf. Franc. Aſulani, apud Aldum & Andr. ſoc. Venet. 8.
——Juntina III, apud Phil. Juntam. Florent. 8.
1520 cum commentariis per Guil. Fontanetum de Monteferrato. D. VII April. Venet. fol.
——Poemata, cum argumentis *Georgii Fabricii.* Lipſ. 8.

* G. Fabricius Horatio operam egregiam navavit, ſuiſque Argumentis & Caſtigationibus ſæpiuſcule enarrationes pulchras, tanquam fulgidas gemmas, intexuit.

——Opera ex rec. *Aldi Manutii*, in ædibus Andr. Cratandri, menſe Decembri. Baſil. 8.
1521 Odarum liber I & II, cum annotatt. *Pauli Franci.* Francof. ad V. 8.
——Opera, per Paganinum de Pagan. Venet. 12.

1522 P. *Franci* Problemata *Horatiana* per Satiram. Typis Hartmanni. Francof. ad V. 4.

1523 *Prima* Henr. *Glareani* cum annott. Friburgi Briſg. 8. Textus ex Aldina fluxiſſe videtur. Plura quidem vidit Glareanus, ſed & arrogantior eſt. Sexies dein repetita.

1524 Opera per Valentin. Curionem. D. X Kalend. Aug. Baſil. 8. cum Juven. & Perſio. Huic editioni an. 1527 & 1531 repetitæ, quas G. Fabricius ex impreſſis emendatiſſimas judicat, præfuit Mich. *Bentinus*, qui in præf. teſtatur, ſe vetuſtum cod. Jo. Sichardi adhibuiſſe. Ceterum ex Juntino exemplo ductam cenſet *Jani*.

1526 Odæ, fideliter emendatæ, cum breviuſculis argumentis & tabula perfacili, qua lex carminis cuiuſlibet Odes clariſſima redditur, per Nicol. Savatier. Pariſ. 4.

1527 Aldina IV, cura Franc. Aſulani. Venet. menſe Sept. 8.

——— Poemata, cum comment. *Acronis* Grammatici, nuper quam accuratiſſime caſtigati & indice illuſtrati, per Val. Curionem. Baſil. 8.

1528 Opera, cum comment. *Acr. Porph. Manc. Badii*, & annot. Matth. *Bonfinis* ac *Aldi Manutii*. Venundantur ap. Jo. Parvum. Excudebat Petrus Gromorſus, Pariſ. fol.

——— Opera c. ann. in marg. adjectis, & N. *Perotti* de metris Od. Hor. libello, ap. Sim. Colinæum, menſe Oct. Pariſ. 8.

1529 Aſcenſiana V & ultima *ſub prelo Aſcenſiano ad d. V Kalend. Sept.* Pariſ. fol.

——— Opera. Antv. 8.

1530 per Seb. *Gryphium*. Lugd. 8. Ex Muretinis ducta videtur, & octies dein repetita eſt.

1531 Ars poetica, cum comment. *Auli Jani Parrhaſii*. Conſent. Studio Bernardini Martyrani. Neapol. 4.

——— Opera, per Val. Curionem. Baſil. 8.

——— Jo. *Murmelii* Modi undeviginti Odarum Horatianarum, ad juventutem exercendam, per Franciſc. Rhodum. Marb. 8.

* Inſcribitur hic liber: *De Partium Orationis accidentibus, Compendium Aldi, una cum Verſificatoria Jo. Murmelii, modi undeviginti Odarum Horatianarum, ad juventutem exercendam facti.*

——Opera, cum Nic. *Perotti* de metris Horat. libello, apud Sim. Colinæum. Menſe Martio. Pariſ. 12.

1532 Melodiæ in Odas *Horatii*, Tenor, Diſcantus, Baſſus, Altus. Apud Chriſt. Egenolphum. Francof. 8.

1533 Ars poetica, cum trium doctiſſimorum Commentariis. A. Jani *Parrhaſii*, *Acronis*, *Porphyr.* adjectæ ſunt Henr. *Glareani* annotationes. Ex offic. Rob. Stephani. Pariſ. 4.

——Ars poetica, *ap. Prigentium Calvarinum.* Pariſ. fol.

——Q. H. F. cum Scholiis, apud Seb. Gryphium. Lugd. 8.

——Glareani II. Frib. Briſg. 8.

——*Q. Horatii Flacci* Epiſtolar. libri duo, cum Scholiis *Wolph. Anemœcii.* Ex offic. Henr. Steyner. Auguſt. Vind. 8.

——Odarum ſive Carminum libri IV, & Epodon liber, cum annotatiunculis quam antea auctioribus in margine adjectis: acceſſit Nic. *Perotti* libellus de Metris Odarum Horat. ap. Sim. Colinæum. Pariſ. 8.

1534 Epiſtolæ, Satyræ & Ars poetica. Antv. 8.

1535 Opera, per Seb. Gryphium. Lugd. 8.

——Glareani III, apud Jo. Fabr. Emmeum, Juliac. Friburg. 8.

——Poemata, cum *Eraſmi*, *Rhodigini*, *Politiani*, *Sabellici*, Jo. Baptiſt. *Pii* & Jacobi *Bononienſis*, annotat. Antv. 8.

1536 Opera, cum V Commentariis & annotatt. *Aldi Man.* & Matth. *Bonfinis.* Venet. fol.

——Opera, per Phil. Romanum. Lugd. 8.

——Ars poetica, cum A. Jani *Parrhaſii*, *Acronis* & *Porphyrionis* comment. Lugd. 8.

——*Glareani* IV, excud. Jo. Faber Emmeus Juliac. Frib. Briſg. 8.

——Opera, per Seb. Gryphium. Lugd. 8.

——*Jodoc. Badii Aſcenſii* Commentarii in Epiſtolas cum Variorum Notis. Pariſ. 8.

1537 Opera, cum annotat. *Eraſmi*, *Politiani*, *Sabellici* &c. ap. Jo. Gymnicum. Colon. 8.

——ap. Franc. *Gryphium.* Pariſ. 8.

1538 Poemata omnia, doctiſſimis Scholiis illuſtrata, ap. Seb. Gryphium. Lugd. 8.

1539 Opera omnia, cum notis *Nicol. Perotti*, per Sim. Colinæum. Pariſ. 8.

——Opera, per Robert. *Stephanum*. Pariſ. 8. Juntinum exemplum imitatus eſſe videtur.

——*Glareani* annotatt. in *Q. Horatium Flaccum*. Friburg. Briſg. 8.

——*Jodoci Willichii* comment. in Artem poeticam *Horatii*. Argent. 8.

——Paul. *Hofheimeri* Harmoniæ poeticæ, ſive *Horatii* aliorumque Poetarum Odæ, muſicis metris expreſſæ. Norimb. 8.

1540 Poemata omnia, cum quinque commentantibus, *Mancin. Acrone*, *Porphyr*. Jo. *Britannico*, nec non *Aſcenſio*, viris eruditiſſimis. Centimetrum *Marii Servii*. Annotationes *Aldi Manutii*, Rom. Ratio menſuum, quibus Odæ eodem Aldo auctore tenentur. Nic. *Perotti* libellus de metris Odarum. Annotationes *Matthæi Bonfinis*, Aſculani, ſuis locis inſertæ, & ad finem ex integro reſtitutæ. Index copioſiſſimus omnium vocabulorum, quæ in toto opere animadverſione digna viſa ſunt: per Venturinum Roſinellum. Menſe Martio. Venet. fol.

——Anton. *Thyleſii*, Conſent. in Odas auſpicia, ad juventutem Romanam. ſ. l. 4.

——Liber de Arte poetica. Ex offic. Mich. Vaſcoſani. Pariſ. 4.

——Poemata omnia, doctiſſimis Scholiis illuſtrata, per Anton. Dumæi. Antv. 8.

——Epiſt. Sat. & Ars poet. cum Annotatt. Antv. 8.

——Opera, per Ventur. Roffinel. Venet. 8.

——*Glareani* V. Frib. 8.

——Poemata omnia. Scholiis doctiſſimis illuſtrata, apud Seb. Gryphium. Lugd. 8.

——Opera, cum Scholiis. Antv. 12.

——Opera omnia. Cura *Perotti*. Ap. Simon. Colinæum. Pariſ. 16.

1541 Ars poetica, cum explicatione *Pomponii Gaurici*. Rom. 4.

——Ars poetica, per Chappelet. Pariſ. 4.

——Comm. in I & II *Horatii* Satyram, auctore Jul. *Aurelio Haurechio*, Leſſignienſi: acceſſit ejuſdem Paraphraſis in eaſdem, per Ant. Goynum. Antv. 8.

——Poemata omnia, doctiſſimis Scholiis illuſtrata, apud Jo. Hillenium. Antv. 8.

——— Epiſtolæ, per Rob. Stephanum. Pariſ. 8.

——— Opera omnia, cum Nic. *Perotti* libello de Horat. Od. metris. Ex offic. Eraſmian. Venet. 12.

1542 cum comment. *Acr. Porphyr. Manc.* & *Badii* apud Jo. Roigny. (ex Aſcenſiana V.) Pariſ. fol.

——— Poemata, cum Scholiis doctiſſimis. Apud Seb. Gryphium. Lugdun. 8.

1543 *Aſcenſiana* V repetita, adjectis notis *Glareani*, in ædibus Oudini Petit. Pariſ. fol.

——— Poemata, Scholiis brevibus iiſque breviſſimis illuſtrata. Pariſ. apud Jo. Roigny, excudebat Jo. Ludov. Tiletanus. 4.

——— Ars poetica, cum commentar. *Viti Ammerbachii*. Argent. 8.

——— *Glareani* VI. Baſil.

——— ap. Sim. Colinæum. Pariſ. 12.

1544 Poemata, cum ratione carminum, & argumentis ubique inſertis. Interpretibus *Acr. Porph. Parrhaſio*, *Mancinello*, nec non *Aſcenſio*, viris eruditiſſimis. Scholiiſque D. *Eraſmi*, Ang. *Politiani*, M. Ant. *Sabellici*, Lud. *Cælii Rhodigini*, Bapt. *Pii*, Petr. *Criniti*, *Aldi Man.* Matth. *Bonfinis*, & Jac. *Bononienſ.* nuper adjunctis. His nos præterea Annotationes doctiſſimorum, Ant. *Thyleſii* Conſent. Fr. *Robortelli* Utin. atque Henr. *Glareani*, apprime utiles addidimus. Nic. *Perotti* Sipon. libellus de metris Odarum. Auctoris vita ex Petr. *Crinito*, Flor. quæ omnia longe politius ac diligentius, quam hactenus, excuſa in lucem prodeunt. Apud Hier. Scotum. Venet. fol.

——— O. cum N. Perotti libello de metris, Servii centimetro & variis lectt. Ex offic. R. *Stephani*. Die VII Id. Maji. Pariſ. 8.

——— cum notis Jo. *Criniti*. Antv. 8.

——— Opera, Doctiſſ. viror. diligentia recognita. Frib. 8.

——— Jaſonis de *Nores* interpretatio ep. de Arte poetica, ex quotidianis Tryphonis Gabrielii ſermonibus, apud Matth. David. Pariſ. 8.

1545 Henrico-Petrina I, cum comm. tantum non iiſdem, quos habet Veneta 1544. Baſil. Menſe Martio. fol.

——— Opera, cum commentariis, per Henr. Petri. Baſil. 4.

——— Odæ & Epod. Ex offic. Mich. Vaſcoſani. Pariſ. 4.

——— Opp. cum notis H. *Glareani*, & Variorum. Baſil. 4.

——cum commentar. *Acr.* & *Porph.* Baſil. 8.
——Jod. *Willichii*, Reſel. Commentaria in *Q. Hor. F.* Artem poet Argent. 8.
——Opera, per Sebaſt. Gryphium. Lugd. 12.
——Opera, per Rob. Stephanum, cum *Perotti* Libello de metris Horat. Pariſ. 12.
——Poemata, ex offic. Franc. Gryphii. Pariſ. 16.
1546 Ars poetica, cum Ecphraſi Fr. Phil. *Pedimontii*, apud Aldi filios. Venet. 4.
——*Q. H. F.* cum Scholiis. Antv. 8.
——Opera lyrica, per *Herman Figulum*, apud Chr. Egenolphum Hadamarium. Francof. 8.
——Opera, per Sebaſt. Gryphium. Lugd. 12.
1547 Poemata omnia, doctiſſimis Scholiis illuſtrata. Ex offic. Jo. Loei. Antv. 8.
——*Viti Ammerbachii* comm. in Artem poet. Argent. 8.
——Poemata, cum Scholiis. Antv. 12.
1548 Franc. *Robortelli* Commentar. in aliquot locos *Horatii.* Florent. fol.
——Carminum libri IV, per Thom. Richard. Pariſ. 4.
——Opera, ap. Vicent. Valgris. Venet. 8.
1549 Opp. cum notis Varr. Apud heredes Petri Ravani. Venet. fol.
——Epiſtol. libri II, per M. Vaſcoſanum. Pariſ. 4.
——Opera, cum Scholiis & Argg. per Henr. *Stephanum.* Ex offic. Rob. Stephani. Lutet. 8.
——Opera, cum notis *Eraſmi*, M. Ant. *Sabellici*, Bapt. *Pii*, *Aldi Manutii*, Jac. *Bononienſ.* Ang. *Politiani* &c. Colon. 8.
——cum annotationibus *H. Glareani.* Excud. Stephan. Gravius. Frib. Briſg. 8.
——Opera omnia, per Seb. Gryphium. Lugd. 12.
——Ars poetica. Apud Guil. Morellium Tillianum. Pariſ. Id. Maji. 4.
1550 Ars poetica, per *Vincent. Madium.* Venet. fol.
——Liber de Arte poetica, Jacobi *Grifolii*, Lucinian. interpretatione explicatus. Florent. 4.
1551 Sermonum, ſeu Satyrarum libri II, & Ars poetica. Ex offic. M. Vaſcoſani. Pariſ. 4.
——Sermonum libri II, per Thom. Richardum. Pariſ. 4.
——Muretina I ſ. Aldina junior: cum ſcholiis *M. Ant. Mureti*, apud Aldum jun. Venet. 8.

* *Muretus*, ut ait *W. Baxter in præfat. Horat.* pauca commentatus eſt, ſed plane aurea.

——Opera, per Ant. Vincentium. Lugd. 12.

——apud Seb. Gryphium. Lugd. 12.

——apud Beringos. Lugd. 12.

1552 Ars poetica, apud Thom. Richard. Pariſ. 4.

——Liber de Arte poetica, cum Jac. *Grifolii*, Lucinian. interpretatione. Nunc primum poſt Florentinam editionem Lutetiæ impreſſus, ap. Matth. David. 8.

——Muretina II, apud Aldum jun. Venet. 8.

——per Jo. Loejum. Antv. 8.

——per Jo. Gymnicum. Antv. 8.

1553 cum interpretationibus *Chriſt. Landini.* Venet. fol.

——Repetita ed. 1544, fol. *ap. Petrum de Nicolinis de Sabio.* Venet. fol.

——*Achillis Statii*, Luſitan. in Q. *Horatii Flacci* Artem poeticam commentarii, cum textu. Antv. ap. Martin. Nutium. 4.

——Odarum libri IV, & Epp. libri II, apud Vaſcoſanum. Pariſ. 4.

——Carminum libri IV, Epodon, & carm. ſecul. per Thom. Richard. Pariſ. 4.

——Ars poetica. cum comm. *Parrhaſii.* Venet. 8.

——In Ep. *Q. H. F.* de arte poetica, *Jaſonis de Noris*, Cyprii, ex quotidianis Tryphonis Gabrielii ſermonibus interpretatio: adjecta eſt ejuſd. brevis & diſtincta ſumma præceptorum de arte dicendi, ex tribus Ciceronis libris de Oratore collecta. Ap. Aldi filios. Venet. 8.

1554 Jo. *Amaritonis*, Nonet. Comment. in Epp. librum I, apud Guil. Julianum. Pariſ. 8.

——*Franc. Luiſini*, Utin. in librum de Arte poetica Commentarius. Apud Aldi filios. Venet. 4.

——Opera, cura Jo. *Douſæ.* Venet. 4.

——Epp. libri II, apud Thom. Richardum. Pariſ. 4.

——*Jaſonis de Noris, Cyprii*, Interpretatio in Ep. de arte poet. Pariſ. ap. Matth. David. 8.

——Opp. c. Schol. doct. per Seb. Gryph. Lugd. 8.

1555 Henrico-Petrina II, princeps editio: — Opp. Grammaticorum antiquiſſ. *Helenii*, *Acr. & Porph.* commentariis illuſtrata, admixtis interdum *C. Æmilii*, *Julii Modeſti* & *Florentii Scauri* adnotatiunculis: edita au-

ctius & emendatius per Georg. *Fabricium* Chemnicenſem. — Accedunt Jo. *Hartungi* breves obſſ. Alter tomus habet comm. *Landini*, tum in Artem poet. *Luiſini*, *Griſolii*, *Jaſonis de Nores*; item notas *Eraſmi*, *Aldi*, *Rhodigini*, *Politiani*, *Sabellici*, *Bapt. Pii*, *Jacobi Bonon. P. Criniti*, *Glareani*. Baſil. per Henricum Petri. Menſe Sept. 1555, fol. Editio præſtans & raritate & bonitate. Operam enim per multos annos aſſiduam poſuit Fabricius in reſtituendis veteribus Scholiaſtis.

——Franc. *Robortelli*, Utinenſ. Paraphraſis in librum *Horatii*, qui vulgo de Arte Poetica ad Piſones inſcribitur: Ejuſdem Explicatio de Satyra, de Epigrammate, de Comœdia, de Salibus, de Elegia. Quæ omnia addita ab Auctore fuerunt, ut nihil quod ad poeticam ſpectaret, deſiderari poſſit. Nam in iis ſcribendis Ariſtotelis methodum ſervavit: & ex ipſius libello de Arte poetica principia ſumſit omnium ſuarum explicationum. Per Jo. Hervagium. Baſil. fol.

——Opera cum comment. *Acronis*, per *Georg. Fabricium*. Baſil. 4.

——Liber de Arte poetica, per *Gualther. Fabricium*. Col. Agr. 8.

——Opera, cum ſcholiis diverſorum. Colon. 8.

——cum comment. *Ant. Mureti* & *Aldi Manutii*, additis ſcholiis Jo. Mich. *Bruti* ad libros Odarum & Epod. apud Paullum Man. Aldi F. Venet. 8.

1556 Poemata ſcholiis brevibus, iiſque doctiſſimis, illuſtrata, ap. Thom. Richardum. Pariſ. 4.

——Jo. Paul. *Cæſarii* Commentar. in XXXII *Q. H. F.* Odas. Romæ. 8.

——Opera, cum metrica carminum ratione, & argg. ubique illuſtrata, tum etiam doctiſſim. Viror. *Acronis* &c. Annotat. Col. Agr. 8.

——Opera, apud Mart. Nutium. Antv. 12.

1557 cum annotationibus *Theod. Pulmanni*, Craneb. Excud. Martinus Nutius. Antv. 8. Ed. ex Aldino textu ducta, ſed ob emendd. Pulmanni & collatos ab eo Codd perutilis.

——Poemata, cum comm. M. Ant. *Mureti*. Apud Aldum jun. Ven. 8.

——cum ſcholiis. Ant. 8.

——cum comment. *Adr. Turnebi*. Pariſ. 8.

1558 cum ſcholiis brevibus. Apud Thom. Richardum. Pariſ. 4.
——cum ſcholiis. Lugd. 8.
——Poemata omnia. Pariſ. 8.
——Opera, cura Jo. *Boulierii*, apud Ant. Vincent. Lugd. 8.
——per *Rapheleng.* Ex offic. Plantin. Antv. 12. Aldinam ſequitur, & recuſa 1575, 1590 & 1608.
1559 Repetito ed. 1544, f. ap. Jo. Mar. Bonellum. Ven. f.
——Opera, cum Annotat. M. A. *Mureti* & *Aldi Manutii* de Metris Horatian. & ejuſd. Annotat. in Horat. apud Guil. Rovillium. Lugd. 8.
——*Q. H. F.* M. Ant. *Mureti* in eum ſcholia. *Aldi Manutii* de Metris Horat. Ejuſdem Annotationes in Horatium. Apud Aldum. Venet. 8.
——Poemata omnia, doctiſſimis ſcholiis illuſtrata. Ex offic. Jo. Loei. Antv. 8.
——cum Annotat. Ant. *Mureti* & *Aldi Manutii* de Metris Horatianis, per Seb. Gryph. Lugd. 8.
——Opera ad caſtigatiſſimi cujuſque exemplaris fidem quam accuratiſſime reſtituta. Lugduni ap. hered. Seb. *Gryphii.* 12.
——per Jo. Frellonium. Lugd. 12.
1560 Epp. Sermones & Ars poetica, per Jo. Loejum. Antv. 8.
——Poemata omnia. Baſil. 8.
1561 Jo. Bapt. *Pignæ* Poetica *Horatiana*, ad Franc. Gonzagam, Cardin. ampliſſ. Apud Vincent. Valgriſium. Venet. fol.

ÆTAS III *LAMBINO — CRUQUIANA* 1561 — 1578 — 1698.

A principibus curatoribus & interpretibus, Dion. *Lambino* & Jac. *Cruquio* dicenda, quam præter eos ornarunt Theod. *Pulmannus*, Georg. *Fabricius*, Henr. *Stephanus*, Adr. *Turnebus*, Janus *Douſa*, Greg. *Berſmanus*, Dan. *Heinſius*, Janus *Rutgerſius*, & eruditus Commentator Lævinus *Torrentius*, tandem noviſſime Tan. *Faber* & Andr. *Dacierius*.

1561 Lambiniana I. Q. *Horatius Flaccus.* Ex fide atque auctoritate decem librorum MSS. Opera *Dionyſii Lambini*, Monſtrol. emendatus: ab eodemque Com-

mentariis copioſiſſimis illuſtratus, nunc primum in lucem editus, per Jo. Tornæſium. Lugd. 4.

——Sermonum lib. I. Satyr. I. Ex offic. Gabriel Buon. Pariſ. 4.

——Libr. Odarum & Epod. cum Scholiis *Mich. Bruti*, ap. Aldum jun. Venet. 8.

——*Q. H. F.* cum Scholiis M. Ant. *Mureti* & *Aldi Man.* de Metris Horatianis. Venet. 8.

1562 Ed. 1544, vel 1559, repetita apud Bonellum. Venet. fol.

——Ars poetica. Ex offic. Gabr. Buon. Pariſ. 4.

——Epodon liber, per Thom. Richard. Pariſ. 4.

——Epiſtolarum libri II, per Thom. Richard. Pariſ. 4.

——Ars poetica, c. Schol. brevibus, ſed eruditis. Pariſ. 4.

——Epiſtolarum libri II, cum Scholiis. Pariſ. 4.

——*Philiberti Laudenoti*, Hedui, comm. in libr. I Epiſtt. Ex offic. Gabr. Buon. Pariſ. 4.

——Liber de arte poetica, *Jac. Grifolii*, Lucinian. Interp. explicatus, apud Jo. Variſium & Socios. Venet. 8.

——*Q. H. F.* c. notis *Acronis* & aliorum, per *G. Fabricium.* Colon. 8.

1563 de Arte poetica liber ad Piſones. Additæ ſunt duæ Elegiæ Frid. Videbrandi. Excud. Donat. Ritzenhayn. Jen. 4.

——Carminum libri IV, Epod. & Carm. Secul. per Thom. Richard. Pariſ. 4.

——Ars poetica, per Thom. Richard. Pariſ. 4.

——Opera, per Jo. Gryphium. Venet. 8.

——cum Annotationibus Doctiſſimorum Virorum. Ex offic. Erneſt. Vœgelini. Conſt. Lipſ. 8.

——Epiſtolarum libri II. Leidæ. 8.

1564 Opera, cum annot. *Mureti*, apud Aldum jun. Venet. 8.

——Ars poetica, & in eam Paraphraſis & Commentariolus *Jo. Sambuci.* Ex offic. Plantin. Antv. 8.

——Opp. cum ſcholiis *Mureti*, & animadverſſ. *Bruti* & *Aldi Man.* de Metris Hor. Ven. 8.

——Opera, cum annotat. XIV Virorum doctor. Excud. Petrus Horſt. Colon. 8.

——*Q. H. F.* c. comm. *Th. Pulmanni*, Craneb. Antv. 16.

1565 *Q. H. F.* ex fide decem MSS. opera *Dion. Lambini*, Monſtr. emendatus, cum ejuſd. comment. Venet. per Georg. de Caballis. 4. Eſt Lambinianæ I repetitio.

——Carminum liber IV, ex antiquiſſimis MSS. Codicibus, cum commentariis falſo adhuc *Porphyrioni* & *Acroni* adſcriptis: Opera *Jac. Cruquii*, Meſſen editus: Ejuſdem in eundem annotationes. Apud Hub. Goltzium. Brug. Fl. 8.

——Opera, per heredes Seb. Gryphii. 12.

1566 Ars poetica, cum Explicat. *Achillis Statii*. Antv. 4.

——*Q. H. F.* ex fide atque auctoritate decem librorum MSS. opera *Dionyſ. Lambini* Monſtrol. emendatus, ab eodemque commentariis copioſiſſimis illuſtratus. His adjecimus Jo. Mich. *Bruti* in quatuor libros Carminum, atque in libr. Epodon explicationes. Index rerum & verb. memorabilium. Apud Paullum Manutium, Aldi fil. Venet. 4. Nitida & rara editio.

——Opera, cum notis *Mureti* & *Aldi Man.* Lugd. 4.

——Odæ & Epodi cum animadverſſ. J. M. *Bruti*. Ven. 4.

——Q. H. F. cum comment. Dion. *Lambini*, Monſtr. Pariſ. 8. Repetitio Lambinianæ I.

——Epiſtolarum libri II, per Gabr. Buonium. Pariſ. 8.

——Jo. *Cæſarii*, Conſent. Commentarius in XXXII Libri I Odas. Ex offic. Vinc. Lucchini. Rom. 8.

——Opera, per viduam Jo. Loei. Antv. 8.

——ex caſtig. Th. *Pulmanni*, ad Mureti, Lambini, aliorumque editionem, atque veteres aliquot libros collatus, & Scholiis, e ſcriptis doctiſſimorum virorum collectis, illuſtratus. Ex offic. Plantini. Antv. 12.

* Editio primaria, recuſa dein ſexies.

1567 Lambiniana II: Q. H. F. ſex abhinc annis ex fide atque auctoritate complurium libr. MSS. opera D. *Lambini* emendatus, ab eodemque commentariis copioſiſſimis explicatus, nunc ab eodem recognitus, & cum aliquot aliis exemplaribus antiquis comparatus, multis locis purgatus, ejuſdemque commentariis, plus tertia parte amplificatis, illuſtratus. Pariſ. ap. Jo. Macæum. fol.

——Petri *Pagani* Argg. in *Horatium*. Francof. 8.

——Opera, cum Indice Th. *Treteri*, ap. Plant. Antv. 8.

——Q. H. F. cum Annot. M. Ant. *Mureti*, & Aldi *Manutii* de Metris Horat. per Seb. Gryphium. Lugd. 8.

——Q. H. F. Poemata, a mendis iterum ſumma diligentia repurgata, ac doctiſſimis Franc. *Irenici* in Artem poet. & libros Epp. Annott. in gratiam ſtudioſæ ju-

ventutis illuſtrata. Adjecta ſunt inſuper ubique carminum argg. & rationes proſodiacæ. Apud Georg. Cor. Sig. Feyerabendt. Francof. ad M. 8.

——Poemata, cum Annotat. Franc. *Irenici*. Lugd. 8.

——Liber Epodon, cura Jac. *Cruquii*. Antv. 8.

——Ant. Herm. *Gogavini* Elenchus omiſſorum in *Horatium* poetam. Sablon. 8. Rariſſimus, ut ſubnotat Jani, & præclariſſimus libellus.

1568 *Leodegarii a Quercu* oratio in librum II Satyrarum *Horatii*, habita Kalend. Octobr. 1563, apud Dion. a Prato. Pariſ. 8.

——Matth. *Collinii* Harmoniæ univocæ in Odas *Horatianas*. Argent. 8.

——Opera, cum metrica carminum ratione. Col. Agr. 8.

——per hered. Nic. Bryling. Baſil. 8.

——cum metrica carm. ratione, & argg. ubique illuſtrata, tum etiam doctiſſ. virorum Annott. Ex offic. Ern. Vœgelini, Conſtant. Lipſ. 8.

1569 de Arte poetica liber, cum brevibus ſcholiis. Apud Gabr: Buon. Pariſ. 4.

——Q. H. F. cum commentar. Dion. *Lambini*, ap. Wechel. Francof. 4.

——Jo. *Sambucus* in Artem poeticam. Antv. 8.

——Opp. cum comm. *Acr. Eraſmi*, *Sabell.* & aliorum. Apud hered. Chriſt. Egenolfi. Francof. 12.

1570 Henrico-Petrina II, cum commentt. XL Grammaticorum. Baſil. fol.

——Q. H. F. cum ſcholiis Ant. *Mureti* & animadverſſ. *Bruti*, apud Aldum. Venet. 8.

——auctoritate multorum Cod. MSS. emendatus opera D. *Lambini*. Ex offic. Guiliel. Silvii. Antv. 8.

——Odæ & Epod. cum ſcholiis J. M. *Bruti*, apud Aldum jun. Venet. 8.

——Opera, cum caſtigationibus Georg. *Fabricii*. Typis Vœgelinianis. Lipſ. 8. Ed. primaria Fabricii Codd. MSS. uſi, ſæpius dein repetita; cujus fundamentum videtur exemplum Juntinum.

——cum comm. Petri Criniti. Dillingæ, ap. Mayer. 8.

1571 Opera, ab obſcœnitate repurgata. Dilling. 8.

——Poemata, c. argg. & caſtigg. G. *Fabricii*, Chemnic. c. Ind. adagiorum. Lipſ. 8. ap. Jo. Steinmannum.

——Poemata, accuratiſſime caſtigata: editio hæc argg.

ſingg. Poematum certis, tum annott. copioſis inſtructa eſt, a Guil. *Xylandro*, ap. Jo. Majer. Heidelb. 8.

——Lugduni, 8.

——cum comm. D. *Lambini*. Monſtr. Antv. 8.

1573 Venet. fol. Rep. ed. 1559, l. 1552.

——Q. H. F. Satyrarum, ſ. potius Eclogarum libri II, ex antiquiſſimis MSS. purgati, & clarius explicati, opera Jacob. *Cruquii*, Meſſen. Ejuſdem in eoſdem commentarii. Ex offic. Plant. Antv. 8.

——Poemata, notis, ſcholiis & argg. illuſtrata. Venet. ap. Domin. de Farris. 8.

——Lugdun. 12.

1574 Opera, per Guil. Norton. Londini. 8.

——cum Aldi *Manutii* & M. Ant. *Mureti* annott. Ejuſdem *Manutii* de Metris Horatianis. Ap. Ant. Gryphium. Lugdun. 12.

1575 Epp. Libri II, & in eas Prælectiones methodicæ Cl. *Minois*, ap. Dion. a Prato. Pariſ. 4.

——Odæ quinque ſelectæ ex Epodon Libr. Pariſ. 4.

——Opera, c. comm. Dion. *Lambini*, Monſtr. Florent. 8.

——Poemata, cum argg. & caſtigg. Georg. *Fabricii*, Chemnic. Typis Vœgelinianis. Lipſ. 8.

——In Q. H. F. Poemata omnia rerum ac verborum locupletiſſimus Index, ſtudio & labore Thom. *Treteri*, Poſnan. collectus, & in communem ſtudioſorum utilitatem nunc primum editus. Ex offic. Plantini. Idibus Martii. Antv. 8. Thom. *Treterus*, Hiſtoricus Polon. Indicem ſuum ad paginas editionis Lugd. ap. Seb. Gryphium an. 1545, (cui etiam reſpondet illud, quod ab eodem typographo 1554 fuit editum) adornavit.

——Poemata, accuratiſſime caſtigata, cum argg. & notis Guil. *Xylandri*, Auguſt. apud Jo. Majer. Heidelb. 8.

1576 Venet. fol. Rep. ed. 1573.

——Aldi *Manutii* Paul. F. Aldi N. in Artem poeticam commentar. apud Aldum. Venet. 4. Manutius in præfat. hujus commentar. dubitat, pluresne verſus an interpretes Artis poeticæ ſint.

——Ars poetica cum comment. Guil. *Xylandri*, adjecto in totum Horatium Indice. Excudebat Jo. Majer. Heidelb. 8.

——Ars poetica cum comment. Jo. *Sturmii*. Argent. 8.

1577 D. *Lambini*, Monſtrol. in *Q. Horatium Flaccum* Commentarii, plus tertia parte amplificati. Editio poſtrema. Ex offic. Andr. Wecheli. Francof. ad M. fol.

——Adr. *Turnebi* Comment. in Libr. I Carminum *Horatii*. Ejuſdem Turnebi comm. in locos obſcuriores *Horatii*, ex ejus adverſariorum libris excerptus. M. A. *Mureti*, & Aldi *Manutii* in eund. Horatium annotationes. Exc. Martinus Juvenis. Pariſ. 8.

——Q. H. F. emendatus cum ſeorſim excuſis Theod. *Pulmanni* in eum annotationibus. Aldi *Man.* ſcholia, & de metris Hor. M. A. *Mureti* ſcholia; Jo. *Hartungii* annott. Ex offic. Chr. Plantini. Menſe Februar. Antv. 8. Rep. ed. 1566.

——Opp. cum ſchol. Aldi M. Antv. 12.

1578 H. *Stephani* I: *Q. H. F.* Poemata, novis ſcholiis & argumentis ab Henrico *Stephano* illuſtrata: ejuſdem H. *Stephani* Diatribe de hac ſua editione Horatii, & variis in eum obſervationibus. (Pariſ.) 8. Editio primaria, in qua Stephanus in conſilium adhibuit lectiones Codd. Lambini, Cruquii, Fabricii, Mureti, aliaſque. Magni critici munere modeſte functum laudat clar. *Jani*, ex ejuſque aureis diatribis magnum ſe fructum abſtuliſſe profitetur, de Hor. edd. p. XXXV Tom. I.

——*Cruquiana* I Operum: Q. H. F. ex antiquiſſimis XI libris MSS. & ſchedis aliquot emendatus, & plurimis locis cum commentariis antiquis expurgatus, & editus, opera Jac. *Cruquii*, Meſſenii, apud Bruganos politioris Literaturæ Prof. publ. Ejuſd. in eundem enarrationes, obſervatt. & variæ lectt. cum aliis quibuſdam, & ind. locupletiſſimo. Ex offic. Ch. Plantin. Antv. 4. Cruquius interpretum antiquiorum princeps.

——Poemata, illuſtrata argg. & caſtigg. Georg. *Fabricii*. Lipſ. 8.

1579 Q. H. F. ex fide MSS. emendatus, cum comment. D. *Lambini* & A. *Turnebi*. ap. Jo. Macæum. Pariſ. fol.

——Cruquiana I recuſa. Ex offic. Ch. Plantini. Antv. 4.

——Hugol. *Martelli* Commentatio in Odam II Libri IV Carminum, apud Juntas. Florent. 4.

——Q. H. F. cum ſcholiis & argg. Venet. 8.

1580 Henrico-Petrina IV, cum comm. XL grammaticorum. Baſil. fol.

——Opera, cum notis Variorum. Pariſ. fol.

——Q. H. F. ex fide MSS. Codd. emendatus, cum comment. Dion. *Lambini.* Lutet. fol.

——Commentarius in I & II Satyram, auct. *Jul. Aurelio Haurechio*, Leſſignienſi. Baſil. 8.

——Phil. *Engentinus* in Lyrica *Horatii.* Baſil. 8. Eſt etiam in Henrico-Petrina.

——J. Th. *Freigii* Comment. in Lyrica *Horatii.* Baſil. 8. Et hic eſt in Henrico-Petrina.

——Franc. *Luiſini* Paraphraſis in *Hor.* Baſil. 8.

——Jani *Douſæ* in novam Q. H. F. editionem Commentariolus. Ex offic. Chriſt. Plantin. Antv. 16. Succidanea ad eum, ibid. 1582, 16.

——Q. H. F. cum Scholiis Th. *Pulmanni.* Antverp. 16.

1581 Q. H. F. Th. *Pulmanni* Annotatt. adjectæ ſunt præterea carminum genera, Georg. *Fabricii* argg. index &c. Ex offic. Brylingeriana. Baſil. 8.

——Lamb. Ludol. *Pithopœi* Paraphraſis in *Horatii* Satyr. I & II libri prioris. Heidelb. 8.

1582 Opera omnia, ex emend. & c. commentt. Pet. Gualth. *Chabotii*, per Ægid. Beys. Pariſ. 8.

——Eadem Chabotii ed. recuſa. Baſil. 8.

——P. G. *Chabotii* expoſitio analytica & brevis in univerſa Q. H. F. poemata, ap. Martin. Juvenem. Pariſ. 8. Chabotii edd. quarum hæ ſunt primæ, critices uſibus plane ineptas & incertum unde expreſſas dicit Jani.

——Q. H. F. cum Scholiis *Mureti* & animadverſſ. *Bruti*, & Aldi *Manutii* de Metris Horat. Apud Aldum jun. Venet. 8.

——Q. H. F. cum *Aldi Manutii* & Ant. *Mureti* annotatt. Lugd. 8.

——Jo. Thom. *Freigii* Pædagogus, per Sebaſt. Henric-Petri. Baſil. 8.

* In hoc libro p. 215, Od. 1, 2 & 3, libri I Horatii, numeris muſicis ab eo diſpoſitæ inveniuntur.

——Opera, cum notis Theod. *Pulmanni* & Jani *Douſæ* patris. Ex offic. Chriſt. Plantini. Antv. 12.

1583 Ars poetica, ad J. Rami Dialecticam & Rhetoricam reſoluta, ſtudio Andr. *Kragii*, per Seb. Henric-Petri. Baſil. 4.

——Carmina, cum Scholiis & Argumentis. Pariſ. 4.

1584 Bernhardini *Parthenii* Spilimb. in Q. H. F. Carmina atque Epodos Commentarii, quibus poetæ artificium & via ad imitationem atque ad poetice ſcribendum aperitur: cum privilegio. Apud Dominicum Nicolinum. Venet. 4.

* De eo ſic *Morhofius Polyh.* Tom. I, Lib. IV, c. XI, §. 15 B. *Parthenius, qui tantum Carminum atque Epodon libros attigit, tam ſolide & eleganter adverſus Scaligerum omnia illa, quæ atro iſte lapillo notaverat, vindicavit, ut vix credam, hiſcere adverſus illum quenquam poſſe.* Pauca exemplaria excuſa eſſe, ex eo apparet, quod eodem monente *Morhofio*, in nullis pæne Bibliothecis publicis inveniantur; quare vix credibile eſt, quod nonnulli affirmant, *anno 1585* iterum prodiiſſe.

——— Q. H. F. Epp. Libri II, & in eas Prælectiones Methodicæ, quibus artis logicæ analyſis, & moralis doctrinæ ratio illuſtratur, per Claudium *Minoem.* Divis. Pariſ. 8.

——— Epiſtolarum Libr. I, cum Scholiis, comment. atque argument. Pariſ. 4.

——— Epodon liber cum Carm. Seculari, ad optimorum exemplarium fidem emendatus, apud Fed. Morel. Lutet. 4.

1585 Frid. *Ceruti* Veronenſ. in Q. Horatii Flacci Carmina, Epodos, Satyras, atque Epiſtolas Paraphraſis, unicuique poemati ad calcem ſubjecta, per Hier. Diſcipulum. Veronæ. 4.

——— Epiſtolarum Libri II, cum præf. Guil. *Xylandri.* Pariſ. 4.

——— Opera, apud Newton. Lond. 8.

——— Poemata, c. argg. & caſtigg. Ge. *Fabricii*, Chemnic. per Jo. Steinmann. Lipſ. 8.

——— Opera, ab obſcœnitate purgata, cum comm. Fr. *Irenici.* Dilling. 8.

1586 Epod. II de Laudibus Vitæ Ruſticæ ab *Aldo Man.* explicata. IV Id. May. Bonon. 4.

* Gaudent. Roberti. Miſcell. Ital. erudit. T. III, p. 513.

——— Epp. Liber I, commentariis antiquis expurgatus, argg. quoque & Scholiis illuſtratus. Venet. 4.

——— Georg. *Æmilius* Mansf. in *Horatium.* Baſil. 8.

——Opera, cum animadv. *Turnebi*, *Mur.* & *Man.* Pariſ. 8.
——Nic. *Friſchlini* Paraphraſis in Epiſtolar. Libros II. Typ. Jo. Spies. Francof. 8.
——Opp. cum comm. Parrhaſii, Acr. & Porph. notiſque Glareani. Lugd. 8.
——Opera, cum comment. Jac. *Cruquii*. Ex offic. Plantin. Antverp. 24.
1587 Opera omnia, cum comm. P. G. *Chabotii*, quibus ea triplici artificio, dialectico, grammatico, & rhetorico, explicantur. Ex offic. Leonh. Oſtenii. Baſil. fol. Comm. hos Morhofius *pædagogica diligentia conſarcinatos* dicit Polyh. IV, 11; neque hodie nemo triplex illud artificium ſine tædio legat, edicente Jani.
——Opera, cum Dion. *Lambini* interpret. apud B. Macæum. Lutet. fol.
——Cruquiana III, e II. Antv. 4.
——Methodus de Arte poetica per Nic. *Colonium* expoſita. Typis Comini Venturi. Bergomi. 4.
——Poemata, cum Annotat. Th. *Pulmanni*, ap. Plant. Antv. 8.
——Fr. *Irenicus* in Artem poet. & Epiſt. Francof. 8.
——Th. *Corrææ*, Luſit. Explanat. in Art. poeticam *Horatii*, ap. Franc. de Franciſcis. Venet. 8.
——Nicod. *Friſchlini* in Epp. libros II Paraphraſis. Ap. Jo. Spies. Francof. 8.
——Q. H. F. cum *Aldi Man.* Scholiis & Jo. *Hartungi* annotat. Antv. 12.
——Poemata omnia, cum *Aldi Man.* & *Mureti* annott. ejuſdem *Man.* de Metris Hor. Typis Comini Venturi. Bergomi. 12.
——Latine cum verſione Etruſca auct. Jo. *Fabrini*, & obſſ. Phil. *Venuti* Italice ſcriptis. Venet. 4.
1588 Opera, cum comm. Dion. *Lambini*. 2 voll. Lutet. fol.
——Frid. *Ceruti* Paraphraſis in Epp. Libr. & de Arte poetica, per Hier. Diſcipulum. Veronæ, 4.
——Henr. *Stephani* II, quæ, præter Scholiorum locupletationem, aliquot inſuper diatribas, & quaſdam in veri Porphyrionis commentarios emendationes, nec non quaſdam ad eos acceſſiones habet. ſ. l. (Pariſ.) 8.
——Opera, cum caſtigg. Georg. *Fabricii*. Lipſ. 8.
——Opera, expurgata. Col. Agr. 8.

1589 P. G. *Chabotii* in Q. H. F. poemata expoſitio analytica. Per Leonh. Oſtenium. Baſil. 8.

——Opera, per Ant. Tardiff. Lugd. 12.

1590 Opera, cum notis *Politiani*, *Sabellici*, *Manutii* & aliorum. Ap. Bertellum. Venet. fol.

——Poemata cum argum. & annot. Guil. *Xylandri*, per Matth. Harniſch. Neoſtad. 8.

1591 P. G. *Chabotii* prælectt. in Q. H. F. poemata. 2 voll. per Leonh. Oſtenium. Baſil. fol.

——Ant. *Riccoboni* Defenſor, ſeu pro ejus opinione de *Horatii* Ep. ad Piſones, in Nic. Colonium, per Bened. Mammarellum. Ferrar. 4.

——Epiſt. Nic. *Colonii* ad Ant. *Riccobonum*. Patav. 4.

——Conciliatio Ant. *Riccoboni* cum Nicolao *Colono* ad Ill. & Ex. Princ. Alex. Eſtenſem. Apud Laur. Paſquatum. Patav. 4.

——*Angeli Pagnonii* in Q. H. F. Satyras atque Epp. præfatio, & in I Satyram Commentarius, apud Jo. Roſſium. Bonon. 4.

——Epp. Libri II, per Petrum Elis. Andeg. 4.

——Ars poetica, c. annotat. Franc. *Sanctii* (*Sanchez*,) Bacarenſ. Salm. 8.

1592 Q. H. F. cum *Aldi Man.* & *Mureti* annotatt. apud Ant. Gryphium, excud. Jac. Stœr. Lugd. B. 8.

1593 Opera, cum paraphraſi Frid. *Ceruti*, additus libellus incerti auctoris de re poetica, per Hieron. Diſcipulum. Veron. 4.

——Cruquiana IV, e III. Lugd. B. 4.

——Poemata cum argg. & caſtigg. G. *Fabricii*. Lipſ. 8.

——Q. H. F. expurgatus. Lugd. 12.

1594 P. *Chabotii*, Picton. Sanlup. Comment. tripl. in Q. H. F. Opera, per Leonh. Oſtenium. Baſil. fol.

——Ant. *Thyleſii*, Conſent. in Odas auſpicia ad juventutem Romanam. ſ. l. 4.

——Poemata omnia, ap. Fr. Raphelengium. Lugd. B. 8.

1595 Analyſis logica omnium Epp. Artis Poeticæ & ſelect. aliquot Odarum, auth. Jo. *Piſcatore*, per Bernard. Albinum. Spiræ Nem. 8.

——Lamb. Ludolphi *Pithopœi* paraphraſ. in Artem poet. Heidelberg. 8.

1596 *Lambiniana*, 2 voll. apud heredes Andr. Wecheli. Francof. 4.

——Nic. *Friſchlini* paraphr. in Epp. L. II. Typ. Jo. Spies. Francof. ad M. 8.

1597 Opera, cum uberioribus comment. *Chabotii*. Baſil. fol.

——Cruquiana V, cum commentatione vetere & J. Douſæ in H. commentariolo. Lugd. B. (Plantin.) 4.

——cum paraph. Fr. *Ceruti*, Veron. Editio poſtrema & auctior. Apud Petr. Diſerolum. Veron. 4.

——cum comment. Dion. *Lambini*, Monſtrol. Lugd. 4.

1598 Q. H. F. ex fide veterum Codd. Typ. M. Jo. Cratonis. Vitenb. 8.

——cura Ge. *Fabricii*. Lipſ. 8.

——Analyſis Logica Epp. Artis poet. auct. Jo. *Piſcatore*. Spiræ. 8.

1599 Eilh. *Lubini* paraphraſis ſcholaſtica nova, qua retentis poetæ verbis, & pedeſtri ſermoni inſertis, auctor graviſſimus & difficillimus, pleni commentarii vice, breviter & dilucide explicatur. Ex typ. Chriſt. Reuſneri. Roſtoch. 4.

—— Phil. *Venutii* obſervationes in H. Venet. 4.

——Opera. Francof. ad Od. 8.

——Lat. c. verſ. Etruſca auct. Jo. *Fabrini*. Venet. 4.

1600 cum caſtigg. G. *Fabricii*, ap. hered. Andr. Wecheli. Francof. 4.

——Ars poetica, cura Sigiſ. Julii *Mynſingii* a Frondeck. Lauing. 4.

——Henrici Stephani III, plane repetita e II (1588.) Exc. Paullus Stephanus. (Pariſ.) 8.

——Eadem ap. Her. Wechel. per Claud. Marnium & Jo. Aubrium. Francof. 8.

1601 Ars poetica, per Nic. *Colonium*. Amberg. 12.

1602 Paraphr. in Lib. I Satyr. per Sig. Jul. *Mynſingium* a Frondek. Aug. V. 4.

——Poemata omnia, argg. & ſcholiis viror. doctiſſ. illuſtrata, cum indicatione diverſarum lectt. partim e VI Codd. vett. MSS. partim ex opt. notæ libris aliquot impreſſis, ſtudio & opera Greg. *Berſmani*, Annæb. Impreſſ. ſumtibus Groſii & Vœgelini. Lipſ. 8. Ed. primaria, ſæpius dein ſub prelum revocata.

——Epp. cum comm. *Friſchlini*, 2 voll. Francof. 8.

1603 *Cruquiana* VI. Lugd. B. 4.

——in corp. poetarum Latin. Aurel. Allobr. exc. Sam. Criſpinus. 4. Vol. I.

——Q. H. F. obſcœnitate Romæ expurgatus. Col. Agr. 8.
1604 Theod. *Marcilii*, Prof. Eloq. Regii ad Q. H. F. opera omnia quotidianæ & emendatæ lectiones. Apud Barth. Macæum. Pariſ. fol.
——In Q. H. F. de Arte poetica librum *Hercules Manzonius*, civis ab origine Bergomus. Qui aperte demonſtrat, expreſſum ab Ariſtotelis poetica Horatii poetices ordinem. Quos vero interſcribit particularum numeros, Ariſtotelicam in eos poeticen prudentia Madii diſpoſitam ſecat. Typis Comini Venturi. Bergomi. 4.
——*Lambiniana*. Additæ ſunt H. *Stephani* Diatribæ. Excud. Petrus de la Roviere. Aurel. Allobr. 4.
——Q. H. F. poemata, illuſtrata argg. & caſtigg. Georg. *Fabricii*. Typis Vœgelinianis. Lipſ. 8
——Odæ in locos communes digeſtæ ſtudio Joſ. *Langii* Cæſareomontani. Typis Wechelianis. Hanov. 8.
——Odæ, in locos communes digeſtæ. Studio Joſ. *Langii*. Lugd. 12.
——Opera, cum novis argg. Ex offic. Plantin. Raphel. 12.
——Q. H. F. Poemata; cum Juvenali. Londin. 12.
1605 Lambiniana, cum comm. Turnebi & Marcilii, ap. Barth. Macæum Pariſ. fol.
——Lambiniana VI, & poſtr editio. Additæ ſunt Henr. Stephani diatribæ. Excud. Petrus de la Roviere. Aurel. Allobr 4.
——Heinſiana I. Opera cum comm. Dan. *Heinſii*. Ex offic. Plantin. ap. Raphelengium. 8. Præceps ingenio tentator Muſæ Horatianæ aſſeclas invenit.
——Opp. cum caſtigg. G. Fabricii. Lipſ. Typis Vœgelin. 8.
——Odæ in locos communes digeſtæ ſtudio Joſ. Langii. Lugd 12.
——Q. H. F. ab obſcœnitate purgatus. Pariſ. ap. Sonnium. 12.
——Poemata. Francof. ad M. impenſis Jo. Hartmanni, typis Wechel. 8.
1606 Opp. expurgata. Pariſ. 8.
——Bondii I. Q. H. F. cum notis Jo. *Bondii*. Londin. 8. Pleraque is ex *Lubini* paraphraſi hauſit; inſervitque bene tironum ſtudiis. Unde ed. hæc creberrime repetita eſt.
——Eadem II. Brunſvic. 12.

1607 Opp. ab obſcœnitate expurgata. Antv. 8.
——Q. H. F. Emblemata imaginibus ære inciſis notiſque illuſtrata: ſtudio Oth. *Vænii.* Antv. per Hier. Verduſſon. 4.
1608 Q. H. F. cum erudito Lævini *Torrentii* comm. item P. *Nannii* comm. in Artem poeticam. Antv. ex offic. Plantin. ap. Jo. Moretum, 4. Inter principes habetur L. Torrentius (van der Becken) Ep. Antv. tandem Archiepiſc. Malin. deſignatus, non ſolum ut criticus diligentior textum vulg. in comm. ſuo emendavit & recenſuit ad fidem aliquot Codd. ſed etiam pro egregia ſua Grammatices, antiquitatis omnis, etiam juris antiqui peritia Horatium præter Artem poet. illuſtravit; deſiderant tamen elegantes in eo ſenſum poeticum. Nannii comm. in Artem poet. doctiſſimus adjectus eſt inſtar ſupplementi.
——Opp. expurgata. Friburgi Helv. 8.
——Q. H. F. ex fide vett. Codd. Witteb. typis Laur. Seuberlich. 8.
——Bondii nobis III. Londin. Jo. Norton. 8.
——Opp. ex offic. Plantin. Antv. 12.
1609 Nic. *Friſchlini* in Epiſtol. Libros II. Francof. 8. Typ. Nic. Hofmanni.
——& 1610 Opera cum notis Dan. Heinſii. Lugd. Bat. ap. Rapheleng. 8.
1610 In Q. H. F. poemata omnia rerum ac verborum Index duplex, ſtudio Jo. Petr. *Tanii*, Eugub. collectus, & nunc primum editus; apud hered. Pacifici Pontii. Mediol. 8.
——cum *Mureti* & *Manutii* annotationibus. Lugd. 8.
——Bondii IV. Hanov. ap. Guiliel. Antonium. 8.
——ex edit. Theod. *Pulmanni*, Craneb. Antv. 16.
——Ars poet. c. trad. Ital. Scip. *Ponze*. Neap. 4.
1611 Cruquiana VII, ex off. Plantin. Raphel. 4. quæ *claſſica* habetur & rarior. Adeſt vero in Bibl. Gymn. Bip.
——In Corp. poet. Latt. ed. II. Aurel. Allobr. excud. Sam. Criſpinus, 4. Vol. I, p. 748 — 822.
——Nic. *Colonii* Reſponſio adverſus abſurdam ſententiam Ant. Riccoboni de *Horatii* libello ad Piſones de poetica. Typ. Comini Venturæ. Bergomi, 4.
——Bondii V. Londini, 8.
——cum notis Jac. *Cruquii*. Londin. per Jo. Norton. 8.

———Berſmaniana I (Lipſ. 1602) repetita. Baſil. 8.

1612 Q. H. F. Emblemata, ſtudio Oth. *Vænii.* Antv. 4.

———cum caſtigg. Georg. Fabricii. Heidelb. 8.

———*Lambiniana.* Francof. ap. her. Wechel. 4.

——— Paul. *Franci* comm. in I & III Od. Lib. I *Horatii.* ſ. l. 4.

———Q. H. F. cum paraphraſi Eilhardi *Lubini* jam de integro edita, & multis in locis correcta. Excud. Jo. Bringerus. Francof. 4.

———Heinſiana II, cum animadverſ. & notis Dan. *Heinſii* longe auctioribus. Ejuſdem Liber de Satyra. Apud Rapheleng. Lugd. Bat. 8.

———cum notis Dan. Heinſii ap. Lud. Elzevir. Amſt. 12.

1613 De laudibus vitæ ruſticæ comm. in Odam e Libro Epodon, auctore Bernh. *Blaſcio*, Foroliv. Florent. per Jo. Donatum. 4.

———cum paraphraſi Eilh. *Lubini.* Roſtoch. 4.

———*Q. Horatius Flaccus* cum notis Jani *Rutgerſii.* Ex typographia Rob. Stephani III. Lutet. 12. Editio præſtans, cujus textus expreſſus eſt ex ed. Heinſii, etiam cum pleriſque ejus emendd. Neque tamen omnes probat Rutgerſius; a quo etiam vocant *Rutgerſianam* I.

———Odæ Lyricæ, per Joſ. *Langium.* Colon. 8.

———c. verſ. Etr. Jo. *Fabrini.* Venet. 4.

1614 Bondii VI. Londin. impenſ. Thom. Adams. 8.

1615 cum comment. *Chabotii*, per Jo. Jac. *Graſſerum* aucta & illuſtrata, ap. Lud. Regis. Colon. Mun. (Baſil.) fol.

1616 Expurgatus, cum comment. Colon. apud Conrad Buetgenium. 8.

———per Valent. Cremcovium. ſ. l. 8.

———*Berſmani* II, locupletior, ab eodem recognita. Lipſ. typis Groſſianis. 8.

———Amſtel. ap. Henr. Laurentium. 12.

———Lugdun. in corp. poetar. Latin. ab Alex. Ficheto S. J. edito. 4.

1617 Q. H. F. ab omni obſcœnitate purgatus, ad uſum Gymnaſiorum S. J. *Aldi Manutii* de Metris Horat. & Odæ aliquot, ſcil. Ode 21 & 24 Libr. I, & Ode 6 Libr. II, & Carm. Secular. a Fed. *Morello* Græce eodem genere verſ. Lyric. redditæ. Apud Jo. Libert. Pariſ. 12.

1618 Q. H. F. ab omni obſcœnitate Romæ expurgatus. Monach. ex typogr. Bergiana. 12.

———Odæ, per Joſ. *Langium.* Colon. 12.

1619 de Arte poetica ad Piſones Epiſtola, ex-rec. Dan. *Heinſii* ſeorſim edita. Addita & Diſſertatiuncula ejuſdem ſuper Plauto & Terentio Comicis. Witteb. typ. Jo. Gormanni. 4.
——— Opera. Ex typogr. Jac. Stœr. ſ. l. 12.
——— Genevenſis. 16.
——— Amſtel. ap. Guil. Janſon. 24.
1620 Cruquiana VIII, ex offic. Plantin. Raphel. 4.
——— cum Læv. *Torrentii* & P. *Nannii* Commentariis. Ed. longe auctior. Antv. Typ. Plantin. 4.
——— Bondii VII. Londin. 8.
——— Expurgatus. Luxemb. Typis Huberti Reulant. 12.
1621 P. *Franci* Comment. *Horatiani* Præmetium in I & II Libr. I Odas, annotamenta exhibens. Francof. 4.
——— Ars poetica, per Jan. *Parrhaſium*. Lugd. 8.
——— Bondii VIII, excud. Petrus Antonius. Hanov. 8.
1623 Bondii IX. Lipſ. 8.
——— Amſtel. ap. Guil. *Cæſium*. 16.
——— c. verſ. Etr. Jo. *Fabrini*, & Phil. *Venutii* obſſ. Ven. per Gio. Battiſta Brigna. Ven. 4.
1624 Ex typographia Regia. Pariſ. fol. Regium opus, ſplendide excuſum.
——— cum annotatiunculis. Baſil. 8.
——— Purgatus. Duaci. 12.
1625 Jo. *Weitz* Comment. de laudibus vitæ ruſticæ, in II Odam e libro Epodon. Per Dan. & Dav. Aubrium. Francof. 8.
——— Antverp. Ex offic. Plantin. 12.
——— Amſtel. ap. Jod. Hond. 12.
——— Bondii X. Pariſ. 12.
1626 cum Paraphraſi Eilh. *Lubini*. Roſtoch. 4.
——— Q. H. F. Odæ ſelectæ, per Bonaventuram & Abrah. Elzevir. Lugd. B. 8.
1627 cum Scholiis *Acronis*. Baſil. 8.
——— cum novis argumentis. Ex typogr. Jo. Jannoni. Sedan. 32. Editio literis minutiſſimis, ſed eleganter impreſſa, & valde rara.
——— Genev. in Corp. poett. Latin. 4.
1628 Bondii XI. Amſt. 8.
——— cura Dan. *Heinſii*, per Elzevir. Lugd. B. 16.
1629 Bondii XII. Lipſiæ, typis Juſti Janſonii, Dani. 8.
——— Opera, cum obſervatt. *Aldi*. Vlyſch. 8.

——Bondii XIII. Col. All. 8.
——Opera omnia, accedunt nunc Dan. *Heinſii* de Satyra Horatiana Libri II, cum ejuſdem animadverſionibus. 3 partes ſingulæ titulis inſcriptæ. 2 voll. Ex offic. Elzev. Lugd. B. 12. Ed. claſſica eaque rara & eleg.
——Expurgata, Colon. Ex offic. Birckmann. 12.
——Bondii XIV. Francof. 12.
1630 Bondii XV. Londin. 8.
——Bondii XVI. Amſt. ap. Guil. Blæu. 16.
——Expurgata. Antv. apud Jo. Cnobbarum. 24.
1632 Expurgata. Col. Agr. Ex offic. Birckmann. fol.
1633 Expurgata, cum Commentar. Phil. *Bebii*, Leodienſ. Colon. fol.
1635 Bondii XVII. Amſt. 12.
——Lyrica, ſive Odæ, cum argg. Odarum & Ideis *Horatianis* Jo. Bapt. Maſculi, Neapol. Duaci. 12.
1636 Expurgata, cum comment. Jod. *Mareſii.* Duaci. 8.
——Bondii XVIII. Amſt. 12.
1637 Bondii XIX. Lond. 8.
1638 cum notis Jod. *Mareſii.* Duaci. 12.
——Bondii XX. Amſt. 12.
1640 Bondii XXI. Goslar. typis Nic. Danckeri. 8.
——Bondii XXII. Rothom. 8.
——Bondii XXIII, cum parod. *Hoppii.* Brunſw. 12.
——Bondii XXIV. Pariſ. 16.
1641 Ars poetica. Pariſ. per Seb. Chappelet. 4.
——Opera. Pariſ. per Jo. Libert. 12.
1642 Opera omnia. E typographia Regia. Pariſ. fol. Repetitio ed. 1624.
1643 Bondii XXV. Amſt. 12.
1646 Fr. Phil. *Pedemontii* Ecphraſis in Artem poeticam. Venet. 4.
1647 Odarum Lib. III expurgatus per Jacob. Dionyſium. Rhedon. 4.
——Bondii XXVI. Brunſw. typ. Balth. Gruberi. 12.
——Expurg. cum notis Jod. *Mareſii* S. J. Colon. Agr. per Wilh. Frieſſem. 16.
1648 Expurgatus. Brunsb. Typ. Caſp. Weingærtner. 12.
——Expurg. Dantiſc. 12.
——Opp. expurgata, per Jod. *Mareſium.* Colon. 12.
1650 Bondii XXVII. Amſt. ap. Jo. Blaeu. 12.
1651 Bondii XXVIII. Amſt. 12.

1652 Bondii XXIX. Genev. 8.
1653 Schreveliana I, cum commentariis ſelectiſſimis variorum, & ſcholiis integris Jo. *Bond:* accurante Corn. *Schrevelio.* Lugd. B. apud Franc. Hackium. 8.
——Heinſiana. Lugd. B. ap. Elzevir. 12.
——c. n. Jod. *Mareſii.* Colon. 8.
——Amſt. apud Jo. Janſon. 16.
1654 Lat. c. verſ. Belg. Jo. van *Vondel.* Amſt. 12.
1655 Bondii XXX. Lipſ. 12.
——Bondii XXXI. acc. Parodiæ Dav. *Hoppii.* Brunſv. Typis Chriſt. Frid. Zilligeri. 12.
1656 Odarum paraphraſis heroica, per J. *Wallium.* Antv. 8.
——Latine cum verſ. Belgica Jo. *Vondelii.* Amſt. 12.
——cum notis Jac. *Meurſii.* Antv. 12.
1657 Hodogeta *Horatianus*, opera & ſtudio Dan. *Avemanni.* Brunſv. Ex offic. Zilligeriana. fol.

* Hodogeta *Avemanni*, ad libros & verſiculos, atque adeo ad quaſcunque Horatii editiones accommodatus, omnium vocabulorum indicem exhibet.

1658 Schreveliana II. Lugd. B. 8.
1659 Ars poetica, in methodum redacta per Franciſc. de *Caſcales.* Valent. 8.
——Chriſt. *Funccii* Aurora æſtiva nova facie ſurgens, & conſecrata illuſtramento Carminis Secularis *Horatiani.* Typ. Georg. Beutheri. Freib. 8.
1660 Jac. *Duportii* Gnomologia *Horatii.* Cantabr. 4.
——Ejuſdem Appendix Teſtimoniorum de *Horatio.* Cantabr. 4.
——Bondii XXXII. Londini. 8.
1662 per Gid. Lithgow. Edinb. 12.
—— Bondii XXXIII. Amſt. 12.
——Venet. 12.
1663 cum notis Thom. *Munckeri.* Lugd. B. 8.
——Schreveliana III. Lugd. B. Ex offic. Hackiana. 8.
——Odæ, Epp. & Ars poetica. Amſt. 12.
1664 Ge. Chriſt. *Cadeſreuteri* Diſſert. Philol. ſuper Ep. 16 Lib. I. Cizæ. 4.
——Bondii XXXIV. Amſt. 8.
——cum notis & comment. Jod. *Mareſii.* Col. Agr. 12.
1665 Dan. *Bambergii* Proſodia Linguæ Latinæ, cui adjecta Clavis Metrorum *Horatii.* Lipſ. 8.

1667 Hodogeta *Horatianus Avemanni.* Ex offic. Zilligeriana. Brunſv. 8.

——Opera. Rothom. per Lallemantium. 8.

1668 Schreveliana IV. Lugd. B. 8.

——Bondii XXXV, cum parodiis Hoppii. Brunſv. Typis Chr. Frid. Zilligeri. 12.

——*Minellii* I. Poemata cum comm. Jo. *Minellii*, præmiſſo Aldi Man. de Metris Horat. tractatu. Roterod. ap. Arn. Leers. 12. Sæpius dein recuſa; inferior tamen habetur Bondiana.

1670 Schreveliana V. Lugd. Bat. & Roter. ex off. Hack. 8.

——Bondii XXXVI. Londin. 8.

——Eadem XXXVII. Amſtel. ap. Jo. Janſſon a Wæsberg. 12.

1671 Opera, recenſuit Tan. *Faber*, & notulas, & monita ad odas addidit, cum ſpecimine novæ interpret. Salmur. apud Ren. Pean. 12. Is quidem textum caſtigavit, ſed e ſolo ingenio, Heinſium ſubinde inſectans in notulis, neque eo tamen continentior.

1673 *Minellii* II. Roterod. 12.

——Opp. ex offic. Plantin. Raphel. 8.

1674 Ars poetica, cum Paraph. Scholaſtica. Pariſ. 12.

1675 Gottfr. *Weberi* Hermanthea, h. e. Specimen Analyſeos Philologicæ & Philoſophicæ per univerſam Encyclopædiam, ſuper Oda XVI Lib. II Carmin. Berol. 8.

——*Rappolti* I, cum notis marginal. Jo. *Minellii* & comment. Frid. *Rappolti*, nec non Supplem. Joach. *Felleri.* Lipſ. excud. Chriſt. Uhlmann. 2 voll. 8.

1676 Minellii III. Londin. typis Societ. 12.

——Bondii XXXVIII. Amſt. ap. Dan. Elzev. 12.

——Opera, ex rec. Dan. Heinſii, ap. Elzevir. Amſt. 12.

——Bondii XXXIX. Venet. 12.

1677 Minellii IV. Roterod. 12.

——cum comm. Theod. *Pulmanni*, Craneb. Antv. 16.

1678 Epodon Liber expurgatus. Pariſ. 4.

——Epiſtolarum Liber II. ibid. 4.

——*Rappolti* II. Lipſ. ap. Chriſt. Uhlmann. 2 voll. 8.

——Bondii XL. Lond. 12.

1679 Bondii XLI. Lugd. 12.

1680 Epiſtolarum Liber I. Pariſ. 4.

——Opera. Rothom. 12.

1681 *Dacerii* I, cum verſ. Gall. notis & animadverſ. crit.

Andr. Dacerii & Annæ conjugis. Pariſ. 1681. 10 voll. 12. T. I præmiſſa vita Horatii ex Suetonio verſa. T. II - V continentur Odæ & Ep. T. VI & VII, Satyræ. T. VIII & IX, Epp. T. X, Ars poet. Textus eſt e rec. Tan. Fabri (1671,) cujus diſcipulus, gener & cæcus aſſecla fuit. Ceterum magnam laudem meritus eſt doctrina, qua optimas antiquorum interp. explicationes collegit, & de ſuo multa bona addidit, haud tamen ſemper accurata, neque raro copioſa nimis & aliena. Inprimis vero culpatur ob nimium allegoriæ ſtudium in interpretatione.

1682 Q. H. F. Emblemata, imaginibus, notiſque illuſtrata, ſtudio Oth. *Vænii*, editio nova correctior, & SS. Patrum, Senecæ atque aliorum Philoſophorum & poetarum ſententiis, noviſque verſibus aucta. Bruxel. 4.

——— Bondii XLII. Amſtel. apud Janſon. Wæsberg. 12.

——— Opera. Venet. 12.

1683 Q. H. F. cum interpretatione & notis Petri *Rodellii* S. J. ad Ser. Galliarum Delphinum. Toloſæ, per Guil. Lud. Colomerium. 8.

* Rodellius, qui privato auſu Horatium in uſum Delphini edidit, pauca quidem, ſed bona in Horatium conſcripſit; quæ moribus obeſſe illi viſa ſunt, ſua in paraphraſi omittit.

1684 Oth. *Vænii* Emblemata *Horatiana*, ap. Henr. Wetſtein. Amſtel. 8.

1685 Q. H. F. Selector. Carmin. Lib. IV. Pariſ. 4.

——— Sat. Epp. & Ars poet. ab Hier. *Tarterono* S. J. Gallice verſæ ad exemplum edit. Lat. Juvencii. Pariſ. 12.

1686 Opera, cum notis Jod. *Mareſii*. Duaci. 8.

——— Opera, ſine annotationibus. Pariſ. 12.

——— cum notis Rodellii II, rep. ed. 1683. Pariſ. per Cl. Thibouſt. 12.

1687 Opera. Pariſ. 12.

1688 Schreveliana VI. Lugd. B. 8.

——— Carmina expurgata. Turonib. 12.

——— Opera. Venet. 12.

——— ſq. Opera. Pariſ. 4.

1689 *Daceriana* II. Lugduni Pariſ. X tom. 12.

1690 cum notis Rodellii III. Londin. ap. Abel. Swalle. 8.

——— Bondii XLIII, cum parodiis Hoppii. Brunſv. 12.

——— ex rec. Dan. *Heinſii*. Amſtel. 24.

——Opp. cum novis argg. Lugd. Bat. 24.

1691 In uſum Delphini I. Opera, interpretatione & notis illuſtrata a Ludov. *Deſprez*, in uſum Delphini. Pariſ. 4, per Frid. Leonhard. Deſpreſii commentarius, neglecta doctrina critica, totus eſt e ſuperioribus interpretibus.

——Daceriana III. Pariſ. X Tom. 12.

——Eadem IV. Lugduni (Lyon) repetita.

——Paraphraſis *Horatiana*, elegiaco & heroico carmine reddita per A. *Reland.* Amſt. 8.

1692 Opera. Venet. 12.

1693 Comment. Philoſoph. ad illud *Horatii* Lib. III, Od. VI, v. 46, *Ætas parentum* &c. Lipſ. 4.

1694 In uſum Delphini II, per Ludov. *Deſprez*, repetita. Londin. 8.

——Opp. cum comm. *Chabotii* & alior. Baſil. fol.

——Daceriana V. Londini repetita.

——cum notis Jo. *Rutgerſii.* Ultraj. 12.

1695 Minellii V. Franc. & Herb. typis Jo. Phil. Andreæ. 8.

——Rodellii IV. Leodii. 8.

——In uſum Delphini III, per L. *Deſprez*. Acc. Horat. vita & Aldus M. de metris Hor. Amſtel. 8.

1696 ex rec. Heinſii. Antv. 24 m.

——cum comm. *Lambini.* Edit. IV. Francof. 4.

——Rodellii V. Pariſ. 8.

——Opera, cum notis Eduard a *Zurck*. Harlem. ex typ. Nic. Braau. 8. Ed. rarior.

——Carmina expurgata, perpetua interpretatione illuſtravit Joſeph. de *Jouvency*. Pariſ. per Sim. Benard & Rich. Lallement. 2 voll. 12.

1698 Opera expurgata. Lut. Par. 8.

——Opera. Venet. 12.

——Opera. Lugd. 24.

1699 In uſum Delphini IV, per *Deſprez*. Londin. 8.

ÆTAS IV. *LITIGIOSA, TANDEM ECLECTICA.*

Anteſignanos habet hæc ætas Jac. *Talbotium*, & Guil. *Baxterum*, Anglos; quos ſecutus eſt Rich. *Bentlejus*, illis major, ſed emendator ultra quam decet audax, cum Petro *Burmanno*, Batavo; ſuperatus tamen fere acerbius ab Alex. CUNINGAMIO, Anglo. Princeps poſt

illos inceſſit Natalis Steph. SANADON S. J. Promereri dein de Horatio conati ſunt Georg. *Wade* & Jo. *Jones*, Angli, J. M. *Geſnerus*, Baxteri quidem aſſecla, ſed is, ut inter eum & Bentlejum medius ſit: noviſſime Lud. *Poinſinet de Sivry*, Gallus, & qui tandem omnium criticis curis uſus præ-ceteris, quamvis copioſius juſto illuſtrare Horatium aggreſſus eſt, Chriſt. Dav. JANI.

1699 *Q. H. F.* Opera, ad optimorum exemplarium fidem recenſita; acceſſerunt variæ lectiones, quæ in libris MSS. & eruditorum commentariis notatu digniores occurrunt. Opera & ſtudio Jac. *Talbotii.* Cantabr. typis Acad. Imp. Jacob. Tonſon. 4. R. Bentlejus judicat, *Talbotium* non male de noſtro meritum eſſe. Ceterum in hac ſplendide impreſſa editione, textus Horatii ſumma fide, diligentia, & cura recenſitus eſt.

——— Q. H. F. accedunt Jo. *Rutgerſii* Lectiones Venuſinæ cura Petri *Burmanni.* Trajecti Bat. ap. Fr. Halma & Guil. van de Water. 12.

1700 Minellii VI. Roterod. 12.

——— Opera. Venet. 12.

——— Poemata omnia. Typis Regiæ Celſitud. Florent. 12.

——— Lat. c. verſ. Gall. Hier. *Tarteroni* S. J. Pariſ. 12.

1701 Carmina expurgata, annotationibus illuſtrata. Rothom. 8.

——— *Baxteri* I. Eclogæ, una cum ſcholiis perpetuis, tam veteribus quam novis, præcipue vero antiquorum Grammaticorum, *Helenii Acronis*, *Pomponiique Porphyrionis;* adjecit & ſua, textumque vel corruptum, vel turbatum reſtituit Guil. *Baxter.* Lond. 8. Nullis Baxterus uſus eſt MSS. ſed vulgata lectione pro fundamento poſita ex commentt. animadverſſ. interdum & ex ingenio textum conſtituit. Excerpſit, quod tamen majori delectu fieri potuit, veteres interpr. & in his etiam quædam emendavit; ceterum ipſe miſer eſt interpres, ſenſu quippe & ingenio poetico deſtitutus; dilogias aucupatur, ubique etymologias ex vett. linguis, Punica, Celtica, Britannica propinat lectoribus. Fecit tamen ſpecies quædam ingenioſi acuminis, & odium Bentleji ſuperbioris critici, ut in honore haberetur Baxterus. Hæc fere cl. Jani de eo judicat.

——Talbotiana II. Cantabrig. 12.
——cum *Juvencii* notis. 8.
1702 Carminum Lib. I. Pariſ. 4.
——Opera, cum notis Eduardi a *Zurck*. Lond. 8.
——Opera expurgata, cum notis *Juvencii*. Romæ, 8.
——Opera, ex Libris MSS. juxta edit. Rutgerſ. & Cantabrigienſ. Lond. 12.
1704 Minellii VII. Francof. & H. Typ. Jo. Nic. Andreæ. 8.
——cum notis Dan. *Heinſii*. Edimb. 8.
1705 c. verſ. *Tarteroni*. Pariſ. 8.
——Carminum Lib. II. Pariſ. 4.
1706 In uſum Delphini V, per Lud. *Deſprez*. Lond. 8.
——Minellii VIII. Lond. 8.
——Expurgata, cum annotat. Joſ. *Juvencii* S. J. Rothom. per Jac. Joſ. le Boullenger. 12.
1707 Opera, cum varr. lectionibus. Cantabr. 12.
1708 Minellii IX, cum præf. Chriſt. *Junckeri*. Lipſ. 8.
——In uſum Delphini VI. Lud. *Deſprez*. Hag. C. 8.
——Expurgata. Pariſ. 8.
——Baxteri repet. Londin. 8.
——cum notis *Juvencii*. Editio prioribus auctior & emendatior. Rothom. per Rich. Lallement. 8.
——Odæ. Col. Agr. 8.
——cum notis *Juvencii*. Pariſ. per Jo. Muſier. 8.
1709 Ad modum *Minellii*. Studio Chr. *Junckeri*. Lipſ. 12.
1710 Bondii XLIV. Hannov. 8.
——Lat. c. verſ. Gall. *Tarteroni* notiſque crit. Petri *Coſte*. 2 voll. Amſt. 12.
1711 Bentleji I, ex recenſione & cum notis Rich. *Bentleji*. Cantabr. 4. In hujus critici doctrina, quæ ſane magna fuit æque ut audacia, ſtupere ſolet criticorum vulgus. Is certe tam ex Codd. MSS. quam ex ſuſpicione, amplius 800 locis Horatium vel emendavit, vel exagitavit. Hinc ipſe nactus eſt adverſarios, partim acerbos, partim bene armatos. Primus quidem fuit Anonymus, cujus exſtat *Ariſtarchus ampullans in curis Horatii*, auctore *Philargyrio Cantabr.* Londin. 1712, 8. Alterius, ejuſque ludimagiſtri Nottinghamienſis *Rich. Johnſoni* eſt *Ariſtarchus Antibentlejanus. Nottingham.* 1717, 8. Is quidem acerbior fuit, quam valens doctrina. *Alex.* dein *Cuningamius* vindex exſtitit Horatii; neque non ingenio & doctrina, qua

pollebat, his qui in Horatio ſapiunt, Bentlejum ſuperaſſe videtur, nonnunquam paulo ſuperbius in ſuperbum egit. Præter hos etiam Lamb. *Bos* in ſpec. animadv. ad ſcriptt. Latt. Franeq. 1714, 8, nonnulla loca Hor. adverſus Bentlejum vindicat illuminatque.

——Rodellii VI. Lond. 8.

——cum notis *Juvencii.* Rothom. 8.

——fide MSS. emendatus. Ultraj. 8.

——In uſum Delphini VII, per Lud. *Deſprez.* Lond. 8.

——Opera, cum notis Chr. *Junckeri.* Lipſ. 12.

1712 Q. H. F. accuratiſſime emendatus & explicatus paraphraſi nova Eilh. *Lubini.* Francof. 4.

——Bondii XLV, ex rec. Heinſ. apud Janſſon. Wæſberg. Amſtel. 12.

1713 Bentleji II. Amſtel. apud Wetſteinios. 4.

* Adjectus eſt in fine Index olim collectus a Tho. *Tretero*, deinde omnibus editionibus accommodatus a Dan. *Avemanno*, nunc etiam Rich. *Bentleji* variantibus Lectionibus auctus & emendatus ab Iſaäco *Verburgio.*

——Ad R. Bentleji edit. expreſſus, cum notis Thom. *Bentleji.* Impenſ. Corn. Crownfield. Cantabr. 12.

——cura Jac. Watſon. Edinb. 12.

——Opera omnia, ad fidem Codd. MSS. emendata, per P. *Burmannum.* Trajecti, ap. Guil. van de Water. 12.

——c. verſ. Tarteronii novo ſtudio emendata. Pariſ. 12.

——In corp. poett. Latin. edente Mich. Mættario.

1714 cum notis *Juvencii.* Rothom. 8.

——Minellii X. Roterod. typis Fritſch. & Bohn. 8.

——Lat. c. verſ. Angl. etiam notarum Bentleji. Londin. 2 voll. 12.

1715 Opera, cura Mich. *Maittaire*, cum variantibus Lectionibus Codd. apud Tonſon & Wats. Lond. 12.

——Opp. Lat. & Gall. c. notis *Pellegrini.* Pariſ. 2 tom. 8.

——J. *Sturmii* Comment. in artem poeticam Q. Hor. Fl. ed. ab J. Henr. Ackero. Rudolſtadii. 8.

1717 Bentleji III. Amſtel. 4.

——In uſum Delphini VIII, per Lud. *Deſprez.* Lond. 8.

——cum notis *Juvencii.* Venet. 12.

——*Sanadoni* Theſes Horatianæ. Pariſ. 4.

1718 ex rec. *Heinſii.* Amſtel. ap. Janſſon. Wæsbergios. 24.

——c. verſ. Angl. poet. Th. Creech. Londin. 2 voll. 12.

1719 cum notis *Juvencii.* Pariſ. 8.

——ex recenſ. *Heinſii* & *Fabri*, ac cum variis Lectionibus R. *Bentleji.* Amſtel. ap. R. & G. Wetſteinios. 24. Editio nitida.

——cum verſ. Gall. & notis A. Dacerii.

——cum verſ. Gall. *Tarteroni.* Pariſ. 12.

1720 Opera expurgata. Interpretatione ad verbum, variis lectionibus, ac notis illuſtravit Jo. *du Hamel*, in alma Univ. Pariſienſi Eloq. Prof. 2 voll. apud fratres Barbou. Pariſ. 8. Is Horatium & ad Codd. MSS. fidem & multis locis ex ingenio correxit, majori arrogantia, quam doctrina; hinc ſubinde caſtigatur a Sanadono.

1721 *Cuningamii* I. Poemata, ex antiquis Codd. & certis Obſerv. emendavit, variaſque ſcriptorum & impreſſorum Lectiones adjecit Alex. *Cuningamius.* Hagæ Com. apud Th. Janſon. 8.

——Ejuſd. Animadverſiones in Rich. Bentleji notas, & emendationes ad Q. H. F. Hagæ Com. apud Th. Janſon. 8.

* Cuningamius editionem ſuam quadringentis plus locis emendatiorem Bentlejana adornaſſe ſe affirmat; *certas* quas dicit *obſervatt.* inprimis ex Cod. Blandinio antiquiſſimo Cruquii & Pierio Valeriano, ſibi informavit. Quamvis autem odio Bentleji ad ſuperbiam vertiſſe videatur, emendationes tamen ejus cenſentur doctiſſimæ eſſe & ingenioſiſſimæ, ſæpe, ut cl. Jani exiſtimat, ſi ad leges artis criticæ excutiantur, pro unice veris lectionibus habendæ. Etiam ejus audacia videtur melior, quam aliorum indocta modeſtia; unde ipſum unum omnium, qui in Horatium ſcripſerunt, criticorum principem, ipſique Bentlejo anteferendum, pronuntiare haud dubitat Jani.

——*Cuningamii* II. Poemata, cum obſervationibus criticis & variantibus lectionibus Alex. *Cuningamii*, una cum animadverſionibus ejuſd. in Rich. Bentleji notas & emendationes ad Horatium. Londin. apud Vaillant & Prevoſt. 8. In hac ed. obſſ. criticæ textui ſubjectæ accedunt.

——cum notis *Juvencii.* 2 tomi. Pariſ. 8.

——Opera, acced. Index variantium Lectionum inſi-

gnioris notæ, quæ paſſim in MSS. occurrunt. Dublini, per Grieſon. 12.

——In corp. poett. Latin. ap. Iſ. Vaillant. Londin. fol.

1723 Jer. *Marcklandi* Epiſtola critica ad eruditiſſimum virum, Franciſcum Hare, in qua *Horatii* loca aliquot & aliorum veterum emendantur. Typis Academicis. Cantabr. 4.

* Labor hujus viri merito laudatur. Vid. *Act. erud. Lipſ. de an. 1726, p. 458.*

——cum notis *Junckeri* & *Minellii*. Lipſ. 12.

1724 Q. *Horatii Flacci* Poemata, mit *Heinſii*, *Rappolti*, *Dacierii*, *Maſſonii*, *Tarteroni*, P. *Coſte* auserleſenen, wie auch ſeinen eigenen Philoſophiſchen und Hiſtoriſchen Anmerkungen, von Caſpar *Gottſchling*. Halle, 8.

1725 Eclogæ, cum ſcholiis perpetuis tam veteribus quam novis, per Guiliel. *Baxter*. Acc. novæ notæ, animadv. quamplurimæ in Bentlejum & Cuningamium &c. Imp. Jo. Batley. Londin. 8.

1726 Minellii XI. Londin. 8.

1727 Daceriana IV, rep. III. Amſtel. ap. Wetſtein. 12. X voll.

——In uſum Delphini IX, per Ludov. *Deſprez*. Venet. ap. Jo. Malachinum. 4.

——Opp. Lat. & Gall. per Dacerium. Amſt. 10 tom. 8.

1728 Bentleji IV, ex recenſione & cum notis atque emendationibus Rich. *Bentleji*. Ed. III, cum indice locupletiſſimo Iſ. Verburgi. Amſt. 4.

——*Juvencii* auctior & emendatior. Pariſ. 8.

——Minellii XII. Amſtel. 12.

——*Sanadoni* I: — Carmina ad ſuum ordinem & nitorem revocata ſtudio & opera N. S. Sanadoni e S. J. Les poéſies d'Horace diſpoſées ſuivant l'ordre chronolog. & traduites en François avec des remarques critiques par le P. Sanadon. Traduction d'une ancienne hymne ſur les fêtes de Vénus; avec des remarques critiques ſur la même piece. Pariſ. 2 tom. 4.

——Eadem, ibid. 8.

Ed. princeps. Sanadonus quidem, ut verbis cl. Jani utamur, „in textu Horatii conſtituendo cum Lambinum, Cruquium, Torrentium aliosque, qui Codd. „MSS. uſi ſunt, conſuluit, tum multas Bentleji

„emendd. ſibi vindicavit; ſed omnium maxime Cu„ningamium ſecutus eſt, etiam ubi is ultra lineas „proceſſit. Attamen & multæ emendd. ipſi propriæ „ſunt.“ Omiſit vero nonnulla carmina, & interdum quoſdam verſus reſecuit, caſtitati conſulturus. Interpretatio Gallica omnium eſt princeps. In notis non ſolum loca obſcuriora egregia doctrina illuſtravit, ſed & artificium virtuteſque poeticas alto judicio & ſenſu elegantiæ explicavit; carmina tamen ad annos ſuos revocando ſæpe forſan aberravit, ordinem certe vulgatum pervertit: nimis etiam ſubtiliter interdum & delicate venuſtates Horatii reſecat: denique pro ingenii ſui luxuria, nimis allegoriæ deditus etiam ea, quæ ex Græco exemplo ducta ſunt, ad rem Romanam, Auguſti familiam & tempora refert. De his edd. pluribus expoſuit clar. Th. Chriſt. *Harles* in vita Nat. Steph. Sanadoni, in vitis Philol. vol. III, p. 63 ſq.

——— Expurg. cum notis Mich. *Brochard.* Pariſ. 12.

1729 *Q. Horatius Flaccus* compedibus metricorum numerorum ſolutus. Odarum Lib. IV, & Epod. Lib. opera & ſtudio N. *Bailey.* Londin. 8.

——— cum Juvencii notis. Colon. 8.

——— cum verſ. Tarteroni. Amſt. 12.

1730 *Duhamelii* II. Pariſ. 2 voll. 8.

——— cum emendd. & interpr. nova. Glaſguæ ap. R. & A. Foulis. 8.

1731 In Corp. poett. Latin. cum verſione Italica editorum Mediolani. 4. Tom. VIII & IX.

——— Carminum Libr. V, recenſuit & ex vetuſtis exemplaribus, editt. & commentariis emendavit Georg. *Wade.* Londin. per Guiliel. Bowyer. 8. Editor carmina ad certiſſimas artis crit. regg. quam plurimis locis emendaſſe ſe profitetur, neque vero viſa eſt hæc edit. cl. *Janio.*

——— cum notis *Junckeri.* Lipſ. 12.

——— apud Robert. Freebarnium. Edinb. 12.

1733 Æneis tabulis incidit Jo. *Pine.* Lond. 2 voll. 8.

* Hæc omnium ſplendidiſſima editio affabre graphio Piniano ære nitidiſſime ad editionem *Talbotianam* an. 1701, 12, deſcripta & ſculpta eſt.

——ex caſtigat. & c. obſervat. *Bentleji*, *Cuningamii & Sanadoni.* Hamb. Typ. A. van den Hœck. 12.

——E typographia Regia. Pariſ. 16.

* Hæc editio literis minutiſſimis impreſſa, & admodum rara.

——Dacerii V, aucta notis & varr. lect. Bentleji, Cuningamii & Sanadoni. Amſt. ap. van den Hœk. 4 voll. 4.

——Eadem, ibid. 12. X voll.

——Jo. *Harduini* Pſeudo-Horatius ſ. animadverſiones criticæ in Horatii opera, in ejusd. Operibus variis Amſt. fol. p. 328 ſqq.

1734 Ge. *Waddelii*, animadverſ. criticæ in loca quædam *Horatii* &c. ap. Robert. Freebarnium. Edinb. 8.

1735 Dacerii & Sanadoni congeſta editio Amſt. apud Wetſtein. & Smith. 8 voll. 8.

1736 per Jo. *Jones*, ap. Brotherton & Jo. Nourſe. Londin. 8. Joneſius MSS. quibuſdam uſus emendavit quædam, ſed & audacter ſatis, ſubjecitque notas ſuas, tum varias lect. & conjecturas virr. DD. denique indicem edd. ex Fabricio, nec tamen laudato, tranſcriptum. Doctrina, inquit Jani, critica longe inferior Cuningamio & Bentlejo, Sanadonum in multis, quæ ei propria ſunt, ſequitur.

——cum verſ. Tarteroni. Pariſ. 8. & 12.

——cum notis *Juvencii* editio nova, juxta exemplar Rom. per Nic. Lallement. Rothom. 12.

——c. annott. Lat. Colon. Agr. 8.

1738 Germ. illuſtrata per Caſp. *Gottſchling*. Hal. 8.

1739 Minellii XIII. Lipſ. & Hafniæ. 8.

——c. n. Germ. *Gottſchling*. Nuremb. 8.

1740 Ex caſtigat. & c. obſervat. *Bentleji*, *Cuningamii & Sanadoni*. Londin. 12.

1741 Jo. Gottf. *Hoer* Delectus Carminum *Horatii*. Miſen. typ. Juſt. Godofr. Lœwii. 8.

——Lat. & Angl. c. n. Dacerii, Sanadoni aliorumque. printed for Joſ. Davidſon. Londin. 3 voll. 8.

——c. n. *Junckeri*. Lipſ. 12.

1743 c. n. varr. Anglice vertit Phil. *Francis*. Londin. 8.

——ex recenſ. D. *Heinſii* & T. *Fabri* ac varr. Lectt. *Bentleji* & *Sanadoni*, apud Jac. Wetſtein. Amſtel. 24.

——ex rec. *Sanadoni*. Pariſ. 16.

1744 Minellii XIV. Lugd. B. apud Sam. Luchtmanns. 12.

——— Opera. Typis J. Brindley. Londin. 24. Editio nitidiſſima.
——— Glaſguæ II. 12. Editio immaculata.
1745 ad exemplar Londinenſe a Jo. Pine edita. Berolin. 8.
——— c. annott. Lat. Colon. 12.
1746 accurante Steph. Andr. *Philippe*. Sumt. Ant. Urb. Couſtelier. Lutet. Pariſ. 12. Ed. venuſta.
1749 apud Guil. Sandby. Londin. 8 maj. 2 voll. Elegantiſſima ed. cum 35 monumm. ære inciſis.
——— Ars poetica, cum comm. & notis Angl. per W. Boyer. Londin. 4.
——— Q. H. F. Electa, cura Henr. Jonath. *Clodii*. ſ. l. 12. Sine dubio Dreſdæ.
1750 Poemata Latine, cum verſ. Gall. & notulis Caroli *Batteux*. Pariſ. 2 voll. 12.
——— c. verſ. Anglica poetica notiſque criticis ſelectis ex optimis quibuſque Latinis & Gallicis commentariis per Phil. *Francis*, ed. IV. Londin. 4 voll. 12.
——— Glaſguæ III, excud. Robert. & Andr. Foulis. 8.
1752 Odarum Libri V, & de Arte poetica, cum traductione poetica Samuel. Gotthold *Lange*. Halæ. 8.
——— Pars VI Operum Horatii, ipſi & Sidonio Apollinari Laudes Phœbi & Dianæ dicta, ex antiquiſſima recenſione Sidonii nunc primum edita, argg. & nova paraphraſi colluſtrata, auctore Jo. Petro *Ancherſen*. S. R. M. Dan. & Norv. a conſiliis juſtitiæ J. U. & Philoſ. D. Phil. & Eloq. P. P. O. &c. Hafniæ ap. Glaſingii viduam. 8. Ancherſenius ad mentem Sidonii Apollinaris Horatii libros recenſentis Carm. IX, p. 218, poemata in VI partes diſtribuit, quarum I. conſtituunt libri epp. II libri Satt. III Epodi, IV libri Odarum, V Ars poet. VI eamque novam carmina ſecularia. Huc autem refert ille non modo tria, quæ in ed. Horatii Locheriana an. 1498 ſic dicuntur; ſed etiam quinque alia; unde ſunt VIII carmina ſecularia, quæ illuſtrare aggreſſus eſt: 1) L. I od. 32. 2) L. IV od. 6. 3) L. III od. 1. 4) L. III od. 22. 5) L. I od. 21. 6) L. od. 31. 7) carmen ſeculare, in vulgus notum. 8) L. III od. 30.
——— Eclogæ, una cum ſcholiis perpetuis tam veteribus quam novis &c. adjecit, ubi viſum eſt, & ſua, textumque reſtituit &c. Guil. *Baxter*, ad cujus II edi-

tionem recudi curavit & varietate lectionis ſuiſque obſervatt. auxit Jo. Matth. *Geſnerus.* Lipſ. 8. Non ſolum in textu Baxteriano mutavit quædam auſa, receptamque lectionem a Bentlejo tuetur, ſed etiam e codd. & edd. antiquis varietatem lectt. quamquam minus plenam, ſed quæ ſententiam poetæ vel veterem orthographiam mutet, vel aliud quid habeat memorabile, dedit. In notis bene dicta vel a ſcholiaſtis vett. Acr. & Porph. vel a Baxtero attulit, ipſe de ſuo poſt meliores quoſque interpretes alia addidit, ex quibus ad intelligentiam poetæ proficerent ejus ſtudioſi. Studiis certe juvenum accommodatiſſima videtur Geſneri opera. Suæ vero præf. ſubjunxit Bentleji ſententiam de temporibus librorum Hor. & poematum adeo; dein de præſidiis hujus edit. & nominum compendiis monitum; tum Baxterianæ II & I præfatt. tandem vitam Horat. ex Suet. & Waſe de metris Horat.

——Latine & Gallice. Pariſiis. 5 voll. 12.

1753 Poemata Latine cum verſione Batteuſii Gallica & notulis iterum prodiere. Pariſ. 2 voll. 12.

——c. n. *Gottſchlingii.* Norimb. 8.

1754 ex edit. S. A. *Philippe.* Pariſ. 12.

——c. interp. ac notis *Juvencii.* Nova ed. nitidiſſ. & accuratiſſ. Pariſ. 2 voll. 12.

1755 Jo. Mich. *Heinze* Chreſtomathia ex *Horatio* &c. Lipſ. 8.

——c. n. *Gottſchlingii.* Nurenb. 8.

1756 Sanadoni II, edit. nova correctior, ordine revocato & quibuſdam additis. Pariſ. 8 voll. 8.

——Opera. Halæ. 12.

——Odæ, Latine & Germanice, interprete Friderico Lud. Comite de Solms. Brunſvici. 8.

1757 Epiſtolæ ad Piſones & Auguſtum, with an engliſch commentary and notes. To which are added two diſſertations — The third edition. By R. Hurd. Cambr. 2 voll. 8. Germanice Hurdianum commentarium edidit Eſchenburgius. Lipſ. 1772.

1759 Minellii XV. Lipſ. 8.

1760 Glaſguæ, ed. IV. 8.

——Lat. & Anglice, interprete Phil. *Francis.* Lond. 8. Repetitio ed. 1743.

——Bentleji V, ſeu ad exemplar Bentleji excuſa. Pragæ. 2 voll. 8.

* Hanc editionem Celſiſſimus Landgravius de Fürſtenberg, ſuis impenſis, in forma conſueta libri artis muſicæ, Pragæ typis exprimi juſſit.

1761 curante Jo. Petro *Millero*. Berolini. 8.

1762 Poemata Latine & Gallice ex verſ. Batteuſii recuſa. Jenæ & Lipſ. ap. Jo. Chr. Fiſcher. 2 voll. 12.

——In uſum Delphini XII, auct. Lud. Deſprez. Venet. ex typogr. Remondiniana. 4.

——Eadem, ibid. 2 voll. 12.

——Birminghamiæ typis Jo. Baskerville. 12. Omnium editionum nitidiſſima, & propter inſignem formam literarum fere J. Pine ſculptoris labores ſuperans.

1763 Carmina expurgata, & Ars poetica cum notis Lat. Henr. *Braun*. Aug. Vind. 8.

——Carmina nitori ſuo reſtituta. Pariſ. 12. ap. Barbou.

——Carmina expurgata, cum notis Juvencii. Coloniæ. 8.

1764 Du Hamelii III. Pariſ. ap. Barbou. 2 voll. 8.

——Chriſt. Adolph. *Klotzii* Vindiciæ *Q. Horatii Flacci*, accedit commentarius in carmina poetæ. Bremæ. 8.

——c. n. *Gottſchlingii*. Halæ. 8.

——Bentleji VI. Lipſ. 2 Tom. 8.

——Epiſtolæ, Latine & Italice ex verſione Franc. *Corſetti*. Senæ. 8.

1765 cura P. Henr. *Braun*. Aug. Vind. 8.

——Bentleji VII. Londin. 2 voll. 8.

1767 c. verſ. Anglica metrica & proſaica interpr. notiſque per C. *Smart*. Londin. 4 voll. 8.

——In uſum Delphini XIII. Deſprezii. Dublin. 8.

——Bondii XLVI. Aurel. typ. Couret de Villeneve. 12.

1768 Clavis poetarum claſſicorum, ſive Index Philolog. critic. in Horatium. Pars Prior & Poſterior. Auctore Gottlob Benedict. *Schirach*. Halæ. 8.

1769 Chreſtomathia poetica *Horatiana*, cur. Jo. Mich. *Heinze*. Lipſ. 8.

——Odæ VI ſelectæ, quas fidibus, vocalique muſicæ poſt ſecula reſtituit Joſeph Antonius *Paganelli*, Ducis Brunſwic. & Luneb. Muſicæ Compoſitor, Opera octava. Ap. Montouley. ſ. l. fol. (Lib. II Od. 10. Lib. I Od. 22. Lib. II Od. 3. Lib. III Od. 21. Lib. I Od. 11. Lib. III Od. 9.)

1770 Opera, ad fidem LXXVI Codicum. Accedunt 1) Synopſis chronologica rerum Romanarum vivente Horatio. 2) Tractatulus de metris Horatianis. 3) Variæ LXXVI Codicum lectiones. 4) Phraſium difficilium enucleatio. 5) Lexicon Mythologicum, Hiſtoricum, & Geographicum. 6) Dictionarium Latino-Gallicum vocum *Horatianarum*, quæ lectorem morari poſſunt. Curante Joſ. *Valart.* Pariſ. 8. Valartus Codd. ad quos Horatius adhuc recenſitus eſt, numeravit quidem, ſed nullum ipſe inſpexit. Is igitur principes editiones tantum contulit, Sanadoni textum baſin fecit, multis & illius, & Cuningamii, & Bentleji, ſuiſque conjecturis, in quibus quædam veri perſimiles videntur, reſcriptis, quædam etiam debet Geſnero, licet haud ſemper laudato. At non accurate ſatis tractaſſe interpretes optimos fertur in notis criticis, quæ cl. Harleſio admodum paucæ nec fructuoſæ dicuntur.

——— Birminghamiæ, typis Jo. Baskerville. Edit. 1762 recuſa.

——— Carmina, collatione ſcriptorum Græcorum illuſtrata ab Henr. *Wagnero*. Halæ. 8.

——— Ejuſd. Additamenta ad Q. H. F. Carmina, collatione ſcriptorum Græcorum illuſtrata. Halæ. 1771. 8.

——— Chr. Ad. *Klotzii* Lectiones Venuſinæ. Lipſ. 8.

——— Chreſtomathia Latina poetica animadverſ. illuſtrata a Theoph. Chriſtoph. *Harles*. Ex offic. Richteriana. Altenb. 8.

1771 In uſum Delphini XIV. Deſprezii. Neapoli. 2 voll. 4 maj.

——— Ars poetica Gallice verſ. & illuſtrata a Batteuſio in collectione: *Les quatre poetiques d'Ariſtote, d'Horace, de Vida, de Deſpréaux*, avec les traductions & des remarques. Pariſ. 8. Tom. I.

1772 Geſneriana II, repetitio ed. 1752. Lipſ. 8 maj.

——— Epp. ad Piſones & ad Aug. Latine, in comm. R. Hurd. Angli a J. J. Eſchenburgio Germ. verſo. Lipſ. 8. Cf. verſſ. Germ.

1774 a Franc. *Dorighello*, Patavino, illuſtratus; tomi tres. Patavii, ex typographeo Seminarii. 8 maj. Textus æque ut comm. Dorighelli totus eſt e Sanadono expreſſus.

——Opera. Norimb. 12.

1775 Jo. Bernh. *Baſedov* Encyclopædia philanthropica *Horatii Flacci.* Lipſ. 8. Inutilis.

1776 ſqq. Latine c. verſ. Germ. & notis Jac. Frid. *Schmidt.* Gothæ, 3 tom. 8. Melius vero Latine legitur Horatius.

——*Horatius* de arte poetica, acceſſerunt alia quædam Horatii carmina, & clavis locorum difficiliorum interpretationem adjuvans. Halæ. 12.

1777 J. F. *Engeri* comm. in ſelecta Horatii loca. Vratisl. 12.

——cum annott. Gallicis Lud. *Poinſinet* de *Sivry*. tomi II. Pariſ. 8. Sivrius cum ſatis multas criticorum emendd. in contextum recepit, tum ipſe inprimis in diſtractionibus quædam novavit, *quæ vereor*, inquit Janius, *ut omnia probari viris doctis poſſint. In adnotationibus*, obſervante Janio, *id ei fuit conſilii propoſitum, ut Horatium a diſſolutæ laſciviæ crimine liberaret, & oſtenderet, omnia carmina luxurioſa & voluptaria, quæ in illius operibus ſunt, nihil eſſe niſi verſiones Græcorum carminum Alcmanis, Steſichori, Alcæi, aliorum. Cujus opinionis gratia pleræque adnotationes ſcriptæ ſunt, ad illamque referuntur; reliquæ, non multæ admodum, pertinent vel ad defendenda ea, quæ novavit vir doctiſſimus, vel ad comparationem Græcorum, fere petitam e Dacerio, vel denique ad aliam Viro Cl. propriam opinionem, qua nomina quam plurima, inprimis Græca, apud Horatium obvia, quæ huc uſque pro propriis habita ſunt, appellativa eſſe cenſet, e Græco ſermone ab Horatio ſimpliciter Latina facta: velut* Seſtius *ei eſt pro* conviva (*e Gr.* ἔστιος,) Damalis *pro* juvenca, Petti *pro* latrunculi, πεττοὶ *&c.*

1778 Q. H. F. Opera recenſuit, varietate lectionis & perpetua adnotatione illuſtravit M. Chriſtianus David *Jani.* Tomus I. Lipſiæ, ſumtibus S. L. Cruſii 1778. 8 maj. Tom. II. 1782. Qui duo tomi exhibent Odarum libros IV, de qua ed. nobis etiam, quod ad Odas attinet, cum Geſneriana collata, lubet transſcribere judicium a clar. Harleſio Introd. in Notitiam liter. Rom. Noribergæ 1781, P. II, p. 393 latum: „Multa exempla ſcripta editaque collegit contulitque cl. Jani, vulgatam quidem recenſionem poſuit inſtar fundamenti: contextum tamen ad MSStorum auctoritatem & artis criticæ leges ſobria verecunda-

que ratione conſtituit, varietate lectionis ab ticis obſervationibus ſecreta, & poetam tam grammatice quam cum ſenſu judicioque pulchri, interdum vel juſto uberius vel parcius, explicavit. Denique in prolegomenis de codicibus & editionibus poematum, de vita, ingenio, poeſi, moribuſque vatis &c. pulchre docteque egit. Neque tamen pauca reliquit futuris interpretibus explicanda, & emendanda, præcipue cum fontibus, ex quibus Horatius tantum non hauſit omnia, componenda. "

——— Selectæ odæ. Præmiſſa auctoris vita, ad uſum Gymnaſiorum Trevirenſium. Confluentiæ. 8.

1779 Opp. ex rec. J. M. *Geſneri*. Norimb. 12.

——— Mannhemii, 2 voll. 8. Ad edit. Talbotianam I Cantabrig. 1699, & Burmannianam expreſſa.

——— *Horatii carmen ad Ælium Lamiam*, muſicis numeris expreſſum a. Jo. Ad. *Hiller*. Lipſ. ex offic. Breitkopfii. fol. tranſverſ. Præmittitur ipſis modis textus Latin. Odæ 26 L. I; idemque Germanice expreſſus a Jac. Frid. Schmidt.

1780 Franc. *Dorighelli* ed. repetita Patavii 3 voll. 8. Vid. ad an. 1774.

——— & 1783 Latine & Germanice, interprete Jo. Fr. *Schmidt*. Gothæ 3 voll. 8. Editio ſecunda.

1782 cum notis Chr. *Junckeri* ad modum Minellii. Lipſiæ. 12.

1783 Bipontina I. *Q. Horatii Flacci* Opera ad optimas editiones collata. Præmittitur notitia literaria. Studiis ſocietatis Bipontinæ. Editio accurata. Biponti. 8 maj. Ex typogr. Societatis.

1785 Opera. Avenione. 24. Editio nitida.

1787 Latine & Gallice. Lugd. 2 voll. 12.

——— Opera. Francof. & Lipſ. 2 voll. 8.

1788 *Q. Horatii Fl.* Carmina, curavit Jer. Jac. *Oberlin*. Typis & ſumtu Rollandi & Jacobi. Argentor. 4 maj. Editio typorum nitore præſtans. Calci adhærent variæ lectiones quatuor Codicum Argentoratenſium.

——— *Q. Horatii Fl.* Eclogæ, cum Scholiis veteribus, caſtigavit & notis illuſtravit Guil. Baxterus. Var. lect. & obſſ. addidit Matth. Geſnerus, quibus & ſuas adſperſit Jo. Car. *Zeunius*. Lipſiæ, 8. ap. Fritſch.

——In uſum Delphini XV, auct. Lud. *Deſprez.* Londini, 8.

1791 *Q. Horatii Fl.* Opera. Parmæ, in ædibus Palatinis, typis Bodonianis, fol. maj. Editio ſplendida, quam curavit Joſ. Nic. de *Azara.*

VERSIONES.

ITALICÆ.

1535 La Poetica *d'Oratio* tradotta de L. *Dolce*, per Franc. Bindone. Venet. 8.

1536 Eadem, ibid. 8.

1549 La Poetica e Sermoni con le morali Epiſtole *d'Orazio*, preſſo il Giolito. Vinegia. 8.

1559 I dilettevoli Sermoni, altrimenti Satire, e le morali Epiſtole di *Horatio*, inſieme con la Poetica. Ridotte da M. Lodovico *Dolce* dal poema Latino in verſi ſciolti volgari. Con la vita di Horatio. Origine della Satira. Diſcorſo ſopra le Satire. Diſcorſo ſopra le Epiſtole. Diſcorſo ſopra la Poetica. Vinegia, appreſſo Gabriel Giolito de' Ferrari. 8.

——Eadem, ibid. 8.

1566 L'Opere *d'Horazio*, per Giov. *Fabrini*. Venet. 4.

1573 L'Opere *d'Oratio*, commentate in lingua volgare Toſcana da Giov. *Fabrini da Fighine*. Venet. 4.

1581 Eadem, ibid. 4.

1584 Eadem, ibid. 4.

1587 L'Opere *d'Horatio* Latine, commentate in Lingua Toſcana da Giov. *Fabrini*, con le Oſſervazioni di Filippo *Venuti*. Venet. 4.

1595 Cinque Libri delle Odi di *Orazio Flacco* dette in Canzoni, Feſtine, Ballate, e Madrigali da Giov. *Giorgini de Jeſi*. Jeſi. 12.

1599 L'Opere *d'Oratio* per Giov. *Fabrini*. Venet. 4.

1610 L'Arte Poetica *d'Horazio* in ottava rima; co'l teſto Latino tradotta dal D. *Scip. Ponze*, e la ſpoſitione de' loughi piu oſcuri, per Gio. Jacom. Carlino. Napoli. 4.

1613 L'Opere di *Oratio*, commentate da Giov. *Fabrini*. Venet. 4.

1623 Eadem, ibid. 4.

1630 La Poetica *d'Oratio*, tradotta da *Leporeo* in verſo ſciolto, per Franc. Corbelleti. Roma. 8.

1662 Le Opere di Q. *Orazio Flacco*, tradotte in Rima dal Franc. *Borgianelli.* Venet. 8.

1669 L'Opere *d'Oratio*, commentate da Giov. *Fabrini da Fighine* in lingua Toſcana; nel fine ci ſono aggiunte da Pil. *Venuti* da *Cortana* l'oſſervationi da eſprimere tutte le parole latinamente, ſecondo l'uſo di *Oratio*, per Gio. Battiſta Brigna. Venet. 4.

1670 Franc. Ant. *Capponius*, le Liriche Parafraſi ſopra l'Ode di Oratio Flacco. ſ. l. 4.

1672 Federigo *Nomi* Oratio Toſcano con IV Libr. delle Poeſie Lyriche *d'Oratio*. Firenza. 12.

1675 Eadem, ibid.

1680 *Q. Horatii Flacci* le Ode con ſimil ordine di methodo, ed egual numero di ſillabe tradotte da Paolo *Abriani*, per Gian. Franceſco Valvaſenſe. Venet. 12.

1698 Sermoni e le Epiſtole di *Horazio*, per Lod. *Dolce*. Ferrar. 4.

——— Della poetica *d'Oratio Flacco* Venuſino, Parafraſi ridotta in verſi Italiani dal Dott. Canonico Giulio Ceſare *Grazzini*, per Bernard Pomatelli. Ferrar. 4.

1714 *Sertorii Quatromanni* Parafraſi Toſcane della Poetica *d'Oratio*; traduzione della medeſima in verſo Toſcano; alcune annotazioni ſopra di eſſa. Neap. 8.

1715 La Poetica *d'Horatio* in verſi Toſcani, per Pand. *Spannochi*. Siena. 8.

——— Sermoni e le Epiſtole di *Horatio*, per Lod. *Dolce*. Siena. 8.

1726 Volgarizzamento dell' Arte Poetica di Q. *Horatio Flacco* ai Piſoni, padre & figliuoli, con iſpiegazione ed aggiunta didiceria opera del *Co. Giampaolo della Torre di Rezzonico*. Milano. 8.

1731 L'Opere di Q. *Orazio Flacco*, cioe: Li IV Libri de' verſi Lirici, alla ſomiglianza del Metro Latino in verſi volgari ſciolti ridotti dall' Abbate *Girol. del Buono*. L'Epodo ed il Carme Secolare del medeſimo tradotti, e la Poetica traſportata in verſi volgari da Ben. *Paſqualio*. Li II delle Piſtole tradotti in Terzetti da Fr. *Borgianelli*, & i II Libri de' Sermoni o ſiano Satire, tradotte da M. Lod. *Dolce* di preſente rimeſſe nelle loro mancanza e ridotte al vero ſentimento del Latino Poeta da *Parmindo Ibichenſe*. Milano. 4.

1736 Il Canzoniere *d'Orazio* ridotto in verſi Toſcani dal Sig. Steph. Ben. *Pallavicini*. G. Saalbach. Lipſ. 8.

——I Sermoni di *Orazio* tradotti in verſi Italiani da Fran. *Borgianelli*, Lat. & Ital. Aſcoli. 8.

1738 L'Arte Poetica *d'Orazio*, volgarizzata da *Pandolſo Spannochi*, nella Stamperia del Publico. Siena. 8.

——L'Arte Poetica *d'Orazio* in Rima da Franc. *Borgianelli*, per Ant. Bortoli. Venet. 8.

1739 Le Epiſtole *d'Orazio*, tradotte in Rima da Franc. *Borgianelli*, per Ant. Bortoli. Venet. 8.

1743 Il Canzoniere *d'Orazio* ridotto in verſi Toſcani da Stef. *Pallavicini*, per Ang. Paſinelli. Venet. 8.

1744 Il Canzoniere, le Satire e parte delle Epiſtole *d'Orazio*, tradotte in verſi Toſcani da Stef. *Pallavicini*. Stanno nelle Opere del Pallavicini. Venet. 8.

1746 *Q. Horatii Flacci*, Le Ode eſpreſſe in vari metri di verſo Italiano dal *Co. Ottavio dalla Riva*, per Jac. Vallarſi. Verona. 8.

——Le Ode, ed il Canto ſeculare *d'Orazio*, tradotte in Rima da Franc. *Borgianelli*, per Ant. Bortoli. Venet. 8.

——Le Satire *d'Orazio*, tradotte in Rima da Franc. *Borgianelli*, per Ant. Bortoli. Venet. 8.

1750 L'Arte Poetica *d'Orazio* di *Benedetto Menzini di Bracio*, di Pietr. Jac. Martello. Roma. 12.

1759 Le Satire di *Q. Orazio Flacco* tradotte da Franceſco *Corſetti*. Siena. 8.

1761 Diſſertatione ſopra la villa di *Orazio Fl.* dell' Abbate *Domin. de Sanctis*. Nella Stamp. di generoſo Salomon. Roma. 4. Rep. 1768.

1762 Le Opere di *Q. Oratio Flacco* tradotte in Rima dal Franc. *Borgianelli*. Ant. Bortoli. Venet. 8.

1764 Le Epiſtole di *Q. Orazio Flacco* tradotte in verſo Italiano da *Oresbio Agieo* Paſtor Arcade (Franceſco *Corſetti*) con varie Annotazioni ſecondo l'edizione Bentleyana. Latino e Italiano. Siena, nella ſtamperia di Luigi e Benedetto Bindi. 8.

1765 Il Canzoniere *d'Orazio* ridotto in verſi Toſcani da Stef. *Pallavicini*. Appreſſo Giambat. Paſquali. Venet. 12.

1767 Alcune Ode di *Orazio* tradotte in rima dal Dottor Giannagoſtino *Zeviani*, con pochi Sonetti dello ſteſſo. Verona, nella ſtamperia di Moroni. 8.

1777 Le Opere di *Q. Orazio Flacco* nuovamente tradotte. Siena. 8. Ex verſione *Corſetti* & *Bertolæ*.

——La Poetica di *Q. Orazio Flacco* reſtituta all. ordine ſuo, e tradotta in Terzine. Con præfazione critica e note. (Auctore Petr. Ant. *Petrini.*) Rom. 8.

1783 Le Odi de *Q. Orazio Flacco* tradotti in verſi Toſcani da J. Ottav. *Savelli.* Livorno. 8. J. V. Falorni.

1786 Ode di *Orazio* volgarizzate. Reggio, nelle ſtamperia di Giuſeppe Davolio. 8.

G A L L I C Æ.

1540 Jaq. *Pelletier* du Mans l'Art Poétique *d'Horace* en vers. Paris. 8.

1544 *Bonaventure des Peries* Le premier Livre des Sermons *d'Horace* en Proſe. Lyon. 8.

1545 L'Art Poetique *d'Horace*, traduit en vers François par Jaq. *Pelletier* du Mans. Mich. de Vaſcoſan. Paris. 8.

1549 Le Premier Livre des Sermons *d'Horace*, traduit en Rime françoiſe per Franc. *Habert de Berry.* L'im. de Mich. Fezandat. Pariſ. 8.

1551 Les Sermons ſatyriques *d'Horace*, en Rime françoiſe, par Franc. *Habert*, avec aucunes Epiſtres du dit *Horace.* Mich. Fezandat. Paris. 8.

1555 L'Art Poetique *d'Horace*, traduit en vers François, par Jaq. *Pelletier* du Mans. Lyon. 8.

1579 *Q. Horatii Flacci* cinq Livres des Odes en vers, par Jaques *Mondot.* Paris. 8.

1583 Les Œuvres *d'Horace* en vers, par L. *de la Porte.* Paris. 12.

1584 Les Œuvres *d'Horace*, par *Ant.* & *Rob. Chevalier d'Agneaux*, en vers. Paris. 8.

——Les Œuvres *d'Horace* en vers François, par L. *de la Porte.* Paris. 2 voll. 8.

1588 Les Œuvres *d'Horace* Latin & François de la traduction nouvelle de *Robert* & *Ant. Chevalier d'Agneaux.* Paris. 8.

1596 Les Œuvres *d'Horace*, de la traduction de *Martignac*, en proſe. Paris. 2 voll. 8.

1618 Satyre *d'Horace*, ou Diſcours ſur l'envie, traduite en François. C. Nego. Paris. 4.

1633 *L'Horace* François en proſe, par le Sieur *Bienvenu.* Rolin Baragnes. Paris. 8.

1652 Les Œuvres *d'Horace*, Latin & François en proſe, de la verſion de Mich. *de Marolles.* Touſſaint Quinet. Paris. 2 voll. 8.

1656 Les Œuvres du Préſident *Nicole*, contenant diverſes pieces choiſies, traduites en vers François *d'Horace* &c. par Ch. Serey. Paris. 12. Rep. 1681.

1660 Les Œuvres *d'Horace* en Latin & en François de la verſion de Mich. de *Marolles.* 2 voll. chez Guil. de Luyne. Paris. 8.

1664 Odes & Epodes *d'Horace*, par Pierre *de Marcaſſus*, en vers. Paris. 8.

1666 Recueil de diverſes Pieces *d'Horace*, en vers, par le Préſident *Nicole.* Paris. 12.

1670 Les Œuvres *d'Horace*, en proſe, par *Algay de Martignac.* Paris. 8.

1678 Les Œuvres *d'Horace*, par Mich. *de Marolles*, en proſe. Paris. 8.

——— *Horace* de la traduction de M. *Algay de Martignac*, en proſe, 2 voll. chez Jean Bapt. Coignard. Paris. 12.

1681 Remarques Critiques ſur lés Œuvres *d'Horace*, avec une nouvelle traduction par André *Dacier.* 10 voll. Denys Thierry. Paris. 12.

1684 Les Œuvres *d'Horace* en Latin & en François, en proſe, par M. *Algay de Martignac.* Paris. 8.

——— Paraphraſe *d'Horace*, traduite en vers François, par Jaq. *Pelletier* du Mans. Mich. de Vaſcoſan. Paris. 8.

——— Paraphraſe de l'Art Poétique *d'Horace* aux Piſons, par le Sieur *Brueys* de Montpell. par la veuve Mauger. Paris. 12.

1685 Traduction nouvelle des Satyres, des Epîtres, & de l'Art Poétique *d'Horace* en proſe, par le P. Jer. *Tarteron*, avec le Latin. par Andr. Balard. Paris. 12.

1687 Les Œuvres *d'Horace* en Latin & en François, par M. de *Martignac.* Lyon. 8.

1689 Les Œuvres *d'Hor.* par M. *Dacier.* 10 voll. Paris. 12.

1691 Eadem, ibid. 12.

——— Eadem, à Lyon. 12.

1694 Eadem, Londini. 8.

——— Traduction nouvelle des Satyres, des Epîtres, & de l'Art Poétique *d'Horace* par Jerome *Tarteron.* Paris. 8.

1695 Les Odes *d'Horace* en vers, par *de Brueys.* Paris. 8.

1697 *Horace* de la traduction de *Martignac*, avec des remarques, & le Latin à coté. Paris. 2 voll. 12.

1700 Les Œuvres *d'Horace*, traduction nouvelle, par le P. *Tarteron.* par Andr. Pralard. Paris. 12.

1704 Les Odes & Epodes *d'Horace* non chatrées, par l'Abbé *de Bellegarde.* Paris. 8.

1705 Traduction des Odes & des Epodes *d'Horace*, par le P. Jer. *Tarteron.* Paris. 8.

1708 Traduction des Œuvres *d'Horace*, par le P. *Tarteron.* Nouvelle édition. chez Andr. Pralard. Paris. 2 voll. 12.

——Nouveaux Eclairciſſemens ſur les Œuvres *d'Horace*, avec la Réponſe à la Critique de M. *Maſſon*, par M. *Dacier.* P. de Coup. Paris. 12.

1709 Œuvres *d'Horace*, en Latin & en François, avec des remarques critiques & hiſtoriques, par Andr. *Dacier.* Troiſieme édition, par J. B. Chriſt. Ballard. Paris. 10 voll. 12.

1710 L'Art Poétique *d'Horace.* Paris. 8.

——Œuvres *d'Horace*, traduites par le P. *Tarteron*, quatrieme édition, avec des remarques critiques, par Pierre *Coſte.* par P. de Coup. Amſt. 2 voll. 12.

——Jean *Maſſon*, Lettre à M. *de Valincour*, touchant les nouveaux éclairciſſemens de M. *Dacier* ſur les Œuvres *d'Horace.* Paris. 12.

1711 Traduction en vers François de l'Art Poétique *d'Horace*, des Satyres IV & X de ſon premier Livre, de la premiere Epître de ſon Livre ſecond, & de quelques autres endroits qui regardent auſſi les Poetes & les Auteurs anciens &c. Par *Prepetit de Grammont.* Guil. Nic. Aubert. Paris. 12.

1715 Traduction des Œuvres *d'Horace*, par le P. *Tarteron*, nouvelle édition, par J. Mariette. Paris. 2 voll. 12.

1715 Les Odes *d'Horace* en vers. Paris. 8.

——Les Œuvres *d'Horace* traduites en vers, éclaircis par des notes, avec un diſcours ſur ce Poete, & un abrégé de ſa vie, par M. l'Abbé *Pellegrin.* Chez Pierre Witte. Paris. 2 voll. 12.

1719 Odes & Satyres *d'Horace*, chez Coignard. Paris. 8.

——*Q. Horatii Flacci* Opera, cum verſione Gallica & notis Andr. *Dacerii.* Paris. 8.

——Les Œuvres *d'Horace*, par le P. *Tarteron.* Paris. 12.

1726 Œuvres poſthumes de M. l'Abbé *de Maucroix*, contenant les Satyres, les Epitres, & l'Art Poétique *d'Horace.* Paris. 8. Et quidem ex Libro I Satyr. Sat. 1, 2, 3, 4, 6, 9 & 10; integrum librum II Satyrarum; Epiſtolarum librum I & II, & Artem Poeticam.

1727 Eſſai d'une nouvelle traduction *d'Horace*, en vers François, par divers Auteurs. Amſterd. 8. Has Gallico ſermone ligato translationes collegit *de la Martiniere.* Illarum auctores ſunt: *Le Noble*, *la Motte*, *de la Fare*, *Gaçon*, *de Mimure*, *du Troſſet*, *de la Foſſe*, *Regnier de Marais*, *Faydit*, *de St. Bonnet*, *de Buſſi Rabutin*, & *le Laboureur.*

——Œuvres *d'Horace* en Latin & François, par M. *Dacier.* Amſterd. chez Wetſtein. 10 voll. 12.

1728 Les Poéſies *d'Horace*, diſpoſées ſuivant l'ordre Chronologique & traduites en François, avec des remarques & des diſſertations critiques, par le P. *Sanadon.* chez Guil. Cavelier. Paris. 4.

1729 *Horace* de la traduction du P. *Tarteron*, avec le Latin à coté. Amſt. 2 voll. 12.

1733 Œuvres *d'Horace* en Latin & en François, par M. *Dacier.* V Ed. revue, corrigée d'un nombre conſidérable de fautes, & augmentée de notes critiques, hiſtoriques & géographiques, & de différentes leçons de M. *Bentlei*, & *Cuningam*, & du P. *Sanadon.* tom. IV. De l'imprimerie de A. Vandenhœck. Gœtting. 4.

——Eadem, ibid. 10 voll. 12.

1735 L'Art Poétique *d'Horace*, en proſe, par *Brueys.* Paris. 8. *Vid.* Les Œuvres de M. *de Brueys*, p. 363.

——Œuvres *d'Horace* en Latin, traduites en François par M. *Dacier* & le P. *Sanadon*, 8 voll. 12. Amſt. J. Wetſtein & G. Smith.

1736 *Q. Horatii Flacci* Opera par P. Jer. *Tarteron.* Paris. 8.

1738 Eadem, ibidem. 12.

1742 Eadem. Amſt. 2 voll. 12.

1750 Les Poéſies *d'Horace*, traduites en François, par M. Charles *Batteux.* Paris. 2 voll. 12.

1752 Traduction des Œuvres *d'Horace*, en vers François, avec des Extraits des Auteurs, qui ont travaillé ſur cette matiere, & des notes pour l'eclairciſſement du texte. Paris. 5 voll. 12.

1753 Les Poéſies *d'Horace*, traduites en François. Nouvelle édition. Chez Deſaint & Saillant. Paris. 2 voll. 12.

1756 Les Poéſies *d'Horace*, avec la traduction Françoiſe du R. P. *Sanadon*. Nouvelle édition, enrichie des notes tirées de tous les meilleurs interpretes *d'Horace*, avec un dictionnaire Alphabétique &c. diviſé en trois tables, pour l'intelligence de la Fable, de l'Hiſtoire, & de la Géographie. Paris. 3 voll. 12.

—— Les Poéſies *d'Horace*, avec la traduction Françoiſe du R. P. *Sanadon*. Amſt. 2 tom. 12.

1757 Poéſies de M. *le Marquis de la Fare*. Chez J. F. Bernard. Amſt. 12. Non omnes & ſingulas Odas tranſtulit, ſed tantum *Lib. I Od. 1, 2, 3, 4, 5, 11, 13, 19, 23, 30 & 33; Lib. II Od. 8, 11, 12, 14, 16, 18 & 19; Lib. III Od. 1, 2, 3, 9, 29, 30; Lib. IV Od. 1, 7, 13; Epod. 1, 2, 7, 14.*

1759 Odes *d'Horace*, traduites par l'Abbé *des Fontaines*. Berlin. 12. Hæc translatio proſaica in ſe continet Odas *Libri I & II*, & primas 23 *Odas Libri III.*

1762 Les Poéſies *d'Horace*, par Char. *Batteux*. Nouvelle édition. Amſt. 2 voll. 12.

—— Eadem, Jenæ & Lipſ. 2 voll. 12.

1767 Découverte de la Maiſon de campagne *d'Horace*. Ouvrage utile pour l'intelligence de cet Auteur, & qui donne occaſion de traiter d'une ſuite conſidérable de lieux antiques, par M. l'Abbé *Capmartin de Chaupi*. Par Zempel. Rome. 3 tom. 8.

1768 Œuvres mêlées de Madame *de Montégut*. Paris. 2 voll. 8. Tom. II horum Operum continet Lib. IV Odarum, Lib. Epodon, & Carmen Seculare, ligata oratione translata.

—— Andr. *Dacier* Nouveaux éclairciſſemens ſur les Ouvrages *d'Horace*, avec la Réponſe à la Critique de M. *Maſſon*. Chez Pierre Cot. Paris. 12.

1771 Les quatre Poétiques, *d'Ariſtote*, *d'Horace*, *de Vida*, *de Deſpréaux*, avec la traduction & des remarques, par l'Abbé *Batteux*. Paris. 2 voll. 8.

1774 Odes *d'Horace*, traduites en vers François, avec des notes, par M. de *Chabanon de Maugris*. à Paris. 12.

1781 Traduction des Odes *d'Horace*, avec des obſerva-

tions critiques &c. Par M. *de Reganhac.* 2 voll. à Paris, chés Laporte.

1783 Les Œuvres *d'Horace* traduites en François par M. *Binet.* 2 voll. à Paris, chés Colas. 12.

ANGLICÆ.

1566 *Q. Horatii Flacci* two Books of Satyres in English verſe. Lond. 4.

1567 Art of Poetry, Piſtles and Satyres of *Horace*, English by Thom. *Drant.* Lond. 4.

1635 Odes and Epods of *Horace* in Latin and English verſe by Sir Thom. *Hawkins.* Lond. 8.

1638 All the Odes and Epodes of *Horace* translated into English verſe, by Henry *Rider.* Print. by John Haviland. Lond. 12.

——Odes and Epodes of *Horace*, in Latin and English verſe, by Thom. *Hawkins.* Printed by John Haviland. The IV edition. Lond. 12.

1640 *Q. Horatii Flacci* Art of Poetry made English, by *Ben. Johnſon.* Lond. 12.

1649 The Odes and Epodes, Select Satyr. and Epiſt. of *Horace*, in English verſe, by *Smiths.* Southw. 8.

1652 *Horace* translated into English verſe, by Barten *Holyday*, pr. W. Webb. London. 8.

——Selected Parts of *Horace*, in English verſe &c. London. 8.

——*Q. Horatii Flacci* Sermones, Odae, Epodon, in Anglicum ſermonem verſi a *Franshaw.* per Gabr. Bedell. Londin. 8.

1666 The Poems of *Horace*, rendred in English verſe, by ſeveral Perſons. London. 8.

——The Works of *Horace* in English verſe, pr. M. *Brome.* London. 8.

1671 Eadem, ibid. 8.

1680 *Horaces* Art of Poetry with Remarks by the *Earl of Roſcommon.* Lond. 4.

——The Works of *Horace* in English verſe. M. *Brome.* Lond. 8.

1684 The Odes and Epodes of *Horace* in English verſe by Thom. *Hawkins.* Lond. 8.

——The Odes, Satyres, Epiſtles and Art of Poetry of

Horace, by Th. *Creech.* pr. Jac. *Tonſon.* Lond. 8.
1685 Miſcellany Poems, ou Poéſies mêlées, contenant les traductions des Eclogues de *Virgile*, des Elegies amoureuſes d'*Ovide*, des Odes d'*Horace* & autres Poéſies, données par Jean *Dryden.* pr. J. Tonſon. London. 8.
1695 *Horaces* Art of Poetry, translated into English verſe by Ben. *Johnſon.* Lond. 8.
——*Horaces* Art of Poetry translated into English proſe, by the *Earl of Roſcommon.* Lond. 8.
1709 The Satyres and Epiſtles of *Horace*, in English proſe, by S. *Dunſter.* pr. D. Browne. Lond. 8.
1711 The Odes, Satyres, Epiſtles and Art of Poetry of *Horace*, by Th. *Creech.* Lond. 8.
1712 The Satyres, Epiſtles, and Art of Poetry of *Horace*, into English proſe, by S. *Dunſter.* pr. Browne. Lond. 8.
——The Odes, Epodes and Carm. Secul. of *Horace*, in English. Lond. 8.
1713 The Odes, Epodes and Carmen Seculare of *Horace*, in Latin and English, with a Translation of *Bentley's* notes, to which are added notes upon notes in 24 Parts. 2 voll. Print. for Bern. Lintott. Lond. 12.
1714 A new Edition of the Odes, Epodes and Carmen Seculare of *Horace*, in Latin and English. London. 2 voll. 12.
1715 The Odes and Satires of *Horace*, done into English verſe, by the moſt eminent hands, with his Art of Poetry, by Mylord *Roſcommon.* Lond. 8.
1717 *Q. Horatii Flacci* Ars poetica, in English verſe, by the *Earl of Roſcommon.* Lond. 8. *Vid.* Poems by the Earl of Roſcommon.
1718 The Odes of *Horace*, translated into English verſe, by Henry *Coxwel.* Oxford. 4.
——*Horace*. in Latin and English, with a poetical verſion of Thom. *Creech.* Lond. 2 voll. 12.
1719 The Odes, Epodes, and Carmen Secul. of *Horace*, in English verſe, by M. *Oldiſworth.* Lond. 8.
——*Horaces* Satires, Epiſtles and Art of Poetry, done into English proſe, with notes by S. *Dunſter.* Lond. 8.
1720 The Odes, Satires, Epiſtles and Art of Poetry of *Horace*, by M. *Creech.* Lond. 8.

1721 *Horaces* Odes, Satires and Art of Poetry. Lond. 8.
1726 *Q. Horatii Flacci* Opera, in Engliſh proſe, cum not. *Dacerii*, per Welſted. Lond. 6 voll. 8.
1728 *Horaces* Art of Poetry in Engliſh numbres by Heinr. *Ames*. Lond. 8.
1729 Odæ & Epodi of *Horace*, by Nath. *Baily*. Lond. 8.
——*Horaces* Satires, Epiſtles, and Art of Poetry, by D. *Dunſter*. Lond. 8.
1730 Translations of ſeveral Odes, Satires and Epiſtles of *Horace*. Print. by W. Burton. Lond. 4.
——Translat. of ſeveral Odes, Satires and Epiſtl. of *Horace*, by *Major Hanway*. Print. by W. Burton. Lond. 8.
——The Odes, Satires, and Art of Poetry of *Horace*. Print. for Jac. Tonſon. Dublin. 8.
——The Odes, Satires, Epiſtles and Art of Poetry of *Horace*, into Engliſh, by M. *Creech*. Print. for Jac. Tonſon. Lond. 12.
——The Odes and Satires of *Horace*, done into Engliſh verſe, by the moſt eminent hands, with his Art of Poetry by the *Earl of Roſcommon*. Print. for Jac. Tonſon. Lond. 8.
1731 Translation of the ſecond Book of *Horaces* Epiſtles. C. Carthy. Dublin. 4.
1734 The firſt and ſecond Satires of the ſecond Book of *Horace* by Alex. *Pope*. Lond. 4.
1735 *Horaces* Art of Poetry, in Engliſh numbres by M. Heinr. *Ames*. Lond. 8.
1737 The Odes, Epodes and Carm. Secul. of *Horace* in verſe, p. M. *Oldiſworth*. Lond. 8.
——The Odes and Epodes of *Horace* in Engliſh verſe. T. *Hare*. Lond. 8.
——The Odes, Satires, Epiſtles and Art of Poetry of *Horace*, done into Engliſh by M. *Creech*. Pr. for J. and R. Tonſon. Lond. 8.
1739 Q. *Horatii Flacci* Satires, Epiſtles, and Art of Poetry done into Engliſh, with notes by *Dunſter*. Pr. for W. Mears. Lond. 8.
1741 Q. *Horatius Flaccus* in Latin and Engliſh, with the notes of *Dacier*, *Sanadon* and others, and Latin text put in order of conſtruction. Print. for Joſ. Davidſon. Lond. 3 voll. 8.

1743 Q. *Horatii Flacci* Opera omnia, cum notis criticis variorum, Anglice vertit Phil. *Francis.* Lond. 8.

——— *Horaces* Treatiſe concerning Art of Poetry, by the *Earl of Roſcommon.* Dublin. 12.

1746 The Odes, Epodes, Carmen Seculare, Satires, Epiſtles and Art of Poetry of *Horace* translated into English proſe. Print. for Joſ. Davidſon. Lond. 2 voll. 4.

1749 Q. *Horatii Flacci* Ars Poetica, with an English Commentary and notes. Print. by W. Boyer. London. 4.

1750 The Works of *Horace*, translated into English proſe, begun by David *Watſon*, and published by S. *Patrice.* Print. of J. Oſwald. Lond. 8.

——— A Poetical Translation of the Works of *Horace*, with the Original Text, and Critical Notes collected from his beſt Latin and French Commentators, by the Rev. M. Philip. *Francis.* 4 voll. Print. for A. Millar. Lond. 12.

1757 *Hor. Fl.* Epiſtolæ ad Piſones & Auguſtum, with an English Commentary and notes. To which are added two diſſertations; the one, on the Provinces of the Drama; the other, on Poetical imitation: and a letter to M. Maſſon. The third edition corrected and enlarged. 2 voll. by R. *Hurd.* Camb. 8.

1767 The Works of *Horace*, translated into verſe, with a proſe Interpretation, and occaſional notes, by Chriſtoph. *Smart.* 4 voll. Print. for W. Flexney. Lond. 8.

——— The Works of *Horace*, in English verſe, by M. *Duncombe*, Sen. J. Duncombe M. A. and other hands. With notes hiſtorical and critical. Lond. 12.

1781 Select Odes of Pindar and *Horace* translated; and other original Poems: together with notes, critical, hiſtorical and explanatory. By Williams *Tasker.* London. 8. Dodsley.

1783 The Art of Poetry. An Epiſtle to the Piſos. Translated from *Horace.* With notes. By George *Colman.* London. 4. Cadell.

HISPANICÆ.

1591 *Q. Horatii Flacci* Ars poetica Eſpanola, per Vincente de *Eſpinel.* Apud Ludov. Sanchez. Madriti. 8.

1592 El Arte Poetica de *Horatio*, traduzida de Latin en Eſpanol por Don Luis *Zapata.* En Lisboa, p. Alexandro de Syqueira. 4.

1599 *Q. Horatio Flacco*, Poeta Lyrico Latino, ſus Obras, en lengua Caſtellana: por el Johan *Willen de Biedma.* per Seb. de Mena. Granad. f.

1682 Obras de *Q. Horatio Flacco*, traducidas en proſa Eſpanola, con argumentos, Ephomes y notas en el miſmo idioma por Urb. *Campos.* Leon. 8.

1783 *Horacio* Eſpanol o Poeſias Liricas de Quinto Horacio, traducidas por el Padre Urbano *Campos*, iluſtradas y aumentadas por el Padre Luis *Minguez.* Madrit. 8. ap. Sancha.

Matth. *Alemanni*, Philippi II Hiſpan. Regis Secret. Algunas Traduciones de *Horacio* ſe vidiſſe MSS. refert D. *Thomas Tamajus.* Conf. *Nic. Antonii Bibl. Hiſpan.* Tom. II, p. 92.

GRÆCÆ.

1600 *Q. Horatii Flacci* Carmen Seculare & Hymnus in Apollinem ac Dianam, Græcis Sapphicis a F. *Morello* reddita. Apud Fed. Morel. Lutet. 4.

1607 Eadem, ibid.

1617 *Q. Horatius Flaccus*, ab omni obſcœnitate purgatus, ad uſum gymnaſiorum Societ. Jeſu; Aldi Manutii de Metris Horatianis, & Odæ aliquot, vid. 21 & 24 Libr. I, & Ode 6 Libr. II, & Carm. Secular. a Fed. *Morello* Græce eodem genere verſ. lyr. redditæ. Apud Joh. Libert. Pariſ. 12.

Q. Horatii Flacci, Carmina, Græce pari tum numero, tum metro verſa a Joh. *Benedicto*, Medico in Acad. Salmur. Ob quam verſionem ab *Iſ. Caſaubono* commendatus Philippo Mornæo, locum inter Doctores publicos Salmurienſes obtinuit. Vid. *Thom. Bartholini. Diſſ. de Medicis Poetis*, Hafn. 1669. p. 135.

POLONICÆ.

1609 Q. *Horatius Flaccus* per Sebaſt. *Petrycy.* M. D. Cracov. 4.

1647 Q. *Horatius Flaccus* Przekladania Jana *Libickiego.* Cracov. 4.

1773 Pieſni Wszyſtkie *Horacyuska* Przekladania roznych tom I & II. Nakladem Michala Grolla Bibliopoli y Komiſarza. Warſz. 8. Curavit hanc collectionem Adam *Naruſzewick*, Poeta Polonus. Tom. I duos priores libros Odarum, Tom. II Libr. III & IV Odarum & Libr. Epodon in ſe continet, ita ut una Ode plus ſimplici vice occurrat. In præfatione nomina eorum, qui in hac palæſtra deſudarunt, diligenter indicavit, inter quos eminet ipſe *Collector.*

GERMANICÆ.

1639 Andr. Heinr. *Bucholtz* erſtes verdeutſchtes, und mit kurtzen Noten erklærtes Odenbuch des *Q. Horatius Flaccus.* Gedruckt durch Petr. Lucius. Rinteln. 8.

—— Andr. Heinr. *Bucholtz* verteutſchte und mit kurtzen Noten erklærte Poetereykunſt des *Q. Horatius Flaccus*, gedruckt durch Petr. Lucius. Rinteln. 8.

1643 *Q. Hor. Fl.* erſtes Odenbuch von Joh. *Bohemus.* Gedruckt durch Gimel Bergers Erben. Dreſden. 8.

1656 *Q. Hor. Fl.* vier Bücher Odarum, in Teutſche Poeſie überſetzet von Joh. *Bohemus*, durch Melch. Bergen. Dreſden. 8.

1659 Andr. Heinr. *Bucholtz* erſtes Odenbuch des *Q. Horatii Flacci*, in Teutſche Poeſie überſetzet. Rinteln. 8.

1671 *Q. Horatii Flacci* Opera, in ungebundener Rede übertragen von Jac. *Rothen.* Baſel. 8.

1690 Lieder des *Q. Horatius Flaccus*, in hochdeutſche Reime überſetzt, durch Gotthilf Flamin *Weidner.* Leipzig. 8.

1698 *Q. Horatius Flaccus* in ungebundener Schreibart verdeutſchet von Joach. *Rulffen.* Leipzig. 8. Deſunt in hac editione Libri duo Satyrarum, qui tamen in illa de anno 1707 acceſſerunt.

1707 Eadem, ibid. 8.

——— interprete Jac. Frid. *Reimanno.* Lipſiæ. 8.
——— H. A. E. G. U. D. (*Jo. Georg. v. Eckard*) *Horatius* von der Dichtkunſt, in Teutſche Verſe überſetzet. Braunſw. 8.
1729 Caſp. *Abel* fünf Bücher des *Horaz* und einige ſeiner Satyren und Sendſchreiben. Goslar. 8. Vid. *Ejusd. Gedichte und Ueberſetzungen.*
1730 Jo. Chr. *Gottſched* Poetiſche Ueberſetzung der Dichtkunſt des *Horatius.* Leipz. 8. Vid. ejuſd. *Einleitung zu dem Verſuch einer Critiſchen Dichtkunſt.* Rep. 1737.
——— *Q. Horatii Flacci* Gedanken von der Dichtkunſt, in Deutſche Verſe überſetzt, von C. H. *Langen.* Lübeck. 8.
1732 Caſp. *Abel* verſchiedene Geſænge des *Horatii* &c. Joh. Chriſt. Kœnig. Goslar. 8.
1739 Ueberſezung einiger Oden aus dem *Horaz* von *Hinüber.* Bremen. 8.
1741 Teutſche Poetiſche Ueberſetzung des erſten Buches der *Horazianiſchen* Oden, durch Joh. Paul *Rœder.* Nürnb. 8.
1744 Der *Schwæzer* nach dem *Horaz*, ein moraliſch Gedicht. Hamb. 4. Rep. 1751, ibid. Auctor hujus poematis eſt Frid. *ab Hagedorn.* Exſtat etiam in ejuſd. Opp. Poet.
1745 Joh. Chriſt. *Brœſtet* Oden des *Horatius*, erſtes Buch & Sat. 8 Lib. II; Epiſt. 1, 2, 3, 4, 5 Lib. I. Typ. Sterniſch. Lüneb. 8.
1749 *Groſchuf* ungebundene Ueberſetzung der Gedichte des *Q. Hor. Fl.* 2 voll. Huter & Hermes. Caſſel. 8.
1752 Des *Q. Horatius Flaccus* Oden fünf Bücher, und von der Dichtkunſt ein Buch, poetiſch überſetzt, von Sam. Gotth. *Langen.* Halle. 8.
1756 *Horazens* vier Bücher der Oden und der Epoden, nebſt deren poetiſchen Ueberſetzung. Braunſ. 8. Auctor hujus verſionis eſt *Illuſtriſſ. Frid. Ludov. Comes de Solms, Princ. Elect. Sax. Comes Conſiſtorianus.*
1757 Karl Wilhelm *Ramlers* ungebundene Ueberſetzung der Dichtkunſt des *Horatz.* Leipzig. 8. Vid. *Ramlers Einleitung in die ſchœnen Wiſſenſchaften.*
1764 *Q. Horatii Flacci* lyriſche Gedichte, in Deutſchen Oden überſetzt, von Gotth. Flam. *Weidnern.* Leipzig. 8.

1769 Die Oden des *Horatz*, in deutſchen Verſen, mit Anmerkungen. Leipzig. 8. Auctor hujus verſionis eſt *Georg. Aug. von Breitenbauch.*

—— Karl Wilhelm *Ramlers* Oden aus den *Horatz*. Berlin. 8. *Lib. I Od. 4, 7, 8, 18. Lib. II Od. 18, 19. Lib. III Od. 11, 12, 13. Lib. IV Od. 3, 5, 7, 8. Epod. Lib. Od. 11, 18.*

1770 Vorleſungen über den *Horatz* von Joh. Chr. *Briegleb.* Altenb. 8. Derſelben zweyter Theil. 1781.

1771 Verſuch einer Ueberſetzung der 12 erſten Oden vom *Horaz*, nach dem Sylbenmaaſe, deſſen er ſich bedienet hat. Leipzig. 8.

—— Drey Geſænge *Horazens* in Teutſche Reime überſetzet, und mit Anmerkungen erklæret durch Ignaz *Klein.* Würtzb. 8.

—— Sechs Oden aus dem *Horaz*, nach ſeinem Sylbenmaaſe überſetzet. Berlin. 8. *Lib. I Od. 22 & 28. Lib. II Od. 3. Lib. III Od. 2, 3 & 9.*

1772 *Horatzens* Oden erſtes Buch, von Karl Aug. *Küttner.* Leipzig. 8.

—— Karl Wilhelm *Ramlers* lyriſche Gedichte aus dem *Horaz*. Berlin. 8.

—— Nachahmungen und Ueberſetzungen aus dem *Horaz* von C. F. *Weiſſe.* Vid. Weiſſens kleine lyriſche Gedichte, zweyter Band. Leipzig. 1772. 8.

—— *Horazens* Epiſteln an die Piſonen und an den Auguſt, mit Kommentar und Anmerkungen, nebſt einigen Kritiſchen Abhandlungen von R. *Hurd*, aus dem Engliſchen überſetzet, und mit eigenen Anmerkungen begleitet, von Joh. Joach. *Eſchenburg.* Leipz. 2 voll. 8.

1773 & 1775 Die Werke des *Horaz* aus dem Lateiniſchen überſetzet, I Theil, 1773. II und III Theil, 1775. Anſpach. 8.

1774 Karl *Maſtalliers* Gedichte, nebſt Oden aus dem *Horaz*. Wien. 8. Verſio hæc continet duodecim Odas, ſcil. ex *Lib. I Od. 24, 31. Libr. II Od. 2, 3, 10, 13, 14, 16, 17. Lib. III Od. 3, 24, 29.*

—— Sechszehen Oden aus dem *Horaz*. Leipzig. 8. *Ex Lib. I Od. 2, 9. Lib. II Od. 2, 3, 8, 13, 16, 20. Lib. III Od. 2, 3, 5, 10, 16, 23, 27. Lib. IV Od. 13.*

1775 Die Oden des *Horaz* in deutſchen Verſen mit Anmerkungen. Jena, bey Gollner. 8.

1776 *Horaz* Latein. und Deutſch. mit Anmerk. für junge Leute von Jac. Frid. *Schmidt*. Gotha. 3 Theile. 8. Repetita a. 1780 - 1783.

1779 Dreiſsig Oden aus dem *Horaz* und drey Eklogen aus dem Virgil überſetzt. Leipzig. 8.

1780 Noch dreyſsig Oden aus dem *Horaz* überſezt. Leipzig. 8.

——— Auserleſene Oden aus dem *Horaz*. Frankf. am Mayn. 8.

1781 *Horazens* Oden, erſtes und zweites Buch, überſezt von *Bremer*. Leipzig. 12.

——— u. 1787 *Horazens* Oden, aufs neue verdeutſcht von K. H. *Jœrdens*. Berlin. 8.

1782 *Horazens* Briefe, aus dem Latein. überſetzt und mit hiſt. Erlæuterungen verſehen von C. M. *Wieland*. 2 Theile. Deſſau. 8.

——— *Horazens* Satyren in launigte Reime überſetzt. Frankfurt. 8.

1784 *Horazens* Dichtkunſt, erlæutert, überſetzt und als ein vortrefliches Ganze vorgeſtellt von Joh. Andr. Chriſt. *Michelſen*. Halle, im Verlag des Wayſenhauſes. 8.

——— Zwœlf Oden aus dem *Horaz* von N. T. *Ræsler*. Brünn und Wien. 8.

1785 Philoſophiſche und andre Gedichte aus dem Lateiniſchen des Lucrez, Katull, Ovid, *Horaz*, Virgil, Lucan, in der Versart der Originale verdeutſcht und mit Anmerkungen verſehen vom Ueberſetzer des goldnen Eſels des Apulejus. Hamburg, bey Hofmann. 8.

1786 *Horazens* Satyren, aus dem Lateiniſchen überſetzt und mit Einleitungen und erlæuternden Anmerkungen verſehen von C. M. *Wieland*. Leipzig, bey Weidmanns Erben und Reich. 2 Theile. 8.

1787 Eadem recuſa Francofurti. 2 voll. 8.

——— 1788 u. 1791 Oden des *Horatius Flaccus*. Ueberſetzt und mit Anmerkungen begleitet von C. F. K. *Herzlieb*. Stendal, bey Franzen und Groſſen. 3 Theile. 8.

1789 *Horazens* Dichtkunſt, überſetzt und erklært in Proſa von K. W. *Ramler*; in Verſen von C. M. *Wieland.* Baſel. 8.

1790 Q. Horatii Flacci Carminum libri quinque. Des *Q. Horatius Flaccus* Oden fünf Bücher. Ueberſetzt und und mit einigen Anmerkungen begleitet von Joh. Fridr. *Roos.* Leipzig, bey Fleiſcher. 8.

1791 *Horazens* Brief über die Dichtkunſt, überſetzt von G. W. C. *Starke.* Halle. 8.

—— *Horazens* Epiſtel an die Piſonen, mit einem durchgængigen Kommentar und Anmerkungen, herausgegeben von Michael *Engel.* Maynz. 8.

BELGICÆ.

1654 *Q. Horatii Flacci* Lierzangen en Dichtkunſt in Ondicht vertaelt, door Jooſt *van den Vondel.* Amſt. 12.

1656 Eadem, ibid. 12.

1657 Eadem, ibid. 12.

1677 *Q. Horatii Flacci* Dichtkunſt, mit Latynſch Dicht in Niederduitſch Vaarſen overgebracht, door A. *Pels.* Amſt. 8.

1682 Bygedichten op Otto *Vænius* Zinnbeelden uit *Horatius.* by Albert Magnus. Amſt. 8.

1694 *Q. Horatius Flaccus* Dicht-Kunſt in Vaarſen, door A. *Pels.* Amſt. 8.

1703 Q. *Horatius Flaccus* Lierzangen en Dichtkunſt in Ondicht vertaelt, door J. V. *Vondel.* Edit. quarta, by Jan Lamsfeld. Amſt. 4.

1706 *Q. Horatii Flacci* Dichtkunſt uit Latynſch Dicht in Niederduitſch Vaarſen overgebracht, door A. *Pels.* Amſterd. 8.

1726 Hekelgedichte in Brieven van *Q. Horatius Flaccus,* uit Latynſch Dicht in Niederduitſch Ondicht overgebracht, door B. *Huydecoper.* Amſt. 4.

1735 Q. *Horatius Flaccus* Lierzangen en Dichtkunſt in Ondicht vertaelt, door Jooſt *v. Vondel.* Amſt. 4.

1737 Heckelgedichten, Brieven, en Dichtkunſt van *Q. Horatius Flaccus* in Niederduitſche Vaarſen overgebracht, door B. *Huydecoper.* Amſt. 4.

RUSSICÆ.

Utrum verſio Carminum *Horatii* Ruſſica per Eliam *Kopiewicz*, cujus mentionem faciunt Commentarii Trevoltini, (*Mémoires de Trévoux*) *an. 1711, p. 1657*, unquam lucem viderit, dubitat *Fabricius Bibl. Lat.* Tom. I, p. 249.

Satiras quidem *Horatii* Iwan *Borkow*, in linguam Ruſſicam, ligato ſermone, nuper cum notis ſecundum Teutonicam verſionem tranſtuliſſe, comperimus ex Diariis Literariis.

Q. HORATII FLACCI

CARMINA

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER PRIMUS.

ODE I.

AD MÆCENATEM.

Alios aliis rebus duci: ſe lyricorum verſuum ſtudio teneri.

MÆCENAS, atavis edite regibus,
O & præſidium, & dulce decus meum,
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegiſſe iuvat; metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis,
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, ſi mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, ſi proprio condidit horreo,
Quidquid de Libycis verritur areis.
Gaudentem patrios findere ſarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta ſecet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium & oppidi
Laudat rura ſui: mox reficit rates

Quaſſas, indocilis pauperiem pati.
Eſt qui nec veteris pocula Maſſici,
Nec partem ſolido demere de die
Spernit, nunc viridi membra ſub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput ſacræ.
Multos caſtra juvant, & lituo tubæ
Permixtus ſonitus, bellaque matribus
Deteſtata. Manet ſub Jove frigido
Venator, teneræ conjugis immemor;
Seu viſa eſt catulis cerva fidelibus,
Seu rupit teretes Marſus aper plagas.
Me doctarum hederæ præmia frontium
Dîs miſcent ſuperis: me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori
Secernunt populo: ſi neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod ſi me Lyricis vatibus inſeris,
Sublimi feriam ſidera vertice.

ODE II.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

Deos omnes iratos eſſe Romanis ob Cæſaris cædem: unam imperii ſpem in Auguſto conſtitutam.

JAM ſatis terris nivis atque diræ
Grandinis miſit Pater, & rubente
Dextera ſacras jaculatus arces,
Terruit Urbem,

Terruit gentes, grave ne rediret
Seculum Pyrrhæ, nova monſtra queſtæ:
Omne cum Proteus pecus egit altos
Viſere montes;

Piſcium & ſumma genus hæſit ulmo,
Nota quæ ſedes fuerat columbis;
Et ſuperjecto pavidæ natarunt
Æquore damæ.

Vidimus flavum Tiberim, retortis
Litore Etruſco violenter undis,
Ire dejectum monumenta Regis,
Templaque Veſtæ;

Iliæ dum ſe nimium querenti
Jactat ultorem, vagus & ſiniſtra
Labitur ripa, Jove non probante, u-
xorius amnis.

Audiet cives acuiſſe ferrum,
Quo graves Perſæ melius perirent;
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.

Quem vocet Divûm populus ruentis
Imperî rebus? prece qua fatigent
Virgines ſanctæ minus audientem
Carmina Veſtam?

Cui dabit partes ſcelus expiandi
Juppiter? Tandem venias, precamur;
Nube candentes humeros amictus,
Augur Apollo.

Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam Jocus circumvolat & Cupido.
Sive neglectum genus & nepotes
Reſpicis, auctor,

Heu! nimis longo ſatiate ludo;
Quem juvat clamor, galeæque leves;
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hoſtem.

Sive mutata juvenem figura,
Ales, in terris imitaris, almæ
Filius Majæ, patiens vocari
Cæſaris ultor:

Serus in cœlum redeas, diuque
Lætus interſis populo Quirini:
Neve te noſtris vitiis iniquum
Ocior aura

Tollat. Hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici Pater atque Princeps:
Neu ſinas Medos equitare inultos,
Te duce, Cæſar.

ODE III.

AD NAVEM QUA VEHEBATUR VIRGILIUS ATHENAS PROFICISCENS.

Secundam Virgilio navigationem precatur: deinde occaſionem nactus, hominum audaciam deteſtatur.

Sic te Diva potens Cypri,
Sic fratres Helenae, lucida ſidera,
Ventorumque regat pater,
Obſtrictis aliis, praeter Iapyga;
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem, precor,
Et ſerves animæ dimidium meæ.
Illi robur & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec triſtes Hyadas, nec rabiem Noti,

Quo non arbiter Hadriæ
  Major, tollere ſeu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
  Qui ſiccis oculis monſtra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
  Infames ſcopulos, alta Ceraunia?
Nequidquam Deus abſcidit
  Prudens Oceano diſſociabili
Terras, ſi tamen impiæ
  Non tangenda rates tranſiliunt vada.
Audax omnia perpeti
  Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
  Ignem fraude mala gentibus intulit.
Poſt ignem ætheria domo
  Subductum, Macies & nova Febrium
Terris incubuit cohors:
  Semotique prius tarda neceſſitas
Leti corripuit gradum.
  Expertus vacuum Dædalus aera
Pennis non homini datis.
  Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum eſt:
  Cœlum ipſum petimus ſtultitia; neque
Per noſtrum patimur ſcelus
  Iracunda Jovem ponere fulmina.

ODE IV.

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

Adventu veris, & communi moriendi conditione propoſita, hortatur ad voluptates.

SOLVITUR acris hiems grata vice veris & Favonî,
  Trahuntque ſiccas machinæ carinas;

Ac neque jam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni;
Nec prata canis albicant pruinis.
Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente Luna;
Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede; dum graves Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu poſcat agna, ſive malit hædo.
Pallida Mors æquo pulſat pede pauperum tabernas,
Regumque turres. O beate Sexti,
Vitæ ſumma brevis ſpem nos vetat inchoare longam.
Jam te premet nox, fabulæque Manes,
Et domus exilis Plutonia; quo ſimul mearis,
Non regna vini ſortiere talis,
Nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

ODE V.

AD PYRRHAM.

Miſeros eſſe, qui illius amore teneantur. Se ex eo, tanquam e naufragio, enataſſe.

QUIS multa gracilis te puer in roſa
Perfuſus liquidis urget odoribus,
Grato, Pyrrha, ſub antro?
Cui flavam religas comam,

Simplex munditiis? Heu! quoties fidem
Mutatoſque Deos flebit, & aſpera
Nigris æquora ventis
Emirabitur inſolens,

Qui nunc te fruitur credulus aurea;
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis! Miſeri, quibus

Intentata nites! Me tabula ſacer
Votiva paries indicat uvida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris Deo.

ODE VI.

AD M. VIPSANIUM AGRIPPAM.

Bella ab eo geſta a Vario cantatum iri: ſe conviviis tantum & amoribus deſcribendis aptum eſſe.

SCRIBERIS Vario fortis, & hoſtium
Victor, Mæonii carminis aliti,
Quam rem cunque ferox navibus aut equis
Miles te duce geſſerit.

Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ ſtomachum, cedere neſcii,
Nec curſus duplicis per mare Ulixei,
Nec ſævam Pelopis domum,

Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbelliſque lyræ Muſa potens vetat
Laudes egregii Cæſaris, & tuas,
Culpa deterere ingenî.

Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne ſcripſerit? aut pulvere Troïo
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden Superis parem?

Nos convivia, nos prœlia virginum,
Sectis in júvenes unguibus acrium,
Cantamus; vacui, ſive quid urimur,
Non præter ſolitum leves.

ODE VII.

AD MUNATIUM PLANCUM CONSULAREM.

Alias aliis, ſibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad voluptates.

LAUDABUNT alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Epheſum, bimariſve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Inſignes, aut Theſſala Tempe.
Sunt quibus unum opus eſt, intactæ Palladis arces
Carmine perpetuo celebrare, &
Undique decerptam fronti præponere olivam.
Plurimus in Junonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, diteſque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Lariſſæ percuſſit campus opimæ,
Quam domus Albuneæ reſonantis,
Et præceps Anio, ac Tiburni lacus, & uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obſcuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam vitæque labores
Molli, Plance, mero: ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent, ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
Cum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxiſſe corona,
Sic triſtes affatus amicos:

Quo nos cunque feret melior Fortuna parente,
Ibimus, o ſocii comiteſque.
Nil deſperandum Teucro duce, & auſpice Teucro;
Certus enim promiſit Apollo,
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes, pejoraque paſſi
Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

ODE VIII.

AD LYDIAM.

Lydiæ exprobrat quod amore turpi juvenem ab honeſtis exercitationibus avocet.

Lydia dic, per omnes
Te Deos oro, Sybarin cur properas amando
Perdere? cur apricum
Oderit campum, patiens pulveris atque ſolis?
Cur neque militaris
Inter æquales equitat, Gallica nec lupatis
Temperat ora frenis?
Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
Cautius vitat? neque iam livida geſtat armis
Brachia, ſæpe diſco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Theditis ſub lacrimoſa Trojæ
Funera, ne virilis
Cultus in cædem & Lycias proriperet catervas?

ODE IX.

AD THALIARCHUM.

Hieme indulgendum voluptati.

VIDES, ut alta ſtet nive candidum
Soracte, nec jam ſuſtineant onus
Silvæ laborantes, geluque
Flumina conſtiterint acuto?

Diſſolve frigus, ligna ſuper foco
Large reponens; atque benignius
Deprome quadrimum Sabina,
O Thaliarche, merum diota.

Permitte Divis cetera: qui ſimul
Stravere ventos æquore fervido
Deprœliantes, nec cupreſſi,
Nec veteres agitantur orni.

Quid ſit futurum cras, fuge quærere: &
Quem ſors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas;

Donec virenti canities abeſt
Moroſa. Nunc & campus, & areæ,
Leneſque ſub noctem ſuſurri
Compoſita repetantur hora:

Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo,
Pignuſque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

ODE X.

AD MERCURIUM.

MERCURI, facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formaſti catus, & decoræ
More palæſtræ:

Te canam, magni Jovis & Deorum
Nuntium, curvæque lyræ parentem;
Callidum, quidquid placuit, jocoſo
Condere furto.

Te, boves olim niſi reddidiſſes
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Riſit Apollo.

Quin & Atridas, duce te, ſuperbos,
Ilio dives Priamus relicto,
Theſſaloſque ignes & iniqua Trojæ
Caſtra fefellit.

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, virgaque levem coerces
Aurea turbam, ſuperis Deorum
Gratus & imis.

ODE XI.

AD LEUCONOEN.

Indulgendum voluptati, omiſſa futurorum cura.

TU ne quæſieris, ſcire nefas, quem mihi, quem tibi
Finem Dì dederint, Leuconoe; nec Babylonios

Tentaris numeros. Ut melius, quidquid erit, pati!
Seu plures hiemes, ſeu tribuit Juppiter ultimam,
Quæ nunc oppoſitis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. Sapias, vina liques, & ſpatio brevi
Spem longam reſeces. Dum loquimur, fugerit invida
Ætas. Carpe diem, quam minimum credula poſtero.

ODE XII.

AD AUGUSTUM.

Diis, heroibus, viriſque aliquot claris laudatis, poſtremo commendat Auguſtum.

QUEM virum aut heroa lyra vel acri
Tibia ſumis celebrare, Clio?
Quem Deum? cujus recinet jocoſa
Nomen imago,

Aut in umbroſis Heliconis oris,
Aut ſuper Pindo, gelidove in Hæmo?
Unde vocalem temere inſecutæ
Orphea ſilvæ,

Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapſus, celereſque ventos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.

Quid prius dicam ſolitis Parentis
Laudibus? qui res hominum ac Deorum,
Qui mare ac terras, variiſque mundum
Temperat horis?

Unde nil majus generatur ipſo,
Nec viget quidquam ſimile aut ſecundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.

Prœliis audax, neque te ſilebo,
Liber, & ſævis inimica virgo
Belluis: nec te, metuende certa
Phœbe ſagitta.

Dicam & Alciden, puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum ſuperare pugnis
Nobilem: quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit,

Defluit ſaxis agitatus humor;
Concidunt venti, fugiuntque nubes;
Et minax, nam ſic voluere, ponto
Unda recumbit.

Romulum poſt hos prius, an quietum
Pompilì regnum memorem, an ſuperbos
Tarquinî faſces, dubito, an Catonis
Nobile letum.

Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paullum, ſuperante Pœno,
Gratus inſigni referam Camena,
Fabriciumque.

Hunc, & incomtis Curium capillis,
Utilem bello tulit, & Camillum,
Sæva paupertas, & avitus apto
Cum lare fundus.

Creſcit, occulto velut arbor ævo,
Fama Marcelli: micat inter omnes
Julium ſidus, velut inter ignes
Luna minores.

Gentis humanæ pater atque cuſtos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæſaris fatis data; tu ſecundo
Cæſare regnes.

Ille, ſeu Parthos Latio imminentes
Egerit juſto domitos triumpho,
Sive ſubjectos Orientis oræ
Seras & Indos,

Te minor latum reget æquus orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum;
Tu parum caſtis inimica mittes
Fulmina lucis.

ODE XIII.

AD LYDIAM.

Dolet ſibi Telephum anteponi.

Cum tu, Lydia, Telephi
Cervicem roſeam, cerea Telephi
Laudas brachia, væ, meum
Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa ſede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens,
Quam lentis penitus macerer ignibus.
Uror, ſeu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ; ſive puer furens
Impreſſit memorem dente labris notam.
Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oſcula, quæ Venus
Quinta parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Divulſus querimoniis
Suprema citius ſolvet amor die.

ODE XIV.

AD REMPUBLICAM.

Sub allegoria navis, monet ne nova adeat bellorum civilium pericula.

O Navis, referent in mare te novi
Fluctus? O quid agis? fortiter occupa
Portum. Nonne vides, ut
Nudum remigio latus,

Et malus celeri ſaucius Africo,
Antennæque gemant? ac ſine funibus
Vix durare carinæ
Poſſint imperioſius

Æquor? Non tibi ſunt integra lintea,
Non Di, quos iterum preſſa voces malo:
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis,

Jactes & genus & nomen inutile.
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. Tu, niſi ventis
Debes ludibrium, cave.

Nuper ſollicitum quæ mihi tædium,
Nunc deſiderium, curaque non levis,
Interfuſa nitentes
Vites æquora Cycladas.

ODE XV.

NEREI VATICINIUM DE EXCIDIO TROJÆ.

PASTOR cum traheret per freta navibus
Idæis Helenen perfidus hoſpitam,
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera

Nereus fata. MALA DUCIS avi domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.

Eheu, quantus equis, quantus adeſt viris
Sudor! quanta moves funera Dardanæ
Genti! Jam galeam Pallas, & ægida,
Curruſque, & rabiem parat.

Nequidquam, Veneris præſidio ferox,
Pectes cæſariem, grataque feminis
Imbelli cithara carmina divides:
Nequidquam thalamo graves

Haſtas, & calami ſpicula Gnoſſii
Vitabis, ſtrepitumque, & celerem ſequi
Ajacem: tamen, heu, ſerus adulteros
Crines pulvere collines.

Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?
Urgent impavidi te Salaminius
Teucer, te Sthenelus ſciens

Pugnæ, ſive opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Noſces. Ecce, furit te reperire atrox
Tydides, melior patre:

Quem tu, cervus uti vallis in altera
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu;
Non hoc pollicitus tuæ.

Iracunda diem proferet Ilio
Matroniſque Phrygum claſſis Achillei:
Poſt certas hiemes uret Achaïus
Ignis Pergameas domos.

ODE XVI.

PALINODIA.

Veniam petit a puella, quam jambis læſerat.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminoſis cunque voles modum
Pones iambis; ſive flamma,
Sive mari libet Hadriano.

Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem ſacerdotum incola Pythius,
Non Liber æque, non acuta
Si geminant Corybantes æra,

Triſtes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſævus ignis, nec tremendo
Juppiter ipſe ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deſectam, & inſani leonis
Vim ſtomacho adpoſuiſſe noſtro.

Iræ Thyeſten exitio gravi
Stravere, & altis urbibus ultimæ
Stetere cauſæ, cur perirent
Funditus, imprimeretque muris

Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem: me quoque pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor, & in celeres iambos

Miſit furentem: nunc ego mitibus
Mutare quæro triſtia; dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

ODE XVII.

AD TYNDARIDEM.

Invitat eam in Lucretilem.

VELOX amœnum ſæpe Lucretilem
Mutat Lyceo Faunus, & igneam
Defendit æſtatem capellis
Uſque meis, pluvioſque ventos.

Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes & thyma deviæ
Olentis uxores mariti:
Nec virides metuunt colubras,

Nec Martiales hæduleæ lupos:
Utcunque dulci, Tyndari, fiſtula
Valles & Uſticæ cubantis
Lævia perſonuere ſaxa.

Dî me tuentur: Dîs pietas mea,
Et Muſa cordi eſt. Hic tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.

Hic in reducta valle Caniculæ
Vitabis æſtus: & fide Teïa
Dices laborantes in uno
Penelopen vitreamque Circen.

Hic innocentis pocula Lesbii
Duces ſub umbra: nec Semeleïus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prœlia: nec metues protervum

Suſpecta Cyrum, ne male diſpari
Incontinentes injiciat manus,
Et ſcindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamque veſtem.

ODE XVIII.

AD VARUM.

Laus & vituperium vini.

Nullam, Vare, ſacra vite prius ſeveris arborem
Circa mite ſolum Tiburis & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus propoſuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt ſollicitudines.
Quis poſt vina gravem militiam aut pauperiem crepat?
Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?
At, ne quis modici tranſiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſuper mero
Debellata; monet Sithoniis non levis Evius,
Cum fas atque nefas exiguo fine libidinum

Diſcernunt avidi. Non ego te, candide Baſſareu,
Invitum quatiam: nec variis obſita frondibus
Sub dium rapiam. Sæva tene cum Berecyntio
Cornu tympana, quæ ſubſequitur cæcus Amor ſui,
Et tollens vacuum plus nimio Gloria verticem,
Arcanique Fides prodiga, perlucidior vitro.

ODE XIX.

DE GLYCERA.

Se illius amore uri.

MATER ſæva Cupidinum,
Thebanæque jubet me Semeles puer;
Et laſciva Licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Urit grata protervitas,
Et vultus nimium lubricus adſpici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deſeruit; nec patitur Scythas,
Et verſis animoſum equis
Parthum dicere, nec quæ nihil attinent.
Hic vivum mihi ceſpitem, hic
Verbenas, pueri, ponite, turaque,
Bimi cum patera meri:
Mactata veniet lenior hoſtia.

ODE XX.

AD MÆCENATEM.

Invitat eum ad convivium minime ſumtuoſum.

VILE potabis modicis Sabinum
Cantharis, Graeca quod ego ipſe teſta
Conditum levi, datus in theatro
Cum tibi plauſus,

Care Mæcenas, eques, ut paterni
Fluminis ripæ, ſimul & jocoſa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.

Cæcubam & prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam: mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

ODE XXI.

IN DIANAM ET APOLLINEM.

Pueri & puellæ ſe hortantur invicem, ad celebrandas laudes Dianæ & Apollinis:

DIANAM teneræ dicite virgines:
Intonſum, pueri, dicite Cynthium:
Latonamque ſupremo
Dilectam penitus Jovi.

Vos lætam fluviis & nemorum coma,
Quæcunque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi:

Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Inſignemque pharetra
Fraternaque humerum lyra.

Hæc bellum lacrimoſum, hic miſeram famem
Peſtemque, a populo, principe Cæſare, in
Perſas atque Britannos
Veſtra motus aget prece.

ODE XXII.

AD ARISTIUM FUSCUM.

Vitæ integritatem & innocentiam ubique eſſe tutam.

INTEGER vitæ ſceleriſque purus
Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
Nec venenatis gravida ſagittis,
Fuſce, pharetra:

Sive per Syrtes iter æſtuoſas,
Sive facturus per inhoſpitalem
Caucaſum, vel quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.

Namque me ſilva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis vagor expeditis,
Fugit inermem.

Quale portentum neque militaris
Daunias latis alit æſculetis,
Nec Jubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.

Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor æſtiva recreatur aura;
Quod latus mundi nebulæ maluſque
Juppiter urget:

Pone ſub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

ODE XXIII.

AD CHLOEN.

Non eſſe jam, quod viriles complexus extimeſcat, viro matura.

VITAS hinnuleo me ſimilis, Chloe,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem, non ſine vano
Aurarum & ſilvæ metu.

Nam ſeu mobilibus veris inhorruit
Adventus foliis, ſeu virides rubum
Dimovere lacertæ,
Et corde & genibus tremit.

Atqui non ego te, tigris ut aſpera,
Gætuluſve leo, frangere perſequor:
Tandem deſine matrem
Tempeſtiva ſequi viro.

ODE XXIV.

AD VIRGILIUM.

Ut Quinctilii mortem æquo animo ferat.

Quis deſiderio ſit pudor aut modus
Tam cari capitis? Præcipe lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quinctilium perpetuus ſopor
Urget? cui Pudor, & Juſtitiæ ſoror,
Incorrupta Fides, nudaque Veritas
Quando ullum inveniet parem?

Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior, quam tibi, Virgili.
Tu fruſtra pius, heu, non ita creditum
Poſcis Quinctilium Deos.

Quod ſi Threïcio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem,
Non vanæ redeat ſanguis imagini,
Quam virga ſemel horrida,

Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum! Sed levius fit patientia,
Quidquid corrigere eſt nefas.

ODE XXV.

AD LYDIAM.

Inſultat ei, quod jam vetula, viciſſim a juvenibus contemnatur.

PARCIUS junctas quatiunt feneſtras
Ictibus crebris juvenes protervi,
Nec tibi ſomnos adimunt; amatque
Janua limen,

Quæ prius multum facilis movebat
Cardines. Audis minus & minus jam:
Me tuo longas pereunte noctes,
Lydia, dormis?

Invicem mœchos anus arrogantes
Flebis in ſolo levis angiportu,
Thracio bacchante magis ſub inter-
lunia vento:

Cum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ ſolet matres furiare equorum,
Sæviet citra jecur ulceroſum:
Non ſine queſtu,

Læta quod pubes hedera virenti
Gaudeat pulla magis atque myrto:
Aridas frondes Hiemis ſodali
Dedicet Euro.

ODE XXVI.

DE ÆLIO LAMIA.

Se ſoluto animo velle Lamiam ſuum laudare.

Musis amicus, triſtitiam & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis: quis ſub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,

Quid Tiridaten terreat, unice
Securus. O, quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,

Pimpleï dulcis: nil ſine te mei
Poſſunt honores: hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro,
Teque tuaſque decet ſorores.

ODE XXVII.

AD SODALES.

Illiberales & cerebroſos convivas reprehendit, & oſtendit non eſſe rixandum inter pocula, ſed de rebus ſuavibus fabulandum.

Natis in uſum lætitiæ ſcyphis
Pugnare, Thracum eſt: tollite barbarum
Morem, verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.

Vino & lucernis Medus acinaces
Immane quantum diſcrepat! impium
Lenite clamorem, ſodales,
Et cubito remanete preſſo.

Vultis ſeveri me quoque ſumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat ſagitta.

Ceſſat voluntas? non alia bibam
Mercede. Quæ te cunque domat Venus,
Non erubeſcendis adurit
Ignibus, ingenuoque ſemper

Amore peccas. Quidquid habes, age;
Depone tutis auribus. — Ah miſer,
Quanta laborabas Charybdi,
Digne puer meliore flamma!

Quæ ſaga, quis te ſolvere Theſſalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet Chimæra.

ODE XXVIII.

ARCHYTAS.

Inducitur Archytas nautæ cuidam reſpondens de moriendi neceſſitate, eumque orans ne ſe inſepultum iacere patiatur, ſed corpori ſuo terram, aut arenam injiciat.

Te maris & terræ numeroque carentis arenæ
Menſorem cohibent, Archyta,
Pulveris exigui prope litus parva Matinum
Munera: nec quidquam tibi prodeſt

Aerias tentaſſe domos, animoque rotundum
  Percurriſſe polum, morituro.
Occidit & Pelopis genitor, conviva Deorum,
  Tithonuſque remotus in auras,
Et Jovis arcanis Minos admiſſus: habentque
  Tartara Panthoiden, iterum Orco
Demiſſum; quamvis clypeo Trojana refixo
  Tempora teſtatus, nihil ultra
Nervos atque cutem morti conceſſerat atræ;
  Judice me non ſordidus auctor
Naturæ verique. Sed omnes una manet nox,
  Et calcanda ſemel via leti.
Dant alios Furiæ torvo ſpectacula Marti:
  Exitio eſt avidum mare nautis:
Mixta ſenum ac juvenum denſentur funera: nullum
  Sæva caput Proſerpina fugit.
Me quoque devexi rapidus comes Orionis
  Illyricis Notus obruit undis.
At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
  Oſſibus & capiti inhumato
Particulam dare: ſic, quodcunque minabitur Eurus
  Fluctibus Heſperiis, Venuſinæ
Plectantur ſilvæ, te ſoſpite; multaque merces,
  Unde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Jove, Neptunoque ſacri cuſtode Tarenti.
  Negligis immeritis nocituram
Poſtmodo te natis fraudem committere? Fors &
  Debita jura viceſque ſuperbæ
Te maneant ipſum: precibus non linquar inultis;
  Teque piacula nulla reſolvent.
Quanquam feſtinas, non eſt mora longa, licebit
  Injecto ter pulvere curras.

ODE XXIX.

AD ICCIUM.

Juvenem irridet factum e philoſopho militem.

Icci, beatis nunc Arabum invides
Gazis, & acrem militiam paras
Non ante devictis Sabææ
Regibus, horribilique Medo

Nectis catenas. Quæ tibi virginum
Sponſo necato barbara ſerviet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum ſtatuetur unctis,

Doctus ſagittas tendere Sericas
Arcu paterno? Quis neget arduis
Pronos relabi poſſe rivos
Montibus, & Tiberim reverti;

Cum tu coemtos undique nobiles
Libros Panætî, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

ODE XXX.

AD VENEREM.

Ut in ædem Glyceræ veniat.

O Venus, regina Gnidi Paphique,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Ture te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.

Fervidus tecum Puer, & ſolutis
Gratiæ zonis, properentque Nymphæ,
Et parum comis ſine te Juventas,
Mercuriuſque.

ODE XXXI.

AD APOLLINEM.

Se non opulentiam, ſed tranquillam hilaremque vitam ab Apolline poſcere.

Quid dedicatum poſcit Apollinem
Vates? quid orat, de patera novum
Fundens liquorem? Non opimas
Sardiniæ ſegetes feracis;

Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta; non aurum, aut ebur Indicum;
Non rura, quæ Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.

Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, vitem: dives ut aureis
Mercator exſiccet culullis
Vina Syra reparata merce,

Dîs carus ipſis; quippe ter & quater
Anno reviſens æquor Atlanticum
Impune. Me paſcant olivæ,
Me cichorea, leveſque malvæ.

Frui paratis & valido mihi,
Latoe, dones, &, precor, integra
Cum mente; nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

ODE XXXII.

AD LYRAM.

Ut ſibi adſit canenti.

Poscimur. Si quid vacui ſub umbra
Luſimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plures; age, dic Latinum,
Barbite, carmen,

Lesbio primum modulate civi;
Qui ferox bello, tamen inter arma;
Sive jactatam religarat udo
Litore navim,

Liberum & Muſas, Veneremque, & illi
Semper hærentem Puerum canebat,
Et Lycum, nigris oculis nigroque
Crine decorum.

O decus Phœbi, & dapibus ſupremi
Grata teſtudo Jovis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cumque ſalve
Rite vocanti.

ODE XXXIII.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Ne doleat ſibi rivalem juniorem a Glycera anteponi.

Albi, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glyceræ; neu miſerabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Læſa præniteat fide.

Inſignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor; Cyrus in aſperam
Declinat Pholoen; ſed prius Appulis
Jungentur capreæ lupis,

Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic viſum Veneri: cui placet impares
Formas atque animos ſub juga aenea
Sævo mittere cum joco.

Ipſum me melior cum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Hadriæ
Curvantis Calabros ſinus.

ODE XXXIV.

Pœnitere ſe, quod dum Epicuream diſciplinam ſectaretur, parum ſtudioſe Deos coluerit.

PARCUS Deorum cultor & infrequens,
Inſanientis dum ſapientiæ
Conſultus erro, nunc retrorſum
Vela dare, atque iterare curſus

Cogor relictos. Namque Dieſpiter
Igni coruſco nubila dividens
Plerumque, per purum tonantes
Egit equos, volucremque currum:

Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & inviſi horrida Tænari
Sedes, Atlanteuſque finis
Concutitur. Valet ima ſummis

Mutare; & inſignia attenuat Deus,
Obſcura promens: hinc apicem rapax
Fortuna cum ſtridore acuto
Suſtulit; hic poſuiſſe gaudet.

ODE XXXV.

AD FORTUNAM.

Orat ut ſervet Cæſarem, & Romanos exercitus.

O Diva, gratum quæ regis Antium,
Præſens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel ſuperbos
Vertere funeribus triumphos:

Te pauper ambit ſollicita prece
Ruris colonus; te dominam æquoris,
Quicunque Bithyna laceſſit
Carpathium pelagus carina.

Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Urbeſque, genteſque, & Latium ferox;
Regumque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni,

Injurioſo ne pede proruas
Stantem columnam, neu populus frequens
Ad arma ceſſantes, ad arma,
Concitet, imperiumque frangat.

Te ſemper anteit ſæva Neceſſitas,
Clavos trabales & cuneos manu
Geſtans aena; nec ſeverus
Uncus abeſt, liquidumque plumbum.

Te Spes & albo rara Fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat,
Utcunque mutata potentes
Veſte domos inimica linquis.

At vulgus infidum & meretrix retro
Perjura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce ſiccatis amici,
Ferre jugum pariter doloſi.

Serves iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.

Eheu! cicatricum & ſceleris pudet
Fratrumque. Quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefaſti
Liquimus? unde manum juventus

Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? O utinam nova
Incude diffingas retuſum in
Maſſagetas Arabaſque ferrum.

ODE XXXVI.

IN HONOREM PLOTII NUMIDÆ.

Plotio Numidæ fauſtum ex Hiſpania reditum gratulatur.

Et ture & fidibus juvat
Placare & vituli ſanguine debito
Cuſtodes Numidæ Deos,
Qui nunc Heſperia ſoſpes ab ultima
Caris multa ſodalibus,
Nulli plura tamen, dividit oſcula,

Quam dulci Lamiæ; memor
  Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæque ſimul togæ.
  Creſſa ne careat pulchra dies nota:
Neu promtæ modus amphoræ,
  Neu morem in Saliûm ſit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
  Baſſum Threïcia vincat amyſtide:
Neu deſint epulis roſæ,
  Neu vivax apium, neu breve lilium.
Omnes in Damalin putres
  Deponent oculos: nec Damalis novo
Divelletur adultero,
  Laſcivis hederis ambitioſior.

ODE XXXVII.

AD SODALES.

Ob mortem Cleopatræ, ad privatam publicamque lætitiam, propulſato tanto patriæ periculo, Romanos hortatur.

NUNC eſt bibendum, nunc pede libero
Pulſanda tellus; nunc Saliaribus
  Ornare pulvinar Deorum
    Tempus erat dapibus, ſodales.

Antehac nefas, depromere Cæcubum
Cellis avitis, dum Capitolio
  Regina dementes ruinas,
    Funus & imperio parabat;

Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum, quidlibet impotens
  Sperare, fortunaque dulci
    Ebria. Sed minuit furorem

Vix una ſoſpes navis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæſar, ab Italia volantem

Remis adurgens, (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Hæmoniæ,) daret ut catenis

Fatale monſtrum; quæ generoſius
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit enſem, nec latentes
Claſſe cita reparavit oras;

Auſa & jacentem viſere regiam
Vultu ſereno, fortis & aſperas
Tractare ſerpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum;

Deliberata morte ferocior:
Sævis Liburnis ſcilicet invidens
Privata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho.

ODE XXXVIII.

AD PUERUM.

Se tenui apparatu gaudere.

Persicos odi, puer, apparatus;
Diſplicent nexæ philyra coronæ;
Mitte ſectari, roſa quo locorum
Sera moretur.

Simplici myrto nihil adlabores
Sedulus, curo: neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me, ſub arta
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER SECUNDUS.

ODE I.

AD C. ASINIUM POLLIONEM.

Commendat ſcripta illius, quibus bella civilia complectebatur.

MOTUM ex Metello conſule civicum,
Bellique cauſas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, graveſque
Principum amicitias, & arma

Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.

Paulum ſeveræ Muſa tragœdiæ
Deſit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,

Inſigne mœſtis præſidium reis,
Et conſulenti, Pollio, curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.

Jam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aures: jam litui ſtrepunt:
Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumque vultus.

Audire magnos jam videor duces,
Non indecoro pulvere ſordidos,
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.

Juno, & Deorum quiſquis amicior
Afris, inulta ceſſerat impotens
Tellure, victorum nepotes
Retulit inferias Jugurthæ.

Quis non Latino ſanguine pinguior
Campus ſepulcris impia prœlia
Teſtatur, auditumque Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ?

Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decoloravere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?

Sed ne, relictis, Muſa procax, jocis,
Ceæ retractes munera næniæ:
Mecum Dionæo ſub antro
Quære modos leviore plectro.

ODE II.

AD C. SALLUSTIUM-CRISPUM.

Primo Proculejum laudat ob liberalitatem in fratres: deinde oſtendit, eum, qui ſuas cupiditates reprimere, pecuniamque contemnere poſſit, ſolum regem, ſolum beatum eſſe.

Nullus argento color eſt, avaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.

Vivet extento Proculejus ævo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente ſolvi
Fama ſuperſtes.

Latius regnes, avidum domando
Spiritum, quam ſi Libyam remotis
Gadibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni.

Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops,
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi
Fugerit venis, & aquoſus albo
Corpore languor.

Redditum Cyri ſolio Phraaten,
Diſſidens plebi, numero beatorum
Eximit Virtus; populumque falſis
Dedocet uti

Vocibus; regnum & diadema tutum
Deferens uni, propriamque laurum,
Quiſquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

ODE III.

AD DELLIUM.

Neque demittendum adverſis, neque efferendum ſecundis rebus animum: ſed hilariter vivendum, cum æqua ſit omnibus moriendi conditio.

ÆQUAM memento rebus in arduis
Servare mentem, non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli,

Seu mœſtus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni:

Qua pinus ingens albaque populus
Umbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis, qua & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo:

Huc vina & unguenta & nimium brevis
Flores amœnos ferre jube roſæ,
Dum res & ætas & ſororum
Fila trium patiuntur atra.

Cedes coemtis ſaltibus, & domo,
Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
Cedes: & exſtructis in altum
Divitiis potietur heres.

Diveſne, priſco natus ab Inacho,
Nil intereſt, an pauper, & infima
De gente, ſub divo moreris,
Victima nil miſerantis Orci.

Omnes eodem cogimur: omnium
Verſatur urna ſerius ocius
Sors exitura, & nos in æternum
Exſilium impoſitura cymbæ.

ODE IV.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

Quod ancillam amet, non eſſe, cur eum pudeat: multis enim magnis viris idem uſu veniſſe.

NE ſit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu! Prius inſolentem
Serva Briſeïs niveo colore
Movit Achillem:

Movit Ajacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmeſſæ:
Arſit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta;

Barbaræ poſtquam cecidere turmæ,
Theſſalo victore, & ademtus Hector
Tradidit feſſis leviora tolli
Pergama Grajis.

Neſcias, an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes:
Regium certe genus & Penates
Mœret iniquos.

Crede, non illam tibi de ſceleſta
Plebe dilectam; neque ſic fidelem,
Sic lucro averſam, potuiſſe naſci
Matre pudenda.

Brachia & vultum tereteſque ſuras
Integer laudo: fuge ſuſpicari,
Cujus octavum trepidavit ætas
Claudere luſtrum.

ODE V.

Revocandam eſſe mentem a cupiditate virginis immaturæ.

NONDUM ſubacta ferre jugum valet
Cervice; nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circa virentes eſt animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æſtum, nunc in udo
Ludere cum vitulis ſalicto

Prægeſtientis. Tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi lividos
Diſtinguet Auctumnus racemos
Purpureo varius colore.

Jam te ſequetur, (currit enim ferox
Ætas, & illi, quos tibi demſerit,
Apponet annos) jam proterva
Fronte petet Lalage maritum:

Dilecta, quantum non Pholoe fugax;
Non Chloris, albo ſic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari; Gnidiuſve Gyges,

Quem ſi puellarum inſereres choro,
Mire ſagaces falleret hoſpites
Diſcrimen obſcurum, ſolutis
Crinibus ambiguoque vultu.

ODE VI.

AD SEPTIMIUM.

Optat habere ſuæ ſenectutis ſedem Tibur & Tarentum, quorum laudat amœnitatem.

SEPTIMI, Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum juga ferre noſtra, &
Barbaras Syrtes, ubi Maura ſemper
Æſtuat unda:

Tibur, Argeo poſitum colono,
Sit meæ ſedes utinam ſenectæ;
Sit modus laſſo maris & viarum
Militiæque.

Unde ſi Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ovibus Galæſi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.

Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus ridet, ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro:

Ver ubi longum tepidaſque præbet
Juppiter brumas: & amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis
Invidet uvis.

Ille te mecum locus & beatæ
Poſtulant arces: ibi tu calentem
Debita ſparges lacrima favillam
Vatis amici.

ODE VII.

AD POMPEJUM.

Amicum ſibi ac patriæ reſtitutum gratulatur.

O SÆPE mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dîs patriis, Italoque cœlo,

Pompei, meorum prime ſodalium?
Cum quo morantem ſæpe diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.

Tecum Philippos & celerem fugam
Senſi, relicta non bene parmula;
Cum fracta Virtus, & minaces
Turpe ſolum tetigere mento.

Sed me per hoſtes Mercurius celer
Denſo paventem ſuſtulit aere:
Te rurſus in bellum reſorbens
Unda fretis tulit æſtuoſis.

Ergo obligatam redde Jovi dapem,
Longaque feſſum militia latus
Depone ſub lauru mea; nec
Parce cadis tibi deſtinatis.

Oblivioſo lævia Maſſico
Ciboria exple: funde capacibus
Unguenta de conchis. Quis udo
Deproperare apio coronas

Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? Non ego ſanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere eſt amico.

ODE VIII.

AD BARINEN.

Non eſſe, cur ei juranti credatur: formoſarum enim perjuria a Diis non vindicari.

ULLA ſi juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuiſſet unquam;
Dente ſi nigro fieres, vel uno
Turpior ungui:

Crederem. Sed tu, ſimul obligaſti
Perfidum votis caput, eniteſcis
Pulchrior multo, juvenumque prodis
Publica cura.

Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna Noctis
Signa cum cœlo, gelidaque Divos
Morte carentes.

Ridet hoc, inquam, Venus ipſa, rident
Simplices Nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens ſagittas
Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi creſcit omnis,
Servitus creſcit nova; nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.

Te ſuis matres metuunt juvencis,
Te ſenes parci, miſeræque nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

ODE IX.

AD VALGIUM.

Ut mortuum puerum aliquando flere deſinat.

NON ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros; aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ
Uſque; nec Armeniis in oris,

Amice Valgi, ſtat glacies iners
Menſes per omnes; aut Aquilonibus
Querqueta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.

Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademtum: nec tibi Veſpero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.

At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum ſenex
Annos: nec impubem parentes
Troïlon, aut Phrygiæ ſorores,

Flevere ſemper. Deſine mollium
Tandem querelarum: & potius nova
Cantemus Auguſti tropæa
Cæſaris; & rigidum Niphaten;

Medumque flumen, gentibus additum
Victis, minores volvere vortices;
Intraque præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

ODE X.

AD LICINIUM.

Retinendam eſſe mediocritatem, & animi in utraque fortuna æqualitatem.

RECTIUS vives, Licini, neque altum
Semper urgendo, neque, dum procellas
Cautus horreſcis, nimium premendo
Litus iniquum.

Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obſoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.

Sævius ventis agitatur ingens
Pinus: excelſæ graviore caſu
Decidunt turres: feriuntque ſummos
Fulmina montes.

Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem bene præparatum
Pectus. Informes hiemes reducit
Iuppiter, idem

Submovet. Non, ſi male nunc, & olim
Sic erit: quondam cithara tacentem
Suſcitat Muſam, neque ſemper arcum
Tendit Apollo.

Rebus anguſtis animoſus atque
Fortis appare: ſapienter idem
Contrahes vento nimium ſecundo
Turgida vela.

ODE XI.

AD QUINCTIUM.

Omiſſis curis, jucunde vivendum eſſe.

Quid bellicoſus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet, Hadria
Diviſus objecto, remittas
Quærere: nec trepides in uſum

Poſcentis ævi pauca. Fugit retro
Levis Juventas, & Decor; arida
Pellente laſcivos Amores
Canitie facilemque Somnum.

Non ſemper idem floribus eſt honor
Vernis; neque uno Luna rubens nitet
Vultu: quid æternis minorem
Conſiliis animum fatigas?

Cur non ſub alta vel platano, vel hac
Pinu jacentes ſic temere, & roſa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Aſſyriaque nardo,

Potamus uncti? Diſſipat Evius
Curas edaces. Quis puer ocius
Reſtinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?

Quis devium ſcortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic, age, cum lyra
Maturet, in comtum Lacænæ
More comam religata nodum.

ODE XII.

AD MÆCENATEM.

Graviora argumenta ſibi minime convenire.

NOLIS longa feræ bella Numantiæ,
Nec durum Hannibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum ſanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:

Nec ſævos Lapithas, & nimium mero
Hylæum: domitoſve Herculea manu
Telluris juvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus

Saturni veteris: Tuque pedeſtribus
Dices hiſtoriis prœlia Cæſaris,
Mæcenas, melius, ductaque per vias
Regum colla minantium.

Me dulces dominæ Muſa Licymniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgentes oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:

Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare joco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, ſacro
Dianæ celebris die.

Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis crine Licymniæ,
Plenas aut Arabum domos:

Dum flagrantia detorquet ad oſcula
Cervicem, aut facili ſævitia negat,
Quæ poſcente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupet?

ODE XIII.

IN ARBOREM, CUJUS CASU IN AGRO SABINO PÆNE OPPRESSUS EST.

Ille & nefaſto te poſuit die,
Quicunque primum, & ſacrilega manu
Produxit, arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.

Illum & parentis crediderim ſui
Fregiſſe cervicem, & penetralia
Sparſiſſe nocturno cruore
Hoſpitis: ille venena Colcha,

Et quidquid uſquam concipitur nefas,
Tractavit: agro qui ſtatuit meo
Te triſte lignum, te caducum
In domini caput immerentis.

Quid quiſque vitet, nunquam homini ſatis
Cautum eſt, in horas. Navita Boſporum
Pœnus perhorreſcit, neque ultra
Cæca timet aliunde fata;

Miles ſagittas & celerem fugam
Parthi; catenas Parthus & Italum
Robur: ſed improviſa leti
Vis rapuit rapietque gentes.

Quam pæne furvæ regna Proſerpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum:
Sedeſque diſcretas piorum; &
Æoliis fidibus querentem

Sappho puellis de popularibus;
Et te ſonantem plenius aureo,
Alcæe, plectro dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli.

Utrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur Umbræ dicere: ſed magis
Pugnas & exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure vulgus.

Quid mirum? ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures, & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues:

Quin & Prometheus & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

ODE XIV.

AD POSTUMUM.

Mortem vitari non poſſe.

Eheu fugaces, Poſtume, Poſtume,
Labuntur anni: nec Pietas moram
Rugis & inſtanti Senectæ
Afferet, indomitæque Morti.

Non, ſi trecenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrimabilem
Plutona tauris; qui ter amplum
Geryonen Tityonque triſti

Compeſcit unda, ſcilicet omnibus,
Quicunque terræ munere veſcimur,
Enaviganda, ſive reges,
Sive inopes erimus coloni.

Fruſtra cruento Marte carebimus,
Fractiſque rauci fluctibus Hadriæ;
Fruſtra per auctumnos nocentem
Corporibus metuemus Auſtrum:

Viſendus ater flumine languido
Cocytos errans, & Danai genus
Infame, damnatuſque longi
Siſyphus Æolides laboris.

Linquenda tellus, & domus, & placens
Uxor: neque harum, quas colis, arborum
Te, praeter inviſas cupreſſos,
Ulla brevem dominum ſequetur.

Abſumet heres Cæcuba dignior
Servata centum clavibus; & mero
Tinget pavimentum ſuperbum
Pontificum potiore cœnis.

ODE XV.

IN SUI SECULI LUXURIAM.

JAM pauca aratro jugera regiæ
Moles relinquent: undique latius
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu; platanuſque cælebs

Evincet ulmos: tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium,
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori:

Tum ſpiſſa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. Non ita Romuli
Præſcriptum & intonſi Catonis
Auſpiciis, veterumque norma.

Privatus illis cenſus erat brevis,
Commune magnum: nulla decempedis
Metata privatis opacam
Porticus excipiebat Arcton:

Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant, oppida publico
Sumtu jubentes & Deorum
Templa novo decorare ſaxo.

ODE XVI.

AD GROSPHUM.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam vero non congerendis opibus honoribuſve conſequendis, ſed coercendis cupiditatibus comparari.

OTIUM Divos rogat in patenti
Prenſus Ægæo, ſimul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:

Otium bello furioſa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Groſphe, non gemmis, neque purpura venale, neque auro.

Non enim gazæ, neque conſularis
Submovet lictor miſeros tumultus
Mentis, & Curas laqueata circum
Tecta volantes.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in menſa tenui ſalinum:
Nec leves ſomnos timor aut cupido
Sordidus aufert.

Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? Patriæ quis exſul
Se quoque fugit?

Scandit æratas vitioſa naves
Cura; nec turmas equitúm relinquit,
Ocior cervis, & agente nimbos
Ocior Euro.

Lætus in præſens animus, quod ultra eſt
Oderit curare, & amara lento
Temperet riſu. Nihil eſt ab omni
Parte beatum.

Abſtulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit ſenectus:
Et mihi forſan, tibi quod negarit,
Porriget Hora.

Te greges centum Siculæque circum
Mugiunt vaccæ; tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa; te bis Afro
Murice tinctæ

Veſtiunt lanæ: mihi parva rura, &
Spiritum Graiæ tenuem Camenæ
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

ODE XVII.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

Negat ſe ei ſuperſtitem velle eſſe.

Cur me querelis exanimas tuis?
Nec Dîs amicum eſt, nec mihi, te prius
Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus columenque rerum.

Ah! te meæ ſi partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera?
Nec carus æque, nec ſuperſtes
Integer. Ille dies utramque

Ducet ruinam. Non ego perfidum
Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus,
Utcunque præcedes, ſupremum
Carpere iter comites parati.

Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ,
Nec, ſi reſurgat centimanus Gyges,
Divellet unquam: ſic potenti
Juſtitiæ placitumque Parcis.

Seu Libra, ſeu me Scorpius adſpicit
Formidoloſus, pars violentior
Natalis horæ, ſeu tyrannus
Heſperiæ Capricornus undæ:

Utrumque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. Te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucriſque Fati

Tardavit alas, cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit ſonum:
Me truncus illapſus cerebro
Suſtulerat, niſi Faunus ictum

Dextra levaſſet, Mercurialium
Cuſtos virorum. Reddere victimas
Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

Se in re tenui, ſua tamen ſorte contentum vivere: at alios nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, nihil de morte cogitantes.

NON ebur neque aureum
Mea renidet in domo lacunar:

Non trabes Hymettiæ
  Premunt columnas ultima reciſas
Africa: neque Attali
  Ignotus heres regiam occupavi:
Nec Laconicas mihi
  Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.
At fides & ingenî
  Benigna vena eſt; pauperemque dives
Me petit: nihil ſupra
  Deos laceſſo; nec potentem amicum
Largiora flagito,
  Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
  Novæque pergunt interire Lunæ:
Tu ſecanda marmora
  Locas ſub ipſum funus; & ſepulcri
Immemor, ſtruis domos;
  Mariſque Baiis obſtrepentis urges
Submovere litora,
  Parum locuples continente ripa.
Quid? quod uſque proximos
  Revellis agri terminos, & ultra
Limites clientium
  Salis avarus; pellitur paternos
In ſinu ferens Deos
  Et uxor, & vir, ſordidoſque natos.
Nulla certior tamen,
  Rapacis Orci fine, deſtinata
Aula divitem manet
  Herum. Quid ultra tendis? Æqua tellus
Pauperi recluditur,
  Regumque pueris: nec ſatelles Orci
Callidum Promethea.
  Revexit auro captus. Hic ſuperbum
Tantalum, atque Tantali
  Genus coercet: hic levare functum

Pauperem laboribus;
  Vocatus atque non vocatus audit.

ODE XIX.

IN BACCHUM.

Bacchi laudes, ejus numine plenus, canit poeta.

Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem, (credite poſteri!)
  Nymphaſque diſcentes, & aures
    Capripedum Satyrorum acutas.

Evœ, recenti mens trepidat metu,
Plenoque Bacchi pectore turbidum
  Lætatur! Evœ! parce, Liber!
    Parce, gravi metuende thyrſo!

Fas pervicaces eſt mihi Thyiadas,
Vinique fontem, lactis & uberes
  Cantare rivos, atque truncis
    Lapſa cavis iterare mella.

Fas & beatæ conjugis additum
Stellis honorem, tectaque Pentheï
  Disjecta non leni ruina,
    Thracis & exitium Lycurgi.

Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu ſeparatis uvidus in jugis
  Nodo coerces viperino
    Biſtonidum ſine fraude crines:

Tu, cum parentis regna per arduum
Cohors Gigantum ſcanderet impia,
  Rhœtum retorſiſti leonis
    Unguibus, horribilique mala:

Quamquam choreis aptior & jocis
Ludoque dictus, non ſat idoneus
Pugnæ ferebaris; ſed idem
Pacis eras mediuſque belli.

Te vidit inſons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes tetigitque crura.

ODE XX.

AD MÆCENATEM.

Famam ſibi æternam fore.

NON uſitata, non tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longius: invidiaque major

Urbes relinquam. Non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
Dilecte Mæcenas, obibo,
Nec Stygia cohibebor unda.

Jam jam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superna: naſcunturque læves
Per digitos humeroſque plumæ.

Jam Dædaleo ocior Icaro
Viſam gementis litora Boſpori,
Syrteſque Gætulas canorus
Ales Hyperboreoſque campos.

Me Colchus, & qui diſſimulat metum
Marſæ cohortis Dacus, & ultimi
Noſcent Geloni: me peritus
Diſcet Iber, Rhodanique potor.

Abſint inani funere næniæ,
Luctuſque turpes & querimoniæ:
Compeſce clamorem; ac ſepulcri
Mitte ſupervacuos honores.

Q. HORATII FLACCI

CARMINUM

LIBER TERTIUS.

ODE I.

Non opibus aut honoribus, ſed animi tranquillitate vitam beatam effici.

ODI profanum vulgus & arceo:
Favete linguis: carmina non prius
Audita Muſarum ſacerdos
Virginibus pueriſque canto.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipſos imperium eſt Jovis,
Clari Giganteo triumpho,
Cuncta ſupercilio moventis.

Eſt ut viro vir latius ordinet
Arbuſta ſulcis; hic generoſior
Deſcendat in Campum petitor;
Moribus hic meliorque fama

Contendat; illi turba clientium
Sit major: æqua lege Neceſſitas
Sortitur inſignes & imos;
Omne capax movet urna nomen.

Deſtrictus enſis cui ſuper impia
Cervice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt ſaporem,
Non avium citharæque cantus

Somnum reducent. Somnus agreſtium
Lenis virorum non humiles domos
Faſtidit, umbroſamve ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.

Deſiderantem, quod ſatis eſt, neque
Tumultuoſum ſollicitat mare,
Nec ſævus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hædi:

Non verberatæ grandine vineæ;
Fundusve mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.

Contracta piſces æquora ſentiunt,
Jactis in altum molibus: huc frequens
Cæmenta demittit redemtor
Cum famulis, dominuſque terræ

Faſtidioſus: ſed Timor & Minæ
Scandunt eodem, quo dominus: neque
Decedit ærata triremi, &
Poſt equitem ſedet atra Cura.

Quod ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delenit uſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniumve coſtum:

Cur invidendis poſtibus & novo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
Divitias operoſiores?

ODE II.

Pueros ab ineunte ætate ad fortitudinem bellicam, ad virtutem, ac pietatem adverſus Deos formandos eſſe.

ANGUSTAM amice pauperiem pati
Robuſtus acri militia puer
  Condiſcat; & Parthos feroces
    Vexet eques metuendus haſta:

Vitamque ſub divo & trepidis agat
In rebus. Illum ex mœnibus hoſticis
  Matrona bellantis tyranni
    Proſpiciens, & adulta virgo,

Suſpiret, eheu, ne rudis agminum
Sponſus laceſſat regius aſperum
  Tactu leonem, quem cruenta
    Per medias rapit ira cædes.

Dulce & decorum eſt pro patria mori:
Mors & fugacem perſequitur virum,
  Nec parcit imbellis juventæ
    Poplitibus timidove tergo.

Virtus, repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus:
  Nec ſumit aut ponit ſecures
    Arbitrio popularis auræ.

Virtus, recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via:
  Cœtuſque vulgares & udam
    Spernit humum fugiente penna.

Eſt & fideli tuta ſilentio
Merces: vetabo, qui Cereris ſacrum
  Vulgarit arcanæ, ſub îſdem
    Sit trabibus, fragilemve mecum

Solvat phaſelon. Sæpe Dieſpiter
Neglectus inceſto addidit integrum:
Raro antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede Pœna claudo.

ODE III.

Virtute præditum virum nihil extimeſcere. Oratio Junonis de Troja everſa, de bello Trojano finito, deque imperio Romano a Trojanis initium capturo.

JUSTUM ac tenacem propoſiti virum
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolida, neque Auſter,

Dux inquieti turbidus Hadriæ,
Nec fulminantis magna manus Jovis:
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.

Hac arte Pollux & vagus Hercules
Eniſus, arces attigit igneas:
Quos inter Auguſtus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.

Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
Vexere tigres, indocili jugum
Collo trahentes. Hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit;

Gratum elocuta conſiliantibus
Junone Divis: Ilion, Ilion
Fatalis inceſtuſque judex,
Et mulier peregrina vertit

In pulverem, ex quo deſtituit Deos
Mercede pacta Laomedon, mihi
Caſtæque damnatum Minervæ
Cum populo & duce fraudulento.

Jam nec Lacænæ ſplendet adulteræ
Famoſus hoſpes, nec Priami domus
Perjura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit:

Noſtriſque ductum ſeditionibus
Bellum reſedit. Protinus & graves
Iras, & inviſum nepotem,
Troïa quem peperit ſacerdos,

Marti redonabo. Illum ego lucidas
Inire ſedes, ducere nectaris
Succos; & adſcribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.

Dum longus inter ſæviat Ilion
Romamque pontus; qualibet exſules
In parte regnanto beati:
Dum Priami Paridiſque buſto

Inſultet armentum, & catulos feræ
Celent inultæ; ſtet Capitolium
Fulgens, triumphatiſque poſſit
Roma ferox dare jura Medis.

Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras; qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus:

Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum,
Cum terra celat, ſpernere fortior,
Quam cogere, humanos in uſus
Omne ſacrum rapiente dextra.

E 2

Quicunque mundo terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, viſere geſtiens,
  Qua parte debacchentur ignes,
    Qua nebulæ pluviique rores.

Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimium pii,
  Rebuſque fidentes, avitæ
    Tecta velint reparare Trojæ.

Trojæ renaſcens alite lugubri
Fortuna, triſti clade iterabitur,
  Ducente victrices catervas
    Conjuge me Jovis & ſorore.

Ter ſi reſurgat murus aeneus
Auctore Phœbo: ter pereat meis
  Exciſus Argivis; ter uxor
    Capta virum pueroſque ploret.

Non hæc jocoſæ conveniunt lyræ:
Quo, Muſa, tendis? Deſine pervicax
  Referre ſermones Deorum, &
    Magna modis tenuare parvis.

ODE IV.

AD CALLIOPEN.

Se a multis periculis, Muſarum ope ereptum fuiſſe. Male ceſſiſſe omnibus, qui adverſum Deos aliquid moliri voluerint.

DESCENDE cœlo, dic, age, tibia
Regina longum Calliope melos,
  Seu voce nunc mavis acuta,
    Seu fidibus citharaque Phœbi.

Auditis? an me ludit amabilis
Inſania? Audire & videor pios
Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ ſubeunt & auræ.

Me fabuloſæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo fatigatumque ſomno
Fronde nova puerum palumbes

Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicunque celſæ nidum Acherontiæ;
Saltuſque Bantinos, & arvum
Pingue tenent humilis Forenti;

Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem & urſis; ut premerer ſacra
Lauroque collataque myrto,
Non ſine Dîs animoſus infans.

Veſter, Camenæ, veſter in arduos
Tollor Sabinos: ſeu mihi frigidum
Præneſte, ſeu Tibur ſupinum,
Seu liquidæ placuere Bajæ.

Veſtris amicum fontibus & choris,
Non me Philippis verſa acies retro,
Devota non exſtinxit arbor,
Nec Sicula Palinurus unda.

Utcunque mecum vos eritis, libens
Inſanientem navita Boſporum
Tentabo, & arentes arenas
Litoris Aſſyrii viator.

Viſam Britannos hoſpitibus feros,
Et lætum equino ſanguine Concanum;
Viſam pharetratos Gelonos
Et Scythicum inviolatus amnem.

Vos Cæſarem altum, militia ſimul
Feſſas cohortes abdidit oppidis,
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.

Vos lene conſilium & datis, & dato
Gaudetis, almæ. Scimus, ut impios
Titanas immanemque turmam
Fulmine ſuſtulerit caduco,

Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & urbes, regnaque triſtia,
Divoſque mortaleſque turbas
Imperio regit unus æquo.

Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens, juventus horrida, brachiis,
Fratreſque tendentes opaco
Pelion impoſuiſſe Olympo.

Sed quid Typhoeus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu,
Quid Rhœtus, evulſiſque truncis
Enceladus jaculator audax,

Contra ſonantem Palladis ægida
Poſſent ruentes? Hinc avidus ſtetit
Vulcanus, hinc matrona Juno, &
Nunquam humeris poſiturus arcum,

Qui rore puro Caſtaliæ lavit
Crines ſolutos, qui Lyciæ tenet
Dumeta natalemque ſilvam,
Delius & Patareus Apollo.

Vis conſilî expers mole ruit ſua:
Vim temperatam Dî quoque provehunt
In majus: îdem odere vires
Omne nefas animo moventes.

Teſtis mearum centimanus Gyges
Sententiarum, notus & integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virginea domitus ſagitta.

Injecta monſtris Terra dolet ſuis,
Mœretque partus fulmine luridum
Miſſos ad orcum: nec peredit
Impoſitam celer ignis Ætnen:

Incontinentis nec Tityi jecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Cuſtos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

ODE V.

Narrata præclara Atilii Reguli hiſtoria oſtendit, Auguſtum inſtaurata veteri militari diſciplina, ſuperiorum temporum negligentia collapſa, Remp. reſtituiſſe, imperiumque Rom. æquale ipſius Jovis imperio reddidiſſe.

Cœlo tonantem credidimus Jovem
Regnare: præſens Divus habebitur
Auguſtus, adjectis Britannis
Imperio, gravibuſque Perſis.

Mileſne Craſſi conjuge barbara
Turpis maritus vixit? & hoſtium
(Prô Curia, inverſique mores!)
Conſenuit ſocerorum in arvis,

Sub rege Medo, Marſus & Appulus,
Anciliorum & nominis & togæ
Oblitus, æternæque Veſtæ,
Incolumi Jove, & urbe Roma?

Hoc caverat mens provida Reguli,
Diſſentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in ævum,

Si non periret immiſerabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Adfixa delubris, & arma
Militibus ſine cæde, dixit,

Derepta vidi: vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
Portaſque non clauſas, & arva
Marte coli populata noſtro.

Auro repenſus ſcilicet acrior
Miles redibit. Flagitio additis
Damnum. Neque amiſſos colores
Lana refert medicata fuco,

Nec vera virtus, cum ſemel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata denſis
Cerva plagis: erit ille fortis,

Qui perfidis ſe credidit hoſtibus;
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora reſtrictis lacertis
Senſit iners, timuitque mortem.

Hic, unde vitam ſumeret, inſcius,
Pacem duello miſcuit. O pudor!
O magna Carthago, probroſis
Altior Italiæ ruinis!

Fertur pudicæ conjugis oſculum,
Parvoſque natos, ut capitis minor,
Ab ſe removiſſe, & virilem
Torvus humi poſuiſſe vultum:

Donec labantes conſilio patres
Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interque mœrentes amicos
Egregius properaret exſul.

Atqui ſciebat, quæ ſibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Dimovit obſtantes propinquos,
Et populum reditus morantem,

Quam ſi clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

ODE VI.

AD ROMANOS.

Corruptela morum, & Deorum contemtu mala pleraque Romanis illata.

Delicta maiorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris,
Ædeſque labentes Deorum, &
Fœda nigro ſimulacra fumo.

Dîs te minorem quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dî multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſæ.

Jam bis Monæſes & Pacori manus
Non auſpicatos contudit impetus
Noſtros, & adjeciſſe prædam
Torquibus exiguis renidet.

Pæne occupatam ſeditionibus
Delevit Urbem Dacus & Æthiops;
Hic claſſe formidatus, ille
Miſſilibus melior ſagittis.

Fœcunda culpæ ſecula nuptias
Primum inquinavere, & genus, & domos:
Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.

Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, & fingitur artibus:
Jam nunc & inceſtos amores
De tenero meditatur ungui.

Mox juniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit,
Cui donet impermiſſa raptim
Gaudia, luminibus remotis;

Sed juſſa coram non ſine conſcio
Surgit marito, ſeu vocat inſtitor,
Seu navis Hiſpanæ magiſter,
Dedecorum pretioſus emtor.

Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico,
Pyrrhumque & ingentem cecidit
Antiochum, Hannibalemque dirum:

Sed ruſticorum maſcula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas, & ſeveræ
Matris ad arbitrium reciſos

Portare fuſtes, ſol ubi montium
Mutaret umbras, & juga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.

Damnoſa quid non imminuit dies?
Ætas parentum, pejor avis, tulit
  Nos nequiores, mox daturos
    Progeniem vitioſiorem.

ODE VII.

AD ASTERIEN.

Conſolatur eam de viri ſui abſentia mœſtam ac ſollicitam.

QUID fles, Aſterie, quem tibi candidi
Primo reſtituent vere Favonii,
  Thyna merce beatum,
    Conſtantis juvenem fide,

Gygen? Ille Notis actus ad Oricum
Poſt inſana Capræ ſidera, frigidas
  Noctes non ſine multis
    Inſomnis lacrimis agit.

Atqui ſollicitæ nuntius hoſpitæ,
Suſpirare Chloen, & miſeram tuis
  Dicens ignibus uri,
    Tentat mille vafer modis.

Ut Prœtum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis
  Caſto Bellerophonti
    Maturare necem, refert.

Narrat pæne datum Pelea Tartaro;
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
  Et peccare docentes
    Fallax hiſtorias movet:

Fruſtra : nam ſcopulis ſurdior Icarî
Voces audit adhuc integer. At, tibî
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave :

Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æque conſpicitur gramine Martio,
Nec quiſquam citus æque
Tuſco denatat alveo.

Prima nocte domum claude : neque in vias
Sub cantu querulæ deſpice tibiæ :
Et te ſæpe vocanti
Duram difficilis mane.

ODE VIII.

AD MÆCENATEM.

Matronalibus, quæ Kalendis erant Martiis, quo die ab immani arboris ruina vivus evaſerat, atque ob eam cauſam annuo jam ſibi feſto, Mæcenatem ſuum ad hilariter apud ſe agendum invitat.

Martiis cælebs quid agam Kalendis,
Quid velint flores, & acerra turis
Plena, miraris, poſituſque carbo
Ceſpite vivo,

Docte ſermones utriuſque linguæ.
Voveram dulces epulas & album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.

Hic dies anno redeunte feſtus
Corticem adſtrictum pice dimovebit
Amphoræ fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.

Sume, Mæcenas, cyathos amici
Soſpitis centum; & vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis eſto
Clamor & ira.

Mitte civiles ſuper Urbe curas:
Occidit Daci Cotiſonis agmen:
Medus infeſtis ſibi luctuoſus
Diffidet armis:

Servit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ,
Cantaber, ſera domitus catena:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.

Negligens, ne qua populus laboret,
Parce privatus nimium cavere:
Dona præſentis cape lætus horæ, &
Linque ſevera.

ODE IX.

CARMEN AMŒBÆUM.

HOR. DONEC gratus eram tibi,
Nec quiſquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat:
Perſarum vigui rege beatior.
LYD. Donec non alia magis
Arſiſti, neque erat Lydia poſt Chloen:
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
HOR. Me nunc Threſſa Chloe regit,
Dulces docta modos, & citharæ ſciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.

LYD. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornyti:
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
HOR. Quid? ſi priſca redit Venus,
Diductoſque jugo cogit aeneo?
Si flava excutitur Chloe,
Rejectæque patet janua Lydiæ?
LYD. Quamquam ſidere pulchrior
Ille eſt, tu levior cortice, & improbo
Iracundior Hadria:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

ODE X.

IN LYCEN.

Ut poſita duritie, aliqua ipſius miſericordia capiatur.

EXTREMUM Tanain ſi biberes, Lyce,
Sævo nupta viro: me tamen aſperas
Porrectum ante fores objicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis, quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulchra ſatum tecta remugiat
Ventis? & poſitas ut glaciet nives
Puro numine Juppiter?

Ingratam Veneri pone ſuperbiam:
Ne currente rota funis eat retro.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.

O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium,
Nec vir Pieria pellice ſaucius
Curvat: ſupplicibus tuis

Parcas, nec rigida mollior æſculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus.
Non hoc ſemper erit liminis aut aquæ
Cœleſtis patiens latus.

ODE XI.

AD MERCURIUM.

Ut cantus ſibi dictet, quibus Lyde flecti poſſit. Danaidum fabula.

MERCURI, (nam te docilis magiſtro
Movit Amphion lapides canendo)
Tuque Teſtudo, reſonare ſeptem
Callida nervis,

Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Divitum menſis & amica templis:
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
Applicet aures;

Quæ, velut latis equa trima campis,
Ludit exſultim, metuitque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc protervo
Cruda marito.

Tu potes tigres comiteſque ſilvas
Ducere, & rivos celeres morari.
Ceſſit immanis tibi blandienti
Janitor aulæ,

Cerberus; quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter ſanieſque manet
Ore trilingui.

Quin & Ixion Tityoſque vultu
Riſit invito: ſtetit urna paulum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.

Audiat Lyde ſcelus atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraque fata,

Quæ manent culpas etiam ſub Orco.
Impiæ (nam quid potuere majus?)
Impiæ ſponſos potuere duro
Perdere ferro.

Una de multis, face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendide mendax, & in omne virgo
Nobilis ævum.

Surge, quæ dixit juveni marito,
Surge, ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur: ſocerum & ſceleſtas
Falle ſorores;

Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos, eheu! lacerant. Ego illis
Mollior, nec te feriam, neque intra
Clauſtra tenebo.

Me pater ſævis oneret catenis,
Quod viro clemens miſero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.

I, pedes quo te rapiunt & auræ,
Dum favet nox & Venus: i ſecundo
Omine: & noſtri memorem ſepulcro
Scalpe querelam.

ODE XII.

AD NEOBULEN.

Eam Hebri adoleſcentis amore captam, inertiæ ſe & deſidiæ dediſſe.

MISERARUM eſt, neque Amori dare ludum, neque dulci
Mala vino lavere: aut exanimari metuentes
Patruæ verbera linguæ. Tibi qualum Cythereæ
Puer ales, tibi telas, operoſæque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparei nitor Hebri,
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis,
Eques ipſo melior Bellerophonte, neque pugno
Neque ſegni pede victus: catus idem per apertum
Fugientes agitato grege cervos jaculari, &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

ODE XIII.

AD FONTEM BANDUSIUM.

Sacrificium fonti promittit, & laudes ejus dicit.

O FONS Banduſiæ, ſplendidior vitro,
Dulci digne mero non ſine floribus:
Cras donaberis hædo,
Cui frons turgida cornibus

Primis, & Venerem & prœlia deſtinat:
Fruſtra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine rivos
Laſcivi ſuboles gregis.

Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Feſſis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.

Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente cavis impoſitam ilicem
Saxis, unde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

ODE XIV.

AD ROMANOS.

Laudes Auguſti, ex Hiſpania, devictis Cantabris, revertentis.

HERCULIS ritu, modo dictus, o Plebs,
Morte venalem petiiſſe laurum,
Cæſar Hiſpana repetit Penates
Victor ab ora.

Unico gaudens mulier marito
Prodeat, juſtis operata Divis;
Et ſoror clari ducis; & decoræ
Supplice vitta

Virginum matres, juvenumque nuper
Soſpitum. Vos o pueri, & puellæ
Jam virum expertes, male ominatis
Parcite verbis.

Hic dies vere mihi feſtus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæſare terras.

I, pete unguentum, puer, & coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli,
Spartacum ſi qua potuit vagantem
Fallere teſta.

Dic & argutæ properet Neæræ
Murreum nodo cohibere crinem:
Si per inviſum mora janitorem
Fiet, abito.

Lenit albeſcens animos capillus
Litium & rixæ cupidos protervæ:
Non ego hoc ferrem, calidus juventa,
Conſule Planco.

ODE XV.

IN CHLORIN.

Ut ſaltem vetula, nequitiæ & libidini modum conſtituat.

Uxor pauperis Ibyci,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famoſiſque laboribus:
Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.
Non, ſi quid Pholoen ſatis,
Et te, Chlori, decet: filia rectius
Expugnat juvenum domos,
Pulſo Thyias uti concita tympano.

Illam cogit amor Nothi
  Laſcivæ ſimilem ludere capreæ:
Te lanæ prope nobilem
  Tonſæ Luceriam, non citharæ, decent,
Nec flos purpureus roſæ,
  Nec poti, vetulam, fæce tenus cadi.

ODE XVI.

AD MÆCENATEM.

Auro vim ineſſe maximam, ſed quæ poſſidentes ipſos male habeat: iis eſſe optime, qui in modiocritate agunt.

INCLUSAM Danaen turris aenea,
Robuſtæque fores, & vigilum canum
  Triſtes excubiæ munierant ſatis
    Nocturnis ab adulteris;

Si non Acriſium, virginis abditæ
Cuſtodem pavidum, Juppiter & Venus
  Riſiſſent: fore enim tutum iter & patens
    Converſo in pretium Deo.

Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa potentius
  Ictu fulmineo. Concidit auguris
    Argivi domus, ob lucrum,

Demerſa exitio. Diffidit urbium
Portas vir Macedo, & ſubruit æmulos
  Reges muneribus. Munera navium
    Sævos illaqueant duces.

Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. Jure perhorrui
Late conſpicuum tollere verticem,
Mæcenas, equitum decus.

Quanto quiſque ſibi plura negaverit,
Ab Dîs plura feret. Nil cupientium
Nudus caſtra peto, & transfuga divitum
Partes linquere geſtio:

Contemtæ dominus ſplendidior rei,
Quam ſi, quidquid arat impiger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.

Puræ rivus aquæ, ſilvaque jugerum
Paucorum, & ſegetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit ſorte beatior.

Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læſtrygonia Bacchus in amphora
Langueſcit mihi, nec pinguia Gallicis
Creſcunt vellera paſcuis:

Importuna tamen pauperies abeſt;
Nec, ſi plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva cupidine
Vectigalia porrigam,

Quam ſi Mygdoniis regnum Alyattei
Campis continuem. Multa petentibus
Deſunt multa. Bene eſt, cui Deus obtulit
Parca, quod ſatis eſt, manu.

ODE XVII.

AD ÆLIUM LAMIAM.

Lamiæ nobilitatem laudat: deinde admonet, ut ſe præparet ad diem craſtinum, qui pluvius fore videbatur, hilariter exigendum.

ÆLI, vetuſto nobilis ab Lamo,
(Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne faſtos,

Auctore ab illo ducis originem:)
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps & innantem Maricæ
Litoribus tenuiſſe Lirim,

Late tyrannus: cras foliis nemus
Multis & alga litus inutili
Demiſſa tempeſtas ab Euro
Sternet, aquæ niſi fallit augur

Annoſa cornix. Dum potis, aridum
Compone lignum: cras Genium mero
Curabis & porco bimeſtri,
Cum famulis operum ſolutis.

ODE XVIII.

AD FAUNUM.

Faunum precatur, ut nullum ſuis finibus damnum inferat, cum per eos tranſibit: ac vult eſſe memorem eorum, quæ quotannis ipſi religioſe præſtat.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
Per meos fines & aprica rura
Lenis incedas, abeaſque parvis
Æquus alumnis:

Si tener pleno cadit hædus anno,
Larga nec deſunt Veneris ſodali
Vina crateræ, vetus ara multo
Fumat odore.

Ludit herboſo pecus omne campo,
Cum tibi Nonæ redeunt Decembres:
Feſtus in pratis vacat otioſo
Cum bove pagus:

Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agreſtes tibi ſilva frondes:
Gaudet inviſam pepuliſſe foſſor
Ter pede terram.

ODE XIX.

AD TELEPHUM.

Reprehendit eum, quod veterum hiſtoriarum ſtudio deditus, ea quæ ad hilariter & jucunde vivendum pertinent, negligat.

QUANTUM diſtet ab Inacho
  Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
  Et pugnata ſacro bella ſub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
  Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum & quota
  Pelignis caream frigoribus, taces.
Da Lunæ propere novæ,
  Da Noctis mediæ, da, puer, auguris
Murenæ: tribus aut novem
  Miſcentur cyathis pocula commodis.
Qui Muſas amat impares,
  Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates: tres prohibet ſupra
  Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis juncta ſororibus.
  Inſanire juvat: cur Berecyntiæ
Ceſſant flamina tibiæ?
  Cur pendet tacita fiſtula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
  Odi: ſparge roſas: audiat invidus
Dementem ſtrepitum Lycus,
  Et vicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſſa te nitidum coma,
  Puro te ſimilem, Telephe, Veſpero,

Tempeſtiva petit Rhode:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

ODE XX.

AD PYRRHUM.

Pyrrhum monet, tam periculoſum eſſe illi, Nearchum adoleſcentem a puella, quæ eum deperit, conari abſtrahere, quam leænæ catulos auferre.

Non vides, quanto moveas periclo,
Pyrrhe, Gætulæ catulos leænæ?
Dura poſt paulo fugies inaudax
Prœlia raptor:

Cum per obſtantes juvenum catervas
Ibit inſignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Major, an illi.

Interim, dum tu celeres ſagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos;
Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo
Sub pede palmam

Fertur, & leni recreare vento
Sparſum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa
Raptus ab Ida.

ODE XXI.

AD AMPHORAM.

Ex qua ſe in Corvini gratiam vinum vetuſtum promturum oſtendit, & occaſione oblata vini laudes commemorat.

O NATA mecum conſule Manlio,
Seu tu querelas, ſive geris jocos,
Seu rixam & inſanos amores,
Seu facilem, pia teſta, ſomnum;

Quocunque lectum nomine Maſſicum
Servas, moveri digna bono die:
Deſcende, Corvino jubente,
Promere languidiora vina.

Non ille, quamquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus:
Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus.

Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerumque duro: tu ſapientium
Curas & arcanum jocoſo
Conſilium retegis Lyæo:

Tu ſpem reducis mentibus anxiis
Vireſque: & addis cornua pauperi,
Poſt te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.

Te Liber, &, ſi læta aderit, Venus,
Segneſque nodum ſolvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat aſtra Phœbus.

ODE XXII.

AD DIANAM.

Dianæ conſecrat pinum villæ ſuæ propinquam, & quotannis verris immolati ſanguine arborem hanc aſperſurum ſe vovet.

MONTIUM cuſtos nemorumque, Virgo,
Quæ laborantes utero puellas
Ter vocata audis, adimiſque leto,
Diva triformis:

Imminens villæ tua pinus eſto,
Quam per exactos ego lætus annos
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

ODE XXIII.

AD PHIDYLEN.

Deos puris manibus, & conſcientia bene actæ vitæ colendos eſſe.

CŒLO ſupinas ſi tuleris manus
Naſcente Luna, ruſtica Phidyle,
Si ture placaris & horna
Fruge Lares, avidaque porca:

Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fœcunda vitis, nec ſterilem ſeges
Robiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.

Nam, quæ nivali paſcitur Algido
Devota quercus inter & ilices,
Aut creſcit Albanis in herbis,
Victima, pontificum ſecures

Cervice tinget. Te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Parvos coronantem marino
Rore Deos fragilique myrto.

Immunis aram ſi tetigit manus,
Non ſumtuoſa blandior hoſtia
Mollivit averſos Penates,
Farre pio & ſaliente mica.

ODE XXIV.

IN AVAROS.

In avaros invehitur, qui domos domibus ſubinde addunt, in ipſo etiam mari ædificantes: cum tamen nulla ædificia neceſſitate mortis eos liberare poſſint. Scythas, qui plauſtris domos ſuas trahant, & in commune agros colant, feliciores eſſe ait. Quin etiam eam morum corruptelam & peccandi licentiam apud hos eſſe negat, quæ ſit apud Romanos. Ad hæc autem mala exſtirpanda, una cum prava illa augendi opes cupiditate, diſciplina aſperiore opus eſſe dicit.

INTACTIS opulentior
Theſauris Arabum & divitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis & mare Apulicum;
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira Neceſſitas
Clavos, non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.

Campeſtres melius Scythæ,
  Quorum plauſtra vagas rite trahunt domos,
Vivunt, & rigidi Getæ;
  Immetata quibus jugera liberas
Fruges & Cererem ferunt,
  Nec cultura placet longior annua;
Defunctumque laboribus
  Æquali recreat ſorte vicarius.
Illic matre carentibus
  Privignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
  Conjux, nec nitido fidit adultero:
Dos eſt magna parentium
  Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere caſtitas,
  Et peccare nefas, aut pretium emori.
O quiſquis volet impias
  Cædes & rabiem tollere civicam;
Si quæret Pater urbium
  Subſcribi ſtatuis, indomitam audeat
Refrenare licentiam,
  Clarus poſtgenitis: quatenus, heu nefas;
Virtutem incolumem odimus,
  Sublatam ex oculis quærimus invidi.
Quid triſtes querimoniæ,
  Si non ſupplicio culpa reciditur?
Quid leges, ſine moribus
  Vanæ, proficiunt, ſi neque fervidis
Pars incluſa caloribus
  Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Duratæque ſolo nives,
  Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora navitæ?
  Magnum pauperies opprobrium jubet
Quidvis & facere & pati,
  Virtutiſque viam deſerere arduæ?

Vel nos in Capitolium,
  Quo clamor vocat & turba faventium,
Vel nos in mare proximum
  Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiem mali,
  Mittamus, ſcelerum ſi bene pœnitet.
Eradenda cupidinis
  Pravi ſunt elementa: & teneræ nimis
Mentes aſperioribus
  Formandæ ſtudiis. Neſcit equo rudis
Hærere ingenuus puer,
  Venarique timet; ludere doctior,
Seu Græco jubeas trocho,
  Seu malis vetita legibus alea:
Cum perjura patris fides
  Conſortem ſocium fallat & hoſpitem,
Indignoque pecuniam
  Heredi properet. Scilicet improbæ
Creſcunt divitiæ: tamen
  Curtæ neſcio quid ſemper abeſt rei.

ODE XXV.

AD BACCHUM.

Se Bacchi inſtinctu afflatuque concitatum, nova quædam & inaudita de Auguſto dicturum.

Quo me, Bacche, rapis tui
  Plenum? Quæ nemora, quos agor in ſpecus,
Velox mente nova? Quibus
  Antris egregii Cæſaris audiar
Æternum meditans decus
  Stellis inſerere & conſilio Jovis?
Dicam inſigne, recens, adhuc
  Indictum ore alio. Non ſecus in jugis

Exſomnis ſtupet Evias,
Hebrum proſpiciens, & nive candidam
Thracen, ac pede barbaro
Luſtratam Rhodopen. Ut mihi devio
Ripas & vacuum nemus
Mirari libet! O Naïadum potens,
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos:
Nil parvum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. Dulce periculum,
O Lenæe! ſequi Deum
Cingentem viridi tempora pampino.

ODE XXVI.

AD VENEREM.

Amori valedicit: Chloe pœnam imprecatur, ut amet.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non ſine gloria:
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,

Lævum marinæ qui Veneris latus
Cuſtodit. Hic, hic ponite lucida
Funalia, & vectes, & arcus
Oppoſitis foribus minaces.

O quæ beatam, Diva, tenes Cyprum &
Memphin carentem Sithonia nive,
Regina, ſublimi flagello
Tange Chloen ſemel arrogantem.

ODE XXVII.

AD GALATEAM.

Abeuntem ſecundis votis proſecutus, ipſi narrat Europes fortuna quæ fuerit.

Impios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanuvino,
Fœtaque vulpes:

Rumpat & ſerpens iter inſtitutum,
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit mannos. Ego cui timebo,
Providus auſpex,

Antequam ſtantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oſcinem corvum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.

Sis licet felix, ubicunque mavis,
Et memor noſtri, Galatea, vivas:
Teque nec lævus vetet ire picus,
Nec vaga cornix.

Sed vides, quanto trepidet tumultu
Pronus Orion. Ego, quid ſit ater
Hadriæ, novi, ſinus, & quid albus
Peccet Iapyx.

Hoſtium uxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Auſtri, &
Æquoris nigri fremitum, & trementes
Verbere ripas.

Sic & Europe niveum doloſo
Credidit tauro latus, & ſcatentem
Belluis pontum mediaſque fraudes
Palluit audax.

Nuper in pratis ſtudioſa florum, &
Debitæ Nymphis opifex coronæ,
Nocte ſubluſtri nihil aſtra præter
Vidit & undas.

Quæ ſimul centum tetigit potentem
Oppidis Creten, Pater, o relictum
Filiæ nomen, pietaſque, dixit,
Victa furore!

Unde? quo veni? Levis una mors eſt
Virginum culpæ. Vigilanſne ploro
Turpe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago

Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? Meliuſne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc juvencum
Dedat iratæ! lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua monſtri.

Impudens liqui patrios Penates:
Impudens Orcum moror! O Deorum
Si quis hæc audis, utinam inter errem
Nuda leones!

Antequam turpis macies decentes
Occupet malas, teneræque ſuccus
Defluat prædæ, ſpecioſa quæro
Paſcere tigres.

Vilis Europe, pater urget abſens,
Quid mori ceſſas? Potes hac ab orno
Pendulum zona bene te ſecuta
Lædere collum.

Sive te rupes & acuta leto
Saxa delectant, age, te procellæ
Crede veloci: niſi herile mavis
Carpere penſum,

Regius ſanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remiſſo
Filius arcu.

Mox, ubi luſit ſatis, Abſtineto,
Dixit, irarum calidæque rixæ,
Cum tibi inviſus laceranda reddet
Cornua taurus.

Uxor invicti Jovis eſſe neſcis:
Mitte ſingultus: bene ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
Nomina ducet.

ODE XXVIII.

AD LYDEN.

Diem Neptuno ſacrum hilariter exigendum eſſe.

FESTO quid potius die
Neptuni faciam? Prome reconditum,
Lyde, ſtrenua Cæcubum,
Munitæque adhibe vim ſapientiæ.

Inclinare meridiem
  Sentis: ac, veluti ſtet volucris dies,
Parcis deripere horreo
  Ceſſantem Bibuli Conſulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
  Neptunum, & virides Nereïdum comas:
Tu curva recines lyra
  Latonam, & celeris ſpicula Cynthiæ:
Summo carmine, quæ Gnidon
  Fulgenteſque tenet Cycladas, & Paphon
Junctis viſit oloribus:
  Dicetur merita Nox quoque nænia.

ODE XXIX.

AD MÆCENATEM.

Mæcenatem ad ſuas epulas invitat, quas illi gratas fore ſperat, quod divitibus ad pauperum frugales cœnas ſe conferentibus viciſſitudo illa placeat. Urbem propter vehementes æſtus, & cum urbe curas ab eo vult relinqui. Non debere mortales de futuris anxios eſſe, ſed ad omnem eventum bene præparatum pectus (ut ipſe alibi loquitur) habere, dicit. Sed hoc ſibi facilius eſſe innuit, quam iis, qui congerendis opibus ſunt dediti.

TYRRHENA regum progenies, tibi
Non ante verſo lene merum cado,
  Cum flore, Mæcenas, roſarum, &
    Preſſa tuis balanus capillis

Jamdudum apud me eſt. Eripe te moræ:
Ne ſemper udum Tibur & Æſulæ
  Declive contempleris arvum, &
    Telegoni juga parricidæ.

Faſtidioſam deſere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis:
Omitte mirari beatæ
Fumum & opes ſtrepitumque Romæ.

Plerumque gratæ divitibus vices,
Mundæque parvo ſub lare pauperum
Cœnæ, ſine aulæis & oſtro,
Sollicitam explicuere frontem.

Jam clarus occultum Andromedæ pater
Oſtendit ignem: jam Procyon furit,
Et ſtella veſani Leonis,
Sole dies referente ſiccos.

Jam paſtor umbras cum grege languido
Rivumque feſſus quærit, & horridi
Dumeta Silvani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.

Tu, civitatem quis deceat ſtatus,
Curas, & Urbi ſollicitus times,
Quid Seres & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaiſque diſcors.

Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus;
Ridetque, ſi mortalis ultra
Fas trepidat. Quod adeſt, memento

Componere æquus: cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etruſcum
In mare, nunc lapides adeſos,

Stirpeſque raptas, & pecus & domos
Volventis una, non ſine montium
Clamore vicinæque ſilvæ,
Cum fera diluvies quietos

Irritat amnes. Ille potens ſui
Lætuſque deget, cui licet in diem
Dixiſſe, Vixi: cras vel atra
Nube polum Pater occupato,

Vel ſole puro: non tamen irritum,
Quodcunque retro eſt, efficiet: neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens ſemel hora vexit.

Fortuna ſævo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo manentem: ſi celeres quatit
Pennas, reſigno quæ dedit, & mea
Virtute me involvo, probamque
Pauperiem ſine dote quæro.

Non eſt meum, ſi mugiat Africis
Malus procellis, ad miſeras preces
Decurrere, & votis paciſci,
Ne Cypriæ Tyriæque merces

Addant avaro divitias mari.
Tum me, biremis præſidio ſcaphæ,
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, geminuſque Pollux.

ODE XXX.

Carminum ſuorum gloriam æternam fore.

EXEGI monumentum ære perennius,
Regalique ſitu pyramidum altius:

Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaque pars mei
Vitabit Libitinam. Uſque ego poſtera
Creſcam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine Pontifex.
Dicar, qua violens obſtrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium
Regnavit populorum, ex humili potens,
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxiſſe modos. Sume ſuperbiam
Quæſitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER QUARTUS.

ODE I.

AD VENEREM.

Se jam ea ætate eſſe, ut a rebus amatoriis, & carminibus ludicris & Venereis, alieno eſſe animo debeat: & tamen Ligurini veſano amore torreri.

INTERMISSA, Venus, diu
  Rurſus bella moves. Parce, precor, precor!
Non ſum, qualis eram bonæ
  Sub regno Cinaræ. Deſine, dulcium
Mater ſæva Cupidinum,
  Circa luſtra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis. Abi
  Quo blandæ juvenum te revocant preces.
Tempeſtivius in domum
  Paulli, purpureis ales oloribus,

Comiſſabere Maximi,
Si torrere jecur quæris idoneum.
Namque & nobilis, & decens,
Et pro ſollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late ſigna feret militiæ tuæ:
Et quandoque potentior
Largis muneribus riſerit æmuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream, ſub trabe citrea.
Illic plurima naribus
Duces tura, lyræque & Berecyntiæ
Delectabere tibiæ
Mixtis carminibus, non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem Salium ter quatient humum.
Me nec femina, nec puer
Jam, nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare juvat mero,
Nec vincire novis tempora floribus.
Sed cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lacrima per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua ſilentio?
Nocturnis ego ſomniis
Jam captum teneo, jam volucrem ſequor
Te per gramina Martii
Campi, te per aquas, dure, volubiles.

ODE II.

AD JULUM ANTONIUM.

A ſe victorias Auguſti, ſpiritu Pindarico celebrari non poſſe.

PINDARUM quiſquis ſtudet æmulari,
Jule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.

Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas,
Fervet immenſuſque ruit profundo
Pindarus ore:

Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvit, numeriſque fertur
Lege ſolutis:

Seu Deos, regeſve canit, Deorum
Sanguinem, per quos cecidere juſta
Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ:

Sive, quos Elea domum reducit
Palma cœleſtes, pugilemve equumve
Dicit, & centum potiore ſignis
Munere donat:

Flebili ſponſæ juvenemve raptum
Plorat, & vires animumque moreſque
Aureos educit in aſtra, nigroque
Invidet Orco.

Multa Dircæum levat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego, apis Matinæ
More modoque,

Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus uvidique
Tiburis ripas operoſa parvus
Carmina fingo.

Concines majore poeta plectro
Cæſarem, quandoque trahet feroces
Per ſacrum clivum, merita decorus
Fronde, Sygambros:

Quo nihil majus meliuſve terris
Fata donavere, bonique Divi,
Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
Tempora priſcum.

Concines lætoſque dies, & Urbis
Publicum ludum, ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forumque
Litibus orbum.

Tum meæ (ſi quid loquar audiendum)
Vocis accedet bona pars; &, O Sol
Pulcher, o laudande, canam, recepto
Cæſare felix.

Tuque dum procedis, Io triumphe,
Non ſemel dicemus, Io triumphe,
Civitas omnis, dabimuſque Divis
Tura benignis.

Te decem tauri, totidemque vaccæ,
Me tener ſolvet vitulus, relicta
Matre, qui largis juveneſcit herbis
In mea vota,

Fronte curvatos imitatus ignes
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niveus videri,
Cetera fulvus.

ODE III.

AD MELPOMENEN.

Illi acceptum refert, quod poetas inter celebretur.

QUEM tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris,
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem, neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio:
Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur ſuboles inter amabiles
Vatum ponere me choros:
Et jam dente minus mordeor invido.
O, teſtudinis aureæ
Dulcem quæ ſtrepitum, Pieri, temperas:
O, mutis quoque piſcibus
Donatura cycni, ſi libeat, ſonum!
Totum muneris hoc tui eſt,
Quod monſtror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quod ſpiro & placeo (ſi placeo) tuum eſt.

ODE IV.

DRUSI LAUDES.

Druſi Neronis, qui fuit Auguſti Cæſaris privignus, victoriam de Rhætis & Vindelicis celebrat.

QUALEM miniſtrum fulminis alitem
(Cui rex Deorum regnum in aves vagas
Permiſit, expertus fidelem
Iuppiter in Ganymede flavo)

Olim juventas & patrius vigor
Nido laborum propulit inſcium;
Vernique, jam nimbis remotis,
Inſolitos docuere niſus

Venti paventem; mox in ovilia
Demiſit hoſtem vividus impetus;
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis atque pugnæ:

Qualemve lætis caprea paſcuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere
Jam lacte depulſum leonem,
Dente novo peritura, vidit:

Videre Rhætis bella ſub Alpibus
Druſum gerentem Vindelici; quibus,
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia ſecuri

Dextras obarmet, quærere diſtuli:
(Nec ſcire fas eſt omnia) ſed diu
Lateque victrices catervæ,
Conſiliis Juvenis revictæ,

Senſere, quid mens rite, quid indoles,
Nutrita fauſtis ſub penetralibus,
Poſſet, quid Auguſti paternus
In pueros animus Nerones.

Fortes creantur fortibus & bonis:
Eſt in juvencis, eſt in equis, patrum
Virtus: neque imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

Doctrina ſed vim promovet inſitam,
Rectique cultus pectora roborant:
Utcunque defecere mores,
Indecorant bene nata culpæ.

Quid debeas, o Roma, Neronibus,
Teſtis Metaurum flumen, & Haſdrubal
Devictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,

Qui primus alma riſit adorea,
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tædas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.

Poſt hoc ſecundis uſque laboribus
Romana pubes crevit, & impio
Vaſtata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuere rectos:

Dixitque tandem perfidus Hannibal:
Cervi, luporum præda rapacium,
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere & effugere eſt triumphus.

Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuſcis æquoribus ſacra,
Natoſque maturoſque patres
Pertulit Auſonias ad urbes,

Duris ut ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes, ab ipſo
Ducit opes animumque ferro.

Non Hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem;
Monſtrumve ſubmiſere Colchi
Majus, Echioniæve Thebæ.

Merſes profundo, pulchrior evenit:
Luctere, multa proruet integrum
Cum laude victorem, geretque
Prœlia conjugibus loquenda.

Carthagini jam non ego nuntios
Mittam ſuperbos: occidit, occidit
Spes omnis & fortuna noſtri
Nominis, Haſdrubale interemto.

Nil Claudiæ non perficient manus:
Quas & benigno numine Juppiter
Defendit, & curæ ſagaces
Expediunt per acuta belli.

ODE V.

AD AUGUSTUM.

Ut in Urbem quamprimum e Galliis redeat.

Divis orte bonis, optime Romulæ
Cuſtos gentis, abes jam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus Patrum
Sancto concilio, redi.

Lucem redde tuæ, Dux bone, patriæ:
Inſtar veris enim vultus ubi tuus
Affulſit, populo gratior it dies,
Et ſoles melius nitent.

Ut mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longius annuo
Dulci diſtinet a domo,

Votis ominibuſque & precibus vocat,
Curvo nec faciem litore dimovet:
Sic deſideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæſarem.

Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaque Fauſtitas:
Pacatum volitant per mare navitæ:
Culpari metuit Fides:

Nullis polluitur caſta domus ſtupris:
Mos & lex maculoſum edomuit nefas:
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam Pœna premit comes.

Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæſare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?

Condit quiſque diem collibus in ſuis,
Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit lætus, & alteris
Te menſis adhibet Deum:

Te multa prece, te proſequitur mero
Defuſo pateris; & Laribus tuum
Miſcet numen, uti Græcia Caſtoris
Et magni memor Herculis.

Longas o utinam, Dux bone, ferias
Præſtes Heſperiæ! dicimus integro
Sicci mane die, dicimus uvidi,
Cum Sol Oceano ſubeſt.

ODE VI.

AD APOLLINEM.

Seculari carmini hac Ode præludit poeta & quaſi præfatur.

Dive, quem proles Niobea magnæ
Vindicem linguæ, Tityoſque raptor
Senſit, & Trojæ prope victor altæ
Phthius Achilles,

Ceteris major, tibi miles impar;
Filius quamquam Thetidos marinæ
Dardanas turres quateret tremenda
Cuſpide pugnax.

Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulſa cupreſſus Euro,
Procidit late, poſuitque collum in
Pulvere Teucro.

Ille non, incluſus equo, Minervæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas & lætam Priami choreis
Falleret aulam:

Sed palam captis gravis, heu nefas! heu!
Neſcios fari pueros Achivis
Ureret flammis, etiam latentem
Matris in alvo:

Ni, tuis victus Veneriſque gratæ
Vocibus, Divûm Pater adnuiſſet
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.

Doctor Argivæ fidicen Thaliæ,
Phœbe; qui Xantho lavis amne crines;
Dauniæ defende decus Camenæ,
Lævis Agyieu.

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poetæ.
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,

Deliæ tutela Deæ, fugaces
Lyncas & cervos cohibentis arcu,
Lesbium ſervate pedem, meique
Pollicis ictum;

Rite Latonæ puerum canentes,
Rite creſcentem face Noctilucam,
Proſperam frugum, celeremque pronos
Volvere menſes.

Nupta jam dices: Ego Dîs amicum,
Seculo feſtas referente luces,
Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horati.

ODE VII.

AD TORQUATUM.

Veris adventu, & æqua omnibus moriendi conditione ſine ſpe reviviſcendi, omniumque rerum mutatione & viciſſitudine propoſita, invitat ad hilariter jucundeque vivendum.

DIFFUGERE nives: redeunt jam gramina campis,
Arboribuſque comæ:
Mutat terra vices: & decreſcentia ripas
Flumina prætereunt:
Gratia cum Nymphis geminiſque ſororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne ſperes monet Annus, & almum
Quæ rapit Hora diem.
Frigora miteſcunt Zephyris: Ver proterit Æſtas,
Interitura, ſimul
Pomifer Auctumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cœleſtia lunæ:
Nos, ubi decidimus,
Quo pius Æneas, quo dives Tullus & Ancus,
Pulvis & umbra ſumus.
Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora Dî ſuperi?
Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum ſemel occideris, & de te ſplendida Minos
Fecerit arbitria:
Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Reſtituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:

Nec Lethæa valet Theſeus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

ODE VIII.

AD CENSORINUM.

Nihil eſſe carminibus potentius ad ſempiternam ſui nominis memoriam poſteris prodendam, atque ab oblivione hominum vindicandam.

DONAREM pateras grataque commodus,
Cenſorine, meis æra ſodalibus;
Donarem tripodas, præmia fortium
Grajorum: neque tu peſſima munerum
Ferres, divite me ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas,
Hic ſaxo, liquidis ille coloribus
Sollers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi vis: nec tibi talium
Res eſt aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina poſſumus
Donare, & pretium dicere muneri.
Non inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus & vita redit bonis
Poſt mortem ducibus; non celeres fugæ,
Rejectæque retrorſum Hannibalis minæ;
Non incendia Carthaginis impiæ,
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ ſileant, quod bene feceris,
Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ
Mavortiſque puer, ſi taciturnitas
Obſtaret meritis invida Romuli?

Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus conſecrat inſulis.
Dignum laude virum Muſa vetat mori:
Cœlo Muſa beat. Sic Jovis intereſt
Optatis epulis impiger Hercules:
Clarum Tyndaridæ ſidus ab infimis
Quaſſas eripiunt æquoribus rates:
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

ODE IX.

AD LOLLIUM.

Scripta ſua nunquam interitura. Sine poetarum ope virtutem oblivione ſempiterna deleri. Se ſuis verſibus res a Lollio geſtas memoriæ proditurum. Laus conſtantiæ, abſtinentiæ, & ceterarum virtutum.

Ne forte credas interitura, quæ,
Longe ſonantem natus ad Aufidum,
Non ante vulgatas per artes
Verba loquor ſocianda chordis.

Non, ſi priores Mæonius tenet
Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
Ceæque, & Alcæi minaces,
Steſichorique graves Camenæ:

Nec, ſi quid olim luſit Anacreon,
Delevit ætas: ſpirat adhuc amor,
Vivuntque commiſſi calores
Æoliæ fidibus puellæ.

Non ſola comtos arſit adulteri
Crines, & aurum veſtibus illitum
Mirata, regaleſque cultus
Et comites, Helene Lacæna:

Primuſve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus Stheneluſve ſolus

Dicenda Muſis prœlia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graves
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus pueriſque primus.

Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: ſed omnes illacrimabiles
Urgentur ignotique longa
Nocte, carent quia vate ſacro.

Paulum ſepultæ diſtat inertiæ
Celata virtus. Non ego te meis
Chartis inornatum ſilebo,
Totve tuos patiar labores

Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones. Eſt animus tibi
Rerumque prudens, & ſecundis
Temporibus dubiiſque rectus:

Vindex avaræ fraudis, & abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ;
Conſulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus

Judex honeſtum prætulit utili,
Rejecit alto dona nocentium
Vultu, per obſtantes catervas
Explicuit ſua victor arma.

Non poſſidentem multa vocaveris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui Deorum
Muneribus ſapienter uti,

Duramque callet pauperiem pati,
Pejuſque leto flagitium timet,
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

ODE X.

AD LIGURINUM.

Ut dum per ætatem licet, fruatur formæ ſuæ bono: alioqui fore ut ipſum ſero pœniteat, cum flos ille ætatis exaruerit.

O CRUDELIS adhuc, & Veneris muneribus potens,
Inſperata tuæ cum veniet pluma ſuperbiæ,
Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,
Nunc & qui color eſt puniceæ flore prior roſæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hiſpidam:
Dices, heu! quoties te in ſpeculo videris alterum,
Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

ODE XI.

AD PHYLLIDEM.

Invitat eam ad natalem Mæcenatis, domi ſuæ feſtis epulis celebrandum.

EST mihi nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus: eſt in horto,
Phylli, nectendis apium coronis:
Eſt hederæ vis

Multa, qua crines religata fulges.
Ridet argento domus: ara caſtis
Vincta verbenis, avet immolato
Spargier agno.

Cuncta feſtinat manus: huc & illuc
Curſitant mixtæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.

Ut tamen noris, quibus advoceris
Gaudiis: Idus tibi ſunt agendæ,
Qui dies menſem Veneris marinæ
Findit Aprilem:

Jure ſolemnis mihi, ſanctiorque
Pæne natali proprio, quod ex hac
Luce Mæcenas meus adfluentes
Ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit,
Non tuæ ſortis juvenem, puella
Dives & laſciva, tenetque grata
Compede vinctum.

Terret ambuſtus Phaethon avaras
Spes: & exemplum grave præbet ales
Pegaſus, terrenum equitem gravatus
Bellerophontem:

Semper ut te digna ſequare, &, ultra
Quam licet ſperare nefas putando,
Diſparem vites. Age jam, meorum
Finis amorum,

(Non enim poſthac alia calebo
Femina) condiſce modos, amanda
Voce quos reddas: minuentur atræ
Carmine curæ.

ODE XII.

AD VIRGILIUM.

Deſcribit veris adventum: tum eum invitat ad epulas, ea conditione, ut ſecum pro ſymbola, unguenti nardini onychem afferat.

JAM Veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Jam nec prata rigent, nec fluvii ſtrepunt
Hiberna nive turgidi.

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quod male barbaras
Regum eſt ulta libidines.

Dicunt in tenero gramine pinguium
Cuſtodes ovium carmina fiſtula,
Delectantque Deum, cui pecus & nigri
Colles Arcadiæ placent.

Adduxere ſitim tempora, Virgili:
Sed preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.

Ad quæ ſi properas gaudia, cum tua
Velox merce veni: non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domo.

Verum pone moras & ſtudium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſiliis brevem:
Dulce eſt deſipere in loco.

ODE XIII.

AD LYCEN.

Inſultat ei quod jam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur a juvenibus.

Audivere, Lyce, Dî mea vota, Dî,
Audivere, Lyce: ſis anus, & tamen
Vis formoſa videri,
Ludiſque & bibis impudens,

Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum ſollicitas. Ille virentis &
Doctæ pſallere Chiæ,
Pulchris excubat in genis.

Importunus enim tranſvolat aridas
Quercus, & refugit te, quia luridi
Dentes te, quia rugæ
Turpant, & capitis nives.

Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ ſemel
Notis condita faſtis
Incluſit volucris Dies.

Quo fugit Venus? heu! quove color? decens
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ ſpirabat Amores,
Quæ me ſurpuerat mihi,

Felix poſt Cinaram, notaque & artium
Gratarum facies? Sed Cinaræ breves
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem

Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Poſſent ut juvenes viſere fervidi,
Multo non ſine riſu,
Dilapſam in cineres facem.

ODE XIV.

AD AUGUSTUM.

Tiberii victoriam de Rhætis & Vindelicis celebrat, & auſpiciis Auguſti acceptam refert.

Quæ cura Patrum, quæve Quiritium,
Plenis honorum muneribus tuas,
Auguſte, virtutes in ævum
Per titulos memoreſque faſtus

Æternet? o, qua ſol habitabiles
Illuſtrat oras, maxime principum:
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,

Quid Marte poſſes. Milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Breunoſque veloces, & arces
Alpibus impoſitas tremendis,

Dejecit acer. Plus vice ſimplici
Major Neronum mox grave prœlium
Commiſit, immaneſque Rhætos
Auſpiciis pepulit ſecundis;

Spectandus, in certamine Martio
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas

Exercet Auſter, Pleïadum choro
Scindente nubes: impiger hoſtium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per ignes.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cum ſævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris:

Ut barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu,
Primoſque & extremos metendo
Stravit humum, ſine clade victor:

Te copias, te conſilium & tuos
Præbente Divos. Nam, tibi quo die
Portus Alexandrea ſupplex
Et vacuam patefecit aulam,

Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus,
Laudemque & optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.

Te Cantaber non ante domabilis,
Meduſque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præſens
Italiæ dominæque Romæ:

Te, fontium qui celat origines,
Niluſque, & Iſter, te rapidus Tigris,
Te belluoſus qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis:

Te non paventis funera Galliæ
Duræque tellus audit Iberiæ:
  Te cæde gaudentes Sygambri
    Compoſitis venerantur armis.

ODE XV.

AUGUSTI LAUDES.

Auguſti laudes hac quoque Ode canit, licet a canendis ejus prœliis ab Apolline deterritum ſe fuiſſe dicat. Potiſſimum autem laudat eum, quod pacem ſuis reddiderit, & refrenata, quæ cum ſumma licentia vagabatur, morum corruptela, eas artes revocarit, per quas imperium a majoribus fuerat amplificatum.

PHŒBUS volentem prœlia me loqui
Victas & urbes, increpuit lyra,
  Ne parva Tyrrhenum per æquor
    Vela darem. Tua, Cæſar, ætas

Fruges & agris retulit uberes,
Et ſigna noſtro reſtituit Jovi,
  Derepta Parthorum ſuperbis
    Poſtibus, & vacuum duellis

Janum Quirinum clauſit, & ordinem
Rectum evaganti frena Licentiæ
  Injecit, emovitque culpas,
    Et veteres revocavit artes:

Per quas Latinum nomen & Italæ
Crevere vires, famaque & imperî
  Porrecta majeſtas ad ortum
    Solis ab Heſperio cubili.

Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Civilis aut vis exiget otium,
Non ira, quæ procudit enſes,
Et miſeras inimicat urbes.

Non, qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia, non Getæ,
Non Seres, infidive Perſæ,
Non Tanain prope flumen orti.

Noſque & profeſtis lucibus & ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole matroniſque noſtris,
Rite Deos prius apprecati,

Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remixto carmine tibiis,
Trojamque & Anchiſen & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI
EPODON
LIBER.

ODE I.

AD MÆCENATEM.

Mæcenati ad bellum Actiacum proficiſcenti comitem ſe offert; non tam quod præſentia ſua quidquam commodi ſit ei allaturus, quam quod minus de ſalute ejus ſollicitus ſit futurus.

IBIS Liburnis inter alta navium,
  Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculum
  Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos, quibus te vita ſi ſuperſtite
  Jucunda; ſi contra, gravis?
Utrumne juſſi perſequemur otium,
  Non dulce, ni tecum ſimul?
An hunc laborem mente laturi, decet
  Qua ferre non molles viros?
Feremus; & te vel per Alpium juga,
  Inhoſpitalem & Caucaſum,
Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,
  Forti ſequemur pectore.

Roges, tuum labore quid juvem meo,
  Imbellis, ac firmus parum?
Comes minore ſum futurus in metu,
  Qui major abſentes habet:
Ut aſſidens implumibus pullis avis
  Serpentium adlapſus timet
Magis relictis; non, ut adſit, auxilî
  Latura plus præſentibus.
Libenter hoc & omne militabitur
  Bellum in tuæ ſpem gratiæ:
Non ut juvencis illigata pluribus
  Aratra nitantur meis;
Pecuſve Calabris ante ſidus fervidum
  Lucana mutet paſcua;
Nec ut ſuperni villa candens Tuſculi
  Circæa tangat mœnia.
Satis ſuperque me benignitas tua
  Ditavit: haud paravero
Quod aut avarus, ut Chremes, terra premam,
  Diſcinctus aut perdam ut nepos.

ODE II.

Varias vitæ ruſticæ laudes hæc Ode complectitur: præſertim vero ab animi tranquillitate & frugalitate eam laudat.

Beatus ille, qui procul negotiis,
  (Ut priſca gens mortalium)
Paterna rura bubus exercet ſuis,
  Solutus omni fœnore.
Neque excitatur claſſico miles truci,
  Neque horret iratum mare;
Forumque vitat & ſuperba civium
  Potentiorum limina.

Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos,
Inutileſque falce ramos amputans,
Feliciores inſerit:
Aut in reducta valle mugientium
Proſpectat errantes greges;
Aut preſſa puris mella condit amphoris;
Aut tondet infirmas oves;
Vel, cum decorum mitibus pomis caput
Auctumnus arvis extulit,
Ut gaudet inſitiva decerpens pyra,
Certantem & uvam purpuræ,
Qua muneretur te, Priape, & te, pater
Silvane, tutor finium!
Libet jacere modo ſub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ;
Queruntur in ſilvis aves;
Fonteſque lymphis obſtrepunt manantibus,
Somnos quod invitet leves.
At cum tonantis annus hibernus Jovis
Imbres niveſque comparat,
Aut trudit acres hinc & hinc multa cane
Apros in obſtantes plagas;
Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos;
Pavidumque leporem, & advenam laqueo gruem,
Jucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliviſcitur?
Quod ſi pudica mulier in partem juvet
Domum atque dulces liberos,
(Sabina qualis, aut peruſta ſolibus
Pernicis uxor Appuli)
Sacrum vetuſtis exſtruat lignis focum
Laſſi ſub adventum viri:

Claudenſque textis cratibus lætum pecus,
  Diſtenta ſiccet ubera;
Et horna dulci vina promens dolio,
  Dapes inemtas apparet:
Non me Lucrina juverint conchylia,
  Magiſve rhombus, aut ſcari,
Si quos Eois intonata fluctibus
  Hiems ad hoc vertat mare:
Non Afra avis deſcendat in ventrem meum,
  Non attagen Ionicus,
Jucundior, quam lecta de pinguiſſimis
  Oliva ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & gravi
  Malvæ ſalubres corpori,
Vel agna feſtis cæſa Terminalibus,
  Vel hædus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut juvat paſtas oves
  Videre properantes domum!
Videre feſſos vomerem inverſum boves
  Collo trahentes languido!
Poſitoſque vernas, ditis examen domus,
  Circum renidentes Lares!
Hæc ubi locutus fœnerator Alfius,
  Jam jam futurus ruſticus,
Omnem redegit Idibus pecuniam;
  Quærit Kalendis ponere.

ODE III.

AD MÆCENATEM.

Alii deteſtatio.

PARENTIS olim ſi quis impia manu
  Senile guttur fregerit,

Edit cicutis alium nocentius.
  O dura meſſorum ilia!
Quid hoc veneni ſævit in præcordiis?
  Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
  Canidia tractavit dapes?
Ut Argonautas præter omnes candidum
  Medea mirata eſt ducem,
Ignota tauris illigaturum juga,
  Perunxit hoc Jaſonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem,
  Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam ſiderum inſedit vapor
  Siticuloſæ Appuliæ;
Nec munus humeris efficacis Herculis
  Inarſit æſtuoſius.
At, ſi quid unquam tale concupiveris,
  Jocoſe Mæcenas, precor
Manum puella ſavio opponat tuo,
  Extrema & in ſponda cubet.

ODE IV.

IN MENAM.

Menam, Pompeji Magni libertum, inſectatur.

Lupis & agnis quanta ſortito obtigit,
  Tecum mihi diſcordia eſt,
Ibericis peruſte funibus latus,
  Et crura dura compede.
Licet ſuperbus ambules pecunia,
  Fortuna non mutat genus.

Videſne, ſacram metiente te viam
  Cum bis ter ulnarum toga,
Ut ora vertat huc & huc euntium
  Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic Triumviralibus,
  Præconis ad faſtidium,
Arat Falerni mille fundi jugera,
  Et Appiam mannis terit;
Sedilibuſque magnus in primis eques,
  Othone contemto, ſedet.
Quid attinet tot ora navium gravi
  Roſtrata duci pondere
Contra latrones atque ſervilem manum,
  Hoc, hoc tribuno militum?

ODE V.

IN CANIDIAM VENEFICAM.

Loquentem inducit puerum quendam, quem aliquot veneficæ ſub terra deſoderant mento tenus, fame necandum, ut ex ejus jecore & medulla poculum amatorium conficerent. Hujus preces primùm, deinde imprecationes adverſus eas deſcribit. Exiſtimatur autem Gratidiam Canidiæ nomine ſignificare.

At (o Deorum quidquid in cœlo regit
  Terras & humanum genus!)
Quid iſte fert tumultus? & quid omnium
  Vultus in unum me truces?
Per liberos te, (ſi vocata partubus
  Lucina veris adfuit)
Per hoc inane purpuræ decus precor,
  Per improbaturum hæc Jovem,
Quid ut noverca me intueris, aut uti
  Petita ferro bellua?

Ut hæc trementi queſtus ore conſtitit
  Inſignibus raptis puer,
Impube corpus, quale poſſet impia
  Mollire Thracum pectora;
Canidia brevibus implicata viperis
  Crines & incomtum caput,
Jubet ſepulcris caprificos erutas,
  Jubet cupreſſus funebres,
Et uncta turpis ova ranæ ſanguine,
  Plumamque nocturnæ ſtrigis,
Herbaſque, quas Iolcos atque Iberia
  Mittit, venenorum ferax,
Et oſſa ab ore rapta jejunæ canis,
  Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana, per totam domum
  Spargens Avernales aquas,
Horret capillis, ut marinus, aſperis,
  Echinus, aut currens aper.
Abacta nulla Veja conſcientia,
  Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus;
  Quo poſſet infoſſus puer
Longo die bis terve mutatæ dapis
  Inemori ſpectaculo;
Cum promineret ore, quantum exſtant aqua
  Suſpenſa mento corpora:
Exuſta uti medulla, & aridum jecur
  Amoris eſſet poculum;
Interminato cum ſemel fixæ cibo
  Intabuiſſent pupulæ.
Non defuiſſe maſculæ libidinis
  Ariminenſem Foliam,
Et otioſa credidit Neapolis,
  Et omne vicinum oppidum:
Quæ ſidera excantata voce Theſſala,
  Lunamque cœlo deripit.

Hic irreſectum ſæva dente livido,
  Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
  Non infideles arbitræ,
Nox, & Diana, quæ ſilentium regis,
  Arcana cum fiunt ſacra;
Nunc nunc adeſte: nunc in hoſtiles domos
  Iram atque numen vertite.
Formidoloſæ dum latent ſilvis feræ,
  Dulci ſopore languidæ,
Senem (quod omnes rideant) adulterum
  Latrent Suburanæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
  Meæ laborarint manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
  Venena Medeæ valent,
Quibus ſuperbam fugit ulta pellicem,
  Magni Creontis filiam,
Cum palla, tabo munus imbutum, novam
  Incendio nuptam abſtulit?
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
  Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
  Oblivione pellicum.
Ah! ah! ſolutus ambulat veneficæ
  Scientioris carmine.
Non uſitatis, Vare, potionibus
  (O multa fleturum caput!)
Ad me recurres; nec vocata mens tua
  Marſis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
  Faſtidienti poculum.
Priuſque cœlum ſidet inferius mari,
  Tellure porrecta ſuper,
Quam non amore ſic meo flagres, uti
  Bitumen atris ignibus.

Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus
  Lenire verbis impias;
Sed dubiis unde rumperet ſilentium,
  Miſit Thyeſteas preces.
Venena, magnum fas nefaſque, non valent
  Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira deteſtatio
  Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire juſſus exſpiravero,
  Nocturnus occurram Furor,
Petamque vultus umbra curvis unguibus,
  (Quæ vis Deorum eſt Manium)
Et inquietis aſſidens præcordiis,
  Pavore ſomnos auferam.
Vos turba vicatim hinc & hinc ſaxis petens
  Contundet, obſcœnas anus;
Poſt, inſepulta membra different lupi,
  Et Eſquilinæ alites:
Neque hoc parentes (heu mihi ſuperſtites!)
  Effugerit ſpectaculum.

ODE VI.

IN CASSIUM SEVERUM, POETAM MALEDICUM.

Quid immerentes hoſpites vexas, canis,
  Ignavus adverſum lupos?
Quin huc inanes, ſi potes, vertis minas,
  Et me remorſurum petis.
Nam, qualis aut Moloſſus, aut fulvus Lacon,
  (Amica vis paſtoribus)
Agam per altas aure ſublata nives,
  Quæcunque præcedet fera.
Tu, cum timenda voce compleſti nemus,
  Projectum odoraris cibum.

Cave, cave; namque in malos aſperrimus
  Parata tollo cornua:
Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
  Aut acer hoſtis Bupalo.
An, ſi quis atro dente me petiverit,
  Inultus ut flebo puer?

ODE VII.

AD POPULUM ROMANUM.

Deteſtatio civilis belli ab Antonio & Cleopatra renovati.

Quo, quo ſceleſti ruitis? aut cur dexteris
  Aptantur enſes conditi?
Parumne campis atque Neptuno ſuper
  Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non, ut ſuperbas invidæ Carthaginis
  Romanus arces ureret;
Intactus aut Britannus ut deſcenderet
  Sacra catenatus via:
Sed ut, ſecundum vota Parthorum, ſua
  Urbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus,
  Nunquam niſi in diſpar feris.
Furorne cæcus, an rapit vis acrior?
  An culpa? reſponſum date.
Tacent; & ora pallor albus inficit;
  Menteſque perculſæ ſtupent:
Sic eſt: acerba fata Romanos agunt,
  Scéluſque fraternæ necis;
Ut immerentis fluxit in terram Remi
  Sacer nepotibus cruor.

ODE VIII.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

In vetulam quandam beatam, amorem ſine viribus affectantem, amarulenta invectio.

Rogare longo putidam te ſeculo,
Vires quid enervet meas!
Cum ſit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem ſenectus exaret;
Hietque turpis inter aridas nates
Podex, velut crudæ bovis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales ubera;
Venterque mollis, & femur tumentibus
Exile ſuris additum.
Eſto beata, funus atque imagines
Ducant triumphales tuum;
Nec ſit marita, quæ rotundioribus
Onuſta baccis ambulet.
Quid? quod libelli Stoici inter Sericos
Jacere pulvillos amant?
Illiterati num minus nervi rigent?
Minuſve languet faſcinum?
Quod ut ſuperbo provoces ab inguine,
Ore adlaborandum eſt tibi.

ODE IX.

AD MÆCENATEM.

Præſentit voluptatem quam eſt percepturus, cum Auguſtus de Antonio & Cleopatra triumphum aget.

Quando repoſtum Cæcubum ad feſtas dapes,
Victore lætus Cæſare,

Tecum ſub alta (ſic Jovi gratum) domo,
  Beate Mæcenas, bibam,
Sonante mixtum tibiis carmen lyra,
  Hac Dorium, illis Barbarum?
Ut nuper, actus cum freto Neptunius
  Dux fugit, uſtis navibus,
Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
  Servis amicus perfidis.
Romanus, eheu! (poſteri negabitis)
  Emancipatus feminæ,
Fert vallum & arma miles, & ſpadonibus
  Servire rugoſis poteſt;
Interque ſigna turpe militaria
  Sol adſpicit conopium.
Ad hoc frementes verterunt bis mille equos
  Galli canentes Cæſarem;
Hoſtiliumque navium portu latent
  Puppes ſiniſtrorſum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
  Currus, & intactas boves:
Io triumphe, nec Jugurthino parem
  Bello reportaſti ducem;
Neque Africano, cui ſuper Carthaginem
  Virtus ſepulcrum condidit.
Terra marique victus hoſtis, Punico
  Lugubre mutavit ſagum;
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus,
  Ventis iturus non ſuis;
Exercitatas aut petit Syrtes Noto;
  Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, ſcyphos,
  Et Chia vina, aut Lesbia;
Vel, quod fluentem nauſeam coerceat,
  Metire nobis Cæcubum.
Curam metumque Cæſaris rerum juvat
  Dulci Lyæo ſolvere.

ODE X.

IN MÆVIUM POETAM.

Tempeſtatem & naufragium ei imprecatur.

MALA ſoluta navis exit alite,
  Ferens olentem Mævium.
Ut horridis utrumque verberes latus,
  Auſter, memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus, inverſo mari,
  Fractoſque remos differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
  Frangit trementes ilices;
Nec ſidus atra nocte amicum appareat,
  Qua triſtis Orion cadit:
Quietiore nec feratur æquore,
  Quam Graja victorum manus;
Cum Pallas uſto vertit iram ab Ilio
  In impiam Ajacis ratem.
O quantus inſtat navitis ſudor tuis,
  Tibique pallor luteus,
Et illa non virilis ejulatio,
  Preces & averſum ad Jovem;
Jonius udo cum remugiens ſinus
  Noto carinam ruperit!
Opima quod ſi præda curvo litore
  Porrecta mergos juveris;
Libidinoſus immolabitur caper,
  Et agna tempeſtatibus.

ODE XI.

AD PECTIUM.

Se amore captum, non poſſe ad verſus faciendos operam ſtudiumve conferre.

PECTI, nihil me, ſicut antea, juvat
  Scribere verſiculos amore perculſum gravi;
Amore, qui me præter omnes expetit
  Mollibus in pueris aut in puellis urere.
Hic tertius December, ex quo deſtiti
  Inachia furere, ſilvis honorem decutit.
Heu! me, per urbem (nam pudet tanti mali)
  Fabula quanta fui! conviviorum & pœnitet,
In queis amantem & languor & ſilentium
  Arguit, & latere petitus imo ſpiritus.
Contrane lucrum nil valere candidum
  Pauperis ingenium! querebar adplorans tibi;
Simul calentis inverecundus Deus
  Fervidiora mero arcana promorat loco.
Quod ſi meis inæſtuat præcordiis
  Libera bilis, ut hæc ingrata ventis dividat
Fomenta, vulnus nil malum levantia;
  Deſinet imparibus certare ſubmotus pudor.
Ubi hæc ſeverus te palam laudaveram,
  Juſſus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos (heu!) mihi poſtes, & (heu!)
  Limina dura, quibus lumbos & infregi latus.
Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam
  Vincere mollitia, amor Lyciſci me tenet;
Unde expedire non amicorum queant
  Libera conſilia, nec contumeliæ graves;

Sed alius ardor aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri, longam renodantis comam.

ODE XII.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

Quid tibi vis, mulier nigris digniſſima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obeſæ?
Namque ſagacius unus odoror
Polypus, an gravis hirſutis cubet hircus in alis,
Quam canis acer, ubi lateat ſus.
Quis ſudor vietis, & quam malus undique membris
Creſcit odor! cum pene ſoluto
Indomitam properat rabiem ſedare; nec illi
Jam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili; jamque ſubando
Tenta cubilia, tectaque rumpit;
Vel mea cum ſævis agitat faſtidia verbis;
Inachia langues minus ac me:
Inachiam ter nocte potes: mihi ſemper ad unum
Mollis opus. Pereat male, quæ te,
Lesbia, quærenti taurum, monſtravit inertem;
Cum mihi Cous adeſſet Amyntas;
Cujus in indomito conſtantior inguine nervus,
Quam nova collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
Cui properabantur? Tibi? nempe
Ne foret æquales inter conviva, magis quem
Diligeret mulier ſua, quam te.
O ego infelix, quam tu fugis, ut pavet acres
Agna lupos, capreæque leones.

ODE XIII.

AD AMICOS.

Hiemem hilariter & jucunde eſſe traducendam.

HORRIDA tempeſtas cœlum contraxit, & imbres
Niveſque deducunt Jovem: nunc mare, nunc ſilüæ,
Threïcio Aquilone ſonant. Rapiamus, amici,
Occaſionem de die: dumque virent genua,
Et decet, obducta ſolvatur fronte ſenectus.
Tu vina Torquato move Conſule preſſa meo.
Cetera mitte loqui: Deus hæc fortaſſe benigna
Reducet in ſedem vice. Nunc & Achæmenio
Perfundi nardo juvat, & fide Cyllenea
Levare diris pectora ſollicitudinibus;
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
Invicte mortalis, Dea nate puer Thetide,
Te manet Aſſaraci tellus, quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina, lubricus & Simoïs;
Unde tibi reditum certo ſubtemine Parcæ
Rupere; nec mater domum cærula te revehet.
Illic omne malum vino cantuque levato,
Deformis ægrimoniæ dulcibus alloquiis.

ODE XIV.

AD MÆCENATEM.

Phrynes amorem cauſam eſſe, quamobrem promiſſos Jambos non abſolvat.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem ſenſibus,

Pocula Lethæos ut ſi ducentia ſomnos
  Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis ſæpe rogando:
  Deus, Deus nam me vetat,
Inceptos, olim promiſſum carmen, Iambos
  Ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo
  Anacreonta Teïum;
Qui perſæpe cava teſtudine flevit amorem,
  Non elaboratum ad pedem.
Ureris ipſe miſer: quod ſi non pulchrior ignis
  Accendit obſeſſam Ilion,
Gaude ſorte tua; me libertina, neque uno
  Contenta, Phryne macerat.

ODE XV.

AD NEÆRAM AMICAM.

Non ſervatam ab ea fidem conqueritur.

Nox erat, & cœlo fulgebat Luna ſereno
  Inter minora ſidera,
Cum tu, magnorum numen læſura Deorum,
  In verba jurabas mea,
Arctius atque hedera procera adſtringitur ilex
  Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion
  Turbaret hibernum mare,
Intonſoſque agitaret Apollinis aura capillos,
  Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute Neæra:
  Nam ſi quid in Flacco viri eſt,
Non feret aſſiduas potiori te dare noctes,
  Et quæret iratus parem;

Nec ſemel offenſæ cedet conſtantia formæ,
  Si certus intrarit dolor.
At tu, quicunque es felicior, atque meo nunc
  Superbus incedis malo,
Sis pecore & multa dives tellure licebit,
  Tibique Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
  Formaque vincas Nirea;
Eheu! translatos alio mœrebis amores:
  Aſt ego viciſſim riſero.

ODE XVI.

AD POPULUM ROMANUM.

Queritur bellorum civilium nullum eſſe finem, quare de Rep. Romana deſperat, aliaſque terras & ipſe petere cogitat, & aliis, ut idem faciant, ſuadet.

ALTERA jam teritur bellis civilibus ætas,
  Suis & ipſa Roma viribus ruit:
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
  Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
  Noviſque rebus infidelis Allobrox;
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
  Parentibuſque abominatus Hannibal:
Impia perdemus devoti ſanguinis ætas;
  Feriſque rurſus occupabitur ſolum.
Barbarus, heu! cineres inſiſtet victor, & urbem
  Eques ſonante verberabit ungula;
Quæque carent ventis & ſolibus, oſſa Quirini
  (Nefas videre) diſſipabit inſolens.

Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars,
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla ſit hac potior ſententia: Phocæorum
Velut profugit exſecrata civitas,
Agros atque Lares proprios, habitandaque fana
Apris reliquit & rapacibus lupis;
Ire pedes quocunque ferent, quocunque per undas
Notus vocabit, aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet ſuadere? ſecunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus in hæc: Simul imis ſaxa renarint
Vadis levata, ne redire ſit nefas,
Neu converſa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacumina,
In mare ſeu celſus procurrerit Apenninus,
Novaque monſtra junxerit libidine
Mirus amor: juvet ut tigres ſubſidere cervis,
Adulteretur & columba milüo;
Credula nec ravos timeant armenta leones;
Ametque ſalſa lævis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abſcindere dulces,
Eamus omnis exſecrata civitas;
Aut pars indocili melior grege, mollis & exſpes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus eſt virtus, muliebrem tollite luctum,
Etruſca præter & volate litora.
Nos manet Oceanus circumvagus arva: beata
Petamus arva, divites & inſulas;
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret uſque vinea,
Germinat & nunquam fallentis termes olivæ,
Suamque pulla ficus ornat arborem,
Mella cava manant ex ilice, montibus altis
Levis crepante lympha deſilit pede.
Illic injuſſæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus ubera;

Nec veſpertinus circumgemit urſus ovile,
Nec intumeſcit alta viperis humus:
Pluraque felices mirabimur; ut neque largis
Aquoſus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec ſiccis urantur ſemina glebis,
Utrumque rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neque impudica Colchis intulit pedem,
Non huc Sidonii torſerunt cornua nautæ,
Laborioſa nec cohors Ulixei:
[Nulla nocent pecori contagia, nullius aſtri
Gregem æſtuoſa torret impotentia.]
Juppiter illa piæ ſecrevit litora genti,
Ut inquinavit ære tempus aureum:
Ære, dehinc ferro duravit ſecula: quorum
Piis ſecunda vate me datur fuga.

ODE XVII.

AD CANIDIAM.

Ficta palinodia, ipſam pejus urit.

JAM jam efficaci do manus ſcientiæ
Supplex, & oro regna per Proſerpinæ,
Per & Dianæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Defixa cœlo devocare ſidera,
Canidia, parce vocibus tandem ſacris,
Citumque retro ſolve, ſolve, turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereium,
In quem ſuperbus ordinarat agmina
Myſorum, & in quem tela acuta torſerat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,
Poſtquam relictis mœnibus rex procidit

(Heu!) pervicacis ad pedes Achillei.
Setoſa duris exuere pellibus
Laborioſi remiges Ulixei,
Volente Circe, membra; tunc mens, & ſonus
Relapſus, atque notus in vultus honor.
Dedi ſatis ſuperque pœnarum tibi,
Amata nautis multum & inſtitoribus.
Fugit juventas, & verecundus color
Reliquit oſſa pelle amicta lurida;
Tuis capillus albus eſt odoribus.
Nullum a labore me reclinat otium:
Urget diem nox, & dies noctem; neque eſt
Levare tenta ſpiritu præcordia.
Ergo negatum vincor ut credam miſer,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marſa diſſilire nænia.
Quid amplius vis? O mare & terra! ardeo;
Quantum neque atro delibutus Hercules
Neſſi cruore, nec Sicana fervida
Urens in Ætna flamma. Tu, donec cinis
Injurioſis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet ſtipendium?
Effare: juſſas cum fide pœnas luam,
Paratus expiare, ſeu popoſceris
Centum juvencos, ſive mendaci lyra
Voles ſonari; tu pudica, tu proba,
Perambulabis aſtra ſidus aureum.
Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice,
Fraterque magni Caſtoris, victi prece,
Ademta vati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) ſolve me dementia,
O nec paternis obſoleta ſordibus,
Nec in ſepulcris pauperum prudens anus
Novendiales diſſipare pulveres.
Tibi hoſpitale pectus, & puræ manus,

Tuuſque venter Pactumejus; & tuo
Cruore rubros obſtetrix pannos lavit,
Utcunque fortis exſilis puerpera.

CANIDIA reſpondet, nullum eſſe precibus, aut veniæ locum.

QUID obſeratis auribus fundis preces?
Non ſaxa nudis ſurdiora navitis
Neptunus alto tundit hibernus ſalo.
Inultus ut tu riſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis?
Et Eſquilini Pontifex venefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus,
Velociuſve miſcuiſſe toxicum?
Sed tardiora fata te votis manent.
Ingrata miſero vita ducenda eſt, in hoc;
Novis ut uſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis;
Optat Prometheus obligatus aliti;
Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum: ſed vetant leges Jovis.
Voles modo altis deſilire turribus,
Modo enſe pectus Norico recludere;
Fruſtraque vincla gutturi nectes tuo,
Faſtidioſa triſtis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques;
Meæque terra cedet inſolentiæ.
An, quæ movere cereas imagines,
Ut ipſe noſti curioſus, & polo
Deripere Lunam vocibus poſſim meis,
Poſſim crematos excitare mortuos,
Deſiderique temperare poculum,
Plorem artis in te nihil habentis exitum?

Q. HORATII FLACCI

CARMEN SECULARE

PRO IMPERII ROMANI INCOLUMITATE.

Phœbe, ſilvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, o colendi
Semper & culti, date, quæ precamur
Tempore priſco;

Quo Sibyllini monuere verſus,
Virgines lectas, pueroſque caſtos,
Dîs, quibus ſeptem placuere colles,
Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis & celas, aliuſque & idem
Naſceris; poſſis nihil urbe Roma
Viſere majus.

Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithuia, tuere matres;
Sive tu Lucina probas vocari,
Seu Genitalis.

Diva, producas ſubolem, patrumque
Proſperes decreta ſuper jugandis
Feminis, proliſque novæ feraci
Lege marita:

Certus undenos decies per annos
Orbis ut cantus referatque ludos,
Ter die claro, totieſque grata
Nocte frequentes.

Voſque veraces ceciniſſe Parcæ,
Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſque rerum
Terminus ſervet; bona jam peractis
Jungite fata.

Fertilis frugum pecoriſque Tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fœtus & aquæ, ſalubres
Et Jovis auræ.

Condito mitis placiduſque telo
Supplices audi pueros, Apollo;
Siderum regina bicornis audi,
Luna, puellas:

Roma ſi veſtrum eſt opus, Iliæque
Litus Etruſcum tenuere turmæ,
Juſſa pars mutare Lares & urbem,
Soſpite curſu;

Cui per ardentem ſine fraude Trojam,
Caſtus Æneas patriæ ſuperſtes,
Liberum munivit iter, daturus
Plura relictis:

Di probos mores docili juventæ,
Di ſenectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date remque prolem-
que, & decus omne.

Quæque vos bubus veneratur albis
Clarus Anchiſæ Veneriſque ſanguis,
Impetret, bellante prior jacentem
Lenis in hoſtem.

Jam mari terraque manus potentes
Medus Albanaſque timet ſecures:
Jam Scythæ reſponſa petunt, ſuperbi
Nuper, & Indi.

Jam Fides, & Pax, & Honor, Pudorque
Priſcus, & neglecta redire Virtus
Audet; apparetque beata pleno
Copia cornu.

Augur & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptuſque novem Camenis,
Qui ſalutari levat arte feſſos
Corporis artus,

Si Palatinas videt æquus aras,
Remque Romanam, Latiumque felix,
Alterum in luſtrum, meliuſque ſemper,
Proroget ævum.

Quæque Aventinum tenet Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet, & votis puerorum amicas
Applicet aures.

Hæc Jovem ſentire, Deoſque cunctos,
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus & Phœbi chorus & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI

SERMONES

Q. HORATII FLACCI
SERMONUM
LIBER PRIMUS.

SATIRA I.

IN AVAROS.

Qui fit, Mæcenas, ut nemo, quam ſibi ſortem
Seu Ratio dederit, ſeu Fors objecerit, illa
Contentus vivat? laudet diverſa ſequentes?
O fortunati mercatores! gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jactantibus Auſtris,
Militia eſt potior: quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum conſultor ubi oſtia pulſat.
Ille datis vadibus qui rure extractus in urbem eſt,
Solos felices viventes clamat in urbe.
Cetera de genere hoc (adeo ſunt multa) loquacem
Delaſſare valent Fabium. Ne te morer, audi
Quo rem deducam. Si quis Deus, En ego, dicat,
Jam faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,

Mercator: tu, conſultus modo, ruſticus: hinc vos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus. Eia,
Quid ſtatis? Nolint. Atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſæ eſt, meritò quin illis Juppiter ambas
Iratus buccas inflet? neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne ſic, ut qui jocularia, ridens
Percurram: quamquam ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores, elementa velint ut diſcere prima:
Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.
Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Seſe ferre, ſenes ut in otia tuta recedant;
Aiunt, cum ſibi ſint congeſta cibaria: ſicut
Parvula (nam exemplo eſt) magni formica laboris
Ore trahit quodcunque poteſt, atque addit acervo,
Quem ſtruit; haud ignara ac non incauta futuri.
Quæ, ſimul inverſum contriſtat Aquarius annum,
Non uſquam prorepit, & illis utitur ante
Quæſitis ſapiens: cum te neque fervidus æſtus
Dimoveat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum;
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter.
Quid juvat immenſum te argenti pondus & auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra? —
Quod, ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem. —
At, ni id fit, quid habet pulchri conſtructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum,
Non tuus hoc capiet venter plus, quam meus: ut ſi
Reticulum panis venales inter onuſto
Forte vehas humero, nihilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viventi, jugera centum, an
Mille aret? — At ſuave eſt ex magno tollere acervo. —
Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,

Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Ut tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho, & dicas: Magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantundem ſumere. Eo fit,
Plenior ut ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripa ſimul avulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto eſt opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
At bona pars hominum, decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit; quia tanti, quantum habeas, ſis.
Quid facias illi? jubeas miſerum eſſe, libenter
Quatinus id facit: ut quidam memoratur Athenis
Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic ſolitus: Populus me ſibilat; at mihi plaudo
Ipſe domi, ſimul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris ſitiens fugientia captat
Flumina: quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur: congeſtis undique ſaccis
Indormis inhians, & tanquam parcere ſacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Neſcis quo valeat nummus? quem præbeat uſum?
Panis ematur, olus, vini ſextarius: adde,
Queis humana ſibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque dieſque
Formidare malos fures, incendia, ſervos,
Ne te compilent fugientes, hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum.
At ſi condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius caſus lecto te affixit; habes qui
Adſideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suſcitet, ac reddat natis, cariſque propinquis?
Non uxor ſalvum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
Miraris, cum tu argento poſt omnia ponas,
Si nemo præſtet quem non merearis amorem?
An ſi cognatos, nullo natura labore

Quos tibi dat, retinere velis, ſervareque amicos,
Infelix operam perdas: ut ſi quis aſellum
In campo doceat parentem currere frænis?
Denique ſit finis quærendi; quoque habeas plus,
Pauperiem metuas minus, & finire laborem
Incipias, parto quod avebas, ne facias quod
Ummidius quidam (non longa eſt fabula) dives
Ut metiretur nummos; ita ſordidus, ut ſe
Non unquam ſervo melius veſtiret; ad uſque
Supremum tempus, ne ſe penuria victus
Opprimeret, metuebat. At hunc liberta ſecuri
Diviſit medium, fortiſſima Tyndaridarum. —
Quid mî igitur ſuades? ut vivam Nævius? aut ſic
Ut Nomentanus? — Pergis pugnantia ſecum
Frontibus adverſis componere? Non ego, avarum
Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
Eſt inter Tanaïm quiddam, ſocerumque Viſelli.
Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum.
Illuc, unde abii, redeo: nemo ut avarus
Se probet? at potius laudet diverſa ſequentes?
Quodque aliena capella gerat diſtentius uber,
Tabeſcat? neque ſe majori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc atque hunc ſuperare laboret?
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat:
Ut, cum carceribus miſſos rapit ungula currus,
Inſtat equis auriga ſuos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raro, qui ſe vixiſſe beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, uti conviva ſatur, reperire queamus.
Jam ſatis eſt: ne me Criſpini ſcrinia lippi
Compilaſſe putes, verbum non amplius addam.

SATIRA II.

IN MŒCHOS.

Ambubajarum collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mœſtum ac ſollicitum eſt cantoris morte Tigelli;
Quippe benignus erat: contra hic, ne prodigus eſſe
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere poſſit.
Hunc ſi perconteris, avi cur atque parentis
Præclaram ingrata ſtringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coemens obſonia nummis;
Sordidus atque animi quod parvi nolit haberi,
Reſpondet: Laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exſecat; atque
Quanto perditior quiſque eſt, tanto acrius urget;
Nomina ſectatur, modo ſumta veſte virili,
Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non,
Juppiter, exclamet, ſimulatque audivit? — At in ſe
Pro quæſtu ſumtum facit. — Hic vix credere poſſis
Quam ſibi non ſit amicus: ita ut pater ille, Terentî
Fabula quem miſerum nato vixiſſe fugato
Inducit, non ſe pejus cruciaverit atque hic.
Si quis nunc quærat, Quo res hæc pertinet? Illuc:
Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demiſſis ambulat; eſt qui
Inguen ad obſcœnum ſubductis uſque facetus:
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Nil medium eſt. Sunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,
Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte:
Contra alius nullam, niſi olente in fornice ſtantem.

Quidam notus homo cum exiret fornice, Macte
Virtute eſto, inquit ſententia dia Catonis:
Nam ſimulac venas inflavit tetra libido,
Huc juvenes æquum eſt deſcendere; non alienas
Permolere uxores. Nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire eſt operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent;
Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter ſæpe pericla.
Hic ſe præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud
Accidit, ut quidam teſtes caudamque ſalacem
Demeteret ferrum. Jure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecunda!
Libertinarum dico, Salluſtius in quas
Non minus inſanit, quam qui mœchatur: at hic ſi,
Qua res, qua ratio ſuaderet, quaque modeſte
Munifico eſſe licet, vellet bonus atque benignus
Eſſe; daret quantum ſatis eſſet, nec ſibi damno
Dedecorique foret: verum hoc ſe amplectitur uno;
Hoc amat, hoc laudat: Matronam nullam ego tango.
Ut quondam Marſæus, amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat fundumque laremque,
Nil fuerit mî, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verum eſt cum mimis; eſt cum meretricibus: unde
Fama malum gravius, quam res, trahit. An tibi abunde
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum eſt ubicunque. Quid inter-
Eſt in matrona, ancilla, peccesve togata?
Villius in Fauſta Sullæ gener, hoc miſer uno
Nomine deceptus, pœnas dedit uſque ſuperque
Quam ſatis eſt; pugnis cæſus, ferroque petitus;

Excluſus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic ſi mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus: Quid vis tibi? numquid ego a te
Magno prognatum depoſco Conſule cunnum,
Velatumque ſtola, mea cum conferbuit ira?
Quid reſponderet Magno patre nata puella eſt.
At quanto meliora monet, pugnantiaque iſtis,
Dives opis natura ſuæ, ſi tu modo recte
Diſpenſare velis, ac non fugienda petendis
Immiſcere! Tuo vitio, rerumne, labores,
Nil referre putas? Quare ne pœniteat te:
Deſine matronas ſectarier, unde laboris
Plus haurire mali eſt, quam ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niveos virideſque lapillos
Sit licet, hoc, Cerinthe, tuo tenerum eſt femur, aut crus
Rectius; atque etiam melius perſæpe togatæ.
Adde huc, quod mercem ſine fucis geſtat; aperte
Quod venale habet, oſtendit; nec, ſi quid honeſti eſt,
Jactat, habetque palam, quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos eſt, ubi equos mercantur, opertos
Inſpiciunt; ne, ſi facies (ut ſæpe) decora
Molli fulta pede eſt, emtorem inducat hiantem;
Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
Hoc illi recte: ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis, Hypſæa cæcior illa
Quæ mala ſunt ſpectes. — O crus! o brachia! — verum
Depygis, naſuta, brevi latere ac pede longo eſt.
Matronæ, præter faciem, nil cernere poſſis,
Cetera, ni Catia eſt, demiſſa veſte tegentis.
Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
Hoc facit inſanum) multæ tibi tum officient res:
Cuſtodes, lectica, ciniflones, paraſitæ,
Ad talos ſtola demiſſa, & circumdata palla;
Plurima, quæ invideant pure apparere tibi rem.
Altera, nil obſtat: Cois tibi pæne videre eſt
Ut nudam; ne crure malo, ne ſit pede turpi;

Metiri poſſis oculo latus. An tibi mavis
Inſidias fieri, pretiumque avellier, ante
Quam mercem oſtendi? — *Leporem venator ut alta*
In nive ſectetur, poſitum ſic tangere nolit:
Cantat, & apponit, *Meus eſt amor huic ſimilis; nam*
Tranſvolat in medio poſita, & fugientia captat. —
Hiſcine verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque æſtus, curaſque graves e pectore pelli?
Nonne cupidinibus ſtatuit natura modum? quem,
Quid latura ſibi, quid ſit dolitura negatum,
Quærere plus prodeſt, & inane abſcindere ſoldo?
Num, tibi cum fauces urit ſitis, aurea quæris
Pocula? num eſuriens faſtidis omnia, præter
Pavonem rhombumque; tument tibi cum inguina, num, ſi
Ancilla aut verna eſt præſto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: namque parabilem amo Venerem, facilemque.—
Illam, *Poſt paulo: Sed pluris: Si exierit vir:*
Gallis hanc, Philodemus ait: ſibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, cum eſt juſſa, venire:
Candida rectaque ſit; munda hactenus, ut neque longa
Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Hæc ubi ſuppoſuit dextrum corpus mihi lævo,
Ilia & Ægeria eſt: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat,
Janua frangatur, latret canis, undique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet, vepallida lecto
Deſiliat mulier, miſeram ſe conſcia clamet;
Cruribus hæc metuat, doti deprenſa; egomet mî.
Diſcincta tunica fugiendum eſt, ac pede nudo,
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miſerum eſt: Fabio vel judice vincam.

SATIRA III.

IN OBTRECTATORES ET SUPERCILIUM STOICUM.

OMNIBUS hoc vitium eſt cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati;
Injuſſi nunquam deſiſtant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris atque ſuam, non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet, ab ovo
Uſque ad mala citaret, Io Bacche! modo ſumma
Voce, modo hac, reſonat quæ chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: ſæpe velut qui
Currebat fugiens hoſtem; perſæpe velut qui
Junonis ſacra ferret: habebat ſæpe ducentos,
Sæpe decem ſervos: modo reges atque tetrarchas,
Omnia magna, loquens: modo, Sit mihi menſa tripes, &
Concha ſalis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamvis craſſa, queat. Decies centena dediſſes
Huic parco paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis: noctes vigilabat ad ipſum
Mane; diem totum ſtertebat: nil fuit unquam
Sic impar ſibi. Nunc aliquis dicat mihi: Quid tu?
Nullane habes vitia? Immo alia, & fortaſſe minora.
Mænius abſentem Novium cum carperet: Heus tu,
Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? Egomet mî ignoſco, Mænius inquit.
Stultus & improbus hic amor eſt, dignuſque notari.
Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? At tibi contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rurſus & illi.
Iracundior eſt paulo? minus aptus acutis

Naribus horum hominum. Rideri poſſit, eo quod
Ruſticius tonſo toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret? At eſt bonus, ut melior vir
Non alius quiſquam: at tibi amicus: at ingenium ingens
Inculto latet hoc ſub corpore: denique te ipſum
Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala: namque
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.
Illuc prævertamur: amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſa hæc
Delectant; veluti Balbinum polypus Hagnæ:
Vellem in amicitia ſic erraremus; & iſti
Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.
At, pater ut gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium, non faſtidire: ſtrabonem
Appellat Pætum pater; & Pullum, male parvus
Si cui filius eſt, ut abortivus fuit olim
Siſyphus: hunc, Varum, diſtortis cruribus; illum
Balbutit Scaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit? frugi dicatur: ineptus
Et jactantior hic paulo eſt? concinnus amicis
Poſtulat ut videatur: at eſt truculentior, atque
Plus æquo liber? ſimplex fortiſque habeatur.
Caldior eſt? acres inter numeretur: opinor,
Hæc res & jungit, junctos & ſervat amicos.
At nos virtutes ipſas invertimus, atque
Sincerum cupimus vas incruſtare. Probus quis
Nobiſcum vivit; multum eſt demiſſus homo: illi
Tardo, cognomen pingui damus: hic fugit omnes
Inſidias, nullique malo latus obdit apertum;
(Cum genus hoc inter vitæ verſetur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene ſano
Ac non incauto, fictum aſtutumque vocamus.
Simplicior quis, & eſt, qualem me ſæpe libenter
Obtulerim tibi, Mæcenas, ut forte legentem
Aut tacitum impellat quovis ſermone? moleſtus!

Communi ſenſu plane caret, inquimus. Eheu,
Quam temere in noſmet legem ſancimus iniquam!
Nam vitiis nemo ſine naſcitur: optimus ille eſt,
Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut æquum eſt,
Cum mea compenſet vitiis bona, pluribus hiſce
(Si modo plura mihi bona ſunt) inclinet: amari
Si volet hac lege, in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Poſtulat, ignoſcet verrucis illius: æquum eſt,
Peccatis veniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cetera item nequeunt ſtultis hærentia: cur non
Ponderibus moduliſque ſuis ratio utitur? ac res
Ut quæque eſt, ita ſuppliciis delicta coercet?
Si quis eum ſervum, patinam qui tollere juſſus,
Semeſos piſces tepidumque ligurrierit jus,
In cruce ſuffigat, Labeone inſanior inter
Sanos dicatur. Quanto hoc furioſius atque
Majus peccatum eſt? Paulum deliquit amicus;
(Quod niſi concedas, habeare inſuavis, acerbus,)
Odiſti, & fugis, ut Ruſonem debitor æris?
Qui, niſi cum triſtes miſero venere Kalendæ,
Mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
Porrecto jugulo hiſtorias, captivus ut, audit.
Comminxit lectum potus, menſave catillum
Evandri manibus tritum dejecit; ob hanc rem,
Aut poſitum ante mea quia pullum in parte catini
Suſtulit eſuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? Quid faciam, ſi furtum fecerit? aut ſi
Prodiderit commiſſa fide? ſponſumve negarit?
Queis paria eſſe fere placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum eſt: ſenſus moreſque repugnant,
Atque ipſa utilitas, juſti prope mater & æqui.
Cum prorepſerunt primis animalia terris,
Mutum & turpe pecus, glandem atque cubilia propter,
Unguibus & pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro

Pugnabant armis, quæ poſt fabricaverat uſus;
Donec verba, quibus voces ſenſuſque notarent,
Nominaque invenere: dehinc abſiſtere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges,
Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſa: ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos, Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Jura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt,
Tempora ſi faſtoſque velis evolvere mundi:
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum,
Dividit ut bona diverſis, fugienda petendis:
Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet idemque
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus Divûm ſacra legerit. Adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne ſcutica dignum, horribili ſectere flagello.
Nam, ut ferula cædas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor; cum dicas eſſe pares res
Furta latrociniis, & magnis parva mineris,
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. Si dives, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt rex;
Cur optas quod habes? — Non noſti, quid pater, inquit,
Chryſippus dicat: Sapiens crepidas ſibi nunquam
Nec ſoleas fecit; ſutor tamen eſt ſapiens. — Quo? —
Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
Optimus eſt modulator; ut Alfenus vafer, omni
Abjecto inſtrumento artis, clauſaque taberna,
Sutor erat; ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex ſolus; ſic rex. — Vellunt tibi barbam
Laſcivi pueri: quos tu niſi fuſte coerces,
Urgeris turba circum te ſtante, miſerque
Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam, dum tu quadrante lavatum

Rex ibis, neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum, ſectabitur: & mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccavero ſtultus, amici;
Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
Privatuſque magis vivam te rege beatus.

SATIRA IV.

IN OBTRECTATORES SUOS.

Eupolis, atque Cratinus, Ariſtophaneſque, poetæ,
Atque alii, quorum Comœdia priſca virorum eſt,
Si quis erat dignus deſcribi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus, multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantum pedibus numeriſque, facetus,
Emunctæ naris, durus componere verſus.
Nam fuit hoc vitioſus, in hora ſæpe ducentos,
Ut magnum, verſus dictabat, ſtans pede in uno.
Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem;
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror. Ecce,
Criſpinus minimo me provocat. — Accipe, ſi vis,
Accipiam tabulas; detur nobis locus, hora,
Cuſtodes; videamus uter plus ſcribere poſſit. —
Di bene fecerunt, inopis me quodque puſilli
Finxerunt animi, raro & perpauca loquentis.
At tu concluſas hircinis follibus auras,
Uſque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Ut mavis, imitare. Beatus Fannius, ultro
Delatis capſis & imagine! cum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quod ſunt quos genus hoc minime juvat, utpote plures

Culpari dignos. Quemvis media elige turba;
Aut ob avaritiam, aut miſera ambitione laborat.
Hic nuptarum inſanus amoribus, hic puerorum;
Hunc capit argenti ſplendor; ſtupet Albius ære;
Hic mutat merces ſurgente a ſole, ad eum quo
Veſpertina tepet regio; quin per mala præceps
Fertur, uti pulvis collectus turbine, ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt verſus, odere Poetas. —
Fœnum habet in cornu; longe fuge: dummodo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico;
Et, quodcunque ſemel charris illeverit, omnes
Geſtiet a furno redeuntes ſcire, lacuque,
Et pueros, & anus. — Agedum, pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus eſſe Poetas,
Excerpam numero: neque enim concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis; neque, ſi quis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc eſſe Poetam.
Ingenium cui ſit, cui mens divinior, atque os
Magna ſonaturum, des nominis hujus honorem.
Idcirco quidam, Comœdia necne Poema
Eſſet, quæſivere; quod acer ſpiritus ac vis
Nec verbis nec rebus ineſt; niſi quod pede certo
Differt ſermoni ſermo merus. — At pater ardens
Sævit, quod meretrice nepos inſanus amica
Filius, uxorem grandi cum dote recuſet,
Ebrius, & (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. — Numquid Pomponius iſtis
Audiret leviora, pater ſi viveret? Ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis;
Quem ſi diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem
Quo perſonatus pacto pater. His, ego quæ nunc,
Olim quæ ſcripſit Lucilius, eripias ſi
Tempora certa modoſque, & quod prius ordine verbum eſt,
Poſterius facias, præponens ultima primis;
Non, ut ſi ſolvas, *Poſtquam diſcordia tetra*

Belli ferratos poſtes, portaſque refregit:
Invenias etiam disjecti membra Poetæ.
Hactenus hæc: alias, juſtum ſit necne Poema.
Nunc illud tantum quæram, meritone tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis;
Magnus uterque timor latronibus: at bene ſi quis
Et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
Ut ſis tu ſimilis Cœli Birrique latronum,
Non ego ſim Capri, neque Sulci; cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Queis manus inſudet vulgi, Hermogeniſque Tigelli?
Nec recitem quidquam, niſi amicis, idque coactus?
Non ubivis, coramve quibuslibet. — In medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi. — Quique lavantes:
Suave locus voci reſonat concluſus. Inanes
Hoc juvat, haud illud quærentes, num ſine ſenſu,
Tempore num faciant alieno. — Lædere gaudes,
Inquis; & hoc ſtudio pravus facis. — Unde petitum
Hoc in me jacis? eſt auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? Abſentem qui rodit amicum;
Qui non defendit, alio culpante; ſolutos
Qui captat riſus hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non viſa poteſt, commiſſa tacere
Qui nequit; hic niger eſt, hunc tu, Romane, caveto.
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos;
E quibus unus avet quavis adſpergere cunctos,
Præter eum, qui præbet aquam: poſt, hunc quoque potus,
Condita cum verax aperit præcordia Liber:
Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur,
Infeſto nigris. Ego, ſi riſi, quod ineptus
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
Lividus & mordax videor tibi. Mentio ſi qua
De Capitolini furtis injecta Petilli
Te coram fuerit; defendas, ut tuus eſt mos: —
Me Capitolinus convictore uſus amico

Que a puero eſt, cauſaque mea permulta rogatus
Fecit; & incolumis lætor quod vivit in urbe:
Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit. — Hic nigræ ſuccus loliginis; hæc eſt
Ærugo mera; quod vitium procul abſore chartis,
Atque animo prius, ut ſi quid promittere de me
Poſſum aliud, vere promitto. Liberius ſi
Dixero quid, ſi forte jocoſius, hoc mihi juris
Cum venia dabis: inſuevit pater optimus hoc me,
Ut fugerem, exemplis vitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo, quod mî ipſe paraſſet:
Nonne vides, Albi ut male vivat filius? utque
Barrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
Cum deterreret, Sectani diſſimilis ſis.
Ne ſequerer mœchas, conceſſa cum Venere uti
Poſſem, Deprenſi non bella eſt fama Treboni,
Ajebat. Sapiens, vitatu quidque petitu
Sit melius, cauſas reddet tibi: mî ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſervare, tuamque,
Dum cuſtodis eges, vitam famamque tueri
Incolumem poſſum: ſimulac duraverit ætas
Membra animumque tuum, nabis ſine cortice. Sic me
Formabat puerum dictis: & ſive jubebat
Ut facerem quid, Habes auctorem, quo facias hoc;
Unum ex judicibus ſelectis objiciebat:
Sive vetabat, An hoc inhoneſtum & inutile factum
Necne ſit, addubites, flagret rumore malo cum
Hic atque ille? Avidos vicinum funus ut ægros
Exanimat, mortiſque metu ſibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria ſæpe
Abſterrent vitiis. Ex hoc ego ſanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt; mediocribus, & queis
Ignoſcas, vitiis teneor: fortaſſis & iſthinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus,

Conſilium proprium: neque enim, cum lectulus aut me
Porticus excepit, deſum mihi: Rectius hoc eſt;
Hoc faciens, vivam melius; ſic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non belle; numquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? Hæc ego mecum
Compreſſis agito labris: ubi quid datur otî,
Illudo chartis: hoc eſt mediocribus illis
Ex vitiis unum; cui ſi concedere nolis,
Multa Poetarum veniat manus, auxilio quæ
Sit mihi, (nam multo plures ſumus) ac veluti te
Judæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATIRA V.

ITER BRUNDUSINUM.

EGRESSUM magna me excepit Aricia Roma
Hoſpitio modico; Rhetor comes Heliodorus,
Græcorum linguæ doctiſſimus. Inde Forum Appî,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi diviſimus, altius ac nos
Præcinctis unum: minus eſt gravis Appia tardis.
Hic ego, propter aquam, quod erat teterrima, ventri
Indico bellum, cœnantes haud animo æquo
Exſpectans comites. Jam nox inducere terris
Umbras, & cœlo diffundere ſigna parabat:
Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere. — Huc appelle. — Trecentos inſeris, ohe!
Jam ſatis eſt. — Dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora: mali culices, ranæque paluſtres
Avertunt ſomnos: abſentem ut cantat amicam
Mula prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim: tandem feſſus dormire viator
Incipit; ac miſſæ paſtum retinacula mulæ

Nauta piger ſaxo religat, ſtertitque ſupinus.
Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebroſus proſilit unus,
Ac mulæ nautæque caput lumboſque ſaligno
Fuſte dolat: quarta vix demum exponimur hora.
Ora manuſque tua lavimus, Feronia, lympha.
Millia tum pranſi tria repimus, atque ſubimus
Impoſitum ſaxis late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas, optimus atque
Coccejus, miſſi magnis de rebus uterque
Legati, averſos ſoliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. Interea Mæcenas advenit, atque
Coccejus, Capitoque ſimul Fontejus, ad unguem
Factus homo, Antonî, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Luſco prætore libenter
Linquimus, inſani ridentes præmia ſcribæ,
Prætextam, & latum clavum, prunæque vatillum.
In Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitône culinam.
Poſtera lux oritur multo graviſſima: namque
Plotius & Varius Sinueſſæ, Virgiliuſque
Occurrunt; animæ, quales neque candidiores
Terra tulit, neque queis me ſit devinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim jucundo ſanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit; & parochi quæ debent ligna, ſalemque.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Luſum it Mæcenas; dormitum ego, Virgiliuſque:
Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Cocceji recipit pleniſſima villa,
Quæ ſuper eſt Caudî cauponas. Nunc mihi paucis
Sarmenti ſcurræ pugnam Meſsîque Cicirri,
Muſa, velim memores; & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Meſsî clarum genus Oſci;

Sarmenti domina exſtat. Ab his majoribus orti
Ad pugnam venere. Prior Sarmentus, Equi te
Eſſe feri ſimilem dico. Ridemus: & ipſe
Meſſius, Accipio; caput & movet: O, tua cornu
Ni foret exſecto frons (inquit) quid faceres, cum
Sic mutilus minitaris? At illi fœda cicatrix
Setoſam lævi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus,
Paſtorem ſaltaret uti Cyclopa rogabat:
Nil illi larva, aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa Cicirrus ad hæc, Donaſſet jamne catenam
Ex voto Laribus, quærebat? ſcriba quod eſſet;
Nilo deterius dominæ jus eſſe. Rogabat
Denique, cur unquam fugiſſet; cui ſatis una
Farris libra foret, gracili ſic, tamque puſillo?
Prorſus jucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneventum; ubi ſedulus hoſpes
Pæne macros arſit dum turdos verſat in igne:
Nam vaga per veterem dilapſo flamma culinam
Vulcano, ſummum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam ſervoſque timentes
Tum rapere, atque omnes reſtinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Oſtentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
Nunquam erepſemus, niſi nos vicina Trivici
Villa recepiſſet, lacrimoſo non ſine fumo,
Udos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego mendacem ſtultiſſimus uſque puellam
Ad mediam noctem exſpecto: ſomnus tamen aufert
Intentum Veneri; tum immundo ſomnia viſu
Nocturnam veſtem maculant, ventremque ſupinum.
Quatuor hinc rapimur viginti & millia rhedis,
Manſuri oppidulo, quod verſu dicere non eſt,
Signis perfacile eſt: venit viliſſima rerum
Hic aqua; ſed panis longe pulcherrimus, ultra
Callidus ut ſoleat humeris portare viator;

Nam Canuſi lapidoſus. Aquæ non ditior urna,
Qui locus a forti Diomede eſt conditus olim.
Flentibus hic Varius diſcedit mœſtus amicus.
Inde Rubos feſſi pervenimus, utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Poſtera tempeſtas melior; via pejor, aduſque
Bari mœnia piſcoſi: dehinc Gnatia, lymphis
Iratis exſtructa, dedit riſuſque jocoſque;
Dum flamma ſine, tura liqueſcere limine ſacro
Perſuadere cupit: credat Judæus Apella;
Non ego: namque Deos didici ſecurum agere ævum;
Nec, ſi quid miri faciat natura, Deos id
Triſtes ex alto cœli demittere tecto.
Brunduſium longæ finis chartæque, viæque.

SATIRA VI.

IN DERISORES NATALIUM SUORUM.

Non, quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Hetruſcos
Incoluit fines, nemo generoſior eſt te;
Nec, quod avus tibi maternus fuit, atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarent;
Ut plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos, ut me, libertino patre natum:
Cum referre negas, quali ſit quiſque parente
Natus, dum ingenuus. Perſuades hoc tibi vere,
Ante poteſtatem Tullì, atque ignobile regnum,
Multos ſæpe viros nullis majoribus ortos,
Et vixiſſe probos, amplius & honoribus auctos:
Contra, Lævinum, Valerì genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulſus fuit, unius aſſis
Non unquam pretio pluris licuiſſe, notante
Judice, quo noſti, populo, qui ſtultus honores

Sæpe dat indignis, & famæ ſervit ineptus;
Qui ſtupet in titulis & imaginibus. Quid oportet
Nos facere, a vulgo longe lateque remotos?
Namque eſto, populus Lævino mallet honorem
Quam Decio mandare novo? cenſorque moveret
Appius, ingenuo ſi non eſſem patre natus?
Vel merito; quoniam in propria non pelle quieſſem. —
Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru
Non minus ignotos generoſis. — Quo tibi, Tulli,
Sumere depoſitum clavum, fierique tribuno?
Invidia accrevit, privato quæ minor eſſet.
Nam ut quiſque inſanus nigris medium impediit crus
Pellibus, & latum demiſit pectore clavum,
Audit continuo: Quis homo hic? &, Quo patre natus?
Ut ſi qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formoſus; eat quacunque, puellis
Injiciat curam quærendi ſingula, quali
Sit facie, ſura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, cives, urbem ſibi curæ,
Imperium fore, Italiam, & delubra Deorum;
Quo patre ſit natus, num ignota matre inhoneſtus,
Omnes mortales curare & quærere cogit. —
Tune Syri, Damæ, aut Dionysî filius, audes
Dejicere e ſaxo cives, aut tradere Cadmo? —
At Novius collega gradu poſt me ſedet uno:
Namque eſt ille, pater quod erat meus. — Hoc tibi Paullus
Et Meſſala videris? At hic, ſi ploſtra ducenta
Concurrantque foro tria funera, magna ſonabit
Cornua quod vincatque tubas: ſaltem tenet hoc nos. —
Nunc ad me redeo, libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc, quia, Mæcenas, tibi ſum convictor; at olim,
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Diſſimile hoc illi eſt: quia non ut forſit honorem
Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum;
Præſertim cautum dignos aſſumere, prava

Ambitione procul. Felicem dicere non hoc
Me poſſum, caſu quod te ſortitus amicum:
Nulla etenim mihi te fors obtulit: optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius, dixere quid eſſem.
Ut veni coram, ſingultim pauca locutus,
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Saturejano vectari rura caballo,
Sed quod eram, narro: reſpondes, ut tuus eſt mos,
Pauca: abeo; & revocas nono poſt menſe, jubeſque
Eſſe in amicorum numero. Magnum hoc ego duco,
Quod placui tibi, qui turpi ſecernis honeſtum,
Non patre præclaro, ſed vita & pectore puro.
Atqui ſi vitiis mediocribus, ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta, (velut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore nævos)
Si neque avaritiam, neque ſordes, nec mala luſtra
Objiciet vere quiſquam mihi; purus & inſons
(Ut me collaudem) ſi & vivo carus amicis:
Cauſa fuit pater his, qui macro pauper agello
Noluit in Flavî ludum me mittere, magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Lævo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quivis eques atque ſenator
Semet prognatos: veſtem ſervoſque ſequentes
In magno ut populo ſi quis vidiſſet, avita
Ex re præberi ſumtus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat. Quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) ſervavit ab omni
Non ſolum facto, verum opprobrio quoque turpi:
Nec timuit, ſibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco parvas, aut (ut fuit ipſe) coactor
Mercedes ſequerer: neque ego eſſem queſtus. At hoc nunc

Laus illi debetur, & a me gratia major.
Nil me pœniteat ſanum patris hujus: eoque
Non, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
Quod non ingenuos habeat claroſque parentes,
Sic me defendam. Longe mea diſcrepat iſtis
Et vox & ratio: nam ſi natura juberet
A certis annis ævum remeare peractum,
Atque alios legere ad faſtum quoſcunque parentes:
Optaret ſibi quiſque; meis contentus, honeſtos
Faſcibus & ſellis nolim mihi ſumere, demens
Judicio vulgi; ſanus fortaſſe tuo, quod
Nollem onus (haud unquam ſolitus) portare moleſtum.
Nam mihi continuo major quærenda foret res,
Atque ſalutandi plures: ducendus & unus
Et comes alter, uti ne ſolus ruſve peregre-
Ve exirem; plures calones, atque caballi
Paſcendi; ducenda petorrita. Nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, ſi libet, uſque Tarentum,
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Objiciet nemo ſordes mihi, quas tibi, Tulli,
Cum Tiburte via prætorem quinque ſequuntur
Te pueri, laſanum portantes, œnophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu, præclare ſenator,
Millibus atque aliis, vivo; quacunque libido eſt,
Incedo ſolus; percontor, quanti olus, ac far;
Fallacem circum, veſpertinumque pererro
Sæpe forum; aſſiſto divinis; inde domum me
Ad porri & ciceris refero laganique catinum:
Cœna miniſtratur pueris tribus; & lapis albus
Pocula cum cyatho duo ſuſtinet; adſtat echino
Vilis cum patera guttus, Campana ſupellex.
Deinde eo dormitum, non ſollicitus, mihi quod cras
Surgendum ſit mane, obeundus Marſya, qui ſe
Vultum ferre negat Noviorum poſſe minoris.
Ad quartam jaceo; poſt hanc vagor; aut ego lecto,
Aut ſcripto, quod me tacitum juvet; ungor olivo,

Non quo fraudatis immundus Nacca lucernis.
Aſt ubi me feſſum Sol acrior ire lavatum
Admonuit, fugio Campum luſumque trigonem.
Pranſus non avide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domeſticus otior. Hæc eſt
Vita ſolutorum miſera ambitione gravique:
His me conſolor victurum ſuavius, ac ſi
Quæſtor avus, pater atque meus, patruuſque fuiſſet.

SATIRA VII.

IN MALEDICOS ET INHUMANOS.

PROSCRIPTI Regis Rupilî pus atque venenum
Ibrida quo pacto ſit Perſius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum & tonſoribus eſſe.
Perſius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas;
Durus homo, atque odio qui poſſet vincere Regem;
Confidens, tumidus; adeo ſermonis amari,
Siſennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo: poſtquam nihil inter utrumque
Convenit, (hoc etenim ſunt omnes jure moleſti,
Quo fortes, quibus adverſum bellum incidit. Inter
Hectora Priamidem, animoſum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors;
Non aliam ob cauſam, niſi quod virtus in utroque
Summa fuit. Duo ſi diſcordia vexet inertes,
Aut ſi diſparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco; diſcedat pigrior, ultro
Muneribus miſſis) Bruto Prætore tenente,
Ditem Aſiam, Rupilî & Perſî par pugnat, uti non
Compoſitum melius cum Bitho Bacchius; in jus
Acres procurrunt, magnum ſpectaculum uterque.

Perſius exponit cauſam, ridetur ab omni
Conventu; laudat Brutum, laudatque cohortem;
Solem Aſiæ Brutum appellat; ſtellaſque ſalubres,
Appellat comites, excepto Rege; canem illum,
Inviſum agricolis ſidus, veniſſe: ruebat,
Flumen ut hibernum, fertur quo rara ſecuris.
Tum Præneſtinus ſalſo multoque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit convicia, durus
Vindemiator, & invictus, cui ſæpe viator
Ceſſiſſet, magna compellans voce cuculum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius exclamat: Per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui reges conſueris tollere, cur non
Hunc Regem jugulas? operum hoc (mihi crede) tuorum
eſt.

SATIRA VIII.

IN SUPERSTITIOSOS ET VENEFICAS.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum,
Cum faber incertus ſcamnum faceretne Priapum,
Maluit eſſe Deum: Deus inde ego, furum aviumque
Maxima formido: nam fures dextra coercet,
Obſcœnoque ruber porrectus ab inguine palus:
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatque novis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis ejecta cadavera cellis
Conſervus vili portanda locabat in arca.
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
Pantolabo ſcurræ, Nomentanoque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat, heredes monumentum ne ſequeretur.
Nunc licet Eſquiliis habitare ſalubribus, atque
Aggere in aprico ſpatiari, quo modo triſtes

Albis informem ſpectabant oſſibus agrum.
Cum mihi non tantum fureſque feræque; ſuetæ
Hunc vexare locum, curæ ſunt atque labori,
Quantum, carminibus quæ verſant atque venenis
Humanos animos: has nullo perdere poſſum,
Nec prohibere modo, ſimulac vaga Luna decorum
Protulit os, quin oſſa legant, herbaſque nocentes.
Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, paſſoque capillo,
Cum Sagana majore ululantem: (pallor utraſque
Fecerat horrendas adſpectu:) ſcalpere terram
Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
Cœperunt: cruor in foſſam confuſus, ut inde
Manes elicerent, animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea; major
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem.
Cerea ſuppliciter ſtabat, ſervilibus, utque
Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera ſævam;
Altera Tiſiphonen: ſerpentes atque videres
Infernas errare canes, lunamque rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
Mentior at ſi quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum; atque in me veniat mictum atque cacatum
Julius, & fragilis Pediatia, furque Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Umbræ cum Sagana reſonarint triſte & acutum;
Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris; & imagine cerea
Largior arſerit ignis; & ut non teſtis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum.
Nam, diſploſa ſonat quantum veſica, pepedi
Diffiſſa nate ficus: at illæ currere in urbem:
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſuque jocoque videres.

SATIRA IX.

IN IMPUDENTES ET INEPTOS PARASITASTROS.

IBAM forte via Sacra, ſicut meus eſt mos,
Neſcio quid meditans nugarum, & totus in illis:
Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
Arreptaque manu: — Quid agis, dulciſſime, rerum? —
Suaviter, ut nunc eſt, inquam; & cupio omnia quæ vis.
Cum affectaretur, Num quid vis? occupo: at ille,
Noris nos, inquit; docti ſumus. Hic ego, Pluris
Hoc, inquam, mihi eris: miſere diſcedere quærens,
Ire modo ocius, interdum conſiſtere, in aurem
Dicere neſcio quid puero; cum ſudor ad imos
Manaret talos, O te, Bolane, cerebri
Felicem! ajebam tacitus, cum quidlibet ille
Garriret, vicos, urbem laudaret. Ut illi
Nil reſpondebam, Miſere cupis, inquit, abire,
Jamdudum video: ſed nil agis; uſque tenebo;
Perſequar. Hinc quo nunc iter eſt tibi? — Nil opus eſt te
Circumagi: quendam volo viſere, non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is, prope Cæſaris hortos. —
Nil habeo quod agam, & non ſum piger; uſque ſequar te.
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis aſellus,
Cum gravius dorſo ſubiit onus. Incipit ille:
Si bene me novi, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium, facies: nam quis me ſcribere plures
Aut citius poſſit verſus? quis membra movere
Mollius? invideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat. — Eſt tibi mater?
Cognati, queis te ſalvo eſt opus? — Haud mihi quiſquam,
Omnes compoſui. — Felices! nunc ego reſto:

Confice; namque inſtar fatum mihi triſte, Sabella
Quod puero cecinit, divina mota anus urna:
Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra;
Garrulus hunc quando conſumet cunque: loquaces,
Si ſapiat, vitet, ſimulatque adoleverit ætas.
Ventum erat ad Veſtæ, quarta jam parte diei
Præterita; & caſu tunc reſpondere vadato
Debebat: quod ni feciſſet, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades. — Inteream, ſi
Aut valeo ſtare, aut novi civilia jura:
Et propero quo ſcis. — Dubius ſum quid faciam, inquit;
Tene relinquam, an rem. — Me, ſodes. — Non faciam, ille.
Et præcedere cœpit. Ego (ut contendere durum eſt
Cum victore) ſequor. — Mæcenas quomodo tecum?
Hinc repetit. — Paucorum hominum, & mentis bene ſanæ:
Nemo dexterius fortuna eſt uſus. — Haberes
Magnum adjutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
Hunc hominem velles ſi tradere: diſpeream ni
Submoſſes omnes. — Non iſto vivimus illic,
Quo tu rere, modo: domus hac nec purior ulla eſt,
Nec magis his aliena malis: nil mî officit unquam,
Ditior hic, aut eſt quia doctior: eſt locus uni-
Cuique ſuus. — Magnum narras, vix credibile. — Atqui
Sic habet. — Accendis quare cupiam magis illi
Proximus eſſe. — Velis tantummodo; quæ tua virtus,
Expugnabis; & eſt qui vinci poſſit; eoque
Difficiles aditus primos habet. — Haud mihi deero:
Muneribus ſervos corrumpam; non, hodie ſi
Excluſus fuero, deſiſtam; tempora quæram;
Occurram in triviis; deducam. Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus. — Hæc dum agit, ecce,
Fuſcus Ariſtius occurrit, mihi carus, & illum
Qui pulchre noſſet: conſiſtimus: Unde venis? &,
Quo tendis? rogat: & reſpondet. Vellere cœpi,
Et prenſare manu lentiſſima brachia, nutans,

Diſtorquens oculos, ut me eriperet: male ſalſus
Ridens diſſimulare: meum jecur urere bilis.
Certe neſcio quid ſecreto velle loqui te
Ajebas mecum. — Memini bene; ſed meliori
Tempore dicam: hodie triceſima ſubbata: vin' tu
Curtis Judæis oppedere? Nulla mihi, inquam,
Religio eſt. — At mi: ſum paulo infirmior, unus
Multorum: ignoſces; alias loquar. — Hunccine ſolem
Tam nigrum ſurrexe mihi! fugit improbus, ac me
Sub culrro linquit. Caſu venit obvius illi
Adverſarius: &, Quo tu turpiſſime? magna
Exclamat voce, &, Licet anteſtari? Ego vero
Oppono auriculam: rapit in jus: clamor utrinque:
Undique concurſus. Sic me ſervavit Apollo.

SATIRA X.

IN INEPTOS LUCILII FAUTORES.

* * *

LUCILI, *quam ſis mendoſus, teſte Catone*
Defenſore tuo pervincam, qui male factos
Emendare parat verſus. Hoc lenius ille,
Eſt quo vir melior: longe ſubtilior illo,
Qui multum puer & loris & funibus udis
Exhortatus, ut eſſet opem qui ferre poetis
Antiquis poſſet contra faſtidia noſtra,
Grammaticorum equitum doctiſſimus. Ut redeam illuc.

* * *

NEMPE incompoſito dixi pede currere verſus
Lucili. Quis tam Lucili fautor inepte eſt,
Ut non hoc fateatur? At idem, quod ſale multo

Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cetera: nam ſic
Et Laberî mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris: & eſt quædam tamen hic quoque virtus.
Eſt brevitate opus, ut currat ſententia, neu ſe
Impediat verbis laſſas onerantibus aures.
Et ſermone opus eſt modo triſti, ſæpe jocoſo;
Defendente vicem modo rhetoris, atque poetæ;
Interdum urbani, parcentis viribus, atque
Extenuantis eas conſulto. Ridiculum acri
Fortius & melius magnas plerumque ſecat res.
Illi, ſcripta quibus Comœdia priſca viris eſt,
Hoc ſtabant, hoc ſunt imitandi; quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque ſimius iſte,
Nil præter Calvum & doctus cantare Catullum. —
At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
Miſcuit. — O ſeri ſtudiorum! quine putetis
Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? — At ſermo lingua concinnus utraque
Suavior; ut Chio nota ſi commixta Falerni eſt.
Cum verſus facias, te ipſum percontor, an & cum
Dura tibi peragenda rei ſit cauſa Petillî,
Scilicet oblitus patriæque patriſque Latini,
Cum Pedius cauſas exſudet Publicola, atque
Corvinus, patriis intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis?
Atque ego cum Græcos facerem, natus mare citra,
Verſiculos, vetuit me tali voce Quirinus,
Poſt mediam noctem viſus, cum ſomnia vera:
In ſilvam non ligna feras inſanius, ac ſi
Magnas Græcorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Defingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo,
Quæ nec in æde ſonent certantia judice Tarpa;
Nec redeant iterum atque iterum ſpectanda theatris.

Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos,
Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
Facta canit; pede ter percuſſo: forte Epos acer,
Ut nemo, Varius ducit: molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camenæ.
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdam aliis, melius quod ſcribere poſſem,
Inventore minor: neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, ſæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis? Age, quæſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Acti?
Non ridet verſus Enni gravitate minores,
Cum de ſe loquitur, non ut majore reprenſis?
Quid vetat, & noſmet Lucili ſcripta legentes,
Quærere num illius, num rerum dura negarit
Verſiculos natura magis factos, & euntes
Mollius, ac ſi quis pedibus quid claudere ſenis,
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem cœnatus; Hetruſci
Quale fuit Caſsi rapido ferventius amni
Ingenium, capſis quem fama eſt eſſe libriſque
Ambuſtum propriis. Fuerit Lucilius, inquam,
Comis & urbanus; fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
Quamque Poetarum ſeniorum turba: ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato delatus in ævum,
Detereret ſibi multa; recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur; & in verſu faciendo
Sæpe caput ſcaberet, vivos & roderet ungues.
Sæpe ſtilum vertas, iterum, quæ digna legi ſint,
Scripturus; neque, te ut miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. An tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?

Non ego: nam ſatis eſt Equitem mihi plaudere, ut audax,
Contemtis aliis, exploſa Arbuſcula dixit.
Men' moveat cimex Pantilius; aut cruciet quod
Vellicet abſentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliuſque,
Valgius, & probet hæc Octavius optimus, atque
Fuſcus; & hæc utinam Viſcorum laudet uterque:
Ambitione relegata, te dicere poſſum,
Pollio, te, Meſſala, tuo cum fratre; ſimulque
Vos, Bibule & Servi; ſimul his te, candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos & amicos
Prudens prætereo; quibus hæc, ſint qualiacunque,
Arridere velim; doliturus, ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. Demetri, teque, Tigelli,
Diſcipularum inter jubeo plorare cathedras.
I, puer, atque meo citus hæc ſubſcribe libello.

Q. HORATII FLACCI
SERMONUM
LIBER SECUNDUS.

SATIRA I.

IN QUENDAM QUI ACTIONEM DE FAMOSIS LIBELLIS HORATIO INTENTABAT.

Sunt, quibus in Satira videar nimis acer, & ultra
Legem tendere opus: ſine nervis altera, quidquid
Compoſui, pars eſſe putat, ſimileſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe. Trebati,
Quid faciam, præſcribe.—Quieſcas.—Ne faciam, inquis,
Omnino verſus? — Ajo. — Pereum male, ſi non
Optimum erat: verum nequeo dormire. — Ter uncti
Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto,
Irriguumque mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Cæſaris invicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. — Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat vulnera Parthi. —

Attamen & juſtum poteras & ſcribere fortem;
Scipiadam ut ſapiens Lucilius. — Haud mihi deero,
Cum res ipſa feret. Niſi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem;
Cui male ſi palpere, recalcitrat undique tutus. —
Quanto rectius hoc, quam triſti lædere verſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanumque nepotem?
Cum ſibi quiſque timet, quamquam eſt intactus, & odit. —
Quid faciam? Saltat Milonius, ut ſemel icto
Acceſſit fervor capiti, numeruſque lucernis.
Caſtor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
Pugnis: quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum
Millia: me pedibus delectat claudere verba,
Lucilî ritu, noſtrûm melioris utroque.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris; neque, ſi male geſſerat, unquam
Decurrens alio; neque ſi bene: quo fit, ut omnis
Votiva pateat veluti deſcripta tabella
Vita ſenis. Sequor hunc, Lucanus an Appulus, anceps:
Nam Venuſinus arat finem ſub utrumque colonus,
Miſſus ad hoc pulſis (vetus eſt ut fama) Sabellis;
Quo ne per vacuum Romano incurreret hoſtis:
Sive quod Appula gens, ſeu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. Sed hic ſtilus haud petet ultro
Quenquam animantem; & me veluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus: quem cur deſtringere coner,
Tutus ab infeſtis latronibus? O pater & rex
Juppiter, ut pereat poſitum rubigine telum,
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me commorit, (Melius non tangere! clamo)
Flebit, & inſignis tota cantabitur urbe.
Cervius iratus leges minitatur & urnam:
Canidia, Albutî, quibus eſt inimica, venenum:
Grande malum Turius, ſi quid ſe judice certes.
Ut, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat, utque
Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.

Dente lupus, cornu taurus petit; unde, niſi intus
Monſtratum? Scævæ vivacem crede nepoti
Matrem: nil faciet ſceleris pia dextera: (mirum:
Ut neque calce lupus quenquam, neque dente petit bos)
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam; ſeu me tranquilla ſenectus
Exſpectat, ſeu mors atris circumvolat alis;
Dives, inops, Romæ, ſeu fors ita juſſerit, exſul,
Quiſquis erit vitæ, ſcribam, color. — O puer, ut ſis
Vitalis, metuo; & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. — Quid? cum eſt Lucilius auſus
Primus in hunc operis componere carmina morem,
Detrahere & pellem, nitidus qua quiſque per ora
Cederet, introrſum turpis; num Lælius, & qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offenſi? aut læſo doluere Metello,
Famoſiſque Lupo cooperto verſibus? Atqui
Primores populi arripuit, populumque tributim;
Scilicet uni æquus virtuti, atque ejus amicis.
Quin ubi ſe a vulgo & ſcena in ſecreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis ſapientia Læli;
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus, ſoliti. Quidquid ſum ego, quamvis
Infra Lucili cenſum ingeniumque, tamen me
Cum magnis vixiſſe invita fatebitur uſque
Invidia, & fragili quærens illidere dentem,
Offendet ſolido: niſi quid tu, docte Trebati,
Diſſentis. — Equidem nihil hic diffindere poſſum.
Sed tamen ut monitus caveas (ne forte negoti
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum)
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus eſt
Judiciumque. — Eſto, ſi quis mala; ſed bona ſi quis
Judice condiderit laudatus Cæſare, ſi quis
Opprobriis dignum latraverit, integer ipſe? —
Solventur riſu tabulæ; tu miſſus abibis.

SATIRA II.

IN VITÆ URBANÆ LUXURIAM ET INEPTIAS.

QUÆ virtus, & quanta, boni, ſit vivere parvo,
(Nec meus hic ſermo eſt, ſed quæ præcepit Ofellus
Ruſticus, abnormis ſapiens, craſſaque Minerva)
Diſcite, non inter lances menſaſque nitentes,
Cum ſtupet inſanis acies fulgoribus, & cum
Acclinis falſis animus meliora recuſat;
Verum hic impranſi mecum diſquirite. — Cur hoc? —
Dicam, ſi potero. Male verum examinat omnis
Corruptus judex. Leporem ſectatus, equove
Laſſus ab indomito, vel ſi Romana fatigat
Militia aſſuetum Græcari, ſeu pila velox,
Molliter auſterum ſtudio fallente laborem,
Seu te diſcus agit; pete cedentem aera diſco:
Cum labor extuderit faſtidia, ſiccus, inanis
Sperne cibum vilem; niſi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta: foris eſt promus, & atrum
Defendens piſces hiemat mare; cum ſale panis
Latrantem ſtomachum bene leniet. Unde putas, aut
Quî partum? Non in caro nidore voluptas
Summa, ſed in te ipſo eſt. Tu pulmentaria quære
Sudando: pinguem vitiis, albumque, neque oſtrea,
Nec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, poſito pavone, velis quin
Hoc potius, quam gallina, tergere palatum,
Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
Rara avis, & picta pandat ſpectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quidquam. Num veſceris iſta,
Quam laudas, pluma? cocto num adeſt honor idem?
Carne tamen quamvis diſtat nihil hac magis illa,

Imparibus formis deceptum te patet: eſto.
Unde datum ſentis, lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, ponteſne inter jactatus, an amnis
Oſtia ſub Tuſci? laudas inſane trilibrem
Mullum, in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe eſt.
Ducit te ſpecies, video: quo pertinet ergo,
Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
Majorem natura modum dedit, his breve pondus.
Jejunus rare ſtomachus vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus: at vos,
Præſentes Auſtri, coquite horum obſonia: quamvis
Putet aper rhombuſque recens, mala copia quando
Ægrum ſollicitat ſtomachum; cum rapula plenus
Atque acidas mavult inulas. Necdum omnis abacta
Pauperies epulis regum: nam vilibus ovis
Nigriſque eſt oleis hodie locus. Haud ita pridem
Galloni præconis erat acipenſere menſa
Infamis: quid? tum rhombos minus æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido,
Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo
Si quis nunc mergos ſuaves edixerit aſſos,
Parebit pravi docilis Romana juventus.
Sordidus a tenui victu diſtabit, Ofello
Judice: nam fruſtra vitium vitaveris illud,
Si te alio pravum detorſeris. Avidienus,
Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
Quinquennes oleas eſt, & ſilveſtria corna;
Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum; &
Cujus odorem olei nequeas perferre, (licebit
Ille repotia, natales, alioſve dierum
Feſtos albatus celebret) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens utetur? & horum
Utrum imitabitur? Hac urget lupus, hac canis, ajunt.
Mundus erit, qui non offendat ſordidus, atque

In neutram partem cultus miſer. Hic neque ſervis,
Albutî ſenis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit; neque, ſicut ſimplex Nævius, unctam
Convivis præbebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque ſecum
Afferat. Inprimis valeas bene: nam, variæ res
Ut noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi ſederit. At ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis;
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum
Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
Cœna deſurgat dubia? Quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis animum quoque prægravat una,
Atque adfligit humo divinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius curata ſopori
Membra dedit, vegetus præſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit tranſcurrere quondam:
Sive diem feſtum rediens adduxerit annus;
Seu recreare volet tenuatum corpus; ubique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer & validus præſumis, mollitiem: ſeu
Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia naſus
Illis nullus erat; ſed, credo, hac mente, quod hoſpes
Tardius adveniens vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus conſumeret. Hos utinam inter
Heroas natum Tellus me prima tuliſſet!
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi patinæque
Grande ferunt una cum damno dedecus: adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum, cum deerit egenti
As, laquei pretium. Jure, inquis, Trauſius iſtis
Jurgatur verbis: Ego vectigalia magna,
Divitiaſque habeo tribus amplas regibus. Ergo

Quod ſuperat, non eſt melius quo inſumere poſſis?
Cur eget indignus quiſquam, te divite? quare
Templa ruunt antiqua Deûm? cur, improbe, caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
Uni nimirum tibi recte ſemper erunt res.
O magnus poſthac inimicis riſus! Uterne
Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
Pluribus aſſuerit mentem corpuſque ſuperbum?
An qui, contentus parvo metuenſque futuri
In pace, ut ſapiens, aptarit idonea bello? —
Quo magis his credas; puer hunc ego parvus Ofellum
Integris opibus novi non latius uſum,
Quam nunc accifis. Videas metato in agello
Cum pecore & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi luce profeſta
Quidquam, præter olus, fumoſæ cum pede pernæ.
Ac mihi ſeu longum poſt tempus venerat hoſpes,
Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
Vicinus, bene erat, non piſcibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hædo: tum penſilis uva ſecundas
Et nux ornabat menſas, cum duplice ficu:
Poſt hoc ludus erat, culpa potare magiſtra;
Ac venerata Ceres, ita culmo uti ſurgeret alto,
Explicuit vino contractæ ſeria frontis.
Sæviat, atque novos moveat fortuna tumultus,
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut vos,
O pueri, nituiſtis, ut huc novus incola venit?
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam ſtatuit: nos expulit ille;
Illum aut nequities, aut vafri inſcitia juris,
Poſtremo expellet certe vivacior heres.
Nunc ager Umbreni ſub nomine, nuper Ofelli
Dictus erat, nulli proprius; ſed cedit in uſum
Nunc mihi, nunc alii: quocirca vivite fortes,
Fortiaque adverſis opponite pectora rebus.

SATIRA III.

OMNES INSANIRE, ETIAM IPSOS STOICOS DUM HOC DOCENT.

Sic raro ſcribis, ut toto non quater anno
Membranam poſcas, ſcriptorum quæque retexens,
Iratus tibi, quod vini ſomnique benignus
Nil dignum ſermone canas. Quid fiet? at ipſis
Saturnalibus huc fugiſti: ſobrius ergo
Dic aliquid dignum promiſſis: incipe. Nil eſt.
Culpantur fruſtra calami, immerituſque laborat
Iratis natus paries Diis atque poetis.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Invidiam placare paras virtute relicta?
Contemnêre miſer: vitanda eſt improba Siren
Deſidia; aut quidquid vita meliore paraſti,
Ponendum æquo animo. — Dii te, Damaſippe, Deæque
Verum ob conſilium donent tonſore: ſed unde
Tam bene me noſti? — Poſtquam omnis res mea Janum
Ad medium fracta eſt, aliena negotia curo,
Excuſſus propriis: olim nam quærere amabam
Quo vafer ille pedes laviſſet Siſyphusære,
Quid ſcalptum infabre, quid fuſum durius eſſet:
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:
Hortos egregiaſque domos mercarier unus
Cum lucro noram; unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita. — Novi:
Et morbi miror purgatum te illius. — Atqui
Emovit veterem mire novus, ut ſolet, in cor
Trajecto lateris miſeri capitiſque dolore:

Ut lethargicus hic, cum ſit pugil, & medicum urget. —
Dum ne quid ſimile huic, eſto ut libet. — O bone, ne te
Fruſtrere; inſanis & tu, ſtultique prope omnes,
Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore quo me
Solatus juſſit ſapientem paſcere barbam,
Atque e Fabricio non triſtem ponte reverti.
Nam male re geſta cum vellem mittere operto
Me capite in flumen, dexter ſtetit, & Cave faxis
Te quidquam indignum: pudor, inquit, te malus angit,
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi.
Primum nam inquiram, quid ſit furere: hoc ſi erit in te
Solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala ſtultitia, & quemcunque inſcitia veri
Cæcum agit, inſanum Chryſippi porticus & grex
Autumat. Hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. Nunc accipe, quare
Deſipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuere. Velut ſilvis, ubi paſſim
Palantes error certo de tramite pellit;
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit; unus utrique
Error, ſed variis illudit partibus: hoc te
Crede modo inſanum, nihilo ut ſapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. Eſt genus unum
Stultitiæ, nihilum metuenda timentis; ut ignes,
Ut rupes, fluvioſque in campo obſtare queratur:
Alterum & huic varum, & nihilo ſapientius, ignes
Per medios fluvioſque ruentis. Clamet amica
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, uxor:
Hic foſſa eſt ingens! hic rupes maxima! ſerva!
Non magis audierit, quam Fuſius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater, te appello, clamantibus. Huic ego vulgum
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit veteres ſtatuas Damaſippus emendo.
Integer eſt mentis Damaſippi creditor? Eſto:

Horatius. N

Accipe quod nunquam reddas mihi, ſi tibi dicam,
Tune inſanus eris, ſi acceperis; an magis excors,
Rejecta præda, quam præſens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio: non eſt ſatis: adde Cicutæ
Nodoſi tabulas centum; mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus.
Cum rapies in jus, malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo avis, modo ſaxum, &, cum volet, arbor.
Si male rem gerere, inſani eſt; contra, bene, ſani:
Putidius multo cerebrum eſt, mihi crede, Perillî,
Dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis.
Audire, atque togam jubeo componere, quiſquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore,
Quiſquis luxuria, triſtive ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet; huc propius me,
Dum doceo inſanire omnes, vos ordine adite.
Danda eſt hellebori multo pars maxima avaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Heredes Staberî ſummam incidêre ſepulcro:
Ni ſic feciſſent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arrî;
Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
Seu recte, hoc volui; ne ſis patruus mihi. Credo
Hoc Staberî prudentem animum vidiſſe. — Quid ergo
Senſit, cum ſummam patrimonî inſculpere ſaxo
Heredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, & cavit nihil acrius; ut ſi
Forte minus locuples uno quadrante perîſſet,
Ipſe videretur ſibi nequior: omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris
Divitiis parent; quas qui contraxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus. — Sapienſne? Etiam! & rex,
Et quidquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magnæ laudi fore. Quid ſimile iſti
Græcus Ariſtippus, qui ſervos projicere aurum
In media juſſit Libya, quia tardius irent

Propter onus ſegnes? uter eſt inſanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite reſolvit.
Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
Nec ſtudio citharæ, nec Muſæ deditus ulli;
Si ſcalpra & formas, non ſutor; nautica vela,
Averſus mercaturis: delirus & amens
Undique dicatur merito. Quî diſcrepat iſtis,
Qui nummos aurumque recondit, neſcius uti
Compoſitis, metuenſque velut contingere ſacrum?
Si quis ad ingentem frumenti ſemper acervum
Porrectus vigilet, cum longo fuſte; neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum,
Ac potius foliis parcus veſcatur amaris:
Si poſitis intus Chii veteriſque Falerni
Mille cadis — nihil eſt — tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, ſi & ſtramentis incubet, unde-
Octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putreſcat in arca:
Nimirum inſanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat heres,
Dis inimice ſenex, cuſtodis? ne tibi deſit?
Quantulum enim ſummæ curtabit quiſque dierum,
Ungere ſi caules oleo meliore, caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? Quare,
Si quidvis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, aufers
Undique? tun' ſanus? Populum ſi cædere ſaxis
Incipias, ſervoſque tuo quos ære pararis,
Inſanum te omnes pueri clamentque puellæ:
Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? Quid enim? Neque tu hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Oreſtes.
An tu reris eum occiſa inſaniſſe parente;
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo habitus male tutæ mentis Oreſtes,

Nil ſane fecit, quod tu reprendere poſſis:
Non Pyladen ferro violare auſuſve ſororem
Electram: tantum maledicit utrique, vocando
Hanc, Furiam; hunc, aliud, juſſit quod ſplendida bilis.
Pauper Opimius argenti poſiti intus & auri,
Qui Vejentanum feſtis potare diebus
Campana ſolitus trulla, vappamque profeſtis,
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus, ut heres
Jam circum loculos & claves lætus ovanſque
Curreret: hunc medicus multum celer atque fidelis
Excitat hoc pacto: menſam poni jubet, atque
Effundi ſaccos nummorum; accedere plures
Ad numerandum: hominem ſic erigit: addit & illud,
Ni tua cuſtodis, avidus jam hæc auferet heres. —
Men', vivo? — Ut vivas igitur, vigila: hoc age. — Quid vis? —
Deficient inopem venæ te, ni cibus atque
Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti.
Tu ceſſas? agedum, ſume hoc ptiſanarium oryzæ. —
Quanti emtæ? — Parvo. — Quanti ergo? — Octuſſibus. — Eheu!
Quid refert, morbo, an furtis, pereamve rapinis? —
Quiſnam igitur ſanus? — Qui non ſtultus. — Quid avarus? —
Stultus & inſanus. — Quid? ſi quis non ſit avarus,
Continuo ſanus? — Minime. — Cur, Stoice? — Dicam.
Non eſt cardiacus (Craterum dixiſſe putato)
Hic æger. Recte eſt igitur, ſurgetque? Negabit;
Quod latus aut renes morbo tententur acuto.
Non eſt perjurus, neque ſordidus; immolet æquis
Hic porcum Laribus: verum ambitioſus & audax;
Naviget Anticyram: quid enim differt, barathrone
Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
Servius Oppidius Canuſî duo prædia, dives
Antiquo cenſu, natis divîſſe duobus
Fertur, & hæc moriens pueris dixiſſe vocatis

Ad lectum: Poſtquam te talos, Aule, nuceſque
Ferre ſinu laxo, donare & ludere vidi;
Te, Tiberi, numerare, cavis abſcondere triſtem:
Extimui, ne vos ageret veſania diſcors;
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam.
Quare per Divos oratus uterque Penates,
Tu cave ne minuas; tu, ne majus facias id,
Quod ſatis eſſe putat pater, & natura coercet.
Præterea ne vos titillet gloria, jure-
Jurando obſtringam ambo: uter Ædilis fueritve
Veſtrûm Prætor, is inteſtabilis & ſacer eſto.
In cicere atque faba bona tu perdaſque lupinis,
Latus ut in Circo ſpatiere, aut æneus ut ſtes,
Nudus agris, nudus nummis, inſane, paternis?
Scilicet ut plauſus, quos fert Agrippa, feras tu,
Aſtuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Ne quis humaſſe velit Ajacem, Atrida, vetas cur? —
Rex ſum. — Nil ultra quæro plebejus. — Et æquam
Rem imperito: ac ſi cui videor non juſtus, inulto
Dicere, quod ſentis, permitto. — Maxime regum,
Dî tibi dent capta claſſem reducere Troja!
Ergo conſulere, & mox reſpondere licebit? —
Conſule. — Cur Ajax, heros ab Achille ſecundus,
Puteſcit, toties ſervatis clarus Achivis,
Gaudeat ut populus Priami, Priamuſque inhumato,
Per quem tot juvenes patrio caruere ſepulcro? —
Mille ovium inſanus morti dedit; inclytum Ulixem,
Et Menelaum una mecum ſe occidere clamans. —
Tu cum pro vitula ſtatuis dulcem Aulide natam
Ante aras, ſpargiſque mola caput, improbe, ſalſa,
Rectum animi ſervas? — Quorſum? — Inſanus quid enim Ajax
Fecit, cum ſtravit ferro pecus? abſtinuit vim
Uxore & gnato, mala multa precatus Atridis.
Non ille aut Teucrum, aut ipſum violavit Ulixem. —
Verum ego, ut hærentes adverſo litore naves

Eriperem, prudens placavi ſanguine Divos. —
Nempe tuo, furioſe. — Meo, ſed non furioſus. —
Qui ſpecies alias veri, ſceleriſque tumultu
Permixtas capiet, commotus habebitur; atque,
Stultitiane erret, nihilum diſtabit, an ira.
Ajax cum immeritos occidit, deſipit, agnos?
Cum prudens ſcelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? & purum eſt vitio tibi cum tumidum eſt cor?
Si quis lectica nitidam geſtare amet agnam,
Huic veſtem, ut gnatæ, paret, ancillas paret, aurum,
Rufam & Rufillam appellet, fortique marito
Deſtinet uxorem, interdicto huic omne adimat jus
Prætor, & ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quid? ſi quis gnatam pro muta devovet agna,
Integer eſt animi? Ne dixeris. Ergo, ubi prava
Stultitia, hic eſt ſumma inſania: qui ſceleratus,
Et furioſus erit; quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age, luxuriam, & Nomentanum arripe mecum.
Vincet enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimonî mille talenta,
Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius, ac Tuſci turba impia vici,
Cum ſcurris fartor, cum Velabro omne Macellum,
Mane domum veniant. Quid tum? Venere frequentes.
Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid & horum
Cuique domi eſt, id crede tuum; & vel nunc pete, vel cras.
Accipe, quid contra juvenis reſponderit æquus:
In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego: tu piſces hiberno ex æquore vellis;
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam: aufer!
Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,
Unde uxor media currit de nocte citata.
Filius Æſopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies ſolidûm exſorberet, aceto
Diluit inſignem baccam; quî ſanior, ac ſi

Illud idem in rapidum flumen, jaceretve cloacam?
Quinti progenies Arrî, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, pravorum & amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coemtas.
Quorſum abeant? ſani ut creta, an carbone notandi?
Ædificare caſas, ploſtello adjungere mures,
Ludere par impar; equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum, amentia verſet.
Si puerilius his, ratio eſſe evincet, amare;
Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores: quæro, faciaſne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia, potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,
Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri?
Porrigis irato puero cum poma, recuſat:
Sume, Catelle; negat: ſi non des, optat. Amator
Excluſus quî diſtat, agit ubi ſecum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arceſſitus, & hæret
Inviſis foribus? Ne nunc, cum me vocat ultro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Excluſit, revocat: redeam? Non, ſi obſecret. Ecce
Servus, non paulo ſapientior: O here, quæ res
Nec modum habet, neque conſilium, ratione modoque
Tractari non vult: in amore hæc ſunt mala: bellum,
Pax rurſum: hæc ſi quis tempeſtatis prope ritu
Mobilia, & cæca fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa ſibi, nihilo plus explicet, ac ſi
Inſanire paret certa ratione modoque.
Quid? cum Picenis excerpens ſemina pomis,
Gaudes, ſi cameram percuſſi forte, penes te es?
Quid? cum balba feris annoſo verba palato,
Ædificante caſas quî ſanior? Adde cruorem
Stultitiæ, atque ignem gladio ſcrutare: modo, inquam,
Hellade percuſſa Marius cum præcipitat ſe,

Cerritus fuit ? an commotæ crimine mentis
Abſolves hominem, & ſceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus
Lautis mane ſenex manibus currebat: &, Unum,
(Quiddam magnum addens) unum me ſurpite morti,
Dîs etenim facile eſt, orabat; ſanus utriſque
Auribus atque oculis; mentem, niſi litigioſus,
Exciperet dominus, cum venderet: hoc quoque vulgus
Chryſippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Juppiter, ingentes qui das adimiſque dolores,
Mater ait pueri menſes jam quinque cubantis,
Frigida ſi puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi ſtabit: caſus medicuſve levarit
Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
Quone malo mentem concuſſa? timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius, ſapientum octavus, amico
Arma dedit, poſthac ne compellarer inultus.
Dixerit inſanum qui me, totidem audiet; atque
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo. —
Stoice, poſt damnum ſic vendas omnia pluris:
Qua me ſtultitia (quoniam non eſt genus unum)
Inſanire putas? ego nam videor mihi ſanus. —
Quid, caput abſciſſum demens cum portat Agave
Gnati infelicis, ſibi tum furioſa videtur? —
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam inſanum; tantum hoc ediſſere, quo me
Ægrotare putes animi vitio? — Accipe: primum
Ædificas, hoc eſt, longos imitaris, ab imo
Ad ſummum totus moduli bipedalis; & idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritum & inceſſum: quî ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Mæcenas, te quoque verum eſt,
Tanto diſſimilem, & tanto certare minorem?

Abſentis ranæ pullis vituli pede preſſis,
Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliſerit: illa rogare,
Quantane? num tantum, ſufflans ſe, magna fuiſſet? —
Major dimidio. — Num tanto? — Cum magis atque
Se magis inflaret; Non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris. Hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc: (hoc eſt, oleum adde camino:)
Quæ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem. — Jam deſine. — Cultum
Majorem cenſu. — Teneas, Damaſippe, tuis te. —
Mille puellarum, puerorum mille furores. —
O major tandem parcas, inſane, minori.

SATIRA IV.

LEVES CATILLONES EPICUREÆ SECTÆ DERIDET.

UNDE, & quo Catius? — Non eſt mihi tempus, aventi
Ponere ſigna novis præceptis, qualia vincunt
Pythagoram, Anytique reum, doctumque Platona. —
Peccatum fateor, cum te ſic tempore lævo
Interpellarim: ſed des veniam bonus, oro.
Quod ſi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox;
Sive eſt naturæ hoc, ſive artis, mirus utroque. —
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem;
Utpote res tenues, tenui ſermone peractas. —
Ede hominis nomen; ſimul &, Romanus an hoſpes. —
Ipſa memor præcepta canam; celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
Ut ſucci melioris, & ut magis alma rotundis
Ponere: namque marem cohibent calloſa vitellum.
Cole ſuburbano, qui ſiccis crevit in agris,
Dulcior; irriguo nihil eſt elutius horto.

Si veſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes,
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris vivam mixto merſare Falerno:
Hoc teneram faciet. Pratenſibus optima fungis
Natura eſt: aliis male creditur. Ille ſalubres
Æſtates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore ſolem.
Aufidius forti miſcebat mella Falerno,
Mendoſe; quoniam vacuis committere venis
Nil niſi lene decet: leni præcordia mulſo
Prolueris melius. Si dura morabitur alvus,
Mytilus & viles pellent obſtantia conchæ,
Et lapathi brevis herba, ſed albo non ſine Coo.
Lubrica naſcentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ.
Murice Bajano melior Lucrina peloris:
Oſtrea Circejis, Miſeno oriuntur echini;
Pectinibus patulis jactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſces averrere menſa,
Ignarum quibus eſt jus aptius, & quibus aſſis
Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet.
Umber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curvet aper lances carnem vitantis inertem:
Nam Laurens malus eſt, ulvis & arundine pinguis.
Vinea ſubmittit capreas non ſemper edules.
Fœcundæ leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus atque avibus quæ natura & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæſita palatum.
Sunt, quorum ingenium nova tantum cruſtula promit.
Nequaquam ſatis in re una conſumere curam:
Ut ſi quis ſolum hoc, malane ſint vina, laboret,
Quali perfundat piſces ſecurus olivo.
Maſſica ſi cœlo ſupponas vina ſereno,
Nocturna, ſi quid craſſi eſt, tenuabitur aura,

Et decedet odor nervis inimicus; at illa
Integrum perdunt lino vitiata ſaporem.
Surrentina vafer qui miſcet fæce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo;
Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
Toſtis marcentem ſquillis recreabis & Afra
Potorem cochlea; nam lactuca innatat acri
Poſt vinum ſtomacho: perna magis ac magis hillis
Flagitat in morſus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis fervent illata popinis.
Eſt operæ pretium duplicis pernoſcere juris
Naturam: ſimplex e dulci conſtat olivo,
Quod pingui miſcere mero muriaque decebit,
Non alia quam qua Byzantia putuit orca.
Hoc ubi confuſum ſectis inferbuit herbis,
Corycioque croco ſparſum ſtetit, inſuper addes
Preſſa Venafranæ quod bacca remiſit olivæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco;
Nam facie præſtant. Venucula convenit ollis,
Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus & halec,
Primus & invenior piper album, cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt vitium, dare millia terna macello,
Anguſtoque vagos piſces urgere catino.
Magna movet ſtomacho faſtidia, ſeu puer unctis
Tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit;
Sive gravis veteri crateræ limus adhæſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumtus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tyrias dare circum illota toralia veſtes?
Oblitum, quanto curam ſumtumque minorem
Haec habeant, tanto reprendi juſtius illis,
Quæ niſi divitibus nequeunt contingere menſis.—
Docte Cati, per amicitiam Divoſque rogatus,

Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamvis referas memori mihi pectore cuncta,
Non tamen interpres tantundem juveris: adde
Vultum habitumque hominis; quem tu vidiſſe beatus,
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris ineſt, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATIRA V.

IN CAPTATORES ET HEREDIPETAS.

Hoc quoque, Tireſia, præter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res
Artibus atque modis. Quid rides? — Jamne doloſo
Non ſatis eſt Ithacam revehi, patrioſque penates
Adſpicere? — O nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus inopſque domum redeam, te vate, neque illic
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus: atqui
Et genus, & virtus, niſi cum re, vilior alga eſt. —
Quando pauperiem, miſſis ambagibus, horres;
Accipe, qua ratione queas diteſcere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc,
Res ubi magna nitet, domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare dives:
Qui quamvis perjurus erit, ſine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes. —
Utne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Trojæ
Me geſſi, certans ſemper melioribus. — Ergo
Pauper eris. — Fortem hoc animum tolerare jubebo:
Et quondam majora tuli. Tu protinus, unde
Divitias æriſque ruam, dic Augur, acervos. —

Dixi equidem, & dico. Captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum: neu, ſi vafer unus & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo,
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.
Magna minorve foro ſi res certabitur olim,
Vivet uter locuples ſine gnatis, improbus ultro,
Qui meliorem audax vocet in jus, illius eſto
Defenſor: fama civem cauſaque priorem
Sperne, domi ſi gnatus erit, fœcundave conjux.
Quinte, puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum:
Jus anceps novi, cauſas defendere poſſum:
Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
Contemtum quaſſa nuce pauperet: hæc mea cura eſt,
Ne quid tu perdas, neu ſis jocus: ire domum atque
Pelliculam curare jube: ſi cognitor ipſe.
Perſta, atque obdura; ſeu rubra canicula findet
Infantes ſtatuas; ſeu pingui tentus omaſo
Furius hibernas cana nive conſpuet Alpes.
Nonne vides (aliquis cubito ſtantem prope tangens
Inquiet) ut patiens! ut amicis aptus! ut acer!
Plures annabunt thunni, & cetaria creſcent.
Si cui præterea validus male filius in re
Præclara ſublatus aletur; ne manifeſtum
Cœlibis obſequium nudet te, leniter in ſpem
Adrepe officioſus, ut & ſcribare ſecundus
Heres, &, ſi quis caſus puerum egerit Orco,
In vacuum venias: perraro hæc alea fallit.
Qui teſtamentum tradet tibi cunque legendum,
Abnuere, & tabulas a te removere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
Cera velit verſu; ſolus, multiſne coheres?
Veloci percurre oculo. Plerumque recoctus
Scriba ex Quinqueviro corvum deludet hiantem,
Captatorque dabit riſus Naſica Corano. —
Num furis? an prudens ludis me, obſcura canendo? —

O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo. —
Quid tamen iſta velit ſibi fabula, ſi licet, ede. —
Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demiſſum genus Ænea, tellure marique
Magnus erit, forti nubet procera Corano
Filia Naſicæ, metuentis reddere ſoldum.
Tum gener hoc faciet; tabulas ſocero dabit, atque
Ut legat orabit: multum Naſica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget; invenietque
Nil ſibi legatum, præter plorare, ſuiſque.
Illud ad hæc jubeo: mulier ſi forte doloſa
Libertuſve ſenem delirum temperet, illis
Accedas ſocius: laudes, lauderis ut abſens:
Adjuvat hoc quoque; ſed vincit longe prius ipſum
Expugnare caput: ſcribet mala carmina vecors?
Laudato: ſcortator erit? cave te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. — Putaſne,
Perduci poterit tam frugi tamque pudica,
Quam nequiere proci recto depellere curſu? —
Venit enim magnum donandi parca juventus,
Nec tantum Veneris, quantum ſtudioſa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi eſt: quæ ſi ſemel uno
De ſene guſtarit, tecum partita lucellum,
Ut canis, a corio nunquam abſterrebitur uncto.
Me ſene, quod dicam, factum eſt: anus improba Thebis
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadaver
Unctum oleo largo nudis humeris tulit heres:
Scilicet elabi ſi poſſet mortua: credo,
Quod nimium inſtiterat viventi. Cautus adito:
Neu deſis operæ, neve immoderatus abundes.
Difficilem & moroſum offendet garrulus: ultra
Non etiam ſileas. Davus ſis comicus, atque
Stes capite obſtipo, multum ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare: mone, ſi increbuit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turba,

Oppoſitis humeris: aurem ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec Ohe! jam
Ad cœlum manibus ſublatis, dixerit, urge; &
Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
Cum te ſervitio longo curaque levarit;
Et certum vigilans, Quartæ eſto partis Ulixes,
Audieris, heres: Ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
Sparge ſubinde: &, ſi paulum potes, illacrimare. Eſt
Gaudia prodentem vultum celare. Sepulcrum
Permiſſum arbitrio, ſine ſordibus exſtrue: funus
Egregie factum laudet vicinia. Si quis
Forte coheredum ſenior male tuſſiet, huic tu
Dic, ex parte tua, ſeu fundi ſive domus ſit
Emtor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
Imperioſa trahit Proſerpina: vive, valeque.

SATIRA VI.

HORATII VOTUM.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus;
Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquæ fons,
Et paulum ſilvæ ſuper his foret. Auctius atque
Dî melius fecere; bene eſt: nil amplius oro,
Maja nate, niſi ut propria hæc mihi munera faxis;
Si neque majorem feci ratione mala rem,
Nec ſum facturus vitio culpave minorem;
Si veneror ſtultus nihil horum: O ſi angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
O ſi urnam argenti fors quæ mihi monſtret, ut illi,
Theſauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipſum mercatus aravit, dives amico
Hercule! Si, quod adeſt, gratum juvat; hac prece te oro;

Pingue pecus domino facias, & cetera, præter
Ingenium; utque ſoles, cuſtos mihi maximus adſis.
Ergo ubi me in montes & in arcem ex urbe removi,
(Quid prius illuſtrem Satiris, Muſaque pedeſtri?)
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auſter,
Auctumnuſque gravis, Libitinæ quæſtus acerbæ.
Matutine pater, ſeu Jane libentius audis,
Unde homines operum primos vitæque labores
Inſtituunt, (ſic Dîs placitum,) tu carminis eſto
Principium. Romæ ſponſorem me rapis. — Eja,
Ne prior officio quiſquam reſpondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras, ſeu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire neceſſe eſt. —
Poſtmodo, quod mî obſit, clare certumque locuto,
Luctandum in turba; facienda injuria tardis. —
Quid vis, inſane? & quas res agis improbus? urget
Iratis precibus; tu pulſes omne quod obſtat,
Ad Mæcenatem memori ſi mente recurras. —
Hoc juvat, & melli eſt, non mentiar. At ſimul atras
Ventum eſt Eſquilias, aliena negotia centum
Per caput & circa ſaliunt latus. Ante ſecundam
Roſcius orabat ſibi adeſſes ad Puteal cras.
De re communi ſcribæ magna atque nova te
Orabant hodie meminiſſes, Quinte, reverti.
Imprimat his, cura, Mæcenas ſigna tabellis.
Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit, & inſtat.
Septimus octavo propior jam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere ſuorum
In numero, dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens, & cui concredere nugas
Hoc genus: Hora quota eſt? Threx eſt Gallina Syro par?
Matutina parum cautos jam frigora mordent:
Et quæ rimoſa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus ſubjectior in diem & horam
Invidiæ. Noſter ludos ſpectaverat una;
Luſerat in campo; Fortunæ filius; omnes.

Frigidus a Roſtris manat per compita rumor:
Quicunque obvius eſt, me conſulit: — O bone, (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
Num quid de Dacis audiſti? — Nil equidem. — Ut tu
Semper eris deriſor! — At omnes Di exagitent me,
Si quidquam. — Quid? militibus promiſſa Triquetra
Prædia Cæſar, an eſt Itala tellure daturus?
Jurantem me ſcire nihil mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem altique ſilenti.
Perditur hæc inter miſero lux, non ſine votis:
O rus, quando ego te adſpiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc ſomno, & inertibus horis,
Ducere ſollicitæ jucunda oblivia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulque
Uncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, cœnæque Deûm! quibus ipſe, meique,
Ante larem proprium veſcor, vernaſque procaces
Paſco libatis dapibus. Prout cuique libido eſt,
Siccat inæquales calices conviva, ſolutus
Legibus inſanis: ſeu quis capit acria fortis
Pocula, ſeu modicis uveſcit lætius. Ergo
Sermo oritur, non de villis domibuſve alienis,
Nec, male necne Lepos ſaltet; ſed quod magis ad nos
Pertinet, & neſcire malum eſt, agitamus: utrumne
Divitiis homines, an ſint virtute beati?
Quidve ad amicitias, uſus rectumne trahat nos?
Et quæ ſit natura boni? ſummumque quid ejus?
Cervius hæc inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. Si quis nam laudat Arellî
Sollicitas ignarus opes, ſic incipit: — Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cavo, veterem vetus hoſpes amicum;
Aſper, & attentus quæſitis, ut tamen arctum
Solveret hoſpitiis animum. Quid multa? neque ille
Sepoſiti ciceris, nec longæ invidit avenæ:
Aridum & ore ferens acinum, ſemeſaque lardi

Fruſta dedit, cupiens varia faſtidia cœna
Vincere tangentis male ſingula dente ſuperbo:
Cum pater ipſe domus palea porrectus in horna
Eſſet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice,
Prærupti nemoris patientem vivere dorſo:
Vis tu homines urbemque feris præponere ſilvis?
Carpe viam (mihi crede) comes, terreſtria quando
Mortales animas vivunt ſortita, neque ulla eſt
Aut magno, aut parvo leti fuga: quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus;
Vive memor, quam ſis ævi brevis. Hæc ubi dicta
Agreſtem pepulere, domo levis exſilit: inde
Ambo propoſitum peragunt iter, urbis aventes
Mœnia nocturni ſubrepere. Jamque tenebat
Nox medium cœli ſpatium, cum ponit uterque
In locuplete domo veſtigia; rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos,
Multaque de magna ſupereſſent fercula cœna,
Quæ procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
Ergo ubi purpurea porrectum in veſte locavit
Agreſtem, veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
Continuatque dapes; nec non vernaliter ipſis
Fungitur officiis, prælambens omne quod affert.
Ille cubans gaudet mutata ſorte, boniſque
Rebus agit lætum convivam; cum ſubito ingens
Valvarum ſtrepitus lectis excuſſit utrumque.
Currere per totum pavidi conclave; magiſque
Exanimes trepidare, ſimul domus alta Moloſſis
Perſonuit canibus. Tum ruſticus, Haud mihi vita
Eſt opus hac, ait, & valeas: me ſilva cavuſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

SATIRA VII.

LEPIDE SE IPSE CARPIT EX PERSONA SERVI, ET OSTENDIT, LIBERUM SOLUM ESSE SAPIENTEM.

JAMDUDUM auſculto; & cupiens tibi dicere ſervus
Pauca, reformido. — Davuſne? — Ita, Davus, amicum
Mancipium domino, & frugi quod ſit ſatis; hoc eſt,
Ut vitale putes. — Age, libertate Decembri
(Quando ita majores voluerunt) utere; narra. —
Pars hominum vitiis gaudet conſtanter, & urget
Propoſitum: pars multa natat, modo recta capeſſens,
Interdum pravis obnoxia: ſæpe notatus
Cum tribus anellis, modo læva Priſcus inani,
Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas,
Ædibus ex magnis ſubito ſe conderet, unde
Mundior exiret vix libertinus honeſte.
Jam mœchus Romæ, jam mallet doctor Athenis
Vivere, Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, poſtquam illi juſta cheragra
Contudit articulos, qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in phimum talos, mercede diurna
Conductum pavit: quanto conſtantior idem
In vitiis, tanto levius miſer, ac prior illo,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat. —
Non dices hodie, quorſum hæc tam putida tendant,
Furcifer? - Ad te, inquam. - Quo pacto, peſſime? - Laudas
Fortunam & mores antiquæ plebis; & idem,
Si quis ad illa Deus ſubito te agat, uſque recuſes;
Aut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe,
Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres,
Nequidquam cœno cupiens evellere plantam.
Romæ rus optas, abſentem ruſticus urbem

Tollis ad aſtra levis. Si nuſquam es forte vocatus
Ad cœnam, laudas ſecurum olus: ac, velut uſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque,
Quod nuſquam tibi ſit potandum. Juſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima venire
Convivam: Nemon' oleum fert ocius? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, furiſque.
Milvius & ſcurræ tibi non referenda precati
Diſcedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
Duci ventre levem; naſum nidore ſupinor;
Imbecillus, iners, ſi quid vis, adde, popino.
Tu, cum ſis quod ego, & fortaſſis nequior, ultro
Inſectere, velut melior? verbiſque decoris
Obvolvas vitium? quid, ſi me ſtultior ipſo
Quingentis emto drachmis deprênderis? aufer
Me vultu terrere; manum ſtomachumque teneto,
Dum, quæ Criſpini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
Peccat uter noſtrûm cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit, ſub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ
Clunibus, aut agitavit equum laſciva ſupinum,
Dimittit neque famoſum, neque ſollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris mejat eodem.
Tu, cum projectis inſignibus, annulo equeſtri,
Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
Turpis, odoratum caput obſcurante lacerna,
Non es, quod ſimulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferroque necari
Auctoratus eas; an turpi clauſus in arca,
Quo te demiſit peccati conſcia herilis
Contractum, genibus tangas caput? Eſtne marito
Matronæ peccantis in ambo juſta poteſtas?
In corruptorem vel juſtior: illa tamen ſe
Non habitu mutatve loco, peccatve ſuperne,

Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
Ibis ſub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem, & vitam, & cum corpore famam.
Evaſti? credo, metues, doctuſque cavebis.
Quæres, quando iterum paveas, iterumque perire
Poſſis. O toties ſervus! quæ bellua ruptis,
Cum ſemel effugit, reddit ſe prava catenis?
Non ſum mœchus, ais: neque ego, hercule, fur, ubi vaſa
Prætereo ſapiens argentea: tolle periclum;
Jam vaga proſiliet frænis natura remotis.
Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
Tot tantiſque minor; quem ter vindicta quaterque
Impoſita haud unquam miſera formidine privet?
Adde ſuper, dictis quod non levius valeat: nam
Sive vicarius eſt, qui ſervo paret, (uti mos
Veſter ait) ſeu conſervus; tibi quid ſum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis ſervis miſer, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quiſnam igitur liber? Sapiens, ſibi qui imperioſus:
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent;
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis; & in ſe ipſo totus teres atque rotundus,
Externi ne quid valeat per læve morari;
In quem manca ruit ſemper fortuna. Poteſne
Ex his ut proprium quid noſcere? Quinque talenta
Poſcit te mulier, vexat, foribuſque repulſum
Perfundit gelida: rurſus vocat: eripe turpi
Colla jugo: liber, liber ſum, dic age: non quis;
Urget enim dominus mentem non lenis, & acres
Subjectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes, inſane, tabella,
Qui peccas minus atque ego, cum Fulvî Rutubæque,
Aut Placidejani contento poplite miror
Prœlia, rubrica picta aut carbone; velut ſi
Revera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri? Nequām & ceſſator Davus; at ipſe

Subtilis veterum judex & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante; tibi ingens
Virtus atque animus cœnis reſponſat opimis?
Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt: cur?
Tergo plector enim: quî tu impunitior illa,
Quæ parvo ſumi nequeunt, obſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ,
Illuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus. An hic peccat, ſub noctem qui puer uvam
Furtiva mutat ſtrigili? qui prædia vendit,
Nil ſervile, gulæ parens, habet? Adde, quod idem
Non horam tecum eſſe potes; non otia recte
Ponere; teque ipſum vitas, fugitivus ut erro,
Jam vino quærens, jam ſomno fallere curam:
Fruſtra: nam comes atra premit, ſequiturque fugacem.-
Unde mihi lapidem? - Quorſum eſt opus? - Unde ſagittas? -
Aut inſanit homo, aut verſus facit. — Ocius hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATIRA VIII.

IN NASIDIENUM RUFUM CONVIVATOREM VAPIDE GARRULUM.

Ut te Naſidieni juvit cœna beati?
Nam mihi quærenti convivam, dictus here illic
De medio potare die. — Sic, ut mihi nunquam
In vita fuerit melius. — Da, ſi grave non eſt,
Quæ prima iratum ventrem placaverit eſca. —
In primis Lucanus aper leni fuit Auſtro
Captus, ut ajebat cœnæ pater; acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia laſſum
Pervellunt ſtomachum; ſiſer, halec, fæcula Coa.
His ubi ſublatis, puer alte cinctus acernam

Gauſape purpureo menſam perterſit, & alter
Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
Poſſet cœnantes offendere: ut Attica virgo
Cum ſacris Cereris, procedit fuſcus Hydaſpes,
Cæcuba vina ferens; Alcon, Chium, maris expers.
Hic herus: Albanum, Mæcenas, ſive Falernum
Te magis appoſitis delectat, habemus utrumque. —
Divitias miſeras! Sed queis cœnantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, noſſe laboro. —
Summus ego, & prope me Viſcus Thurinus, & infra,
Si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra,
Ridiculus totas ſimul obſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, ſi quid forte lateret,
Indice monſtraret digito: nam cetera turba,
Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, piſces,
Longe diſſimilem noto celantia ſuccum;
Ut vel continuo patuit, cum paſſeris atque
Inguſtata mihi porrexerat ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit, melimela rubere minorem
Ad lunam delecta. Quid hoc interſit, ab ipſo
Audieris melius. Tum Vibidius Balatroni:
Nos, niſi damnoſe bibimus, moriemur inulti:
Et calices poſcit majores. Vertere pallor
Tum parochi faciem, nil ſic metuentis, ut acres
Potores; vel quod maledicunt liberius, vel
Fervida quod ſubtile exſurdant vina palatum.
Invertunt Alliphanis vinaria tota
Vibidius Balatroque, ſecutis omnibus: imi
Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter muræna natantes
In patina porrecta. Sub hoc herus, Hæc gravida, inquit,
Capta eſt, deterior poſt partum carne futura.
His mixtum jus eſt oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella; garo de ſuccis piſcis Iberi;

Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur; (coćto Chium ſic convenit; ut non
Hoc magis ullum aliud) pipere albo, non ſine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monſtravi incoquere, illutos Curtillus echinos,
Ut melius, muria, quam teſta marina remittit.
Interea ſuſpenſa graves aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus, erigimur. Rufus, poſito capite, ut ſi
Filius immaturus obiſſet, flere. Quis eſſet
Finis, ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret: Heu Fortuna! quis eſt crudelior in nos
Te Deus? ut ſemper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compeſcere riſum
Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
Hæc eſt conditio vivendi, ajebat; eoque
Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine diſtrićtum? ne panis aduſtus,
Ne male conditum jus apponatur? ut omnes
Præcinćti rećte pueri comtique miniſtrent?
Adde hos præterea caſus: aulæa ruant ſi,
Ut modo; ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adverſæ nudare ſolent, celare ſecundæ.
Naſidienus ad hæc: Tibi Dî, quæcunque preceris,
Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis.
Et ſoleas poſcit. Tum in lećto quoque videres
Stridere ſecreta diviſos aure ſuſurros. —
Nullos his mallem ludos ſpećtaſſe: ſed illa
Redde, age, quæ deinceps riſiſti. — Vibidius dum
Quærit de pueris, num ſit quoque fraćta lagena,
Quod ſibi poſcenti non dentur pocula; dumque

Ridetur fictis rerum, Balatrone ſecundo;
Naſidiene, redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam; deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis, ſparſi ſale multo, non ſine farre;
Pinguibus & ficis paſtum jecur anſeris albi;
Et leporum avulſos, ut multo ſuavius, armos,
Quam ſi cum lumbis quis edit: tum pectore aduſto
Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbes;
Suaves res, ſi non cauſas narraret earum &
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus ulti,
Ut nihil omnino guſtaremus, velut illis
Canidia afflaſſet, pejor ſerpentibus Afris.

Q. HORATII FLACCI

EPISTOLAE

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER PRIMUS.

EPISTOLA I.

AD MÆCENATEM.

Omiſſa re ludicra philoſophiæ ſe tradit.

PRIMA dicte mihi, ſumma dicende Camena,
Spectatum ſatis, & donatum jam rude, quæris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem eſt ætas, non mens. Vejanius, armis
Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Eſt mihi purgatam crebro qui perſonet aurem:
Solve ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & verſus & cetera ludicra pono:
Quid verum atque decens curo & rogo, & omnis in hoc ſum:
Condo & compono, quæ mox depromere poſſim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magiſtri,
Quo me cunque rapit tempeſtas, deferor hoſpes.

Nunc agilis fio, & merſor civilibus undis,
Virtutis veræ cuſtos, rigiduſque ſatelles:
Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus ſubjungere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, dieſque
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quæ ſpem
Conſiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Æque pauperibus prodeſt, locupletibus æque,
Æque neglectum pueris ſenibuſque nocebit.
Reſtat, ut his ego me ipſe regam ſolerque elementis:
Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi;
Nec, quia deſperes invicti membra Glyconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere cheragra.
Eſt quadam prodire tenus, ſi non datur ultra.
Fervet avaritia miſeroque cupidine pectus?
Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinoſus, amator,
Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus eſt, vitium fugere; & ſapientia prima,
Stultitia caruiſſe. Vides, quæ maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpemque repulſam,
Quanto devites animo capitiſque labore:
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes:
Ne cures ea, quæ ſtulte miraris & optas,
Diſcere, & audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine pulvere palmæ?

Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primum eſt;
Virtus poſt nummos. Hæc Janus ſummus ab imo
Prodocet: hæc recinunt juvenes dictata ſeneſque,
Lævo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto.
Si quadringentis ſex, ſeptem millia deſunt,
Eſt animus tibi, ſunt mores, & lingua, fideſque;
Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, ajunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
Roſcia (dic ſodes) melior lex, an puerorum eſt
Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis & decantata Camillis?
Iſne tibi melius ſuadet, qui rem facias; rem,
Si poſſis, recte; ſi non, quocunque modo rem;
Ut propius ſpectes lacrimoſa poemata Puppî:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum & erectum præſens hortatur & aptat?
Quod ſi me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, ſic judiciis fruar îſdem,
Nec ſequar, aut fugiam, quæ diligit ipſe, vel odit;
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: Quia me veſtigia terrent,
Omnia te adverſum ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorum es capitum: nam quid ſequar? aut quem?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Cruſtis & pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque ſenes, quos in vivaria mittant:
Multis occulto creſcit res fœnore. Verum
Eſto aliis alios rebus ſtudiiſque teneri;
Iidem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Bajis prælucet amœnis,
Si dixit dives, lacus & mare ſentit amorem
Feſtinantis heri; cui ſi vitioſa libido
Fecerit auſpicium, cras ferramenta Teanum
Tolletis, fabri. Lectus genialis in aula eſt?

Nil ait eſſe prius, melius nil cœlibe vita:
Si non eſt, jurat bene ſolis eſſe maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride: mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonſores; conducto navigio æque
Nauſeat ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos
Occurri, rides: ſi forte ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ, vel ſi toga diſſidet impar,
Rides: quid, mea cum pugnat ſententia ſecum?
Quod petiit, ſpernit, repetit quod nuper omiſit?
Æſtuat, & vitæ diſconvenit ordine toto?
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
Inſanire putas ſolemnia me, neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati, rerum tutela mearum
Cum ſis, & prave ſectum ſtomacheris ob unguem
De te pendentis, te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Jove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum;
Præcipue ſanus, niſi cum pituita moleſta eſt.

EPISTOLA II.

AD LOLLIUM.

Moralem philoſophiam commodius tractari ab Homero, quam philoſophis.

TROJANI belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi;
Qui, quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Planius ac melius Chryſippo & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem

Græcia Barbariæ lento colliſa duello,
Stultorum regum & populorum continet æſtus.
Antenor cenſet belli præcidere cauſam.
Quid Paris? ut ſalvus regnet, vivatque beatus,
Cogi poſſe negat. Neſtor componere lites
Inter Peliden feſtinat & inter Atriden:
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rurſus, quid virtus & quid ſapientia poſſit,
Utile propoſuit nobis exemplar Ulixen;
Qui domitor Trojæ, multorum providus urbes
Et mores hominum inſpexit; latumque per æquor,
Dum ſibi, dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit, adverſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum voces & Circæ pocula noſti;
Quæ ſi cum ſociis ſtultus cupiduſque bibiſſet,
Sub domina meretrice fuiſſet turpis & excors,
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati,
Sponſi Penelopæ, nebulones, Alcinoique,
In cute curanda plus æquo operata juventus;
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.
Ut jugulent hominem, ſurgunt de nocte latrones;
Ut te ipſum ſerves, non expergiſceris? atqui
Si noles ſanus, curres hydropicus: & ni
Poſces ante diem librum cum lumine, ſi non
Intendes animum ſtudiis, & rebus honeſtis;
Invidia vel amore vigil torquebere. Nam cur
Quæ lædunt oculum, feſtinas demere; ſi quid
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet: ſapere aude;
Incipe: qui recte vivendi prorogat horam,
Ruſticus exſpectat dum defluat amnis; at ille

Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum, puerisque beata creandis
Uxor, & incultæ pacantur vomere ſilvæ.
Quod ſatis eſt cui contigit, hic nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris acervus & auri
Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. Valeat poſſeſſor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit aut metuit, juvat illum ſic domus, & res,
Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagrum,
Auriculas citharæ collecta ſorde dolentes.
Sincerum eſt niſi vas; quodcunque infundis, aceſcit.
Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
Semper avarus eget: certum voto pete finem.
Invidus alterius macreſcit rebus opimis:
Invidia Siculi non invenere tyranni
Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit & mens,
Dum pœnas odio per vim feſtinat inulto.
Ira, furor brevis eſt: animum rege: qui niſi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compeſce catena.
Fingit equum tenera docilem cervice magiſter
Ire viam, qua monſtret eques. Venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula,
Militat in ſilvis catulus. Nunc adhibe puro
Pectore verba, puer, nunc te melioribus offer.
Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu. Quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis,
Nec tardum opperior, nec præcedentibus inſto.

EPISTOLA III.

AD JULIUM FLORUM.

Perquirit de Tiberio & comitibus in Oriente hoc tempore militantibus.

JULI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Auguſti privignus, ſcire laboro.
Thracane vos, Hebruſque nivali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Aſiæ campi colleſque morantur?
Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? Hæc quoque curo:
Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
Bella quis & paces longum diffundit in ævum?
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus, & rivos auſus apertos?
Ut valet? ut meminit noſtri? fidibuſne Latinis
Thebanos aptare modos ſtudet, auſpice Muſa?
An tragica deſævit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celſus agit? monitus multumque monendus,
Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo;
Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus. Ipſe quid audes?
Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum.
Seu linguam cauſis acuis, ſeu civica jura
Reſpondere paras, ſeu condis amabile carmen;
Prima feres hederæ victricis præmia: quod ſi
Frigida curarum fomenta relinquere poſſes,
Quo te cœleſtis ſapientia duceret, ires.

Hoc opus, hoc ſtudium parvi properemus & ampli,
Si patriæ volumus, ſi nobis vivere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curæ,
Quantæ conveniat, Munatius: an male ſarta
Gratia nequidquam coit, & reſcinditur? At, vos
Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia vexat,
Indomita cervice feros, ubicunque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Paſcitur in veſtrum reditum votiva juvenca.

EPISTOLA IV.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Tibullum ſodalem ſuavi alloquio ſolatur mærentem.

Albi, noſtrorum ſermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Caſſi Parmenſis opuſcula vincat?
An tacitum ſilvas inter reptare ſalubres,
Curantem quidquid dignum ſapiente bonoque eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. Dî tibi formam,
Dî tibi divitias dederunt, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Qui ſapere & fari poſſit quæ ſentiat, & cui
Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter ſpem curamque, timores inter & iras,
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum:
Grata ſuperveniet, quæ non ſperabitur, hora.
Me pinguem & nitidum bene curata cute viſes,
Cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

EPISTOLA V.

AD TORQUATUM.

Manlium Torquatum invitat ad cœnam.

Si potes Archaicis conviva recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella;
Supremo te ſole domi, Torquate, manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffuſa, paluſtres
Inter Minturnas, Sinueſſanumque Petrinum.
Sin melius quid habes, arceſſe, vel imperium fer.
Jamdudum ſplendet focus, & tibi munda ſupellex.
Mitte leves ſpes, & certamina divitiarum,
Et Moſchi cauſam: cras nato Cæſare feſtus
Dat veniam ſomnumque dies; impune licebit
Æſtivam ſermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortuna, ſi non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumque ſeverus
Aſſidet inſano. Potare & ſpargere flores
Incipiam, patiarque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit;
Spes jubet eſſe ratas; in prœlia trudit inertem;
Sollicitis animis onus eximit; addocet artes.
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Invitus; ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nares; ne non & cantharus & lanx
Oſtendat tibi te; ne fidos inter amicos
Sit qui dicta foras eliminet; ut coeat par
Jungaturque pari. Butram tibi, Septiciumque,
Et niſi cœna prior potiorque puella Sabinum

Detinet, aſſumam: locus eſt & pluribus umbris;
Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
Tu, quotus eſſe velis, reſcribe; & rebus omiſſis,
Atria ſervantem poſtico falle clientem.

EPISTOLA VI.

AD NUMICIUM.

Beata vita conſtat externorum contemtu.

Nil admirari, prope res eſt una, Numici,
Solaque, quæ poſſit facere & ſervare beatum.
Hunc ſolem, & ſtellas, & decedentia certis
Tempora momentis, ſunt qui formidine nulla
Imbuti ſpectent: quid cenſes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis & Indos?
Ludicra quid, plauſus, & amici dona Quiritis?
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis & ore?
Qui timet his adverſa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto: pavor eſt utrobique moleſtus:
Improviſa ſimul ſpecies exterret utrumque.
Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne; quid ad rem,
Si, quidquid vidit melius pejuſve ſua ſpe,
Defixis oculis, animoque & corpore torpet?
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Ultra quam ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.
I nunc, argentum, & marmor vetus, æraque & artes
Suſpice, cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnavus mane forum, & veſpertinus pete tectum;
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus: & (indignum, quod ſit pejoribus ortus)
Hic tibi ſit potius, quam tu mirabilis illi.

Quidquid ſub terra eſt, in apricum proferet ætas,
Defodiet condetque nitentia. Cum bene notum
Porticus Agrippæ, & via te conſpexerit Appî,
Ire tamen reſtat, Numa quo devenit & Ancus.
Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. Vis recte vivere? quis non?
Si virtus hoc una poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. Virtutem verba putes, ut
Lucum ligna? cave, ne portus occupet alter:
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas.
Mille talenta rotundentur; totidem altera porro, &
Tertia ſuccedant, & quæ pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,
Et genus & formam regina pecunia donat;
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venuſque.
Mancipiis locuples eget æris Cappadocum rex:
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut ajunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus,
Qui poſſum tot? ait: tamen & quæram, & quod habebo
Mittam: poſt paulo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum; partem, vel tolleret omnes.
Exilis domus eſt, ubi non & multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, & proſunt furibus. Ergo
Si res ſola poteſt facere & ſervare beatum,
Hoc primus repetas opus, hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies, & gratia præſtat,
Mercemur ſervum, qui dictet nomina, lævum
Qui fodicet latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina:
Cui libet is faſces dabit, eripietque curule
Cui volet importunus ebur: Frater, Pater, adde;
Ut cuique eſt ætas, ita quemque facetus adopta.
Si, bene qui cœnat, bene vivit; lucet, eamus
Quo ducit gula: piſcemur, venemur; ut olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, ſervos,
Differtum tranſire forum populumque jubebat,

Unus ut e multis populo ſpectante referret
Emtum mulus aprum. Crudi tumidique lavemur,
Quid deceat, quid non, obliti, Cærite cera
Digni, remigium vitioſum Ithacenſis Ulixei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti cenſet, ſine amore jociſque
Nil eſt jucundum; vivas in amore jociſque.
Vive, vale: ſi quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti; ſi non, his utere mecum.

EPISTOLA VII.

AD MÆCENATEM.

Otium anteferendum divitiis.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax deſideror. Atqui
Si me vivere vis, recteque videre valentem;
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Mæcenas, veniam; dum ficus prima calorque
Deſignatorem decorat lictoribus atris;
Dum pueris omnis pater & matercula pallet;
Officioſaque ſedulitas, & opella forenſis
Adducit febres, & teſtamenta reſignat.
Quod ſi bruma nives Albanis illinet agris,
Ad mare deſcendet vates tuus, & ſibi parcet,
Contractuſque leget; te, dulcis amice, reviſet
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima.
Non quo more pyris veſci Calaber jubet hoſpes,
Tu me feciſti locupletem. — Veſcere ſodes. —
Jam ſatis eſt. — At tu quantumvis tolle. — Benigne. —
Non inviſa feres pueris munuſcula parvis. —
Tam teneor dono, quam ſi dimittar onuſtus. —

Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinquis. —
Prodigus & ſtultus donat, quæ ſpernit & odit.
Hæc ſeges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus & ſapiens dignis ait eſſe paratus;
Nec tamen ignorat, quid diſtent æra lupinis.
Dignum præſtabo me etiam pro laude merentis.
Quod ſi me noles uſquam diſcedere, reddes
Forte latus, nigros anguſta fronte capillos;
Reddes dulce loqui; reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam Cinaræ mœrere protervæ.
Forte per anguſtam tenuis nitedula rimam
Repſerat in cumeram frumenti; paſtaque rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul: Si vis, ait, effugere iſtinc,
Macra cavum repetes arctum, quem macra ſubiſti.
Hac ego ſi compellor imagine, cuncta reſigno;
Nec ſomnum plebis laudo, ſatur altilium; nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudaſti; Rexque Paterque
Audiſti coram; nec verbo parcius abſens:
Inſpice, ſi poſſum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus, proles patientis Ulixei:
Non eſt aptus equis Ithace locus; ut neque planis
Porrectus ſpatiis, neque multæ prodigus herbæ:
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent: mihi jam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus & fortis, cauſiſque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque Foro nimium diſtare Carinas
Jam grandis natu queritur; conſpexit, ut ajunt,
Adraſum quendam vacua tonſoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri, (puer hic non læve juſſa Philippi
Accipiebat) abi; quære, & refer; unde domo; quis;
Cujus fortunæ; quo ſit patre, quove patrono.

It, redit, & narrat: Vultejum nomine Menam,
Præconem, tenui cenſu, ſine crimine notum;
Et properare loco, & ceſſare, & quærere, & uti,
Gaudentem parviſque ſodalibus, & lare certo,
Et ludis, & poſt decíſa negotia Campo.
Scitari libet ex ipſo, quæcunque refers: dic
Ad cœnam veniat. Non ſane credere Mena:
Mirari ſecum tacitus. Quid multa? Benigne,
Reſpondet. — Neget ille mihi? — Negat improbus, & te
Negligit, aut horret. — Vultejum mane Philippus
Vilia vendentem tunicato ſcruta popello
Occupat, & ſalvere jubet prior. Ille Philippo
Excuſare laborem, & mercenaria vincla,
Quod non mane domum veniſſet; denique, quod non
Providiſſet eum. — Sic ignoviſſe putato
Me tibi, ſi cœnas hodie mecum. — Ut libet. — Ergo
Poſt nonam venies: nunc i, rem ſtrenuus auge. —
Ut ventum ad cœnam eſt, dicenda tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. Hic, ubi ſæpe
Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum,
Mane cliens, & jam certus conviva, jubetur
Rura ſuburbana indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, arvum cœlumque Sabinum
Non ceſſat laudare: videt ridetque Philippus:
Et, ſibi dum requiem, dum riſus undique quærit,
Dum ſeptem donat ſeſtertia, mutua ſeptem
Promittit, perſuadet uti mercetur agellum.
Mercatur: ne te longis ambagibus ultra,
Quam ſatis eſt, morer; ex nitido fit ruſticus, atque
Sulcos & vineta crepat mera, præparat ulmos,
Immoritur ſtudiis, & amore ſeneſcit habendi.
Verum ubi oves furto, morbo periere capellæ,
Spem mentita ſeges, bos eſt enectus arando;
Offenſus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratuſque Philippi tendit ad ædes.
Quem ſimul adſpexit ſcabrum intonſumque Philippus,

Durus, ait, Vultei, nimis attentuſque videris
Eſſe mihi. Pol, me miſerum, patrone, vocares,
Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
Quod te per Genium, dextramque, Deoſque Penates
Obſecro & obteſtor, vitæ me redde priori.
Qui ſemel adſpexit, quantum dimiſſa petitis
Præſtent, mature redeat, repetatque relicta.
Metiri ſe quemque ſuo modulo ac pede, verum eſt.

EPISTOLA VIII.

AD CELSUM ALBINOVANUM.

Queritur ſe melancholia laborare.

Celso gaudere, & bene rem gerere, Albinovano,
Muſa rogata refer, comiti ſcribæque Neronis.
Si quæret quid agam; dic, multa & pulchra minantem,
Vivere nec recte, nec ſuaviter: haud quia grando
Contuderit vites, oleamve momorderit æſtus;
Nec quia longinquis armentum ægrotet in agris;
Sed quia mente minus validus, quam corpore toto,
Nil audire velim, nil diſcere, quod levet ægrum;
Fidis offendar medicis, iraſcar amicis,
Cur me funeſto properent arcere veterno?
Quæ nocuere ſequar, fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem ventoſus, Tibure Romam.
Poſt hæc, ut valeat, quo pacto rem gerat, & ſe,
Ut placeat Juveni, percontare, utque cohorti.
Si dicet, Recte: primum gaudere; ſubinde
Præceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Ut tu fortunam, ſic nos te, Celſe, feremus.

EPISTOLA IX.

AD CLAUDIUM NERONEM.

Egregie callidum & rigidum Principem demulcet.

SEPTIMIUS, Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias: nam cum rogat, & prece cogit,
Scilicet ut tibi ſe laudare & tradere coner,
Dignum mente domoque legentis honeſta Neronis;
Munere cum fungi propioris cenſet amici;
Quid poſſim videt ac novit me valdius ipſo.
Multa quidem dixi, cur excuſatus abirem:
Sed timui, mea ne finxiſſe minora putarer,
Diſſimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ deſcendi præmia. Quod ſi
Depoſitum laudas ob amici juſſa pudorem,
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede bonumque.

EPISTOLA X.

AD FUSCUM ARISTIUM.

Mira ruſticanæ atque otioſæ vitæ præconia.

URBIS amatorem Fuſcum ſalvere jubemus
Ruris amatores; hac in re ſcilicet una
Multum diſſimiles, ad cetera pæne gemelli,
Fraternis animis, quidquid negat alter, & alter;
Annuimus pariter, vetuli notique columbi.
Tu nidum ſervas, ego laudo ruris amœni

Rivos, & muſco circumlita ſaxa, nemuſque.
Quid quæris? vivo & regno, ſimul iſta reliqui,
Quæ vos ad cœlum effertis rumore ſecundo:
Utque ſacerdotis fugitivus, liba recuſo;
Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
Vivere naturæ ſi convenienter oportet,
Ponendæque domo quærenda eſt area primum;
Noviſtine locum potiorem rure beato?
Eſt ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem Canis, & momenta Leonis,
Cum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?
Eſt ubi divellat ſomnos minus invida cura?
Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam quæ per pronum trepidat cum murmure rivum?
Nempe inter varias nutritur ſilva columnas,
Laudaturque domus, longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furca, tamen uſque recurret,
Et mala perrumpet furtim faſtidia victrix.
Non, qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiuſve medullis;
Quam qui non poterit vero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectavere ſecundæ,
Mutatæ quatient: ſi quid mirabere, pones
Invitus: fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.
Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænumque recepit:
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternum; quia parvo neſciet uti.
Cui non conveniet ſua res, ut calceus olim,

Si pede major erit, ſubvertet; ſi minor, uret.
Lætus ſorte tua vives ſapienter, Ariſti;
Nec me dimittes incaſtigatum, ubi plura
Cogere, quam ſatis eſt, ac non ceſſare videbor.
Imperat aut ſervit collecta pecunia cuique,
Tortum digna ſequi potius, quam ducere funem.
Hæc tibi dictabam poſt fanum putre Vacunæ,
Excepto, quod non ſimul eſſes, cetera lætus.

EPISTOLA XI.

AD BULLATIUM.

Animi ægritudinem peregrinationibus non levari.

Quid tibi viſa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Crœſi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophon? majora minorave fama?
Cunctaque præ Campo & Tiberino flumine ſordent?
An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
Scis, Lebedus quid ſit; Gabiis deſertior atque
Fidenis vicus; tamen illic vivere vellem,
Oblituſque meorum, obliviſcendus & illis,
Neptunum procul e terra ſpectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit, imbre lutoque
Adſperſus, volet in caupona vivere; nec, qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Ut fortunatam plene præſtantia vitam.
Nec, ſi te validus jactaverit Auſter in alto,
Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit, quod
Pænula ſolſtitio, campeſtre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili menſe caminus.

Dum licet, & vultum ſervat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos abſens.
Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
Grata ſume manu; nec dulcia differ in annum;
Ut quocunque loco fueris, vixiſſe libenter
Te dicas: nam ſi ratio & prudentia curas,
Non locus effuſi late maris arbiter, aufert;
Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere: quod petis, hic eſt;
Eſt Ulubris; animus ſi te non deficit æquus.

EPISTOLA XII.

AD ICCIUM.

Solatur in tenui re philoſophantem amicum, qui plantam e cœno avaritiæ evellere nequibat.

Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si recte frueris, non eſt ut copia major
Ab Jove donari poſſit tibi: tolle querelas;
Pauper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.
Si ventri bene, ſi lateri eſt pedibuſque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.
Si forte in medio poſitorum abſtemius, herbis
Vivis & urtica; ſic vives, protinus ut te
Confeſtim liquidus Fortunæ rivus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia neſcit;
Vel quia cuncta putas una virtute minora:
Miramur ſi Democriti pecus edit agellos
Cultaque, dum peregre eſt animus ſine corpore velox:
Cum tu inter ſcabiem tantam, & contagia lucri,
Nil parvum ſapias, & adhuc ſublimia cures:

Quæ mare compeſcant cauſæ; quid temperet annum;
Stellæ ſponte ſua, juſſæne vagentur & errent;
Quid premat obſcurum Lunæ, quid proferat orbem;
Quid velit & poſſit rerum concordia diſcors;
Empedocles, an Stertinium deliret acumen.
Verum, ſeu piſces, ſeu porrum & cæpe trucidas,
Utere Pompejo Groſpho; &, ſi quid petet, ultro
Defer: nil Groſphus niſi verum orabit & æquum.
Vilis amicorum eſt annona, bonis ubi quid de 'ſt.
Ne tamen ignores, quo ſit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
Armenius cecidit: jus imperiumque Phrahates
Cæſaris accepit genibus minor: aurea fruges
Italiæ pleno defudit Copia cornu.

EPISTOLA XIII.

AD VINIUM ASELLAM.

Docet amicum quemadmodum velit carmina ſua Auguſto tradi.

Ut proficiſcentem docui te ſæpe diuque,
Auguſto reddes ſignata volumina, Vini;
Si validus, ſi lætus erit, ſi denique poſcet;
Ne ſtudio noſtri pecces, odiumque libellis
Sedulus importes, opera vehemente miniſter.
Si te forte meæ gravis uret ſarcina chartæ,
Abjicito potius, quam quo perferre juberis
Clitellas ferus impingas, Aſinæque paternum
Cognomen vertas in riſum, & fabula fias.
Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimul ac perveneris illuc,
Sic poſitum ſervabis onus, ne forte ſub ala
Faſciculum portes librorum, ut ruſticus agnum;

Ut vinoſa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ;
Ut cum pileolo ſoleas conviva tribulis.
Ne vulgo narres te ſudaviſſe ferendo
Carmina; quæ poſſunt oculos aureſque morari
Cæſaris: oratus multa prece, nitere porro.
Vade, vale, cave ne titubes, mandataque frangas.

EPISTOLA XIV.

AD VILLICUM SUUM.

O fortunatos nimium, bona ſi ſua norint, Agricolas!

VILLICE ſilvarum & mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, &
Quinque bonos ſolitum Variam dimittere patres;
Certemus, ſpinas animone ego fortius, an tu
Evellas agro; & melior ſit Horatius, an res.
Me quamvis Lamiæ pietas & cura moratur,
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter; tamen iſtuc mens animuſque
Fert, & amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra.
Rure ego viventem, tu dicis in urbe, beatum:
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors.
Stultus uterque locum immeritum cauſatur inique;
In culpa eſt animus, qui ſe non effugit unquam.
Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas,
Nunc urbem & ludos & balnea villicus optas:
Me conſtare mihi ſcis, & diſcedere triſtem,
Quandocunque trahunt inviſa negotia Romam.
Non eadem miramur; eo diſconvenit inter
Meque & te: nam, quæ deſerta & inhoſpita teſqua
Credis, amœna vocat mecum qui ſentit, & odit
Quæ tu pulchra putas: fornix tibi & uncta popina

Incutiunt urbis deſiderium, video; & quod
Angulus iſte feret piper & tus ocius uva;
Nec vicina ſubeſt vinum præbere taberna
Quæ poſſit tibi; nec meretrix tibicina, cujus
Ad ſtrepitum ſalias terræ gravis: & tamen urges
Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Disjunctum curas, & ſtrictis frondibus exples:
Addit opus pigro rivus, ſi decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age, quid noſtrum concentum dividat, audi.
Quem tenues decuere togæ nitidique capilli,
Quem ſcis immunem Cinaræ placuiſſe rapaci,
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
Cœna brevis juvat, & prope rivum ſomnus in herba:
Nec luſiſſe pudet, ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat; non odio obſcuro morſuque venenat:
Rident vicini glebas & ſaxa moventem.
Cum ſervis urbana diaria rodere mavis;
Horum tu in numerum voto ruis. Invidet uſum
Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger; optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens (cenſebo) exerceat artem.

EPISTOLA XV.

AD NUMONIUM VALAM.

Horatius curandæ valetudinis cauſa philoſophicum arcum retendit.

Quæ ſit hiems Veliæ, quod cœlum, Vala, Salerni,
Quorum hominum regio, & qualis via (nam mihi Bajas
Muſa ſupervacuas Antonius, & tamen illis

Me facit inviſum, gelida cum perluor unda
Per medium frigus: ſane murtea relinqui,
Dictaque ceſſantem nervis elidere morbum
Sulphura contemni, vicus gemit, invidus ægris,
Qui caput & ſtomachum ſupponere fontibus audent
Cluſinis, Gabioſque petunt, & frigida rura.
Mutandus locus eſt, & diverſoria nota;
Præteragendus equus: Quo tendis? non mihi Cumas
Eſt iter, aut Bajas, læva ſtomachoſus habena
Dicet eques: (ſed equi frænato eſt auris in ore:)
Major utrum populum frumenti copia paſcat;
Collectoſne bibant imbres, puteoſne perennes
Jugis aquæ; (nam vina nihil moror illius oræ.
Rure meo poſſum quidvis perferre patique:
Ad mare cum veni, generoſum & lene requiro;
Quod curas abigat; quod cum ſpe divite manet
In venas animumque meum; quod verba miniſtret;
Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.)
Tractus uter plures lepores, uter educet apros;
Utra magis piſces & echinos æquora celent;
Pinguis ut inde domum poſſim Phæaxque reverti;
Scribere te nobis, tibi nos, accredere par eſt.
Mænius, ut rebus maternis atque paternis
Fortiter abſumtis, urbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum præſepe teneret,
Impranſus non qui civem dignoſceret hoſte;
Quælibet in quemvis opprobria fingere ſævus;
Pernicies & tempeſtas barathrumque macelli,
Quidquid quæſierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiæ fautoribus & timidis nil
Aut paulum abſtulerat, patinas cœnabat omaſi,
Vilis & agninæ, tribus urſis quod ſatis eſſet;
Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
Diceret urendos, corrector Beſtius. Idem
Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
Verterat in fumum & cinerem, Non hercule miror,

Ajebat, ſi qui comedunt bona; cum ſit obeſo
Nil melius turdo, nil vulva pulchrius ampla.
Nimirum hic ego ſum: nam tuta & parvula laudo,
Cum res deficiunt, ſatis inter vilia fortis:
Verum, ubi quid melius contingit & unctius, idem
Vos ſapere & ſolos ajo bene vivere, quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia villis.

EPISTOLA XVI.

AD QUINCTIUM.

Vitam beatam æquanimitate conſtare, & conſcientia veræ virtutis.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quincti,
Arvo paſcat herum, an baccis opulentet olivæ,
Pomiſve, an pratis, an amicta vitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & ſitus agri.
Continui montes, niſi diſſocientur opaca
Valle; ſed ut veniens dextrum latus adſpiciat Sol,
Lævum decedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. Quid, ſi rubicunda benigne
Corna vepres & pruna ferunt? ſi quercus & ilex
Multa fruge pecus, multa dominum juvat umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus;
Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
Hæ latebræ dulces, & jam, ſi credis, amœnæ,
Incolumem tibi me præſtant Septembribus horis.
Tu recte vivis, ſi curas eſſe quod audis:
Jactamus jampridem omnis te Roma beatum.
Sed vereor, ne cui de te plus, quam tibi credas;

Neve putes alium ſapiente bonoque beatum;
Neu, ſi te populus ſanum recteque valentem
Dictitet, occultam febrem ſub tempus edendi
Diſſimules, donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata marique
Dicat, & his verbis vacuas permulceat aures:
Tene magis ſalvum populus velit, an populum tu,
Servet in ambiguo, qui conſulit & tibi, & urbi,
Juppiter; Auguſti laudes agnoſcere poſſis?
Cum pateris ſapiens emendatuſque vocari,
Reſpondeſne tuo, dic ſodes, nomine? — Nempe
Vir bonus & prudens dici delector. — Ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, ſi volet, auferet; ut ſi
Detulerit faſces indigno, detrahet idem.
Pone, meum eſt, inquit: pono, triſtiſque recedo.
Idem ſi clamet furem, neget eſſe pudicum,
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum;
Mordear opprobriis falſis, mutemve colorem?
Falſus honor juvat, & mendax infamia terret,
Quem, niſi mendoſum & medicandum? Vir bonus eſt quis?
Qui conſulta patrum, qui leges juraque ſervat;
Quo multæ magnæque ſecantur judice lites;
Quo res ſponſore, & quo cauſæ teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, ſi mihi dicat
Servus: Habes pretium, loris non ureris, ajo. —
Non hominem occidi. — Non paſces in cruce corvos. —
Sum bonus, & frugi. — Renuit negat atque Sabellus:
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suſpectos laqueos, & opertum miluus hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore:
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.
Sit ſpes fallendi, miſcebis ſacra profanis.

Nam de mille fabæ modiis cum ſurripis unum,
Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quem ſpectat & omne tribunal,
Quandocunque Deos vel porco vel bove placat,
Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo:
Labra movet. metuens audiri: Pulchra Laverna,
Da mihi fallere, da juſtum ſanctumque videri;
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
Quî melior ſervo, quî liberior ſit avarus,
In triviis fixum cum ſe demittit ob aſſem,
Non video: nam qui cupiet, metuet quoque; porro,
Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augenda feſtinat & obruitur re.
Vendere cum poſſis captivum, occidere noli:
Serviet utiliter: ſine paſcat durus, aretque;
Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis;
Annonæ proſit; portet frumenta penuſque.
Vir bonus & ſapiens audebit dicere: Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre patique
Indignum coges? - Adimam bona. - Nempe pecus, rem,
Lectos, argentum: tollas licet. — In manicis &
Compedibus ſævo te ſub cuſtode tenebo. —
Ipſe Deus, ſimulatque volam, me ſolvet. — Opinor,
Hoc ſentit: Moriar; mors ultima linea rerum eſt.

EPISTOLA XVII.

AD SCÆVAM.

Modus promerendi potentes. Non eſſe ſcurrandum.

QUAMVIS, Scæva, ſatis per te tibi conſulis, & ſcis
Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
Diſce, docendus adhuc, quæ cenſet amiculus; ut ſi

Cæcus iter monſtrare velit: tamen adſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies & primam ſomnus in horam
Delectat; ſi te pulvis ſtrepituſque rotarum,
Si lædit caupona; Ferentinum ire jubebo:
Nam neque divitibus contingunt gaudia ſolis;
Nec vixit male, qui natus morienſque fefellit.
Si prodeſſe tuis, pauloque benignius ipſum
Te tractare voles; accedes ſiccus ad unctum. —
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Ariſtippus. — Si ſciret regibus uti,
Faſtidiret olus, qui me notat. — Utrius horum
Verba probes & facta, doce; vel junior audi,
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia: namque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, ut ajunt: —
Scurror ego ipſe mihi, populo tu: rectius hoc &
Splendidius multo eſt; equus ut me portet, alat rex,
Officium facio: tu poſcis vilia rerum
Dante minor, quamvis fers te nullius egentem. —
Omnis Ariſtippum decuit color, & ſtatus, & res,
Tentantem majora, fere præſentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via ſi converſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonamque feret non inconcinnus utramque:
Alter Mileti textam cane pejus & angue
Vitabit chlamydem; morietur frigore, ſi non
Retuleris pannum: refer, & ſine vivat ineptus.
Res gerere, & captos oſtendere civibus hoſtes,
Attingit ſolium Jovis, & cœleſtia tentat:
Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non ſuccederet: eſto:
Quid, qui pervenit, fecitne viriliter? Atqui
Hic eſt, aut nuſquam, quod quærimus: hic onus horret,

Ut parvis animis & parvo corpore majus;
Hic ſubit, & perfert. Aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus & pretium recte petit experiens vir.
Coram rege ſua de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent: diſtat, ſumaſne pudenter,
An rapias: atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit, clamat, *Victum date:* ſuccinit alter,
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus invidiæque.
Brunduſium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur ſalebras, & acerbum frigus, & imbres,
Aut ciſtam effractam, aut ſubducta viatica plorat,
Nota refert meretricis acumina, ſæpe catellam,
Sæpe periſcelidem raptam ſibi flentis; uti mox
Nulla fides damnis, veriſque doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus, triviis attollere curat
Fracto crure planum; licet illi plurima manet
Lacrima; per ſanctum juratus dicat Oſirim,
Credite; non ludo; crudeles tollite claudum:
Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

EPISTOLA XVIII.

AD LOLLIUM.

In eandem materiam. Vitandam eſſe aſperitatem in affectatione divitum.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum.
Ut matrona meretrici diſpar erit atque
Diſcolor, infido ſcurræ diſtabit amicus.

Eſt huic diverſum vitio vitium prope majus,
Aſperitas agreſtis, & inconcinna graviſque,
Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris;
Dum vult libertas dici mera, veraque virtus.
Virtus eſt medium vitiorum, & utrinque reductum.
Alter, in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum divitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Ut puerum ſævo credas dictata magiſtro
Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas:
Alter rixatur de lana ſæpe caprina,
Propugnat nugis armatus; ſcilicet, ut non
Sit mihi prima fides, & vere quod placet ut non
Acriter elatrem, pretium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat, an Doſichos plus;
Brunduſium Minucî melius via ducat, an Appî.
Quem damnoſa Venus, quem præceps alea nudat,
Gloria quem ſupra vires & veſtit & ungit,
Quem tenet argenti ſitis importuna fameſque,
Quem paupertatis pudor & fuga, dives amicus,
Sæpe decem vitiis inſtructior, odit & horret:
Aut, ſi non odit, regit; ac, veluti pia mater,
Plus quam ſe ſapere, & virtutibus eſſe priorem
Vult: & ait prope vera: Meæ (contendere noli)
Stultitiam patiuntur opes; tibi parvula res eſt:
Arcta decet ſanum comitem toga; deſine mecum
Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
Veſtimenta dabat pretioſa: beatus enim jam
Cum pulchris tunicis ſumet nova conſilia, & ſpes;
Dormiet in lucem; ſcorto poſtponet honeſtum
Officium; nummos alienos paſcet; ad imum
Threx erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu ſcrutaberis illius unquam;
Commiſſumque teges, & vino tortus & ira.
Nec tua laudabis ſtudia, aut aliena reprêndes;
Nec, cum venari volet ille, poemata panges.

Gratia ſic fratrum geminorum, Amphionis atque
Zethi, diſſiluit, donec ſuſpecta ſevero
Conticuit lyra: fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Amphion: tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotieſque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta, caneſque,
Surge, & inhumanæ ſenium depone Camenæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta;
Romanis ſolemne viris opus, utile famæ,
Vitæque & membris; præſertim cum valeas, &
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis: adde, virilia quod ſpecioſius arma
Non eſt qui tractet: ſcis quo clamore coronæ
Prœlia ſuſtineas campeſtria: denique ſævam
Militiam puer & Cantabrica bella tuliſti,
Sub duce qui templis Parthorum ſigna refigit
Nunc, & ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis.
Ac, ne te retrahas, & inexcuſabilis abſtes,
Quamvis nil extra numerum feciſſe modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno:
Partitur lintres exercitus; Actia pugna
Te duce per pueros hoſtili more refertur;
Adverſarius eſt frater; lacus, Adria; donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam (ſi quid monitoris eges tu)
Quid, de quoque viro, & cui dicas, ſæpe videto.
Percontatorem fugito: nam garrulus idem eſt;
Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures;
Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ
Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiam atque etiam adſpice; ne mox

Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, & quondam non dignum tradimus: ergo
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri;
Ut penitus notum, ſi tentent crimina, ſerves,
Tuteriſque tuo fidentem præſidio: qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te poſt paulo ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet;
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuit. Tu, dum tua navis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi,
Sedatum celeres, agilem gnavumque remiſſi;
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula; quamvis
Nocturnos jures te formidare vapores.
Deme ſupercilio nubem: plerumque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges & percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter ævum;
Ne te ſemper-inops agitet vexetque cupido,
Ne pavor, & rerum mediocriter utilium ſpes:
Virtutem doctrina paret, naturane donet?
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum?
Quid pure tranquillet, honos, an dulce lucellum,
An ſecretum iter, & fallentis ſemita vitæ?
Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
Quem Mandela bibit, rugoſus frigore pagus;
Quid ſentire putas? quid credis, amice, precari?
Sit mihi, quod nunc eſt; etiam minus: & mihi vivam
Quod ſupereſt ævi, ſi quid ſupereſſe volunt Dî:
Sit bona librorum & proviſæ frugis in annum
Copia; neu fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
Sed ſatis eſt orare Jovem quæ donat & aufert:
Det vitam, det opes; æquum mî animum ipſe parabo.

EPISTOLA XIX.

AD MÆCENATEM.

Poetæ judicium de ſuis & poetaſtrorum ſui ſeculi ſcriptis.

PRISCO ſi credis, Mæcenas docte, Cratino,
Nulla placere diu, nec vivere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus: ut male ſanos
Adſcripſit Liber Satyris Fauniſque poetas,
Vina fere dulces oluerunt mane Camenæ.
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus:
Ennius ipſe pater nunquam, niſi potus, ad arma
Proſiluit dicenda. *Forum putealque Libonis*
Mandabo ſiccis, adimam cantare ſeveris.
Hoc ſimul edixi, non ceſſavere poetæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid, ſi quis vultu torvo ferus, & pede nudo,
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem,
Virtutemne repræſentet moreſque Catonis?
Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua,
Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile: quod ſi
Pallerem caſu, biberent exſangue cuminum.
O imitatores, ſervum pecus, ut mihi ſæpe
Bilem, ſæpe jocum veſtri movere tumultus!
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps;
Non aliena meo preſſi pede. Qui ſibi fidit,
Dux regit examen. Parios ego primus Iambos
Oſtendi Latio, numeros animoſque ſecutus
Archilochi, non res & agentia verba Lycamben.
Ac, ne me foliis ideo brevioribus ornes,
Quod timui mutare modos & carminis artem;
Temperat Archilochi Muſam pede maſcula Sappho,

Temperat Alcæus; ſed rebus & ordine diſpar,
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris,
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
Vulgavi fidicen: juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſque legi, manibuſque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet ametque domi, premat extra limen iniquus?
Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor,
Impenſis cœnarum, & tritæ munere veſtis;
Non ego, nobilium ſcriptorum auditor & ultor,
Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor:
Hinc illæ lacrimæ. Spiſſis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus,
Si dixi; Rides, ait, & Jovis auribus iſta
Servas: fidis enim manare poetica mella
Te ſolum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti
Formido: &, luctantis acuto ne ſecer ungui,
Diſplicet iſte locus, clamo, & diludia poſco.
Ludus enim genuit trepidum certamen & iram,
Ira truces inimicitias & funebre bellum.

EPISTOLA XX.

AD LIBRUM SUUM.

Monet librum in fine ipſo voluminis, quæ fata illum maneant.

VERTUMNUM Janumque, liber, ſpectare videris;
Scilicet ut proſtes Soſiorum pumice mundus.
Odiſti claves, & grata ſigilla pudico:
Paucis oſtendi gemis, & communia laudas,
Non ita nutritus. Fuge quo deſcendere geſtis:
Non erit emiſſo reditus tibi. Quid miſer egi?

Quid volui? dices, ubi quid te læſerit; & ſcis
In breve te cogi, plenus cum languet amator.
Quod ſi non odio peccantis deſipit augur,
Carus eris Romæ, donec te deſerat ætas.
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere vulgi
Cœperis, aut tineas paſces taciturnus inertes,
Aut fugies Uticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus; ut ille,
Qui male parentem in rupes protruſit aſellum
Iratus: quis enim invitum ſervare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba ſenectus.
Cum tibi ſol tepidus plures admoverit aures,
Me libertino natum patre, & in tenui re
Majores pennas nido extendiſſe loqueris:
Ut quantum generi demas, virtutibus addas:
Me primis urbis belli placuiſſe domique,
Corporis exigui, præcanum, ſolibus aptum,
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Forte meum ſi quis te percontabitur ævum,
Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER SECUNDUS.

EPISTOLA I.

AD AUGUSTUM.

Poſt ſplendidum & numeroſum principium, quo laudes Auguſti egregie canit, ſubtiliter Auguſtum movet in favorem ſui temporis poetarum.

CUM tot ſuſtineas & tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora, Cæſar.
Romulus, & Liber pater, & cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras hominumque colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros aſſignant, oppida condunt,
Ploravere ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis: diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
Comperit invidiam ſupremo fine domari.

Urit enim fulgore ſuo, qui prægravat artes
Infra ſe poſitas: exſtinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Jurandaſque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, ſapiens & juſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te Grajis anteferendo,
Cetera nequaquam ſimili ratione modoque
Æſtimat; &, niſi quæ terris ſemota ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit & odit.
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri ſanxerunt, fœdera regum
Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa volumina vatum,
Dictitet Albano Muſas in monte locutas.
Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque
Scripta vel optima, Romani penſantur eadem
Scriptores trutina; non eſt quod multa loquamur:
Nil intra eſt oleam, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ: pingimus atque
Pſallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
Scire velim, pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veteres que referri debet? an inter
Viles atque novos? excludat jurgia finis. —
Eſt vetus atque probus, centum qui perficit annos. —
Quid, qui deperiit minor uno menſe, vel anno,
Inter quos referendus erit? veteresne poetas?
An quos & præſens & poſtera reſpuet ætas? —
Iſte quidem veteres inter ponetur honeſte,
Qui vel menſe brevi, vel toto eſt junior anno. —
Utor permiſſo, caudæque pilos ut equinæ,
Paulatim vello, & demo unum, demo etiam unum;
Dum cadat eluſus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad faſtos, & virtutem æſtimat annis,

Miraturque nihil, niſi quod Libitina ſacravit.
Ennius, & ſapiens & fortis, & alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promiſſa cadant & ſomnia Pythagorea.
Nævius in manibus non eſt, & mentibus hæret
Pæne recens? adeo ſanctum eſt vetus omne poema.
Ambigitur quoties uter utro ſit prior, aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti:
Dicitur Afranî toga conveniſſe Menandro;
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediſcit, & hos arcto ſtipata theatro
Spectat Roma potens; habet hos numeratque poetas
Ad noſtrum tempus, Livî ſcriptoris ab ævo.
Interdum vulgus rectum videt; eſt ubi peccat.
Si veteres ita miratur laudatque poetas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
Si quædam nimis antique, ſi pleraque dure
Dicere cedit eos, ignave multa fatetur;
Et ſapit, & mecum facit, & Jove judicat æquo.
Non equidem inſector, delendave carmina Livî
Eſſe reor, memini quæ plagoſum mihi parvo
Orbilium dictare: ſed emendata videri,
Pulchraque, & exactis minimum diſtantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit ſi forte decorum, &
Si verſus paulo concinnior unus & alter,
Injuſte totum ducit venditque poema.
Indignor quidquam reprehendi, non quia craſſe
Compoſitum illepideve putetur, ſed quia nuper;
Nec veniam antiquis, ſed honorem & præmia poſci.
Recte necne crocum floreſque perambulet Attæ
Fabula ſi dubitem, clament periiſſe pudorem
Cuncti pæne patres; ea cum reprehendere coner,
Quæ gravis Æſopus, quæ doctus Roſcius egit:
Vel quia nil rectum, niſi quod placuit ſibi, ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus, &, quæ

Imberbi didicere, ſenes perdenda fateri.
Jam Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri:
Ingeniis non ille favet plauditque ſepultis,
Noſtra ſed impugnat, nos noſtraque lividus odit.
Quod ſi tam Grajis novitas inviſa fuiſſet,
Quam nobis, quid nunc eſſet vetus? aut quid haberet,
Quod legeret tereretque viritim publicus uſus?
Ut primum poſitis nugari Græcia bellis
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua,
Nunc athletarum ſtudiis, nunc arſit equorum;
Marmoris aut eboris fabros, aut æris amavit;
Suſpendit picta vultum mentemque tabella;
Nunc tibicinibus, nunc eſt gaviſa tragœdis:
Sub nutrice puella velut ſi luderet infans,
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet aut odio eſt, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventique ſecundi
Romæ: dulce diu fuit & ſolemne, recluſa
Mane domo vigilare, clienti promere jura,
Cautos nominibus rectis expendere nummos,
Majores audire, minori dicere per quæ
Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutavit mentem populus levis, & calet uno
Scribendi ſtudio: puerique patreſque ſeveri
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,
Invenior Parthis mendacior; & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & ſcrinia poſco.
Navim agere ignarus navis timet; abrotonum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare: quod medicorum eſt,
Promittunt medici; tractant fabrilia fabri:
Scribimus indocti doctique poemata paſſim.
Hic error tamen, & levis hæc inſania, quantas
Virtutes habeat, ſic collige: vatis avarus
Non temere eſt animus; verſus amat, hoc ſtudet unum;

Detrimenta, fugas ſervorum, incendia ridet;
Non fraudem ſocio, puerove incogitat ullam
Pupillo; vivit ſiliquis & pane ſecundo.
Militiæ quamquam piger & malus, utilis urbi;
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari.
Os tenerum pueri balbumque poeta figurat;
Torquet ab obſcœnis jam nunc ſermonibus aurem;
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis & invidiæ corrector & iræ;
Recte facta refert; orientia tempora notis
Inſtruit exemplis; inopem ſolatur & ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces, vatem ni Muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, & præſentia numina ſentit;
Cœleſtes implorat aquas docta prece blandus;
Avertit morbos, metuenda pericula pellit;
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum.
Carmine Dî ſuperi placantur, carmine manes.
Agricolæ priſci, fortes, parvoque beati,
Condita poſt frumenta, levantes tempore feſto
Corpus, & ipſum animum ſpe finis dura ferentem,
Cum ſociis operum, pueris, & conjuge fida,
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium, memorem brevis ævi.
Feſcennina per hunc inventa licentia morem,
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit;
Libertaſque recurrentes accepta per annos
Luſit amabiliter, donec jam ſævus apertam
In rabiem verti cœpit jocus, & per honeſtas
Ire domos impune minax: doluere cruento
Dente laceſſiti; fuit intactis quoque cura
Conditione ſuper communi: quin etiam lex
Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Deſcribi: vertere modum, formidine fuſtis,
Ad benedicendum delectandumque redacti.
Græcia capta ferum victorem cepit, & artes

Intulit agreſti Latio: ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius; & grave virus
Munditiæ pepulere: ſed in longum tamen ævum
Manſerunt, hodieque manent veſtigia ruris.
Serus enim Græcis admovit acumina chartis;
Et poſt Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles & Theſpis & Æſchylus utile ferrent.
Tentavit quoque rem; ſi digne vertere poſſet;
Et placuit ſibi, natura ſublimis & acer:
Nam ſpirat tragicum ſatis, & feliciter audet;
Sed turpem putat inſcite metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res arceſſit, habere
Sudoris minimum; ſed habet Comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus. Adſpice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi;
Ut patris attenti; lenonis ut inſidioſi:
Quantus ſit Doſſennus edacibus in paraſitis;
Quam non adſtricto percurrat pulpita ſocco.
Geſtit enim nummum in loculos demittere, poſt hoc
Securus, cadat, an recto ſtet fabula talo.
Quem tulit ad ſcenam ventoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat.
Sic leve, ſic parvum eſt, animum quod laudis avarum
Subruit ac reficit. Valeat res ludicra, ſi me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
Quod numero plures, virtute & honore minores,
Indocti ſtolidique, & depugnare parati,
Si diſcordet eques, media inter carmina poſcunt
Aut urſum, aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
Verum equiti quoque jam migravit ab aure voluptas
Omnis ad incertos oculos & gaudia vana.
Quatuor aut plures aulæa premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumque catervæ;
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
Eſſeda feſtinant, pilenta, petorrita, naves;

Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus; ſeu
Diverſum confuſa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipſis,
Ut ſibi præbentem mimo ſpectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam ſurdo: nam quæ pervincere voces
Evaluere ſonum, referunt quem noſtra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuſcum:
Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, & artes,
Divitiæque peregrinæ; quibus oblitus actor
Cum ſtetit in ſcena, concurrit dextera lævæ.
Dixit adhuc aliquid? — Nil ſane. — Quid placet ergo? —
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne forte putes, me, quæ facere ipſe recuſem,
Cum recte tractent alii, laudare maligne;
Ille per extentum funem mihi poſſe videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,
Ut magus; & modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, & his, qui ſe lectori credere malunt,
Quam ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,
Curam redde brevem; ſi munus Apolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Ut ſtudio majore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala ſæpe Poetæ,
(Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
Sollicito damus, aut feſſo; cum lædimur, unum
Si quis amicorum eſt auſus reprendere verſum;
Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati;
Cum lamentamur, non apparere labores
Noſtros, & tenui deducta poemata filo;
Cum ſperamus eo rem venturam, ut ſimulatque
Carmina reſcieris nos fingere, commodus ultro
Arceſſas, & egere vetes, & ſcribere cogas.

Sed tamen eſt operæ pretium cognoſcere, quales
Æditos habeat belli ſpectata domique
Virtus, indigno non committenda Poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui verſibus & male natis
Retulit acceptos, regale nomiſma, Philippos.
Sed veluti tractata notam labemque remittunt
Atramenta, fere ſcriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. Idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellen,
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum ſimulantia. Quod ſi
Judicium ſubtile videndis artibus illud
Ad libros & ad hæc Muſarum dona vocares,
Bœotûm in craſſo jurares aere natum.
At neque dedecorant tua de ſe judicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius Variuſque poetæ:
Nec magis expreſſi vultus per aenea ſigna,
Quam per vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent. Nec ſermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere geſtas;
Terrarumque ſitus, & flumina dicere, & arces
Montibus impoſitas, & barbara regna, tuiſque
Auſpiciis totum confecta duella per orbem,
Clauſtraque cuſtodem pacis cohibentia Janum,
Et formidatam Parthis te principe Romam;
Si, quantum cuperem, poſſem quoque: ſed neque parvum
Carmen majeſtas recipit tua, nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent.
Sedulitas autem, ſtulte quem diligit, urget;
Præcipue cum ſe numeris commendat & arte:
Diſcit enim citius meminitque libentius illud,
Quod quis deridet, quam quod probat & veneratur.
Nil moror officium, quod me gravat: ac neque ficto

In pejus vultu proponi cereus uſquam;
Nec prave factis decorari verſibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, & una
Cum ſcriptore meo, capſa porrectus aperta,
Deferar in vicum vendentem tus & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

EPISTOLA II.

AD JULIUM FLORUM.

Suaviter garrit cum amico, & oſtendit ſe nactum quod avebat, poeticæ nuntium remittere, & ad priſtinum philoſophiæ ſtudium ſe recipere.

Flore, bono claroque fidelis amice Neroni,
Si quis forte velit puerum tibi vendere, natum
Tibure vel Gabiis, & tecum ſic agat: Hic &
Candidus, & talos a vertice pulcher ad imos,
Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
Verna miniſteriis ad nutus aptus heriles,
Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet, argilla quidvis imitaberis uda:
Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti. —
Multa fidem promiſſa levant, ubi plenius æquo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces. —
Res urget me nulla; meo ſum pauper in ære:
Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere a me
Quivis ferret idem: ſemel hic ceſſavit, &, ut fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te ſi fuga lædit.
Ille ferat pretium, pœnæ ſecurus, opinor. —
Prudens emiſti vitioſum; dicta tibi eſt lex:
Inſequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua. —

Dixi me pigrum proficiſcenti tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum; ne mea ſævus
Jurgares ad te quod epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? Quereris ſuper hoc etiam, quod
Exſpectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc vehemens lupus, & ſibi & hoſti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præſidium regale loco dejecit, ut ajunt,
Summe munito, & multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis;
Accipit & bis dena ſuper ſeſtertia nummûm.
Forte ſub hoc tempus caſtellum evertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere mentem. —
I, bone, quo virtus tua te vocat; i pede fauſto;
Grandia laturus meritorum præmia: quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantumvis ruſticus, Ibit,
Ibit eo quo vis, qui zonam perdidit, inquit. —
Romæ nutriri mihi contigit atque doceri,
Iratus Grajis quantum nocuiſſet Achilles:
Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ;
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſilvas Academi quærere verum.
Dura ſed emovere loco me tempora grato;
Civiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Unde ſimul primum me dimiſere Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris & fundi, paupertas impulit audax
Ut verſus facerem: ſed, quod non deſit, habentem,
Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quam ſcribere verſus?

Singula de nobis anni prædantur euntes;
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum;
Tendunt extorquere poemata: quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur amantque:
Carmine tu gaudes; hic delectatur Iambis;
Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro.
Tres mihi convivæ prope diſſentire videntur,
Poſcentes vario multum diverſa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter;
Quod petis, id ſane eſt inviſum acidumque duobus.
Præter cetera, me Romæne poemata cenſes
Scribere poſſe, inter tot curas, totque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; viſendus uterque;
Intervalla vides humane commoda. — Verum
Puræ ſunt plateæ, nihil ut meditantibus obſtet. —
Feſtinat calidus mulis geruliſque redemtor;
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum;
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris;
Hac rabioſa fugit canis, hac lutulenta ruit ſus:
I nunc, & verſus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes;
Rite cliens Bacchi, ſomno gaudentis & umbra:
Tu me inter ſtrepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, & contracta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium, ſibi quod vacuas deſumſit Athenas,
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuitque
Libris & curis, ſtatua taciturnius exit
Plerumque, & riſu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempeſtatibus urbis,
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?
Frater erat Romæ conſulti rhetor, ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores;
Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mucius ille.

Qui minus argutos vexat furor iſte poetas?
Carmina compono, hic elegos; mirabile viſu,
Cælatumque novem Muſis opus. Adſpice primum,
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
Spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam, ſi forte vacas, ſequere, & procul audi,
Quid ferat, & quare ſibi nectat uterque coronam.
Cædimur, & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere viſus,
Fit Mimnermus, & optivo cognomine creſcit.
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto:
Idem, finitis ſtudiis, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur mala qui componunt carmina: verum
Gaudent ſcribentes, & ſe venerantur, & ultro,
Si taceas, laudant quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poema,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti;
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba movere loco, quamvis invita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
Obſcurata diu populo bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum,
Quæ priſcis memorata Catonibus atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit & deſerta vetuſtas:
Adſciſcet nova, quæ genitor produxerit uſus.
Vehemens & liquidus, puroque ſimillimus amni,
Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua.
Luxuriantia compeſcet, nimis aſpera ſano
Lævabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit; & torquebitur, ut qui

Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur. —
Prætulerim ſcriptor delirus inerſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
Quam ſapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos,
In vacuo lætus ſeſſor plauſorque theatro;
Cetera qui vitæ ſervaret munia recto
More; bonus ſane vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſervis,
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ,
Poſſet qui rupem & puteum vitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus curiſque refectus,
Expulit helleboro morbum, bilemque meraco,
Et redit ad ſeſe: Pol, me occidiſtis, amici,
Non ſervaſtis, ait, cui ſic extorta voluptas,
Et demtus per vim mentis gratiſſimus error. —
Nimirum ſapere eſt abjectis utile nugis,
Et tempeſtivum pueris concedere ludum;
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis,
Sed veræ numerosque modoſque ediſcere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, taciturſque recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quod quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi monſtrata radice vel herba
Non fieret levius, fugeres, radice vel herba
Proficiente nihil, curarier? Audieras, cui
Rem Di donarint, illi decedere pravam
Stultitiam; &, cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es, tamen uteris monitoribus iſdem?
At ſi divitiæ prudentem reddere poſſent,
Si cupidum timidumque minus te; nempe ruberes,
Viveret in terris te ſi quis avarior uno.
Si proprium eſt, quod quis libra mercatus & ære eſt,
Quædam, ſi credis conſultis, mancipat uſus:

Qui te paſcit ager, tuus eſt; & villicus Orbî,
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturas,
Te dominum ſentit: das nummos, accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo iſto
Paulatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra, nummorum millibus emtum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emtor Aricini quondam Vejentis & arvi,
Emtum cœnat olus, quamvis aliter putat; emtis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum;
Sed vocat uſque ſuum, qua populus adſita certis
Limitibus vicina refugit jurgia; tanquam
Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc ſorte ſuprema,
Permutet dominos, & cedat in altera jura.
Sic, quia perpetuus nulli datur uſus, & heres
Heredem alterius, velut unda ſupervenit undam,
Quid vici proſunt, aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adjecti Lucani, ſi metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas,
Argentum, veſtes Gætulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant; eſt qui non curat habere.
Cur alter fratrum ceſſare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter,
Dives & importunus, ad umbram lucis ab ortu
Silveſtrem flammis & ferro mitiget agrum,
Scit Genius, natale comes qui temperat aſtrum,
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
Quodque caput, vultu mutabilis, albus & ater.
Utar, & ex modico, quantum res poſcet, acervo
Tollam; nec metuam, quid de me judicet heres;
Quod non plura datis invenerit: & tamen idem
Scire volam, quantum ſimplex hilariſque nepoti
Diſcrepet, & quantum diſcordet parcus avaro.

Diſtat enim, ſpargas tua prodigus, an neque ſumtum
Invitus facias, neque plura parare labores;
Ac potius, puer ut feſtis quinquatribus olim,
Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domu procul abſit: ego, utrum
Nave ferar magna an parva, ferar unus & idem.
Non agimur tumidis velis aquilone ſecundo;
Non tamen adverſis ætatem ducimus auſtris;
Viribus, ingenio, ſpecie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
Non es avarus: abi. Quid cetera? jam ſimul iſto
Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos lemures portentaque Theſſala rides?
Natales grate numeras? ignoſcis amicis?
Lenior & melior fis accedente ſenecta?
Quid te exemta juvat ſpinis de pluribus una?
Vivere ſi recte neſcis, decede peritis.
Luſiſti ſatis, ediſti ſatis, atque bibiſti;
Tempus abire tibi eſt; ne potum largius æquo
Rideat, & pulſet laſciva decentius ætas.

EPISTOLA III.

AD LUCIUM CALPURNIUM PISONEM EJUSQUE FILIOS.

(*Vulgo male ab epiſtolarum, quibus eam accenſet Chariſius p. 182, 3, & 183, 10, libris ſeparata, tanquam eſſet ſingularis libellus, præeuntibus Quintiliano, Priſciano aliiſque Grammaticis*, de arte poetica *inſcribitur, forſan quod eam hoc nomine peculiariter interpretabantur veteres Grammatici, cum tamen longius a perfecta præceptione artis poeticæ abſit*) *qua patri gratificaturus, ſed diſſimulata ejus conſcientia, filium majorem in ſtudium poeſeos, maxime dramaticæ, acrius ultraque quam conceſſum juveni Romano nobili, non ad otioſa ſtudia, ſed ad rempublicam nato, quaſi myſteria poeticæ artis edocturus, ſed reapſe difficultates ejus ſcopuloſque oſtendendo coercere ſtudet; ac ſimul in omnes, qui abſque illuſtri ingenio artiſve ſapientia in carmina pruriunt, ſubinde invehitur. Ita quidem carminis hujus conſilium expoſuit incomparabilis epiſtolarum Horatianarum interpres, C. M.* W*ielandus*, *qui idem uberius explicat ordinem, quo poeta hoc conſilium exſecutus ſit, in Epp. Horatii germanice verſis & illuſtratis, Deſſaviæ 1782, 8.*

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
Jungere ſi velit, & varias inducere plumas,
Undique collatis membris, ut turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperne,
Spectatum admiſſi riſum teneatis, amici?
Credite, Piſones, iſti tabulæ fore librum
Perſimilem, cujus, velut ægri ſomnia, vanæ
Fingentur ſpecies; ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. — Pictoribus atque poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas. —

Scimus, & hanc veniam petimuſque damuſque viciſſim:
Sed non ut placidis coeant immitia; non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque & magna profeſſis
Purpureus, late qui ſplendeat, unus & alter
Aſſuitur pannus; cum lucus & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius deſcribitur arcus:
Sed nunc non erat his locus: & fortaſſe cupreſſum
Scis ſimulare; quid hoc, ſi fractis enatat exſpes
Navibus, ære dato qui pingitur? Amphora cœpit
Inſtitui; currente rota cur urceus exit?
Denique ſit quod vis, ſimplex dumtaxat & unum.
Maxima pars vatum, pater, & juvenes patre digni,
Decipimur ſpecie recti: brevis eſſe laboro,
Obſcurus fio: ſectantem levia, nervi
Deficiunt animique: profeſſus grandia, turget:
Serpit humi tutus nimium, timiduſque procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum ſilvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.
Æmilium circa ludum faber imus & ungues
Exprimet, & molles imitabitur ære capillos,
Infelix operis ſumma, quia ponere totum
Neſciet: hunc ego me, ſi quid componere curem,
Non magis eſſe velim, quam pravo vivere naſo,
Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam
Viribus, & verſate diu, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri: cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit & venus, aut ego fallor,
Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præſens in tempus omittat.
In verbis etiam tenuis cautuſque ſerendis,
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.

Dixeris egregie, notum ſi callida verbum
Reddiderit junctura novum. Si forte neceſſe eſt
Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum,
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget; dabiturque licentia ſumta pudenter.
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, ſi
Græco fonte cadant, parce detorta: quid autem
Cæcilio Plautoque dabit Romanus, ademtum
Virgilio Varioque? ego cur, acquirere pauca
Si poſſum, invideor, cum lingua Catonis & Ennî
Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit? Licuit, ſemperque licebit,
Signatum præſente nota producere nomen.
Ut ſilvæ foliis pronos mutantur in annos;
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque.
Debemur morti nos noſtraque; ſive receptus
Terra Neptunus, claſſes aquilonibus arcet,
Regis opus; ſterilisque diu palus, aptaque remis,
Vicinas urbes alit, & grave ſentit aratrum;
Seu curſum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius; mortalia facta peribunt:
Nedum ſermonum ſtet honos, & gratia vivax.
Multa renaſcentur, quæ jam cecidere, cadentque
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet uſus,
Quem penes arbitrium eſt, & jus & norma loquendi.
Res geſtæ regumque ducumque, & triſtia bella,
Quo ſcribi poſſent numero, monſtravit Homerus.
Verſibus impariter junctis querimonia primum,
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos:
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armavit Iambo:
Hunc ſocci cepere pedem, grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, & populares
Vincentem ſtrepitus, & natum rebus agendis.

Muſa dedit fidibus Divos, pueroſque Deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
Et juvenum curas, & libera vina referre.
Deſcriptas ſervare vices operumque colores
Cur ego ſi nequeo ignoroque, poeta ſalutor?
Cur neſcire, pudens prave, quam diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item privatis, ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem Comœdia tollit,
Iratuſque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet ſermone pedeſtri.
Telephus & Peleus, cum pauper & exſul, uterque
Projicit ampullas, & ſeſquipedalia verba,
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poemata; dulcia ſunto,
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Ut ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus: ſi vis me flere, dolendum eſt
Primum ipſi tibi; tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, vel Peleu, male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo: triſtia mœſtum
Vultum verba decent; iratum, plena minarum;
Ludentem, laſciva; ſeverum, ſeria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit;
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites peditesque cachinnum.
Intererit multum Davuſne loquatur, an Heros;
Maturuſne ſenex, an adhuc florente juventa
Fervidus; an matrona potens, an ſedula nutrix;
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;

Colchus, an Aſſyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere, aut ſibi convenientia finge.
Scriptor honoratum ſi forte reponis Achillem;
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Jura neget ſibi nata, nihil non arroget armis:
Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.
Si quid inexpertum ſcenæ committis, & audes
Perſonam formare novam, ſervetur ad imum
Qualis ab incepto proceſſerit, & ſibi conſtet.
Difficile eſt proprie communia dicere: tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam ſi proferres ignota indictaque primus.
Publica materies privati juris erit, ſi
Nec circa vilem patulumque moraberis orbem;
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres; nec deſilies imitator in arctum,
Unde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec ſic incipies, ut ſcriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
Dic mihi, Muſa, virum, captæ poſt tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit & urbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphatem, Scyllamque, & cum Cyclope Charybdim;
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.
Semper ad eventum feſtinat, & in medias res,
Non ſecus ac notas, auditorem rapit, & quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit;
Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.

Tu, quid ego, & populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, & uſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat:
Ætatis cujuſque notandi ſunt tibi mores;
Mobilibuſque decor naturis dandus & annis.
Reddere qui voces jam ſcit puer, & pede certo
Signat humum, geſtit paribus colludere, & iram
Colligit ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbus juvenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis canibuſque, & aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper,
Utilium tardus proviſor, prodigus æris,
Sublimis, cupiduſque, & amata relinquere pernix.
Converſis ſtudiis, ætas animuſque virilis
Quærit opes & amicitias, inſervit honori,
Commiſiſſe cavet, quod mox mutare laboret.
Multa ſenem circumveniunt incommoda; vel quod
Quærit, & inventis miſer abſtinet, ac timet uti,
Vel quod res omnes timide gelideque miniſtrat,
Dilator, ſpe longus, iners, aviduſque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, cenſor caſtigatorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda ſecum;
Multa recedentes adimunt. Ne forte ſeniles
Mandentur juveni partes, pueroque viriles;
Semper in adjunctis ævoque morabimur aptis.
Aut agitur res in ſcenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demiſſa per aurem,
Quam quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ
Ipſe ſibi tradit ſpectator. Non tamen intus
Digna geri, promes in ſcenam: multaque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præſens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet;
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus;
Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.

Quodcunque oſtendis mihi ſic, incredulus odi.
Neve minor, neu ſit quinto productior actu
Fabula, quæ poſci vult, & ſpectata reponi:
Nec Deus interſit, niſi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.
Actoris partes Chorus officiumque virile
Defendat; neu quid medios intercinat actus,
Quod non propoſito conducat & hæreat apte:
Ille bonis faveatque, & conſilietur amicis;
Et regat iratos, & amet peccare timentes;
Ille dapes laudet menſæ brevis; ille ſalubrem
Juſtitiam, legeſque, & apertis otia portis;
Ille tegat commiſſa; Deoſque precetur & oret,
Ut redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque
Æmula, ſed tenuis ſimplexque foramine pauco
Adſpirare, & adeſſe Choris erat utilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu;
Quo ſane populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, caſtuſque verecunduſque coibat.
Poſtquam cœpit agros extendere victor, & urbem
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius feſtis impune diebus;
Acceſſit numeriſque modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet, liberque laborum,
Ruſticus urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumque & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita veſtem:
Sic etiam fidibus voces crevere ſeveris,
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps;
Utiliumque ſagax rerum, & divina futuri,
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agreſtes Satyros nudavit, & aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit, eo quod

Illecebris erat & grata novitate morandus
Spectator, functuſque ſacris, & potus, & exlex.
Verum ita riſores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere ſeria ludo;
Ne, quicunque Deus, quicunque adhibebitur Heros,
Regali conſpectus in auro nuper & oſtro,
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas;
Aut, dum vitat humum, nubes & inania captet.
Effutire leves indigna Tragœdia verſus;
Ut feſtis matrona moveri juſſa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
Non ego inornata & dominantia nomina ſolum,
Verbaque, Piſones, Satyrorum ſcriptor amabo;
Nec ſic enitar tragico differre colori,
Ut nihil interſit, Davuſne loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum,
An cuſtos famuluſque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar; ut ſibi quivis
Speret idem; ſudet multum, fruſtraque laboret
Auſus idem: tantum ſeries juncturaque pollet;
Tantum de medio ſumtis accedit honoris.
Silvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne, velut innati triviis, ac pæne forenſes,
Aut nimium teneris juvenentur verſibus unquam;
Aut immunda crepent ignominioſaque dicta:
Offenduntur enim, quibus eſt equus, & pater, & res;
Nec, ſi quid fricti ciceris probat, & nucis emtor,
Æquis accipiunt animis, donantve corona.
Syllaba longa brevi ſubjecta, vocatûr Iambus;
Pes citus; unde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen Iambeis, cum ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi: non ita pridem,
Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit
Commodus & patiens: non ut de ſede ſecunda

Cederet aut quarta ſocialiter: hic & in Accî
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Ennî.
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quivis videt immodulata poemata judex;
Et data Romanis venia eſt indigna poeris.
Idcircone vager, ſcribamque licenter? Ut omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus, & intra
Spem veniæ cautus; vitavi denique culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At noſtri proavi Plautinos & numeros, &
Laudavere ſales; nimium patienter utrumque,
Ne dicam ſtulte, mirati; ſi modo ego & vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus & aure.
Ignotum tragicæ genus inveniſſe Camenæ
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poemata Theſpis,
Quæ canerent agerentque peruncti fæcibus ora.
Poſt hunc perſonæ, pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Succeſſit vetus his Comœdia, non ſine multa
Laude; ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi: lex eſt accepta, Chorusque
Turpiter obticuit, ſublato jure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta;
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret clariſve potentius armis,
Quam lingua, Latium, ſi non offenderet unum-
Quemque poetarum limæ labor & mora. Vos, o
Pompilius ſanguis, carmen reprehendite, quod non

Multa dies, & multa litura coercuit, atque
Præſectum decies non caſtigavit ad unguem.
Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit, & excludit ſanos Helicone poetas
Democritus; bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam, ſecreta petit loca, balnea vitat.
Nanciſcetur enim pretium nomenque poetæ,
Si tribus Anticyris caput inſanabile nunquam
Tonſori Licino commiſerit. O ego lævus,
Qui purgor bilem ſub verni temporis horam!
Non alius faceret meliora poemata: verum
Nil tanti eſt: ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi:
Munus & officium, nil ſcribens ipſe, docebo;
Unde parentur opes; quid alat formetque poetam;
Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
Scribendi recte, ſapere eſt & principium & fons:
Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ:
Verbaque proviſam rem non invita ſequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis,
Quo ſit amore parens, quo frater amandus & hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod judicis officium, quæ
Partes in bellum miſſi ducis; ille profecto
Reddere perſonæ ſcit convenientia cuique.
Reſpicere exemplar vitæ morumque jubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum ſpecioſa locis morataque recte
Fabula, nullius veneris, ſine pondere & arte,
Valdius oblectat populum, meliuſque moratur,
Quam verſus inopes rerum, nugæque canoræ.
Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
Muſa loqui, præter laudem nullius avaris:
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. — Dicat
Filius Albini, Si de quincunce remota eſt

Uncia, quid ſuperat? — Poteras dixiſſe: Triens. — Eu!
Rem poteris ſervare tuam. Redit uncia, quid fit? —
Semis. — An, hæc animos ærugo & cura peculî
Cum ſemel imbuerit, ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda credro, & levi ſervanda cupreſſo?
Aut prodeſſe volunt, aut delectare poetæ,
Aut ſimul & jucunda & idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, eſto brevis; ut cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles:
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis cauſa, ſint proxima veris.
Nec, quodcunque volet, poſcat ſibi fabula credi;
Neu pranſæ Lamiæ vivum puerum extrahat alvo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis;
Celſi prætereunt auſtera poemata Rhamnes:
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.
Hic meret æra liber Soſiis; hic & mare tranſit,
Et longum noto ſcriptori prorogat ævum.
Sunt delicta tamen, quibus ignoviſſe velimus:
Nam neque chorda ſonum reddit, quem vult manus & mens,
Poſcentique gravem perſæpe remittit acutum;
Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura. — Quid ergo eſt? —
Ut ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamvis eſt monitus, venia caret; & citharœdus
Ridetur, chorda qui ſemper oberrat eadem:
Sic mihi, qui multum ceſſat, fit Chœrilus ille,
Quem bis terque bonum, cum riſu miror; & idem
Indignor quandoque bonus dormitat Homerus?
Verum operi longo fas eſt obrepere ſomnum.
Ut pictura, poeſis erit; quæ, ſi propius ſtes,
Te capiet magis, & quædam, ſi longius abſtes.

Hæc amat obſcurum; volet hæc ſub luce videri,
Judicis argutum quæ non formidat acumen:
Hæc placuit ſemel, hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te ſapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium & tolerabile rebus
Recte concedi: conſultus juris & actor
Cauſarum mediocris abeſt virtute diſerti
Meſſalæ, nec ſcit quantum Caſcellius Aulus;
Sed tamen in pretio eſt: mediocribus eſſe poetis
Non homines, non Dî, non conceſſere columnæ.
Ut gratas inter menſas ſymphonia diſcors
Et craſſum unguentum, & Sardo cum melle papaver
Offendunt; poterat duci quia cœna ſine iſtis:
Sic animis natum inventumque poema juvandis,
Si paulum a ſummo deceſſit, vergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis,
Indoctuſque pilæ diſcive trochive, quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ:
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere! — Quidni?
Liber & ingenuus, præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni. —
Tu nihil invita dices facieſve Minerva;
Id tibi judicium eſt, ea mens: ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Meti deſcendat judicis aures,
Et patris, & noſtras, nonumque prematur in annum,
Membranis intus poſitis. Delere licebit,
Quod non edideris; neſcit vox miſſa reverti.
Silveſtres homines ſacer interpreſque Deorum
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus;
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidoſque leones:
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quo vellet: fuit hæc ſapientia quondam,
Publica privatis ſecernere, ſacra profanis,

Concubitu prohibere vago, dare jura maritis,
Oppida moliri, leges incidere ligno:
Sic honor & nomen divinis vatibus atque
Carminibus venit. Poſt hos inſignis Homerus,
Tyrtæuſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit; dictæ per carmina ſortes;
Et vitæ monſtrata via eſt; & gratia regum
Pieriis tentata modis: luduſque repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi Muſa lyræ ſollers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt: ego nec ſtudium ſine divite vena,
Nec rude quid poſſit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, & conjurat amice.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer; ſudavit & alſit;
Abſtinuit Venere & vino: qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magiſtrum.
Nec ſatis eſt dixiſſe: *Ego mira poemata pango:*
Occupet extremum ſcabies; mihi turpe relinqui eſt,
Et, quod non didici, ſane neſcire fateri.
Ut præco ad merces turbam qui cogit emendas,
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poeta
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Si vero eſt, unctum qui recte ponere poſſit,
Et ſpondere levi pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum, mirabor ſi ſciet inter-
Noſcere mendacem verumque beatus amicum.
Tu ſeu donaris, ſeu quid donare voles cui,
Nolito ad verſus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ: clamabit enim, *Pulchre! bene! recte!*
Palleſcet ſuper his; etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem; ſaliet, tundet pede terram.
Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo; ſic

Deriſor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitia dignus: ſi carmina condes,
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quintilio ſi quid recitares, Corrige, ſodes,
Hoc, ajebat, & hoc: melius te poſſe negares,
Bis terque expertum fruſtra, delere jubebat,
Et male tornatos incudi reddere verſus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles,
Nullum ultra verbum aut operam ſumebat inanem,
Quin ſine rivali teque & tua ſolus amares.
Vir bonus & prudens verſus reprehendet inertes,
Culpabit duros, incomtis allinet atrum
Tranſverſo calamo ſignum, ambitioſa recidet
Ornamenta, parum claris lucem dare coget,
Arguet ambigue dictum, mutanda notabit;
Fiet Ariſtarchus; non dicet, Cur ego amicum
Offendam in nugis? Hæ nugæ ſeria ducent
In mala deriſum ſemel exceptumque ſiniſtre.
Ut mala quem ſcabies aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
Veſanum tetigiſſe timent fugiuntque poetam,
Qui ſapiunt; agitant pueri, incautique ſequuntur.
Hic, dum ſublimis verſus ructatur, & errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum foveamve, licet, Succurrite, longum
Clamet, Io cives! non ſit, qui tollere curet:
Si quis curet opem ferre, & demittere funem,
Qui ſcis, an prudens huc ſe dejecerit, atque
Servari nolit? dicam, Siculique poetæ
Narrabo interitum: Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
Inſiluit: ſit jus, liceatque perire poetis:
Invitum qui ſervat, idem facit occidenti:

Nec ſemel hoc fecit; nec, ſi retractus erit, jam
Fiet homo, & ponet famoſæ mortis amorem.
Nec ſatis apparet, cur verſus factitet: utrum
Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
Moverit inceſtus: certe furit, ac velut urſus
Objectos caveæ valuit ſi frangere clathros,
Indoctum doctumque fugat recitator acerbus:
Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirudo.

CATALOGUS AUCTORUM LATINORUM ET GRAECORUM

qui hactenus prodierunt Biponti ex typographia Societatis.

C. Corn. Taciti Opera, IV voll. Editio ſecunda.
C. Criſpi Salluſtii Opera. Editio ſecunda.
T. Livii Hiſtoriarum libri qui ſuperſunt cum integris Jo. Freinshemii ſupplementis, XIII voll.
C. Suetonius Tranquillus.
L. Ann. Flori Epitome rerum Romanarum, & L. Ampelii liber memorialis.
Vellejus Paterculus.
C. Jul. Caeſaris Opera, II voll.
Q. Curtii Rufi Hiſtoria Alexandri Magni, II voll.
Cornelii Nepotis Vitae excellentium Imperatorum. Editio ſecunda.
Ammiani Marcellini rerum geſtarum libri qui ſuperſunt, II voll.
Scriptores hiſtoriae Auguſtae minores, II voll.
Iuſtini hiſtoriae Philippicae.
Valerii Maximi dictorum factorumque memorabilium libri novem.
Sex. Aurelius Victor, Sex. Rufus, Eutropius, Meſſala Corvinus.
Sex. Iulii Frontini Opera.
M. Accii Plauti Comoediae ſuperſtites viginti, noviſſime recognitae & emendatae a Rich. Franc. Phil. *Brunck.* III voll. Editio ſecunda.
Publii Terentii Comoediae, II voll.
L. Annaei Senecae Tragoediae.
T. Lucretii Cari de rerum natura libri ſex.
P. Virgilii Maronis Opera, accedit Manilii Aſtronomicum, II voll.
P. Ovidii Naſonis Opera, III voll.
Q. Horatii Flacci Opera.
M. Valerii Martialis Epigrammata, II voll.

Cl. Claudiani Opera.
P. Papinii Statii Opera.
M. Annaei Lucani Pharſalia.
Catullus, Tibullus, Propertius, cum Galli fragmentis & Pervigilio Veneris.
C. Silii Italici Punicorum libri ſeptemdecim.
C. Valerii Flacci Argonauticon libri octo.
A. Perſii Flacci & Dec. Jun. Juvenalis Satirae, accedunt C. Lucilii fragmenta.
D. Magni Auſonii Opera.
Phaedri Fabulae Aeſopiae, accedunt Publii Syri Sententiae, Aviani & Anonymi veteris Fabulae.
Petronii Arbitri Satyricon, accedunt veterum Poëtarum Catalecta.
M. Tullii Ciceronis Opera, XIII voll.

Separatim venduntur:

1) Ciceronis Epiſtolae. III voll.
2) ——— Opp. philoſophica. III voll.
3) Clavis Ciceroniana.

M. Fabii Quintiliani Opera, IV voll.
M. Annaei Senecae Rhetoris Opera.
L. Annaei Senecae Philoſophi Opera, IV voll.
L. Apuleji Madaurenſis Platonici Philoſophi Opera, II voll.
L. Coelii Lactantii Firmiani Opera, II voll.
Aul. Gellii Noctium Atticarum libri viginti, II voll.
C. Plinii Secundi hiſtoriae naturalis libri XXXVII, V voll.
Scriptores rei ruſticae veteres Latini, Cato, Varro, Columella, Palladius, quibus accedit Vegetius de Mulomedicina & Gargilii Martialis fragmentum, IV voll.
M. Ter. Varronis de lingua Latina Libri qui ſuperſunt, cum ejuſdem Fragmentis. Accedunt notae Antonii Auguſtini, Adr. Turnebi, Joſ. Scaligeri, & Auſon. Popmae, II voll.
Aur. Theodoſii Macrobii Opera, II voll.
C. Plinii Secundi Epiſtolae & Panegyricus. Accedunt alii Panegyrici veteres. II voll.
A. Corn. Celſi de Medicina libri octo.
ΠΛΑΤΩΝ, Platonis Philoſophi Opera quae exſtant, Graece ad editionem Henr. Stephani accurate expreſſa, cum Marſilii Ficini interpretatione, praemittitur L. III Laërtii de vita & dogm. Plat. cum notitia literaria, accedit varietas lectionis, XII voll. cum Dialogorum Platonis Argumentis expoſitis & illuſtratis a Diet. *Tiedemanno.*

Separatim venduntur:

1) Euthydemus. Protagoras. Hippias. Cratylus. I vol.

2) Gorgias. Io. Philebus. Meno. I vol.
3) Alcibiades I & II. Charmides. Laches. Lyſis. Hipparchus. Menexenus. I vol.
4) Politicus. De republica. II voll.
5) De legibus. Epinomis. Timaeus. II voll.
6) Critias. Parmenides. Convivium. Phaedrus. I vol.
7) Hippias maior. Epiſtolae. Axiochus. De iuſto. De virtute. Demodocus. Siſyphus. Eryxias. Clitophon. Definitiones. I vol.
8) Platonis argumenta expoſita & illuſtrata a Diet. *Tiedemanno*. I vol.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, Thucydidis de bello Peloponneſiaco libri octo, Graece & Latine ad editionem Ioſ. Waſſe & Car. Andr. Dukeri accurate expreſſi, cum varietate lectionis & annotationibus. VI voll.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ, Luciani Opera, quae exſtant, omnia, Gr. & Lat. ad editionem Tib. Hemſterhuſii & Io. Fred. Reitzii accurate expreſſi, cum varietate lectionis & annott. IX voll.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Ariſtotelis Opera omnia, Graece ad optimorum exemplarium fidem recenſuit, annotationem criticam, librorum argumenta, & novam verſionem Latinam adiecit Io. Theoph. *Buhle*. Vol. I — III.

Scriptores Erotici Graeci Vol. I, Achillem Tatium continens. Textum recognovit, ſelectamque lectionis varietatem adiecit Chr. Guil. *Mitſcherlich*.

12917
Horace
Opera ... studiis Societatis Bipontinae.
Ed.2 (1792)

LL
H8113B1

NAME OF BORROWER

DATE

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED